

**ΑΝΩΤΑΤΟ ΤΕΧΝΟΛΟΓΙΚΟ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΟ ΙΔΡΥΜΑ ΠΑΤΡΑΣ
ΣΧΟΛΗ ΕΠΑΓΓΕΛΜΑΤΩΝ ΥΓΕΙΑΣ ΚΑΙ ΠΡΟΝΟΙΑΣ
ΤΜΗΜΑ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗΣ ΕΡΓΑΣΙΑΣ**

ΠΤΥΧΙΑΚΗ ΕΡΓΑΣΙΑ:

*« Η ΟΜΑΔΙΚΗ ΖΩΗ ΣΤΑ ΚΕΝΤΡΑ ΠΑΙΔΙΚΗΣ ΜΕΡΙΜΝΑΣ ΚΑΙ
ΟΙ ΕΠΙΠΤΩΣΕΙΣ ΤΗΣ ΣΤΗΝ ΨΥΧΟΛΟΓΙΑ ΤΟΥ ΠΑΙΔΙΟΥ »*

**Υπεύθυνη Εκπαιδευτικός:
κα. Γαϊτάνη Ρεγγίνα**

**Μετέχουσες Σπουδάστριες :
Κυπαρισσένου Χρυσανγή
Σταμοκώστα Γεωργία
Ταμπουκάρη Χαραλαμπία**

ΠΑΤΡΑ 2007

ΕΙΣΗΓΗΤΡΙΑ

**Κα. ΡΕΓΓΙΝΑ ΓΑΪΤΑΝΗ , ΚΑΘΗΓΗΤΡΙΑ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗΣ ΕΡΓΑΣΙΑΣ
ΚΟΙΝΩΝΙΚΗ ΛΕΙΤΟΥΡΓΟΣ**

ΕΞΕΤΑΣΤΙΚΗ ΕΠΙΤΡΟΠΗ

1.

2.

3.

ΕΓΚΡΙΝΕΤΑΙ :

«ΟΜΑΔΙΚΗ ΖΩΗ ΣΤΑ ΚΕΝΤΡΑ

ΠΑΙΔΙΚΗΣ ΜΕΡΙΜΝΑΣ

ΚΑΙ ΟΙ ΕΠΙΠΤΩΣΕΙΣ

ΤΗΣ

ΣΤΗΝ ΨΥΧΟΛΟΓΙΑ ΤΟΥ

ΠΑΙΔΙΟΥ»

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΚΗ ΑΝΑΣΚΟΠΗΣΗ

ΑΝΑΓΝΩΡΙΣΗ

Στην προσπάθεια μας για την περάτωση της παρούσας εργασίας, θα θέλαμε να ευχαριστήσουμε αρχικά την υπεύθυνη καθηγήτρια μας κα. Γαϊτάνη Ρεγγίνα για την πολύτιμη βοήθεια της.

Για την ολοκλήρωση της εργασίας μας ευχαριστούμε επίσης την κα. Βάσω Σωτηροπούλου (προϊσταμένη του τμήματος Κοινωνικής Πρόνοιας Πατρών 2006), καθώς επίσης, την κα. Φωτούλα Φιλίππου (Λειτουργό Ενημερίας του Επαρχιακού Γραφείου Ενημερίας Αμμοχώστου Κύπρου), την κα. Κίκα Ιωάννου (Διευθύντρια της Παιδικής Στέγης Λάρνακας Κύπρου), τον κο. Παντελή Κουσιάππα (Επαρχιακό Λειτουργό Ενημερίας του Επαρχιακού Γραφείου Ενημερίας Αμμοχώστου), την κα. Αλεξοπούλου υπεύθυνη Κοινωνική Λειτουργό του Κέντρου Παιδικής Μέριμνας Θηλαίων Πατρών και τον κο. Συννεφιά Γιώργο υπεύθυνο Κοινωνικό Λειτουργό του Κέντρου Παιδικής Μέριμνας Αρένων στην διεξαγωγή της έρευνας μας και όλους όσους μας βοήθησαν.

ΠΕΡΙΛΗΨΗ ΜΕΛΕΤΗΣ

Η παρούσα εργασία σκοπό έχει να διαπιστωθούν οι επιπτώσεις στα παιδιά που φιλοξενούνται σε κλειστά κέντρα παιδικής προστασίας. Γίνεται αναφορά στους λόγους-αιτίες που οδηγούν στην Ελλάδα του σήμερα, παιδιά σε Κ.Π.Μ, όπως είναι η αυξανόμενη τάση διάσπασης της οικογένειας, λόγω των διαζυγίων, η βία στην οικογένεια, τα ψυχολογικά και ψυχιατρικά προβλήματα, η απώλεια ενός εκ των δυο γονέων ή και των δυο και διάφοροι άλλοι παράγοντες.

Στη συνέχεια γίνεται αναφορά στους επιμέρους στόχους της εργασίας αυτής καθώς επίσης και στους ορισμούς όρων και εννοιών.

Έπειτα προχωρήσαμε στην ιστορική ανασκόπηση που αναφέρεται στην ανάγκη εμφάνισης λειτουργίας και εξέλιξης των Κ.Π.Μ στην Ελλάδα.

Στο δεύτερο κεφάλαιο παρουσιάζεται ο ρόλος της οικογένειας. Στη συνέχεια γίνεται αναφορά στον ρόλο της Ελληνικής οικογένειας, στον ρόλο του πατέρα και της μητέρας στην οικογένεια καθώς επίσης και στον συσχετισμό της οικογένειας με τα Κ.Π.Μ. Επίσης παρουσιάζονται οι μορφές ιδρυματικής περίθαλψης οι οποίες είναι τα Κέντρα Παιδικής Μέριμνας (Κ.Π.Μ), τα Κέντρα Παιδικής Προστασίας Ιδιωτικού Δικαίου, ο Εθνικός Οργανισμός Πρόνοιας (Ε.Ο.Π) – Παιδοπόλεις, τα Δημοτικά Βρεφοκομεία, οι εναλλακτικές δομές ανοικτού τύπου: 1) Υιοθεσία- 2) Αναδοχή, Εναλλακτικές δομές ανοικτού τύπου στις χώρες της Ευρωπαϊκής Ένωσης και Αναμορφωτικά Κέντρα.

Στο τρίτο κεφάλαιο παρουσιάζονται οι Μέθοδοι Κοινωνικής Εργασίας οι οποίες είναι η Κοινωνική Εργασία με Άτομα, η Κοινωνική Εργασία με Ομάδες, και η Κοινωνική Εργασία με Κοινότητα. Παρακάτω αναλύονται τα χαρακτηριστικά των Κ.Π.Μ, τα χαρακτηριστικά των παιδιών πριν την εισαγωγή τους στα Κ.Π.Μ, τις προϋποθέσεις – διαδικασίες για την εισαγωγή στα Κ.Π.Μ, τους λόγους εισαγωγής στα Κ.Π.Μ, τη σημασία που έχουν τα Κ.Π.Μ για τους τροφίμους του, πώς η ομαδική ζωή στα Κ.Π.Μ επηρεάζει την ψυχολογία του παιδιού, τη διαμόρφωση του εσωτερικού και εξωτερικού χώρου του Κέντρου για κάλυψη των αναγκών των παιδιών, τη θέση των Κ.Π.Μ. μέσα στην κοινότητα ή στην τοπική κοινωνία, ο ρόλος του Κοινωνικού Λειτουργού στα Κ.Π.Μ, ο Κοινωνικός Λειτουργός και η διεπαγγελματικές του σχέσεις στα Κ.Π.Μ και τέλος τα μέτρα για την βελτίωση της ζωής των τροφίμων/παιδιών στα Κ.Π.Μ.

Στο τέταρτο κεφάλαιο γίνεται αναφορά στις επιπτώσεις από τη ζωή στα Κ.Π.Μ στην ανάπτυξη του παιδιού και τέλος στην τυπολογία της κοινωνικής συμπεριφοράς παιδιών που ζουν σε Κ.Π.Μ.

Στο πέμπτο κεφάλαιο γίνεται αναφορά στο σκοπό και στο στόχο της έρευνας, στη μέθοδο που χρησιμοποιήσαμε για την διεκπαιρέωση της, στο εργαλείο συλλογής δεδομένων το οποίο είναι ερωτηματολόγιο, στο δείγμα της έρευνας, σε δεοντολογικά διλήματα και ηθικές δεσμεύσεις, στις δυσχέρειες κατά την ερευνητική διαδικασία, στην μέθοδο για την ανάλυση των δεδομένων και στα αποτελέσματα της έρευνας μας.

Στο έκτο κεφάλαιο γίνεται αναφορά στα συμπεράσματα από την έρευνα και τέλος η βιβλιογραφία.

Στο τέλος της εργασίας παρουσιάζουμε τα παραρτήματα όπου αναφέρονται νομοθεσίες και αλλά σχετικά θέματα σημαντικά με την παρούσα εργασία.

ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Η παρούσα εργασία αναφέρεται σε ένα ιδιαίτερα ευαίσθητο θέμα, το οποίο είναι «Η ομαδική ζωή στα Κέντρα Παιδικής Μέριμνας (Κ.Π.Μ) και οι επιπτώσεις στην ψυχολογία του παιδιού».

Μέσα από την έρευνά μας στόχος μας είναι να δούμε τι προβλήματα αντιμετωπίζουν τα παιδιά και πως μπορούν να βελτιωθούν οι συνθήκες διαβίωσής τους, καθώς επίσης και η αντιμετώπιση τους μέσα στα Κέντρα Παιδικής Μέριμνας.

Κέντρο Παιδικής Μέριμνας είναι ένας χώρος, στον οποίο διαμένουν άτομα συνήθως με κοινά χαρακτηριστικά, για μία σημαντική χρονική περίοδο της ζωής τους. Η περίθαλψη σε Κέντρα Παιδικής Μέριμνας θεωρείται ο αρχαιότερος τρόπος περίθαλψης απροστάτευτων παιδιών. Ωστόσο σήμερα ολοένα και περισσότερο απορρίπτεται ο θεσμός της περίθαλψης σε Κέντρα Παιδικής Μέριμνας (Κ.Π.Μ), στον οποίο παίζει σημαντικότατο ρόλο η οικογενειακή θालπωρή.

Η οικογένεια αποτελεί το πρωταρχικό και φυσικό κύτταρο της κοινωνίας. Οι λειτουργίες της οικογένειας και οι διάφοροι τύποι οικογένειας που δημιουργήθηκαν με το πέρασμα των χρόνων, έχουν ασκήσει σημαντικό ρόλο στην δημιουργία ανάγκης για την ύπαρξη των κέντρων.

Υπάρχουν διάφορες μορφές περίθαλψης για παιδιά όπως είναι τα Κέντρα Παιδικής Προστασίας, τα αναμορφωτικά κέντρα, τα κέντρα παιδικής προστασίας ιδιωτικού και δημόσιου δικαίου, ο Εθνικός Οργανισμός Πρόνοιας, τα Δημοτικά Βρεφοκομεία, τα Ημερήσια Κέντρα

και τα πλαίσια ανεξάρτητης διαβίωσης με εποπτεία. Υφίστανται επίσης και οι εναλλακτικές μορφές περίθαλψης όπως είναι η υιοθεσία και η αναδοχή.

Για την καλύτερη λειτουργία των Κέντρων Παιδικής Μέριμνας σε σχέση με τα παιδιά πρέπει να εφαρμόζονται σωστά οι μέθοδοι κοινωνικής εργασίας με Άτομα, με Ομάδα και Κοινότητα.

Τα κέντρα συνήθως έχουν ορισμένα κοινά χαρακτηριστικά όπως είναι η αποκοπή από τον κοινωνικό περίγυρο, η διαμονή, η ψυχαγωγία και η εργασία πραγματοποιούνται στον ίδιο κτιριακό χώρο, επίσης τα πρόσωπα χωρίζονται σε δύο κατηγορίες, τους τροφίμους και το προσωπικό, κλπ.

Η ΚΑΗΛΙΛ ΓΙΒΡΑΝ αναφέρεται στα παιδιά

« Μπορείτε να τους δώσετε την αγάπη σας,

μα όχι τις σκέψεις σας,

γιατί έχουν τις δικές τους σκέψεις.

Μπορείτε να στεγάζετε τα σώματα τους,

μα όχι τις ψυχές τους,

γιατί οι ψυχές τους κατοικούν στο σπίτι του αύριο,

που εσείς δεν μπορείτε να επισκεφθείτε ούτε στα όνειρα σας.

Μπορείτε να παλέψετε για να τους μοιάσετε,

μα μη ζητάτε να κάνετε αυτά να σας μοιάσουν,

γιατί η ζωή δεν πηγάζει προς τα πίσω ούτε χασομερά με το χθες!!! »

ΠΙΝΑΚΑΣ ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΩΝ

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΚΗ ΑΝΑΣΚΟΠΗΣΗ

Σελίδες:

- Αναγνώριση.....5
- Περίληψη μελέτης.....6
- Εισαγωγή.....8
- Ποίημα από KAHILIL GIBRAN.....10
- Πίνακας Περιεχομένων.....11

1.ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΠΡΩΤΟ :

- 1.1. Το πρόβλημα.15
- 1.2. Επιμέρους στόχοι.16
- 1.3.Ορισμοί όρων και εννοιών.17
- 1.4. Ιστορική ανασκόπηση.21

2.ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΔΕΥΤΕΡΟ :

- 2.1. Ο ρόλος της οικογένειας.24
- 2.2.Τα Κέντρα Παιδικής Μέριμνας (Κ.Π.Μ) και η οικογένεια.30
- 2.3. Θεωρητικές τοποθετήσεις για την περίθαλψη σε Κέντρα Παιδικής Μέριμνας:.....38
 - A) Κοινωνιολογική θεώρηση
 - B)Ψυχολογική θεώρηση
- 2.4. Μορφές περίθαλψης σε Κέντρα Παιδικής Μέριμνας:..... 40
- 2.4.1. Κέντρα Παιδικής Μέριμνας (Κ.Π.Μ.).....40

2.4.2. Κέντρα Παιδικής Προστασίας Ιδιωτικού δικαίου.....	41
2.4.3. Εθνικός οργανισμός Πρόνοιας (Ε.Ο.Π.)-Παιδοπόλεις.....	41
2.4.4. Δημοτικά Βρεφοκομεία.....	44
2.4.5. Αναμορφωτικά Κέντρα.....	45
2.5. Εναλλακτικές μορφές περίθαλψης:	47
2.5.1. Υιοθεσία.....	47
2.5.2. Αναδοχή.....	49
2.5.3. Εναλλακτικές μορφές ανοιχτού τύπου στις χώρες της Ευρωπαϊκής Ένωσης.....	51
2.6. Χαρακτηριστικά Κέντρων Παιδικής Μέριμνας.....	54

3.ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΤΡΙΤΟ :

3.1. Εφαρμογές μεθόδων κοινωνικής εργασίας:	56
3.1.1. Κοινωνική Εργασία με Άτομα.	56
3.1.2. Κοινωνική Εργασία με Ομάδες.	58
3.1.3. Κοινωνική Εργασία με Κοινότητα.....	69
3.2. Χαρακτηριστικά παιδιών πριν την εισαγωγή τους στα Κέντρα Παιδικής Μέριμνας (Κ.Π.Μ).....	71
3.3. Λόγοι εισαγωγής στα Κέντρα Παιδικής Μέριμνας (Κ.Π.Μ)...	75
3.4. Προϋποθέσεις – Διαδικασία εισαγωγής στα Κέντρα Παιδικής Μέριμνας.....	78
3.5. Η σημασία των Κέντρων Παιδικής Μέριμνας για τους τροφίμους του.....	80
3.6. Πώς η ομαδική ζωή στα Κέντρα Παιδικής Μέριμνας επηρεάζει την ψυχολογία του παιδιού.	82
3.6.1. Η σημασία της ομάδας στη σχολική και εφηβική ηλικία. ...	83
3.6.2. Η κοινή συμβίωση στα Κέντρα Παιδικής Μέριμνας.....	85
3.6.3. Συγκρούσεις.....	89

3.6.4. Πειθαρχία.	92
3.6.5. Αξίες και οι κανόνες συμπεριφοράς.	92
3.6.6. Ψυχαγωγία και ελεύθερος χρόνος.	94
3.7. Διαμόρφωση εσωτερικού και εξωτερικού χώρου στα Κέντρα Παιδικής Μέριμνας (Κ.Π.Μ) για κάλυψη των αναγκών των παιδιών	95
3.8. Η θέση του Κέντρου Παιδικής Μέριμνας (Κ.Π.Μ) μέσα στην κοινότητα ή στην τοπική κοινωνία.....	97
3.9. Ο ρόλος του Κοινωνικού Λειτουργού στα Κέντρα Παιδικής Μέριμνας (Κ.Π.Μ).....	100
3.10. Ο Κοινωνικός Λειτουργός και οι διεπαγγελματικές του σχέσεις στο Κέντρο Παιδικής Μέριμνας.....	107
3.11. Μέτρα για την Βελτίωση της ζωής του τροφίμου/παιδιού στα Κέντρα Παιδικής Μέριμνας (Κ.Π.Μ.).....	109

4. ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΤΕΤΑΡΤΟ:

4. Άλλες έρευνες και σχετικές μελέτες.....	117
4.1 Τα Κέντρα Παιδικής Μέριμνας βλάπτουν σοβαρά την ψυχική υγεία . Θέμα : Μαθησιακές Δυσκολίες.	123
4.2. Τυπολογία της κοινωνικής συμπεριφοράς παιδιών που ζουν σε ιδρύματα: Ανάλυση Αντιστοιχιών σε δεδομένα παρατήρησης χρονικής δειγματοληψίας.	126

5.ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΠΕΜΠΤΟ

5.1. Σκοπός Έρευνας.	128
5.2. Στόχοι Έρευνας.....	128
5.3. Μέθοδος Έρευνας.	130
5.4. Εργαλείο συλλογής δεδομένων.....	131
5.5. Πληθυσμός της έρευνας.....	131

5.6. Δείγμα της έρευνας.	132
5.7. Δεοντολογικά διλήμματα.....	133
5.8. Δυσχέρειες κατά την ερευνητική διαδικασία.....	135
5.9. Μέθοδος για την ανάλυση των δεδομένων.....	135
5.10. Αποτελέσματα.	136

6.ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΕΚΤΟ:

6.1. Συμπεράσματα.....	174
6.2. Προτάσεις.....	178

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ.....	179
--------------------------	------------

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑΤΑ.....	182
-------------------------	------------

ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΠΡΩΤΟ

1.1 ΤΟ ΠΡΟΒΛΗΜΑ

Η ολοένα αυξανόμενη τάση της διάσπασης της οικογένειας, λόγω της συνεχόμενης εμφάνισης διαζυγίων, βίας στην οικογένεια, ψυχολογικών και ψυχιατρικών προβλημάτων, απώλεια ενός εκ των δύο γονέων ή και των δύο και άλλων παραγόντων είναι οι λόγοι που συνεχίζουν να λειτουργούν κλειστά Κέντρα Παιδικής Μέριμνας (Κ.Π.Μ).

Σκοπός των Κέντρων Παιδικής Μέριμνας, είναι να παραμείνουν εκεί τα παιδιά για ένα μικρό χρονικό διάστημα, με στόχο την επιστροφή στις φυσικές τους οικογένειες αν υπάρχουν ή σε ανάδοχες οικογένειες ή να υιοθετηθούν μέσω των αρμόδιων υπηρεσιών όπως είναι το Κέντρο Βρεφών Μητέρα, το ΠΙΚΠΑ και η Διεύθυνση Κοινωνικής Πρόνοιας. Δυστυχώς όμως αυτό δεν εφαρμόζεται πάντα, έτσι τα παιδιά μπορεί να μένουν περισσότερο από ένα ή δύο χρόνια ή μέχρι την ενηλικίωση τους, με αποτέλεσμα να εμφανίζεται το φαινόμενο της ιδρυματοποίησης.

Οι επιπτώσεις που παρατηρούνται από την ιδρυματοποίηση των παιδιών μπορεί να είναι ανάπτυξη επιθετικής συμπεριφοράς, απάθεια, απραξία, προβλήματα προσαρμογής, μαθησιακά προβλήματα, φοβίες, σύγχυση ταυτότητας και άλλων. Επίσης, τα παιδιά βγαίνοντας από τα Κέντρα Παιδικής Μέριμνας (Κ.Π.Μ) αντιμετωπίζουν πολλές δυσκολίες με την προσαρμογή τους στο κοινωνικό περιβάλλον.

1.2. ΕΠΙΜΕΡΟΥΣ ΣΤΟΧΟΙ.

Σκοπός της παρούσας εργασίας είναι η διαπίστωση κατά πόσον η παραμονή των παιδιών σε κλειστά κέντρα παιδικής προστασίας τα επηρεάζει ή αναστέλλει την ομαλή εξέλιξη τους.

Επιμέρους στόχοι είναι:

1. Ο ρόλος της οικογένειας για τη κοινωνία και τα Κέντρα Παιδικής Μέριμνας.
2. Μορφές περίθαλψης που υπάρχουν, σε Κέντρα Παιδικής Μέριμνας (Κ.Π.Μ).
3. Εναλλακτικές μορφές περίθαλψης εκτός των Κέντρων Παιδικής Μέριμνας (Κ.Π.Μ).
4. Μέθοδοι κοινωνικής εργασίας που χρησιμοποιούνται μέσα στα Κέντρα Παιδικής Μέριμνας.
5. Χαρακτηριστικά Κέντρων Παιδικής Μέριμνας (Κ.Π.Μ).
6. Χαρακτηριστικά παιδιών που ζουν μέσα στα Κέντρα Παιδικής Μέριμνας.
7. Λόγοι για τους οποίους τα παιδιά καταλήγουν στα Κέντρα Παιδικής Μέριμνας.
8. Η σημασία των Κέντρων Παιδικής Μέριμνας για τα παιδιά.
9. Η ψυχολογία του παιδιού μέσα στα Κέντρα Παιδικής Μέριμνας.
10. Διαμόρφωση χώρου στον οποίο φιλοξενούνται παιδιά.
11. Τα Κέντρα Παιδικής Μέριμνας με το κοινωνικό περιβάλλον.
12. Ο ρόλος του Κοινωνικού Λειτουργού εντός και εκτός του ιδρύματος.
13. Ποιες αλλαγές θα μπορούσαν να γίνουν μέσα στα Κέντρα Παιδικής Μέριμνας, για καλύτερες συνθήκες διαβίωσης των παιδιών.

1.3. ΟΡΙΣΜΟΙ ΟΡΩΝ.

Ορισμός ιδρύματος: «ίδρυμα είναι σύνολο περιουσίας ταγμένης στην εξυπηρέτηση ενός σκοπού». Αλλά το ίδρυμα για να υπάρξει θέλει και κάτι άλλο, σύμφωνα με το νόμο. Θέλει ένα προεδρικό διάταγμα πού να ορίζει τον τρόπο λειτουργίας του. Αν λοιπόν το δούμε μέσα από τους νομικούς ορισμούς, βλέπουμε ότι σαν έννοια το ίδρυμα περιέχει δυο κύρια στοιχεία. Από τη μια μεριά ένα θεσμό, διότι μιλάμε για πρόσωπα και για οργάνωση, δηλαδή δομή και λειτουργία και από την άλλη ένα σύνολο περιουσίας, δηλαδή υλικά μέσα που μπορούμε να τα κατατάξουμε σε τρεις κατηγορίες: στους πόρους, στα εισοδήματα δηλαδή, στα ακίνητα, όπου στεγάζονται οι υπηρεσίες και στον εξοπλισμό που τον αποτελούν τα κινητά πράγματα που είναι τα μέσα για την εξυπηρέτηση του σκοπού. Θα μπορούσαμε έτσι να ορίσουμε το ίδρυμα σαν ένα σύνολο υλικών μέσων (πόρων, ακινήτων και εξοπλισμού) που παραχωρούνται σε ένα θεσμό για να πραγματοποιήσει το σκοπό που επιδιώκει.

(Τσαούσης,σελ14,1977)

Οικογένεια: «Η θεμελιώδης ομάδα της κοινωνίας και το φυσικό περιβάλλον για ανάπτυξη και ποιότητα ζωής όλων των μελών της και ειδικότερα των παιδιών».

(Από τα κείμενα του Ευρωπαϊκού Φόρουμ για την μέριμνα του παιδιού, 1994).

Παιδικά χωριά: «Σε αντίθεση προς τα ιδρύματα κλειστής περίθαλψης με εσωτερικούς τροφίμους, εναλλασσόμενο προσωπικό και το στείρο χαρακτήρα των ιδρυμάτων, τα παιδικά χωριά περιποιούνται και ανατρέφουν παιδιά και νέους σε οικιακές κοινότητες με έντονο τον οικογενειακό χαρακτήρα. Οι οικιακές αυτές κοινότητες που αντιστοιχούν

στο μέγεθος μιας πολύτεκνης οικογένειας είναι εγκατεστημένες σε μια οικιστική κοινότητα (παιδικό χωριό) της οποίας προΐστανται ένας διευθυντής. Εκτός από την οικογενειακή και κοινοτική αμεσότητα μια από τις κύριες επιδιώξεις των Παιδικών Χωριών είναι η παιδεία για την ειρήνη με την υπερνίκηση εθνικών, ρατσιστικών και ιδεολογικών αντιθέσεων».

(Rosenstrater, Ψυχολογική – Παιδαγωγική Εγκυκλοπαίδεια, 1991, σελ. 363).

Παιδική Προστασία: Ο όρος «παιδική προστασία» χρησιμοποιείται για να περιγράψει τις υπηρεσίες που παρέχονται σε οικογένειες και παιδιά, οι περιπτώσεις των οποίων έρχονται σε γνώση κρατικών ή ιδιωτικών κοινωνικών οργανώσεων εξαιτίας αδυναμίας της φυσικής οικογένειας να φροντίσει το παιδί.

(Triseliotis & Κουσίδου, 1985 σελ.7).

Παιδική πρόνοια: Ο όρος «παιδική πρόνοια» έχει πιο ευρεία έννοια από αυτήν του όρου «παιδική προστασία» και συνήθως αναφέρεται σε προγράμματα βοήθειας σε γονείς και κηδεμόνες για την ανατροφή και φροντίδα των παιδιών τους. Οι όροι αυτοί χρησιμοποιούνται στην Ελλάδα, αδιακρίτως για όλα τα προγράμματα που έχουν στόχο τη βοήθεια και ευημερία του παιδιού είτε μέσα, είτε έξω από τη φυσική του οικογένεια.

(Triseliotis & Κουσίδου, 1985, σελ.7).

Σχεδιασμός Κοινωνικής Πολιτικής: Θεωρείται ως ένα ευρύτερο ενιαίο σύστημα γνώσεων, αξιών, διαδικασιών και δραστηριοτήτων, που προωθούν την ευημερία της κοινωνίας και καθορίζουν τις κύριες

κοινωνικές σχέσεις μεταξύ ατόμων, ομάδων, κοινωνικών μονάδων και αυτής καθαυτής της κοινωνίας ως συνόλου.

(Δ. Ιατρίδης 1990, σελ. 41-42).

«Ίδρυμα είναι βασικά ένα οικοδόμημα (ένα κατάστημα) που έχει καθιερωθεί σαν οργανισμός ή υπηρεσία και που έχει έναν ορισμένο σκοπό και κάποια περιουσιακά στοιχεία για την πραγματοποίηση του σκοπού αυτού.»

(Κοινωνική εργασία σε ιδρύματα, Χρ.Μαρκοπούλου-Λαμπάτου)

(κ.Δ.Τσαούσης, σελ 14,1977)

«Ίδρυμα είναι ο χώρος ο οποίος προσφέρει ομαδική φροντίδα, με στόχο την κάλυψη των βασικών και ψυχοσυναισθηματικών αναγκών των ατόμων, που για κάποιους λόγους δεν μπορούν να φροντιστούν ικανοποιητικά από τον οικογενειακό τους χώρο, για κάποια περίοδο της ζωής τους» .

(Τούλα Πατσιά)

Ορισμός ιδρύματος:

Σύμφωνα με τον Gofman: Ορισμός Ιδρυμάτων σε βάθος: «Κλειστό ίδρυμα είναι ο τόπος κατοικίας και εργασίας ενός μεγάλου αριθμού ατόμων της ίδιας καταστάσεως που, ξεκομμένα από την ευρύτερη κοινωνία για μια σημαντική χρονική περίοδο, ζουν μαζί υπό συνθήκες περιορισμένης και με τυπικές μορφές οργανωμένης διαβίωσης. Επομένως, τα βασικά στοιχεία του κλειστού ιδρύματος είναι **α)** κοινός τόπος εργασίας, κατοικίας και εργασίας, **β)** έλλειψη μετακίνησης και **γ)** κοινή διαβίωση ατόμων που βρίσκονται στην ίδια κατάσταση και που συμβιών οργανωμένα υπό συνθήκες περιορισμού και ξεκομμένα από το υπόλοιπο κοινωνικό σύνολο για μια σχετικά μακρά χρονική περίοδο.»

Ορισμός κλειστών ιδρυμάτων σε πλάτος: «Η κατάταξη του Goffman περιλαμβάνει 5 κατηγορίες που, όπως λέει ο ίδιος είναι ενδεικτικές. Έχουμε πρώτα από όλα τα ιδρύματα που αποσκοπούν στην περίθαλψη προσώπων που θεωρούνται και ανίκανα και ακίνδυνα. Οίκοι τυφλών, γηροκομεία, ορφανοτροφεία, πτωχοκομεία, είναι ιδρύματα αυτού του είδους. Υπάρχει, δεύτερον, ή κατηγορία εκείνη των ιδρυμάτων που αποβλέπουν στην περίθαλψη προσώπων που θεωρούνται ανίκανα μεν να επιμεληθούν του εαυτού τους, τα οποία όμως, έστω και άθελα τους, συνιστούν κίνδυνο για την κοινωνία. Είναι άτομα ακουσίως επικίνδυνα για το κοινωνικό σύνολο. Λεπροκομεία, σανατόρια, άσυλα ανιάτων, είναι μερικές από τις χαρακτηριστικές περιπτώσεις της δεύτερης αυτής κατηγορίας ιδρυμάτων. Τρίτη κατηγορία είναι τα ιδρύματα που αποσκοπούν ευθέως στην προστασία της κοινωνίας από πρόσωπα που θεωρούνται εκούσιοι πρόξενοι κινδύνων. Πρόσωπα δηλαδή με αντικοινωνική θα λέγαμε συμπεριφορά. Εδώ δεν ενδιαφέρει η περίθαλψη τόσο, όσο ενδιαφέρει να καταστούν τα άτομα αυτά ακίνδυνα. Φυλακές, αναμορφωτήρια, στρατόπεδα αιχμαλώτων, στρατόπεδα συγκεντρώσεως, ανήκουν σε αυτήν την κατηγορία. Στην τέταρτη κατηγορία κατατάσσονται οι μορφές συλλογικής συμβιώσεως ή ιδρύματα που αποσκοπούν στην καλύτερη εκτέλεση ενός συγκεκριμένου έργου, και που αιτιολογούν και την ύπαρξη και την οργάνωση τους από αυτό ακριβώς το γεγονός, ότι επιδιώκουν την καλύτερη εκτέλεση ενός συγκεκριμένου έργου. Παράδειγμα ο στρατώνας η αμυντική προσπάθεια, το αμυντικό έργο, εκτελείται καλύτερα με συγκεντρωμένο το προσωπικό σε ένα τόπο που ασχολείται με αυτό. Πέμπτη, τέλος, κατηγορία είναι τα ιδρύματα που εξυπηρετούν αυτούς που αποτραβιούνται από τα εγκόσμια, αν και τα ιδρύματα αυτά χρησιμεύουν και σαν κέντρα θρησκευτικής εκπαίδευσης. Τέτοια είναι τα μοναστήρια.» (Κοινωνική εργασία σε ιδρύματα Σημειώσεις Ζαγούρα σελ:1-2).

1.4. ΙΣΤΟΡΙΚΗ ΑΝΑΣΚΟΠΗΣΗ.

Το Δημοτικό Βρεφοκομείο Αθηνών, ο παλαιότερος ίσως φορέας παιδικής προστασίας στην χώρα μας ιδρύθηκε το 1953 από τον Δήμο Αθηναίων. Είναι ένας από τους κύριους φορείς παιδικής προστασίας στη χώρα. Είναι κρατικό Νομικό Πρόσωπο Ιδιωτικού Δικαίου, μη κερδοσκοπικός οργανισμός και τελεί υπό την εποπτεία και τον έλεγχο του Υπουργείου Υγείας, Πρόνοιας και Κοινωνικών Ασφαλίσεων. Σκοπός της λειτουργίας του ήταν η φιλοξενία και περίθαλψη νηπίων και Βρεφών, καθώς επίσης και η προστασία της άγαμης κυοφορούσας μητέρας.

(Disabled.gr.)

Επίσης ένα από πιο γνωστά κέντρα είναι και το Χατζηκυριάκειο Ίδρυμα Παιδικής Προστασίας, ιδρύθηκε το 1889 από τον Ιωάννη και τη σύζυγό του Μαριγώ Χατζηκυριακού με σκοπό την περίθαλψη ορφανών και άπορων κοριτσιών. Στα χρόνια λειτουργίας του Κέντρου, φιλόανθρωποι ευαισθητοποιήθηκαν από το έργο και τη δράση του και το ενίσχυσαν με τα κληροδοτήματά τους. Με τα επίσημα εγκαίνια στις 19-1-1904 και την εγγραφή των 55 πρώτων μαθητριών του, άρχισε ουσιαστικά η δράση του Κέντρου, που συνεχίζεται μέχρι σήμερα.

Μέχρι το τέλος του 19^{ου} αιώνα επικρατούσε η άποψη ότι η περίθαλψη σε Κέντρα Παιδικής Μέριμνας (Κ.Π.Μ) είναι η καλύτερη μέθοδος προστασίας των παιδιών.

Με την πάροδο του χρόνου η παραπάνω αντίληψη άρχισε να αλλάζει. Η περίθαλψη σε Κέντρα Παιδικής Μέριμνας με την ψυχρή και τυποποιημένη μεταχείριση των τροφίμων παιδιών, δεν συμβάλλει στη φυσιολογική εξέλιξη των παιδιών αυτών με την εξασφάλιση της συναισθηματικής ισορροπίας και της ψυχοσωματικής εξέλιξης των παιδιών αυτών.

Κάποιες ειδικές κατηγορίες παιδιών τα οποία έχουν ανάγκη ειδικής μεταχείρισης δικαιολογείται η εισαγωγή τους σε Κέντρα Παιδικής Μέριμνας (Κ.Π.Μ). Ωστόσο το προσωπικό θα πρέπει να είναι ειδικευμένο ώστε να παρέχει ουσιαστική και αποτελεσματική βοήθεια στις διάφορες περιπτώσεις παιδιών και απώτερος στόχος θα πρέπει να είναι η όσο το δυνατό σύντομη παραμονή μέσα στα σε Κέντρα Παιδικής Μέριμνας (Κ.Π.Μ).

Σήμερα σε διεθνές επίπεδο ολοένα και περισσότερο απορρίπτεται ο θεσμός της περίθαλψης σε Κέντρα Παιδικής Μέριμνας (Κ.Π.Μ). Σημαντικό ρόλο στον περιορισμό της λειτουργίας των κέντρων αυτών παίζει η οικογενειακή θालπωρή. Σε περιπτώσεις που τα παιδιά αυτά δεν έχουν οικογένειες έχουμε τους θεσμούς των ανάδοχων οικογενειών και της υιοθεσίας, βέβαια όταν συντρέχουν ειδικοί λόγοι όπως: διανοητική καθυστέρηση, απροσάρμοστη συμπεριφορά, αναπηρία, τότε κρίνεται απαραίτητη η εισαγωγή στα Κέντρα Παιδικής Μέριμνας. Ωστόσο καταβάλλονται προσπάθειες τα Κέντρα αυτά να οικοδομούνται με τέτοιο τρόπο ώστε να θυμίζουν σπίτι.

Σε πολλά Κέντρα Παιδικής Μέριμνας υπάρχουν ζευγάρια ενηλίκων που φροντίζουν την επιμέλεια των παιδιών αυτών ώστε να τους δίνεται η αίσθηση της οικογενειακής θालπωρής.

Σήμερα σε όλα ή σχεδόν όλα τα κέντρα λειτουργούν Κοινωνικές Υπηρεσίες οι οποίες στελεχώνονται από Κοινωνικούς Λειτουργούς οι οποίες εφαρμόζουν τις Μεθόδους Κοινωνικής Εργασίας με Άτομα ώστε να μελετάται η προσωπικότητα του κάθε τροφίμου εξατομικευμένα με σκοπό η ψυχοσωματική εξέλιξη αυτών των ατόμων να εξελίσσεται ομαλά, Κοινωνικής Εργασίας με Ομάδες (ΚΕΟ) και Κοινωνικής Εργασίας με Κοινότητα (ΚΕΚ).

Η ύπαρξη αυτών των Κοινωνικών Υπηρεσιών κρίνεται απαραίτητη για την οργάνωση και τη σωστή λειτουργία των Κέντρων. Ονομασίες

Κέντρων Παιδικής Μέριμνας (Κ.Π.Μ) όπως π.χ. πτωχοκομεία, ορφανοτροφεία, δεν χρησιμοποιούνται σήμερα διότι προκαλούν άσχημη διάθεση και εμπειρία στους τροφίμους-παιδιά.

(Καλλινικάκη Θεανώ 1998, σελ:7-40)

ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΔΕΥΤΕΡΟ

2.1. Ο ΡΟΛΟΣ ΤΗΣ ΟΙΚΟΓΕΝΕΙΑΣ:

Η Οικογένεια είναι ο σημαντικότερος θεσμός της κοινωνίας που στόχο έχει την κοινωνικοποίηση των παιδιών και εφήβων, την εκπαίδευση των μελών της στις διαπροσωπικές σχέσεις. Μεταδίδει τις κοινωνικές αξίες και τους κανόνες, εδραιώνει ένα δίκτυο από συστήματα αξιών, τα «πρέπει» και «δεν πρέπει» της συμπεριφοράς που οφείλουν να έχουν τα μέλη της οικογένειας τόσο μέσα όσο και έξω από αυτήν, ενώνει τα μέλη της μέσω γενικών παραδοχών, προσδοκιών, στόχων, θρησκευτικών, κοινωνικών και σεξουαλικών δικαιωμάτων και απαγορεύσεων. Κατ' αυτό τον τρόπο η οικογένεια ικανοποιεί της ηθικές, οικονομικές, συναισθηματικές και άλλες ανάγκες των μελών της. Από αυτήν πηγάζουν τα πιο συγκλονιστικά, βαθύτερα, τα πιο προσωπικά και τα πλέον αποκαλυπτικά συναισθήματα μας.

Μέσα στο πλαίσιο της οικογένειας βιώνουμε τα συναισθήματα της αγάπης, της έλξης, της στοργής αλλά και του πόνου.

Οι γονείς μέσα στην οικογένεια είναι δυνατόν να λειτουργήσουν τόσο ως πρότυπα όσο και ως εμπόδια για τα παιδιά τους.

(Οικογενειακή θεραπεία, Αλέξανδρος Γ. Ζαφείρης, Ελένη Α. Ζαφείρη, Χρήστος Μ. Μουζακίτης, Αθήνα 1999 σελ: 7-36)

Τι πρέπει να κάνουν οι γονείς:

Το παιδί, για να ωριμάσει, έχει ανάγκη να εκφραστεί. Το οικογενειακό πλαίσιο πρέπει να μπορεί να του χρησιμεύει σαν χώρος όπου αποκαλύπτει τα σφάλματά του, ώστε να μπορέσει να βρει τα προσωπικά του όρια. Με τα σαφή όρια το παιδί αποκτά την πρώτη έννοια των υποχρεώσεων και των δικαιωμάτων του. Μαθαίνει ότι όλα γίνονται με προσπάθεια. Το παιδί χρειάζεται να αισθανθεί ασφάλεια και σιγουριά με την αγάπη, τη φροντίδα και την ικανοποίηση των βασικών του αναγκών. Έχει ανάγκη από τις σταθερές του, δηλαδή τα δύο πρότυπά του, την μητέρα και τον πατέρα. Η οποιαδήποτε ακύρωση ή ακόμη και αμαύρωση της εικόνας της μητέρας ή του πατέρα, δημιουργεί διαταραχές με ανεπανόρθωτες προεκτάσεις στην εξέλιξη του παιδιού. Επίσης χρειάζεται τη βαθμιαία ανεξαρτητοποίηση του από τη μητέρα και το περιβάλλον του. Όλα αυτά μέσα σ' ένα δημοκρατικό χώρο, τον οποίο η οικογένεια οφείλει να καλλιεργήσει, χρησιμοποιώντας το διάλογο, την επικοινωνία και τον αμοιβαίο σεβασμό.

Μέσω του διαλόγου και της επικοινωνίας αναπτύσσεται το «εγώ» του παιδιού και αφομοιώνονται τα πρότυπα συμπεριφοράς των γονέων και του περιβάλλοντος. Το παιδί προσαρμόζεται και αναπτύσσει τους αμυντικούς μηχανισμούς του. Έτσι, μπορεί να προσεγγίσει τον κόσμο έξω από την οικογένεια με λιγότερο δραματικό και περισσότερο προσωπικό τρόπο.

Είναι σημαντικό πως πρέπει να δοθεί μεγάλη προτεραιότητα στη συναισθηματική ωρίμανση της οικογένειας, η οποία δε θα θεωρηθεί στιγματισμένη, εάν συμβουλευτεί κάποιον ειδικό, ώστε τα μέλη της να αυξήσουν τη δημιουργικότητά τους, να βελτιώσουν την επικοινωνία τους ή να ξεπεράσουν τις αναπόφευκτες κρίσεις της οικογενειακής ζωής. Πρέπει να κατανοηθεί ότι δεν είμαστε παρά μόνο ανθρώπινα πλάσματα, τα οποία μοιάζουμε πολύ μεταξύ μας, κι ότι, εάν δεν είμαστε μέρος της λύσης του προβλήματος, τότε είμαστε το ίδιο το πρόβλημα.

(www.Disabled.gr).

Η Ελληνική οικογένεια:

Το βασικό κύτταρο της κοινωνίας είναι η οικογένεια. Υπάρχει μια ρομαντική άποψη ότι η «ελληνική οικογένεια» είναι δομημένη με βάση παραδοσιακές αρχές και αξίες. Σύμφωνα με αυτήν την άποψη ο άνδρας έχει την εξουσία και η γυναίκα και τα παιδιά υποτάσσονται στις εντολές του. Ο άνδρας είναι ο συντηρητής της οικογένειας. Ο παππούς και η γιαγιά εκπληρώνουν ρόλους άμεσης φροντίδας των παιδιών και της κοινωνικής διαπαιδαγώγησης τους και γενικά η οικογένεια βιώνει την άμεση υποστήριξη με το στενό κοινωνικό περιβάλλον στο οποίο ζει. Αυτή όμως η παραδοσιακή άποψη για την ελληνική οικογένεια ίσως εν μέρει να ισχύει για την αγροτική οικογένεια, όχι όμως και για την οικογένεια που ζει σε ημιαστικές ή αστικές περιοχές.

Σε πολύ σύντομο χρονικό διάστημα η ελληνική οικογένεια έγινε από αγροτική σε αστική, δεν είχε όμως τα απαιτούμενα περιθώρια για να προσαρμοστεί στο νέο αυτό περιβάλλον το οποίο επιβάλλει την αναπροσαρμογή των ρόλων και την αφομοίωση τους από τα μέλη.

Λειτουργίες που παλαιότερα επιτελούνταν αποκλειστικά από την οικογένεια, έχουν μεταφερθεί σε φορείς εκτός οικογένειας για παράδειγμα η κοινωνικοποίηση των μελών της και η εκπαίδευση τους είναι μέλημα του σχολείου και των διάφορων πολιτικών και κοινωνικών φορέων του σύγχρονου κράτους.

(Οικογενειακή θεραπεία, Αλέξανδρος Γ. Ζαφείρης, Ελένη Α. Ζαφείρη, Χρήστος Μ. Μουζακίτης, Αθήνα 1999 σελ: 7-36)

Ο Ρόλος της μητέρας:

Ο Ρόλος της μητέρας στην οικογένεια είναι πολύ σημαντικός. Η Μητέρα είναι εκείνη που έρχεται πρώτη σε άμεση επαφή με το παιδί μέσα από τη διαδικασία του τοκετού και κατ'επέκταση του θηλασμού. Έτσι δημιουργείται ένας φυσικός δεσμός ανάμεσα στη μητέρα τροφό και το παιδί. Στη μικρή ηλικία η προσωπική ταύτιση των παιδιών γίνεται με τη μητέρα με την γενικότερη προσωπικότητα, τις συμπεριφορές, τις αξίες και τις στάσεις της. Στα πρώτα χρόνια της ζωής του παιδιού η μητέρα είναι εκείνη που θα συμβάλλει στην ψυχοκοινωνική εξέλιξη του. Έχει αποδειχθεί με ιατρικές μεθόδους ότι η απομάκρυνση ενός παιδιού από τη μητέρα μπορεί να επιφέρει μόνιμες εγκεφαλικές βλάβες. Με αποτέλεσμα να καταστούν ληθαργικά, ατροφικά κάποια τμήματα του εγκεφάλου που επηρεάζουν την σκέψη, τη μνήμη, τη ρύθμιση συναισθήματος και τη συμπεριφορά.

Ο Ronald Laing στο βιβλίο του «Η πολιτική της οικογένειας» αναφέρει «Η οικογένεια μου ήταν σαν ένα λουλούδι. Η μητέρα ήταν το κέντρο και εμείς ήμασταν τα πέταλα. Όταν αποσπάσθηκα από την οικογένεια μου, η μητέρα αισθάνθηκε σαν να είχε χάσει το ένα μπράτσο».

Ο Ρόλος της ως συζύγου, μητέρας, εργαζόμενης και νοικοκυράς την έχει καταστήσει το βασικότερο κύτταρο για τη λειτουργία και την ανάπτυξη της οικογενειακής μονάδας. Οι πολυπληθείς ρόλοι που αναλαμβάνει είναι πολλές φορές αλληλοσυγκρουόμενοι, αφού θεωρείται ισότιμο μέλος με το σύζυγο της και συμμετέχει στην λήψη αποφάσεων.

Ως εργαζόμενη γυναίκα, η μητέρα πρέπει να ανταποκρίνεται τόσο στις ανάγκες και στην φροντίδα των παιδιών όσο και στις απαιτήσεις της εργασίας της, γεγονός που απαιτεί την υποστηρικτική συμμετοχή του συζύγου της είτε την βοήθεια άλλων μελών της εκτεταμένης οικογένειας

(παππούδες, γιαγιάδες). Γεγονός είναι ότι η εργαζόμενη γυναίκα αισθάνεται έντονα κούραση και βιώνει υπερβολικό στρες ειδικά όταν πρέπει να ασχοληθεί με το νοικοκυριό της.

Επιπτώσεις στην εκπλήρωση του ρόλου της ως σύζυγο, έχει, λόγω της εξουθενωτικής της εμπλοκής ως εργαζόμενης γυναίκας, μητέρας. Η απομάκρυνση από το σύζυγο, η διατάραξη της σχέσης τους, η μεταξύ τους διαμάχη, η πιθανή παρουσίαση ψυχολογικών προβλημάτων, η βία και πολλές φορές η διάσπαση της οικογένειας μπορούν να αποδοθούν στους συγκρουόμενους ρόλους και στο ψυχολογικό στρες που δημιουργούν.

(Οικογενειακή θεραπεία, Αλέξανδρος Γ. Ζαφείρης, Ελένη Α. Ζαφείρη, Χρήστος Μ. Μουζακίτης, Αθήνα 1999 σελ: 7-36)

(Γυναικεία Ζητήματα Κωνσταντίνα Γεωργίου Φωτοπούλου, Πάτρα 2003. Σελ: 53-55.)

(Έρευνα από το ινστιτούτο υγείας του παιδιού με θέμα: Μαθησιακές δυσκολίες. Κλάρας Γενιτσαριώτη. www.selides.gr.)

Ο Ρόλος του πατέρα:

Ο Ρόλος του πατέρα στην οικογένεια είναι εξίσου σημαντικός όσο και της μητέρας. Τυπικά δεν έχει αλλάξει παρότι μέσα στο οικογενειακό πλαίσιο έχει μερικώς αλλάξει. Ο πατέρας είναι μεν ο «αρχηγός της οικογένειας», η σχέση του όμως με την σύζυγο βασίζεται στην συνεργασία όσων αφορά τα διάφορα προβλήματα του σπιτιού. Καθώς

και η γυναίκα εργάζεται και συνεισφέρει στα οικονομικά θέματα του σπιτιού.

Ιδιαίτερα εμφανής στο ρόλο που αναλαμβάνει ο πατέρας φροντίζοντας και διαπαιδαγωγώντας τα παιδιά είναι η συνεργατική σχέση που υπάρχει μεταξύ των συζύγων. Μέρος του ελεύθερου του χρόνου αφιερώνεται στη δημιουργική επαφή με τα παιδιά, στην ψυχαγωγία τους και στην προστασία τους. Πρωτεύουσα σημασία για την μητέρα και τον πατέρα έχει να αποκτήσουν τα παιδιά τους επαρκή μόρφωση. Και αυτό γιατί η μόρφωση του παιδιού, είναι η προσαρμογή του στις νέες συνθήκες της μεταβαλλόμενης κοινωνίας μας, είναι το εισιτήριο της κοινωνικής ανόδου. Η Ψυχοδυναμική άποψη υποστηρίζει ότι, η ενεργός παρουσία του πατέρα στη ζωή της οικογένειας και του παιδιού, ενισχύει την ταύτιση του παιδιού μαζί του και επιδρά θετικά στην ανάπτυξη της προσωπικότητας του. Η απουσία του πατέρα για διάφορους λόγους οι οποίοι γίνονται όλο και περισσότεροι και πιο σύνθετοι, έχει ποικίλες αρνητικές επιπτώσεις στην γενικότερη εξέλιξη του παιδιού.

(Οικογενειακή θεραπεία, Αλέξανδρος Γ. Ζαφείρης, Ελένη Α. Ζαφείρη, Χρήστος Μ. Μουζακίτης, Αθήνα 1999 σελ: 7-36)

Γονέας αν το δούμε από μια άλλη οπτική γωνία, σημαίνει:

Γ εννώ - δημιουργώ

Ο λοκληρόνομαι – ορίζω – χρησιμεύω

Νιάζομαι

Ευθύνομαι

Αγαπώ – αφοσιώνομαι

Συνεργάζομαι – συναισθάνομαι .

(www.Disabled.gr).

2.2 . ΤΑ ΚΕΝΤΡΑ ΠΑΙΔΙΚΗΣ ΜΕΡΙΜΝΑΣ ΚΑΙ Η ΟΙΚΟΓΕΝΕΙΑ.

Δεν υπάρχουν αμφιβολίες ότι η οικογένεια είναι μια θεσμοποιημένη βιοκοινωνική ομάδα. Η οικογένεια αποτελεί το πρωταρχικό και το φυσικό κύτταρο της κοινωνίας.

Οι λειτουργίες της οικογένειας έχουν άμεσες επιπτώσεις και προεκτάσεις στο κοινωνικό σύνολο ανάλογα με τις κατά καιρούς μορφές και τους τύπους των οικογενειών.

Μέσα στην οικογένεια αρχίζει και διαμορφώνεται η προσωπικότητα των παιδιών κάτω από τις επιδράσεις της. Αποτελέσματα των σχέσεων του ατόμου μέσα στην οικογένειά του, είναι τα γνωρίσματα του χαρακτήρα του.

Το οικογενειακό περιβάλλον σφραγίζει με τα αποτυπώματα του με κάθε νέα ύπαρξη που αναπτύσσεται σε αυτό και τρέφεται από αυτό. Οπότε καταλαβαίνει κανείς την ανάγκη ενός σταθερού και ολοκληρωμένου οικογενειακού περιβάλλοντος.

- Η τάξη.
- Η καθαριότητα.
- Η οικογενειακή πειθαρχία .
- Η αγάπη που γεννιέται ανάμεσα στα όντα και τα συμπλέγματα, σκοτεινά, αόριστα ή συνειδητά αισθήματα, δημιουργούν αυτήν την μοναδική ατμόσφαιρα όπου θα γίνει η επεξεργασία των ανακλαστικών της νέας προσωπικότητας.

Το παιδί μπορεί να βλέπει με εμπιστοσύνη, το μέλλον του, αν η οικογενειακή ατμόσφαιρα ήταν εκείνη που έπρεπε.

Βάση της ατομικής ανάπτυξης του χαρακτήρα εξελίσσονται τα είδη των σχέσεων που δημιουργούνται από τα μέλη μιας οικογένειας. Αποτέλεσμα του οικογενειακού περιβάλλοντος είναι ότι κοινό έχουν αποκτήσει τα παιδιά μιας οικογένειας. Είναι αρχές που καθιερώθηκαν από τον πατέρα και την μητέρα.

Άμεσες επιπτώσεις στα μέλη της οικογένειας έχει η οικονομική της κατάσταση. Αν για παράδειγμα είναι μια φτωχή οικογένεια βουτηγμένη στην αθλιότητα με ταλαιπωρημένους και εξασθενημένους γονείς, με τα παιδιά εγκαταλελειμμένα, χωρίς επίβλεψη, με την αναπόφευκτη απαισιοδοξία να διαχύνει την ατμόσφαιρα του σπιτιού, με γκρίνιες παράπονα και διαπληκτισμούς, τι επίδραση μπορεί να έχει στα μέλη της;

Επίδραση στα παιδιά έχουν διάφοροι παράγοντες που έχουν πάρει από τους γονείς και το οικογενειακό περιβάλλον όπως φυλετική, θρησκευτική, οικονομική και κοινωνική.

Ασκείται περισσότερη επίδραση στα παιδιά στη διαμόρφωση της προσωπικότητας παρά στην εξέλιξη της νοημοσύνης από το οικογενειακό περιβάλλον. Κύριο κέντρο είναι η οικογένεια και μέσα σε αυτήν δημιουργούνται οι ατομικές σχέσεις στα πρώτα παιδικά χρόνια, και με την έξοδο του παιδιού από την οικογένεια εξακολουθεί να ζει όλα τα βιώματα της οικογένειας του. Τα κύρια γνωρίσματα του χαρακτήρα του είναι οι αντανακλάσεις της οικογενειακής ατμόσφαιρας στην ψυχή του.

Την κοινωνική συμπεριφορά επηρεάζει τόσο η κληρονομικότητα όσο και το οικογενειακό περιβάλλον. Όπου και αν είναι ο άνθρωπος φέρνει το οικογενειακό του υπόδειγμα που οι τάσεις του σφραγίζουν αποφασιστικά τις εξωοικογενειακές και κοινωνικές του σχέσεις.

Η προσωπικότητα του παιδιού χαράσσεται από την οικογένεια η οποία επηρεάζει τις συναισθηματικές του εξελίξεις. Τις εξελίξεις αυτές θα τις μορφοποιήσει ανάλογα με το πρότυπο που βλέπουν τα παιδιά στους γονείς.

Μέγιστης σημασίας είναι ο ρόλος που παίζει η οικογένεια και το οικογενειακό περιβάλλον στην ψυχική εξέλιξη του παιδιού η οποία εξαρτάται από τον τρόπο που οι γονείς του αντιδρούν στην ζωή. Καθόλου δύσκολο δεν είναι στην γρήγορη και ταραγμένη ζωή μας να βρεθούν νευρωτικοί γονείς. Αυτοί οι γονείς επηρεάζουν ανεπανόρθωτα την προσωπικότητα του παιδιού και επίσης υπάρχουν πολλές πιθανότητες μετάδοσης σε αυτά. Αυτό δημιουργείται από την κακή προσαρμογή στην οικογενειακή ζωή και στην κοινωνική πρόοδο από τους γονείς.

Για να προαχθεί ο σκοπός της κοινωνίας και του πολιτισμού από τα μέλη μιας οικογένειας πρέπει η οικογένεια να εμφανίζεται ως μονάδα. Έτσι μόνο τα μέλη της θα σχηματίσουν την ορθή και κοινωνική εικόνα της οικογένειας και θα απαλλαγούν τα μέλη αυτά από ψυχικά τραύματα.

Η οικογένεια είναι ένα σύνολο σχέσεων και η ενότητα της βρίσκεται στο εσωτερικό της σύνθεσης.

Ο Ronald Laing στο βιβλίο του «Η πολιτική της οικογένειας» αναφέρει «Η οικογένεια μου ήταν σαν ένα λουλούδι. Η μητέρα ήταν το κέντρο και εμείς ήμασταν τα πέταλα. Όταν αποσπάστηκα από την οικογένεια μου, η μητέρα αισθάνθηκε σαν να είχε χάσει το ένα μπράτσο».

Άτομα που βρίσκονται σε κατάσταση ανάγκης, έχουν ανάγκη βοήθειας και περίθαλψης. Τα παιδιά έχουν ανάγκη ειδικής βοήθειας και φροντίδας, επειδή δεν είναι αυτοδύναμα και εξαρτώνται από τους

ενήλικους. Όμως εκείνο το οποίο συμβάλει στη φυσιολογική από άποψης ψυχοσωματικής εξέλιξης αυτών είναι το οικογενειακό περιβάλλον. Συμβαίνει όμως ορισμένα παιδιά να στερούνται του οικογενειακού περιβάλλοντος ή να καθίσταται για διάφορους λόγους ανεπαρκές ή ακατάλληλο. Σε τέτοιου είδους περιπτώσεις το παιδί έχει ανάγκη φροντίδας και προστασίας.

Αυτό που έχει διαπιστωθεί είναι ότι είναι πολύ δύσκολο για τα παιδιά να απομακρυνθούν από το οικογενειακό τους περιβάλλον όσο καλές και αν είναι οι συνθήκες διαβίωσης τους στα Κέντρα Παιδικής Μέριμνας (Κ.Π.Μ). Για το άτομο η μεγαλύτερη πηγή ασφάλειας και δύναμης είναι η οικογένεια.

(Δ. Τέμπρεου, Λάρνακα, 21 Αυγούστου 1985, σελ:1-7)

Η οικογένεια και τα Κέντρα Παιδικής Μέριμνας στη σημερινή κοινωνία. Μερικές τάσεις είναι αξιοσημείωτες:

(α) Τάση περιορισμού του βαθμού συγγένειας.

(β) Τάση περιορισμού του μεγέθους της οικογένειας.

(γ) Τάση μετάθεσης των διαφόρων λειτουργιών της οικογένειας και τη συγγένεια στους θεσμούς στα Κέντρα. Οι παιδικοί σταθμοί και οι βρεφικοί σταθμοί είναι ιδιαίτερο χαρακτηριστικό παράδειγμα.

Οι τάσεις αυτές μοιάζουν να μας οδηγούν σε μια κοινωνία που θα μπορούσαμε να την ονομάσουμε κοινωνία των Κέντρων. Η ζωή ενός ανθρώπου βιώνεται ανάμεσα σε Κέντρα από την παιδική μέχρι την γερωντική ηλικία. Αυτό παρουσιάζεται διότι το κοινωνικό σύνολο

διευρύνει το ίδιο μέσα σε από την ιδεολογία της εποχής το φάσμα των πρωτοβουλιών που οδηγούν στην προστασία και περίθαλψη του ατόμου γιατί η οικογένεια έχει γίνει ασθενής. Έτσι τα παιδιά σήμερα ζούνε περισσότερες ώρες μέσα σε Κ.Π.Μ από όσο ζούνε στην οικογένεια και την κοινωνία, όπως βρεφικούς σταθμούς, νηπιαγωγεία, σχολεία. Πλέον η οικογένεια γίνεται η προέκταση του σχολικού χρόνου. Ένα νέο τρίπτυχο έχει αντικαταστήσει το παλιό. Το παλιό ήτανε: οικογένεια, κοινότητα, κοινωνία. Το σημερινό είναι: οικογένεια, Κέντρα Παιδικής Μέριμνας, κοινωνία.

Τα Κέντρα Παιδικής Μέριμνας προσφέρουν υπηρεσίες όχι όμως και σχέσεις. Είναι αυταπάτες να νομίζουμε ότι μέσα στα Κέντρα Παιδικής Μέριμνας μπορούν να αναπτυχθούν κοινωνικές σχέσεις αντίστοιχες με τις σχέσεις γονέα-παιδιού.

Τα Κέντρα ότι και να κάνουν και όσο με καλή προαίρεση και να ενεργούν δεν μπορούν να αντικαταστήσουν ούτε να υποκαταστήσουν το φυσικό κοινωνικό περιβάλλον της οικογένειας, της γειτονίας, της ομάδας των συνομηλίκων. Δημιουργούν ένα πλαστικό κοινωνικό περιβάλλον που δεν είναι δηλαδή αληθινό, δεν είναι πραγματικό και δεν προκύπτει αβίαστα.

Δεν μπορεί ένα πλέγμα υπηρεσιών να αντικαταστήσει τις σχέσεις που δημιουργούνται στην οικογένεια και την κοινότητα. Τα Κέντρα Παιδικής Μέριμνας υποχρεούνται να τηρήσουν ένα κανονισμό, να επιβάλουν μια πειθαρχία. Η οικογένεια όμως μπορεί να το παραβλέψει.

Στην Ελλάδα τα πιο πολλά παιδιά εισέρχονται στα Κέντρα Παιδικής Μέριμνας μετά τον έκτο χρόνο της ηλικίας τους και δεν φέρνουν μαζί τους μόνο τους βιολογικούς παράγοντες αλλά και όλες τις επιδράσεις της οικογένειας.

Ενδεδειγμένη θεωρείται η τοποθέτηση σε Κέντρα Παιδικής Μέριμνας ατόμων μεγαλύτερα των 6-7 χρόνων και για εφήβους. Τα Κέντρα δεν γίνονται τα υποκατάστατα της οικογένειας αλλά μια όαση σιγουριάς και ασφάλειας και κυριότερο ησυχίας και εκτόνωσης. Και στο παιδί και στην οικογένεια το συναισθηματικό ουδέτερο περιβάλλον του Κέντρου Παιδικής Μέριμνας υποβοηθά στην εκτόνωση της έντασης.

Ευεργετική είναι η τοποθέτηση παιδιών στα Κέντρα όταν οι σχέσεις γονέα-παιδιού ή πατέρα-μητέρας είναι πολύ διαταραγμένες.

Η καλή πρόθεση εδώ είναι να διασφαλιστεί η ομαλή εξέλιξη της προσωπικότητας του και η μελλοντική κανονική ένταξη του στη κοινωνία και όχι το πώς θα τοποθετηθεί σε Κέντρα Παιδικής Μέριμνας (Κ.Π.Μ). Με μια βεβιασμένη κίνηση μπορούμε να δημιουργήσουμε εχθρικά αισθήματα τόσο της οικογένειας όσο και του παιδιού για τα Κ.Π.Μ. Επομένως ο πρωταρχικός μας ρόλος είναι η εξακρίβωση του δεσμού που υπάρχει ανάμεσα στο παιδί και στην οικογένεια και προσπάθεια για την καλύτερη της. Πάντα η πρώτη ενέργεια γίνεται στα πλαίσια της οικογένειας. Αν τα απαιτούμενα αποτελέσματα δεν υπάρξουν τότε θα πρέπει να αρχίσουμε τη σχετική διεργασία για το πρώτο βήμα που οδηγεί στα Κέντρα Παιδικής Μέριμνας. Ειδικότερα αυτή η διεργασία στους εφήβους μας δίνει μεγάλο ποσοστό επιτυχίας.

Για την εισαγωγή του κάθε παιδιού μέσα στο Κέντρο Παιδικής Μέριμνας (Κ.Π.Μ) η συνεργασία με το παιδί και το οικογενειακό συγγενικό περιβάλλον γίνεται από τον Κοινωνικό Λειτουργό ο οποίος οφείλει να συγκεντρώσει στοιχεία για την προσωπικότητα του και το κοινωνικό του ιστορικό. Προετοιμάζει και δίνει την καλύτερη λύση για τον τρόπο αντιμετώπισης της επιμέλειας του παιδιού εκτός του Κέντρου

και εντός των πλαισίων και δυνατοτήτων του υφιστάμενου περιβάλλοντός του.

Η συνεργασία του προσωπικού των Κέντρων Παιδικής Μέριμνας, του Κοινωνικού Λειτουργού και της οικογένειας να βοηθούν το παιδί να προσαρμοστεί στις νέες συνθήκες του Κέντρου το γρηγορότερο ομαλά. Με την οικογένεια συνεχίζεται η συνεργασία με τον Κοινωνικό Λειτουργό ώστε το παιδί να ξεπεράσει τις δυσκολίες που συντέλεσαν στην απομάκρυνση από την οικογένεια του ώστε να επιστρέψει το συντομότερο δυνατόν.

Σαφώς μεγάλη σημασία για τα Κ.Π.Μ έχει η διατήρηση επαφής με την φυσική οικογένεια, συγγενείς και φίλους. Στις περισσότερες χώρες έχουν ληφθεί διάφορα μέτρα για την ενθάρρυνση επισκέψεων όπως παράδειγμα στην Μεγάλη Βρετανία, έχουν γίνει διευθετήσεις να πληρώνονται τα έξοδα μεταφοράς των γονέων για να επισκέπτονται το παιδί τους όταν αδυνατούν να πληρώσουν τα έξοδα.

Κάποιες φορές όμως λόγω αυτών των επισκέψεων παρεμποδίζεται η προσαρμογή του παιδιού στο Κ.Π.Μ λόγω της θλίψης που νιώθουν όταν αυτοί φεύγουν. Δίνουν υποσχέσεις που δεν μπορούν να κρατήσουν ή δίνουν ακατάλληλα δώρα με αποτέλεσμα να δημιουργούν πρόβλημα στο προσωπικό και στο παιδί. Αυτό χαρακτηρίζει γονείς ασταθείς και ανώριμους.

Παρ'όλα αυτά απαραίτητες για το παιδί είναι η διατήρηση σχέσεων του παιδιού με τους φυσικούς του γονείς ώστε να αυξάνεται το αίσθημα ασφάλειας για επιστροφή του στο σπίτι.

Για τα παιδιά που δεν έχουν δική τους οικογένεια με διεξοδικό τρόπο και πολύ προσοχή πρέπει να επιλεγεί θετή οικογένεια ή ανάδοχη ούτως ώστε το παιδί να παίρνει το αίσθημα των οικογενειακών σχέσεων.

Τον Κοινωνικό Λειτουργό τον ενδιαφέρουν οι σχέσεις που έχει το παιδί με την οικογένεια του. Να ρυθμίζει τις επισκέψεις για να βελτιώνονται και να εξελίσσονται θετικά για ευνοϊκές συνθήκες ως προς την ταχύτερη επιστροφή του παιδιού στα πλαίσια της οικογένειας.

Στην πραγματικότητα δεν είναι καθόλου εύκολο για το νεαρό άτομο ή το παιδί η προσαρμογή του εκτός του Κ.Π.Μ. Σε συνεργασία ο Κοινωνικός Λειτουργός με την οικογένεια προετοιμάζει το παιδί για την έξοδο του από το Κ.Π.Μ από ψυχολογικής και κοινωνικής άποψης. Θα πρέπει να βοηθήσει στην επαγγελματική του αποκατάσταση και αξιοποίηση των εισοδημάτων του από την εργασία και γενικότερα την κοινωνική του προσαρμογή στις νέες συνθήκες διαβίωσης.

Αν αποφασισθεί ότι σε νεαρή ηλικία το παιδί θα εξέλθει του Κ.Π.Μ. ο Κοινωνικός Λειτουργός πρέπει να είναι 100% σίγουρος ότι η ωφέλεια του παιδιού θα είναι καλύτερη στο σπίτι του από την ωφέλεια που θα έχει αν παραμείνει στο Κέντρο.

(Δ. Τέμπρεου, Λάρνακα, 21 Αυγούστου 1985, σελ:1-7)

2.3. Θεωρητικές Τοποθετήσεις για την Περίθαλψη σε Κέντρα Παιδικής Μέριμνας:

A) Κοινωνιολογική θεώρηση:

Η Κοινωνιολογική θεώρηση του κέντρου περικλείει το σκοπό για την ύπαρξη του, τη διάρθρωση της υπηρεσίας που το αποτελεί, τη διοίκηση του, την οικονομική του εξάρτηση και την ειδική κατάσταση των τροφίμων που ζουν μέσα σε αυτό.

Στην κοινωνιολογική θεώρηση εξετάζεται ο σκοπός και η σημασία της για το άμεσο και πλατύτερο κοινωνικό σύστημα μιας κοινωνίας για την ιδρυματική φροντίδα, αυτό δικαιολογεί την ανάγκη ύπαρξης Κέντρου Παιδικής Μέριμνας σε ένα κοινωνικό πλαίσιο για έναν ορισμένο σκοπό ή ανάγκη.

Επίσης στην κοινωνιολογική θεώρηση εξετάζεται ο τρόπος διοικήσεως και διοικητικής διάρθρωσης του προσωπικού του Κέντρου Παιδικής Μέριμνας όπως και η οικονομική του εξάρτηση.

Τελικά το κέντρο τόσο σαν κτίριο όσο και σαν υπηρεσία είναι κάτι διαφορετικό από τα άλλα κτίρια και υπηρεσίες της κοινότητας, έτσι και οι τρόφιμοι είναι άτομα σε ειδική κατάσταση που η κοινότητα θεωρεί πως διαφέρουν από τους κατοίκους των σπιτιών της.

(Σημειώσεις κοινωνικής εργασίας Χρ. Μαρκόπουλου-Λαμπάτου 1983, σελ: 4-7)

B) Ψυχολογική θεώρηση:

Η Ψυχολογική θεώρηση απασχολεί τόσο την κοινωνική ψυχολογία αλλά και την ψυχολογία της προσωπικότητας ειδικότερα.

Κατά την εισαγωγή ενός ατόμου κάθε ηλικίας σε ίδρυμα η αντίδραση του ποικίλει ανάλογα με την κατηγορία του Κέντρου Παιδικής Μέριμνας και το χρόνο παραμονής σε αυτό. Όταν ένα άτομο αποχωρίζεται το φυσικό

του περιβάλλον είναι πολύ τραυματικό και αφήνει ίχνη στην προσωπικότητα του και στην συμπεριφορά του.

Μετά τον αποχωρισμό του από τα αγαπημένα και γνωστά του πρόσωπα και περιβάλλον, αντιδρά έντονα και επιθετικά με κλάμα, άρνηση φαγητού, απόρριψη προσωπικού του Κέντρου Παιδικής Μέριμνας και γενική δυστροπία. Μετά την έντονη αντίδραση του αποχωρισμού ακολουθεί το στάδιο της απελπισίας αυτό γίνεται κυρίως σε Κέντρα Παιδικής Μέριμνας κλειστής περίθαλψης παιδικής προστασίας. Σε αυτό το στάδιο παρατηρούνται συμπτώματα παλινδρομήσεως, νυχτερινής ενούρησης, εμετός, γκρίνια, κλάμα και διαταραχή ομιλίας. Όσο αυξάνεται ο χρόνος παραμονής του στο κέντρο τόσο αυξάνεται η απάθεια.

(Σημειώσεις κοινωνικής εργασίας Χρ. Μαρκόπουλου-Λαμπάτου 1983, σελ: 4-7)

2.4. ΜΟΡΦΕΣ ΠΕΡΙΘΑΛΨΗΣ ΣΕ ΚΕΝΤΡΑ ΠΑΙΔΙΚΗΣ ΜΕΡΙΜΝΑΣ

2.4.1 Κέντρα Παιδικής Μέριμνας :

Κέντρα παιδικής μέριμνας ονομάζονται σήμερα το παλαιό ορφανοτροφείο που δημιουργήθηκε μετά την μικρασιατική καταστροφή ή προϋπαρχαν από πρωτοβουλία φιλόνηθρων πολιτών των 18 αιώνα. Τα ιδρύματα αυτά έγιναν Ν.Π.Δ.Δ με το βασιλικό διάταγμα 273/73 (φεκ 81/73 Α). Περί μετατροπής των εθνικών ορφανοτροφείων και οικοτροφείων σε κέντρα παιδικής μέριμνας όπου τέθηκαν νέες βάσεις στο τομέα παιδικής προστασίας και ρυθμίζεται εκ νέου η διοίκηση και η λεπτομερής λειτουργία των ιδρυμάτων αυτών.

Το 1984 με το φεκ 860/84 β με τίτλο « Έγκριση κανονισμού λειτουργίας των κέντρων παιδικής μέριμνας» ορίστηκε ο σκοπός τους που σύμφωνα με το άρθρο 1 είναι: η περίθαλψη, μόρφωση και επαγγελματική εκπαίδευση που αποδεδειγμένα είναι απροστάτευτα και στερούνται οικογενειακής φροντίδας.

Τα Κ.Π.Μ βρίσκονται υπό την εποπτεία του υπουργείου υγείας και πρόνοιας των νομαρχιών η οποία όμως σύμφωνα με υπεύθυνους στα Κ.Π.Μ η εποπτεία του κράτους είναι ανύπαρκτη. Ειδικευμένο προσωπικό δεν προσλαμβάνεται και οι υπηρεσίες που προσφέρονται είναι ανεπαρκείς τόσο ποιοτικά όσο και ποσοτικά.

Το κράτος στην προσπάθεια του να προωθήσει νέες μορφές παιδικής προστασίας εξέδωσε το 1993 το φεκ 337/93 Α με τίτλο «καθορισμός των όρων και των προϋποθέσεων για την τοποθέτηση ανηλίκων σε ανάδοχες οικογένειες» σύμφωνα με την οποία όλοι οι φορείς του υπουργείου υγείας και πρόνοιας που έχουν προγράμματα κλειστής περίθαλψης υποχρεούνται να προβούν σταδιακά αποϊδρυματοποίηση των ανηλίκων αυτών και την τοποθέτηση τους σε ανάδοχες οικογένειες. (Καλλινικάκη Θεανώ 1998, σελ:7-40)

2.4.2. Κέντρα Παιδικής Προστασίας Ιδιωτικού Δικαίου:

Τα κέντρα παιδικής προστασίας είναι όπως και τα κέντρα παιδικής μεριμνάς. Προσφέρουν περίθαλψη, μόρφωση, επαγγελματική εκπαίδευση σε παιδιά που στερούνται την οικογενειακή φροντίδα. Συνολικά υπάρχουν 48 ιδρύματα παιδικής προστασίας.

Σύμφωνα με τους υπεύθυνους αυτών προκύπτει ότι:

Η επιδότηση του κράτους προς τα κέντρα αυτά είναι χαμηλή σχεδόν ανύπαρκτη και έτσι δυσκολεύονται να ανταπεξέλθουν οικονομικά. Η σωστή ή μη διαχείριση των κέντρων αυτών οφείλεται στον εκάστοτε διευθυντή και στο διοικητικό προσωπικό.

(Καλλινικάκη Θεανώ 1998, σελ:7-40)

2.4.3. Εθνικός Οργανισμός Πρόνοιας (Ε.Ο.Π) - Παιδοπόλεις:

Ο Εθνικός οργανισμός πρόνοιας ιδρύθηκε το 1947 ως πρόνοια βορείων επαρχιών Ελλάδος, το 1955 μετονομάστηκε σε βασιλική πρόνοια και το 1970 ονομάστηκε σε Εθνικό Οργανισμό Πρόνοιας τίτλο που διατηρεί μέχρι σήμερα (Ν572/70).

Στόχος του Εθνικού Οργανισμού Πρόνοιας από τα πρώτα χρόνια λειτουργίας του είναι η περίθαλψη απροστάτευτων παιδιών σε κέντρα (παιδοπόλεις). Ο Εθνικός Οργανισμός Πρόνοιας ξεκίνησε από την περίοδο ανοικοδόμησης της υπαίθρου (από τα φυλλάδια εθνικού οργανισμού πρόνοιας, χθες, σήμερα, αύριο).

Σήμερα έχουμε 7 παιδοπόλεις σε διάφορες περιοχές τις Ελλάδος (Αθήνα, Θεσσαλονίκη, Ιωάννινα, Βόλο, Καβάλα, Φλώρινα, Κρήτη).

Στις παιδοπόλεις αυτές φιλοξενούνται παιδιά 3-18 ετών, τα οποία προέρχονται από οικογένειες με έντονα οικονομικά και κοινωνικά προβλήματα με αποτέλεσμα η παραμονή τους στο σπίτι να είναι αδύνατη. Εκτός από την παροχή στέγασης, συντήρησης, ιματισμού και

ιατροφαρμακευτικής περίθαλψης, ο εθνικός οργανισμός πρόνοιας σύμφωνα με τους υπεύθυνους δίνει έμφαση:

- 1) Στην εκπαίδευση και στην επαγγελματική κατάρτιση παιδιών που λόγω μαθησιακών δυσκολιών δεν μπορούν να τελειώσουν το γυμνάσιο-φαινόμενο πολύ συχνό στα παιδιά των κέντρων αυτών.
- 2) Προσφέρει συναισθηματική στήριξη στα παιδιά από ειδικούς επιστήμονες και θεραπευτές (ψυχολόγοι, κοινωνική λειτουργοί) και αυτό είναι το μεγαλύτερο πλεονέκτημα των παιδοπόλεων εφόσον τα Κέντρα Παιδικής Μέριμνας δημοσίου και ιδιωτικού δικαίου δεν διέθεταν μέχρι πρότινος εξειδικευμένο προσωπικό για την συναισθηματική στήριξη αυτών των παιδιών και του οικογενειακού περιβάλλοντος αν υπάρχει.

Η παροχή εξειδικευμένης βοήθειας είναι πολύ σημαντική αν σκεφτούμε τα ψυχολογικά προβλήματα που αντιμετωπίζουν τα παιδιά αυτά εξαιτίας του γεγονότος ότι βρίσκονται μακριά από το σπίτι τους και προέρχονται από πολυπροβληματικές οικογένειες. Στόχος των παιδοπόλεων είναι η κοινωνικοποίηση αυτών των παιδιών μέσα από την συμμετοχή τους στις διάφορες δραστηριότητες και στα προγράμματα που διοργανώνουν μέσα στην κοινότητα.

Παράλληλα η παιδοπόλεις ενισχύουν την διατήρηση του παιδιού με το οικογενειακό τους περιβάλλον και καταβάλλονται προσπάθειες να αμβλυνθούν και τα προβλήματα της οικογένειας ώστε το παιδί να επιστρέψει σε αυτήν.

Μάλιστα για κάποιο συγκεκριμένο χρονικό διάστημα η οικογένεια υποστηρίζετε από τις παιδοπόλεις οικονομικά προκειμένου να διευκολυνθεί η επιστροφή του παιδιού στο σπίτι.

Στην ημερίδα « Εναλλακτικές λύσεις στην παιδική προστασία » που διοργάνωσε ο Ε.Ο.Π (η Γιώτα Αλβανού - Κοινωνική Λειτουργός και Άννα Ψαρά-Ψυχολόγος) τόνισαν τις δυσκολίες που αντιμετωπίζουν τα παιδιά αυτά για την παρακολούθηση των σχολών επαγγελματικής κατάρτισης, σε ότι αφορά την προσαρμογή τους στο Κέντρο Παιδικής Μέριμνας που προέρχονται από μακρινές περιοχές.

Οι δυσκολίες που εντοπίζουν οι υπεύθυνοι:

1) Συναισθηματική στέρηση και ανασφάλεια λόγω της μακρόχρονης παραμονής των παιδιών χωρίς στήριξη και σχέση με το οικογενειακό περιβάλλον.

2) Δυσκολίες στην προσπάθεια να πείσουν τους γονείς να επικοινωνούν με τα παιδιά τους καθώς και τα παιδιά να διατηρούν σχέσεις με το φυσικό τους περιβάλλον λόγω απόστασης.

3) Αναγκαιότητα για μεγαλύτερη στήριξη του προσωπικού του κέντρου και αποφόρτιση από τα προβλήματα που ανακύπτουν και αλληλοβοήθεια των μελών της ομάδας.

(Καλλινικάκη Θεανώ 1998, σελ:7-40)

2.4.4. Δημοτικά Βρεφοκομεία:

Το 1859 δημιουργήθηκε το πρώτο δημοτικό βρεφοκομείο στην Αθήνα. Κυρίως αναλάμβανε τη φροντίδα παιδιών τα οποία παρέμεναν για δύο ή τρεις μήνες. Ακολουθώς παραδίδονταν σε τροφούς μέχρι τα τρία τους έτη. Τα νήπια έμεναν στο βρεφοκομείο μέχρι να γίνουν 5 ετών και μετά δίνονταν για υιοθεσία όσα δεν υιοθετούνταν και συμπληρώνουν το 8 έτος της ηλικίας τους εισάγονται σε εργοστάσια προς εκμάθηση κάποιας τέχνης ή αποκαθίστανται με τέτοιο τρόπο ώστε να εξασφαλιστεί το μέλλον τους. Το 1873 ιδρύθηκε το βρεφοκομείο Πατρών ενώ αργότερα ο Αγ. Στυλιανός Θεσσαλονίκης, το βρεφοκομείο στο Ηράκλειο Κρήτης και το Κέντρο Βρεφών « Η ΜΗΤΕΡΑ » στην Αθήνα. Τα τρία τελευταία λειτουργούν μέχρι σήμερα αποκλειστικά για βρέφη και νήπια ενώ παράλληλα διεξάγουν το θεσμό της υιοθεσίας και της αναδοχής. Παρέχουν κατά κύριο λόγο κλειστή περίθαλψη σε απροστάτευτα βρέφη και νήπια. Τα κέντρα αυτά φιλοξενούσαν εκατοντάδες παιδιά την εποχή που πρωτοδημιουργήθηκαν.

Σήμερα έχει μειωθεί σημαντικά ο αριθμός των δημοτικών βρεφοκομείων και αυτό οφείλεται σε 3 λόγους:

- 1) Η διάδοση των μεθόδων αντισύλληψης.
- 2) Η εμφάνιση των αμβλώσεων .
- 3) Η εξάπλωση της εμπορίας βρεφών.

Μόνο το Κέντρο Βρεφών Μητέρα με το εξειδικευμένο προσωπικό βοηθάει και στηρίζει την μητέρα σχετικά με το τι θα αποφασίσει για το μέλλον του παιδιού της αν θα το κρατήσει ή όχι.

Το επιστημονικό προσωπικό χειρίζεται θέματα υιοθεσίας ,αναδοχής, καθώς και επιστροφής των παιδιών στο οικογενειακό περιβάλλον.

(Καλλινικάκη Θεανώ 1998, σελ:7-40)

2.4.5. Αναμορφωτικά Κέντρα:

Αν και το θέμα της μελέτης αφορά τα Κ.Π.Μ. θεωρήθηκε σκόπιμο να γίνει μια σύντομη αναφορά στα Κέντρα Αγωγής ανηλίκων, αφού και αυτά παρέχουν φιλοξενία σε ανήλικους που συνήθως προέρχονται από πολυπροβληματικές οικογένειες μη δυνάμενες να φροντίσουν και να υποστηρίξουν, ώστε τα παιδιά να έχουν αποδεκτή κοινωνική συμπεριφορά.

Τα αναμορφωτικά κέντρα ή κέντρα ειδικής μεταχείρισης είναι κέντρα όπου γίνονται δεκτά παιδιά και που τα ίδια παρουσιάζουν ανησυχητική ή και προβληματική συμπεριφορά. Δέχεται παιδιά ηλικίας 6-18 ετών όπου το οικογενειακό τους περιβάλλον κρίνεται ακατάλληλο για τη διαπαιδαγώγηση τους.

Τα παιδιά αυτά ζουν υπό περιορισμούς στα κέντρα και τελευταία εφαρμόζεται το σύστημα της ημιελεύθερης διαβίωσης. Θεωρείται αποτελεσματικότερο διότι οι νέοι αυτοί αναμορφώνονται και βρίσκονται σε επαφή με το κοινωνικό τους περιβάλλον.

Όταν το παιδί εισαχθεί στο κέντρο μαθαίνει στοιχειώδη εκπαίδευση και εάν μετά την αποφοίτηση του και η επίδοση του είναι βέβαια καλή και το ίδιο επιθυμεί, μπορεί να συνεχίσει τη μόρφωση του μένοντας μέσα στο κέντρο.

Μέσα στο κέντρο υπάρχει και το επαγγελματικό τμήμα όπου μπορεί να ενταχθεί το παιδί εκεί εφόσον δεν επιθυμεί να σπουδάσει.

Μέσα στα αναμορφωτικά κέντρα εφαρμόζεται πρόγραμμα ομαδικής διαβίωσης, ωστόσο η μεταχείριση του κάθε παιδιού είναι εξατομικευμένη. Για αυτό λοιπόν θα πρέπει το προσωπικό να είναι ειδικευμένο ώστε να ξέρει να χειρίζεται παιδιά με δυσκολίες συμπεριφοράς.

Ο χρόνος παραμονής του κάθε παιδιού εξαρτάται από την εξέλιξη της αναμόρφωσης του.

Ο ρόλος του κοινωνικού λειτουργού κρίνεται απαραίτητος στα αναμορφωτικά κέντρα για την εφαρμογή της Κοινωνικής Εργασίας με Άτομα (Κ.Ε.Α.) και Κοινωνικής Εργασίας με Ομάδες (Κ.Ε.Ο.)

(Καλλινικάκη Θεανώ 1998, σελ:7-40)

2.5. ΕΝΑΛΛΑΚΤΙΚΕΣ ΜΟΡΦΕΣ ΠΕΡΙΘΑΛΨΗΣ

2.5.1. Υιοθεσία :

Μια μορφή φροντίδας των απροστάτευτων παιδιών, εκτός από τα κέντρα , είναι η υιοθεσία. Η υιοθεσία αποτελεί από τα αρχαία χρόνια έναν τρόπο πλήρους ένταξης ενός παιδιού σε μια οικογένεια άλλη από τη βιολογική του.

Μέσω της υιοθεσίας το παιδί ανήκει στους γονείς που το υιοθετούν και έχει τα ίδια δικαιώματα και υποχρεώσεις με κάθε παιδί, δηλαδή και οι γονείς του κατά κάποιο τρόπο του ανήκουν εξίσου. Η υιοθεσία αποτελεί μια νομική πράξη (τα θέματα υιοθεσίας και αναδοχής ρυθμίζονται σήμερα από το νόμο 2447/96), κοινωνική αλλά και ψυχοσυναισθηματική που κατά κύριο λόγο συμβαίνει προς όφελος του παιδιού.

Ένα παιδί που για διάφορους λόγους βρίσκεται χωρίς του βιολογικούς γονείς του, ή με βιολογικούς γονείς που αδυνατούν να ανταποκριθούν στοιχειωδώς στο γονεϊκό τους ρόλο, είναι δυνάμει ένα παιδί για το οποίο μπορούν να βρεθούν γονείς ή μια άλλη οικογένεια να το συμπεριλάβει στους κόλπους της.

Η υιοθεσία δεν θα έπρεπε να γίνεται αντιληπτή ως απλώς η πάσει θυσία ικανοποίηση της επιθυμίας ενός άτεκνου ζευγαριού να αποκτήσει παιδί, αλλά κυρίως ως η ευτυχής σύμπτωση αυτής της επιθυμίας με την πραγματική ανάγκη ενός παιδιού να αποκτήσει ένα νέο και σταθερό οικογενειακό περιβάλλον.

Είναι πλέον κοινά αποδεκτό σε επιστημονικό επίπεδο ότι τα υιοθετημένα παιδιά πρέπει να ενημερώνονται όσο το δυνατόν νωρίτερα, ήδη από μικρή ηλικία, για την υιοθεσία.

Πολύ βασικό είναι, τόσο για την ιδρυματική όσο και για κάθε άλλη λύση προστασίας του παιδιού, η προετοιμασία. Η προετοιμασία αυτή

σημαίνει και δουλειά με το παιδί και δουλειά με την οικογένεια, όχι μόνο σε μια αρχική επικοινωνία που θα συμπληρωθεί η έκθεση που θα σταλεί στο Υπουργείο Κοινωνικών Υπηρεσιών για να εγκριθεί η εισαγωγή. Μια προετοιμασία σε περισσότερο βάθος που θα βοηθήσει το παιδί να συνειδητοποιήσει αυτήν την αλλαγή στη ζωή του, και να δει τα θετικά σημεία που θα προκύψουν από αυτήν την αλλαγή.

Εκείνο που ίσως αξίζει να αναφερθεί ιδιαίτερα και που ίσως συνδέεται με την χώρα μας περισσότερο, είναι ότι ακόμη και σήμερα υπάρχει ένα ποσοστό γονέων που την ιδρυματική περίθαλψη την θεωρούν σαν μια λύση, κυρίως για τα αγόρια, και ακούστηκε χαρακτηριστικά ότι λέγεται << να μπει το παιδί σε ένα κέντρο για να γίνει άνθρωπος >>. Σε αυτές τις περιπτώσεις που δεν υπάρχουν ειδικοί λόγοι εισαγωγής του παιδιού στο κέντρο, θα πρέπει η οικογένεια να βοηθηθεί να βρει πιθανόν άλλες λύσεις.

Πρέπει να γίνεται προσπάθεια, όσο είναι δυνατόν, να αποφεύγονται οι εισαγωγές σε Κέντρα Παιδικής Μέριμνας, εκτός αν υπάρχει απόλυτη ανάγκη και δεν υπάρχει άλλη λύση.

(Πρακτικά Πανελληνίου Συμποσίου, Αθήνα, 16-20 Μαΐου 1977, σελ:170-171, Πηγή internet, Childmentalhealth.gr, Κέντρο πληροφόρησης για την ψυχική υγεία του παιδιού και του εφήβου)

2.5.2 Αναδοχή:

Η έννοια της αναδοχής καλύπτει μια λειτουργία ευρύτατα διαδεδομένη σε κοινωνικό επίπεδο που εκτείνεται από την περιστασιακή φύλαξη ενός παιδιού μέχρι την πλήρη ανάληψη ενός παιδιού από μια οικογένεια που δεν είναι η βιολογική του.

Οι παράγοντες που ωθούν στην αναδοχή είναι οι εξής:

- 1) Παράγοντες που σχετίζονται με την απουσία των γονέων εξαιτίας θανάτου ή εγκατάλειψης, κατάστασης κρίσης στην οικογένεια όπως ψυχικά ή σωματικά νοσήματα, μακροχρόνιες νοσηλείες, φυλάκιση μελών της οικογένειας.
- 2) Παράγοντες που αναφέρονται στην ανάγκη για προστασία ενός παιδιού που έχει κακοποιηθεί, παραμεληθεί ή βρίσκεται σε κίνδυνο.
- 3) Επίσης για διάφορους λόγους, να μην μπορεί να γίνει υιοθεσία ενός παιδιού όταν δεν συναινούν οι φυσικοί του γονείς ή είτε η ψυχική κατάσταση του παιδιού δεν ευνοεί για την ανεύρεση θετών γονέων.

Πολύ σημαντικό είναι να αποφεύγεται η οποιαδήποτε σύγκυση μεταξύ υιοθεσίας και αναδοχής. Αυτή η σύγκυση έχει ιστορικές και νομικές καταβολές στην Ελλάδα, επιτείνεται συνήθως από την προσπάθεια των κοινωνικών υπηρεσιών << να εξυπηρετήσουν >> κάποιες οικογένειες, μπορεί να έχει καταστροφικές συνέπειες για την εξέλιξη μιας αναδοχής ή και του ίδιου του παιδιού.

Με την εφαρμογή ενός ειδικού προγράμματος, οργανωμένου πάνω σε ορισμένες βάσεις

- Στην ευρεία διαφώτιση του κοινού, για την κοινωνική σημασία τέτοιου προγράμματος - θεσμού και τα αγαθά αποτελέσματα του ως προς το παιδί.
- Σε ένα οργανωμένο και ευρύ σύστημα κοινωνικής εργασίας είναι απαραίτητο για την ανάπτυξη και απόδοση του θεσμού.
- Στην επιλογή, εκπαίδευση και παρακολούθηση των ανάδοχων οικογενειών.

Δεν αποκλείουμε την περίπτωση το πρόγραμμα αυτό να καλύπτει και περιπτώσεις μειονεκτικών παιδιών με ορισμένες προϋποθέσεις.

Τέλος πιστεύουμε ότι οι επιδράσεις είναι ευεργετικότερες γιατί θα μειωθεί η ιδρυματική περίθαλψη, θα επιτυγχάνεται η ομαλή ανάπτυξη του παιδιού και θα μειωθούν οι υπέρογκες δαπάνες για την λειτουργία των Κέντρων Παιδικής Μέριμνας.

(Πρακτικά Πανελληνίου Συμποσίου, Αθήνα 16-20 Μαΐου 1977, σελ: 150-153, Πηγή internet Childmentalhealth.gr, Κέντρο πληροφόρησης για την ψυχική υγεία του παιδιού και του εφήβου.)

2.5.3. Εναλλακτικές δομές ανοιχτού τύπου στις ώρες τις ευρωπαϊκής ένωσης:

A) Ημερήσια Κέντρα.

1. Πρόληψη της εισόδου στο κλειστό σύστημα.
2. Ανακούφιση της οικογένειας.
3. Στήριξη της οικογένειας.

B) Πλαίσια Ανεξάρτητης Διαβίωσης με Εποπτεία.

Στόχος: - Νέοι που δεν έχουν, δεν μπορούν ή δεν πρέπει να ζήσουν με
με την οικογένεια.

- Απόφοιτοι Κέντρων Παιδικής Μέριμνας.
- Νέοι με δυσκολία αυτονόμησης.

Προσφέρουν:

- Πρακτικές δεξιότητες (διαχείριση νοικοκυριού,
μαγειρική κ.α.)
- Κοινωνικές δεξιότητες.

Γ) Θεραπεία στο σπίτι :

Στόχος: Στήριξη της οικογένειας και αποφυγή εισαγωγής παιδιών στην παιδική προστασία.

Μέθοδος:

- Δουλεία στο σπίτι της οικογένειας (2 φορές την εβδομάδα)
- Εκπαίδευση σε πρακτικά, οργανωτικά, κοινωνικά θέματα της οικογενειακής ζωής.

- Έμφαση στη διαδικασία της γονικής φροντίδας και όχι σε μεμονωμένα προβλήματα.
- Έμφαση στις σχέσεις και αλληλεπιδράσεις και λιγότερο στα άτομα.

ΑΝΑΠΤΥΞΗ ΟΙΚΟΛΟΓΙΚΗΣ ΠΡΟΣΕΓΓΙΣΗΣ

1. Αξιοποίηση του οικογενειακού δικτύου, του εθνικού, θρησκευτικού και πολιτισμικού πλαισίου για κάθε παιδί.
2. Συνεργασία με γονείς.
3. Θεραπευτική στήριξη φυσικής οικογένειας.
 - A) Γονική ικανότητα.
 - B) Ενδοοικογενειακές σχέσεις.
4. Τάση για βραχύχρονη απομάκρυνση.
 - A) Προσδιορισμός ιδανικού χρόνου εξόδου για κάθε παιδί.
5. Κέντρο / Αναδοχή στην ίδια πόλη ή περιοχή με τη φυσική οικογένεια.
6. Κέντρο ενταγμένο στον κοινωνικό ιστό της πόλης.
7. Έμφαση στην εκπαιδευτική βοήθεια στο παιδί βελτίωση της χαμηλής σχολικής επίδοσης.

Λόγοι:

- Εμπειρίες Κακοποίησης – Παραμέλησης.
- Προβλήματα γύρω από την απομάκρυνση.

- Αστάθεια τοποθετήσεων
- Χαμηλή ποιότητα πλαισίου.
- Χαμηλές προσδοκίες επαγγελματιών / αναδόχων.

(M. Ruter και Smith, 1981, σελ: 1-8)

2.6. ΧΑΡΑΚΤΗΡΙΣΤΙΚΑ ΚΕΝΤΡΩΝ ΠΑΙΔΙΚΗΣ ΠΡΟΣΤΑΣΙΑΣ

Κοινά βασικά χαρακτηριστικά όλων των κλειστών κέντρων:

Με διάφορους τρόπους συμβολίζεται έκδηλα και έντονα η αποκοπή από τον κοινωνικό περίγυρο όπως: φράκτες, κάγκελα, λειβάδια, δάση, κήποι, κλείνουν το κέντρο από τον υπόλοιπο κοινωνικό χώρο που το περιβάλλει. Η ένταξη του ατόμου μέσα στο κλειστό κοινωνικό χώρο και η αποκοπή του από το κοινωνικό περιβάλλον έξω από το κέντρο εκφράζεται με ποικιλότροπους συμβολισμούς και πράξεις, πράξεις δηλαδή που σημαδεύουν το πέρασμα από μια κατάσταση σε μια άλλη. Ο Goffman δίνει μερικά παραδείγματα πολύ χαρακτηριστικά. Το Σημαντικότερο ίσως είναι η «απέκδυση» του έξω κόσμου και η «ένδυση» του νέου του ιδρυματικού. Ο τρόφιμος αποβάλλει όλα τα ατομικά του ρούχα και ντύνεται με τα ρούχα του κέντρου. Αυτό γίνεται στο νοσοκομείο, γίνεται στο στρατό, ενώ εξακολουθεί να γίνεται σε φυλακές και Κ.Π.Μ. στις Ηνωμένες Πολιτείες Αμερικής.

Ένα άλλο βασικό στοιχείο που χαρακτηρίζει τα κλειστά κέντρα. Ο σημερινός τρόπος ζωής στις αστιακές κοινωνίες υπάρχει εμφανής διαστολή μεταξύ του τόπου κατοικίας και του τόπου εργασίας. Αντίθετα στα κλειστά κέντρα οι τρόφιμοι κατοικούν, εργάζονται και ψυχαγωγούνται στον ίδιο ακριβώς τόπο. Υπάρχει δηλαδή απόλυτη ταυτότητα του τόπου και του κοινωνικού περιβάλλοντος όπου εκτυλίσσονται οι τρεις βασικές λειτουργίες: κατοικία, εργασία, ψυχαγωγία.

Τρίτο και τελευταίο χαρακτηριστικό των κλειστών κέντρων είναι ότι τα πρόσωπα που τα αποτελούν χωρίζονται σε δύο κατηγορίες. Από την

μια είναι οι τρόφιμοι και από την άλλη το προσωπικό. Οι τρόφιμοι ζουν μέσα ξεκομμένη από το κοινωνικό σύνολο. Και το προσωπικό εργάζεται για ορισμένες ώρες μέσα στο κέντρο, μετά όμως ζει και επικοινωνεί με τον υπόλοιπο κοινωνικό χώρο. Τεράστιες και ουσιαστικά αξεπέραστες είναι οι διαφορές που χωρίζουν τις δύο αυτές κατηγορίες.

(Κοινωνική εργασία σε ιδρύματα Σημειώσεις Ζαγούρα σελ:1-6, Τμήμα υπηρεσιών κοινωνικής ευημερίας 1992 Εκπαιδευτικό σεμινάριο με θέμα: ιδρυματική παιδική προστασία.)

ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΤΡΙΤΟ

ΕΦΑΡΜΟΓΕΣ ΜΕΘΟΔΩΝ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗΣ ΕΡΓΑΣΙΑΣ

3.1. ΜΕΘΟΔΟΙ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗΣ ΕΡΓΑΣΙΑΣ.

Κάποια θέματα που είναι σημαντικά για την Κοινωνική Εργασία γενικότερα σε ιδρυματικό πλαίσιο αποκτά ακόμα περισσότερη σημασία. Ο Κοινωνικός Λειτουργός αποφασίζει σε ποιο επίπεδο θα δουλέψει με τον εξυπηρετούμενο σύμφωνα με τις ανάγκες του συναισθηματικό, γνωστικό ή βιωματικό. Το βιωματικό επίπεδο έχει πολύ μεγάλη σημασία για την ιδρυματική ζωή. Συχνά άτομα που δέχονται « ιδρυματική θεραπεία » συνήθως έχουν ανάγκη να ανακαλύψουν ότι μπορούν να σχεδιάσουν και να προγραμματίσουν διάφορα πράγματα με επιτυχία. Οι διάφορες δραστηριότητες, τους δίνουν την δυνατότητα να επιβεβαιώσουν τον εαυτό τους.

3.1.1. Κοινωνική Εργασία με Άτομα:

Ατομική εργασία με παιδιά:

Πάντα υπάρχει ο κίνδυνος μέσα σ' ένα ίδρυμα ένα παιδί να χάσει την ατομικότητα του. Η ατομική εργασία σκοπό έχει το παιδί να διατηρήσει την ατομικότητα του και να αισθάνεται σαν ξεχωριστή, μοναδική προσωπικότητα.

Πολλές μορφές υπάρχουν για την ατομική εργασία από τις πιο σύνθετες όπως μια προγραμματισμένη συνέντευξη μέχρι τις πιο απλές καθημερινές εργασίες. Δεν είναι απαραίτητο να είναι λεκτική, καθοδηγητική και συμβουλευτική, μπορεί ένα καλό αποτέλεσμα να έχει και ένα χάδι, ένα

άγγιγμα, ακόμα και η χρησιμοποίηση του ονόματος όταν το πρωί καλείς το παιδί να ξυπνήσει.

Το να ευχηθείς καλή επιτυχία στο διαγώνισμα του δίνει την ικανοποίηση της εξατομικευμένης προσοχής, όπως και να ασχοληθεί αποκλειστικά μαζί του την ώρα που θα είναι πληγωμένο απ'τη συμπεριφορά κάποιου άλλου παιδιού αλλά και την ώρα που το ίδιο θα πληγώσει κάποιο άλλο παιδί.

Πολύ σημαντικό είναι να διαπίστωση ο Κοινωνικός Λειτουργός ποιοι παράγοντες στην συμπεριφορά των τροφίμων, προέρχονται από την από τις καταστάσεις που οδήγησαν στην τοποθέτηση και ποιοι είναι αποτέλεσμα των διαδικασιών και των συνθηκών της ίδιας της τοποθέτησης και της ζωής στο κέντρο.

Οι ακόλουθοι τομείς μπορούν να συμβάλλουν στην εξατομικευμένη φροντίδα:

- Λεπτομερής οικογενειακή έκθεση, σχέσεις οικογένειας με την κοινότητα.
- Κοινωνικό – οικονομική έκθεση.
- Ιατρικό ιστορικό.
- Τυχόν έκθεσης από άλλους ειδικούς.
- Ατομικό ιστορικό (προσωπικότητα, συνήθειες καλές – κακές, τυχόν φοβίες, ατομικά ενδιαφέροντα)

Αναλύοντας τις πιο πάνω πληροφορίες και κατανοώντας την περίπτωση μπορούμε να κάνουμε την πρόγνωση, διάγνωση και τον προγραμματισμό εργασίας.

(«Εκπαιδευτικό σεμινάριο με θέμα την ιδρυματική παιδική φροντίδα» , «Τμήμα Υπηρεσιών κοινωνικής ευημερίας, Λευκωσία, Απρίλης 1992»).

3.1.2. Κοινωνική Εργασία με Ομάδες:

Σημαντικό είναι ο Κοινωνικός Λειτουργός που εργάζεται σε ιδρυματικό πλαίσιο και χρησιμοποιεί την Κοινωνική Εργασία με Ομάδες να γνωρίζει ότι, η ομαδική ζωή έχει ένα σύνολο ειδικών στοιχείων που είναι μοναδικά στην ιδρυματική θεραπεία.

Τα στοιχεία που πρέπει να ληφθούν υπόψη είναι:

- 1) Στην προσπάθεια να είναι βοηθητική η εμπειρία του κέντρου, προσφέρεται στους τροφίμους , μια προστατευμένη καθημερινή ζωή, που τους επιτρέπει να δοκιμάζουν νέους ρόλους και αξίες, καθώς ετοιμάζονται για τη ζωή έξω από το κέντρο. Ταυτόχρονα η σιγουριά που προέρχεται από την στήριξη των συνομιλήκων, στην θεραπευτική προσπάθεια, αποκτά σημασία όταν αναγνωρίσουμε το γεγονός ότι είναι θέμα προσωπικής επιβίωσης για το άτομο να ζήσει με τα πρότυπα των συνομιλήκων του και συγχρόνως να ξεπεράσει παλαιότερες προσωπικές δυσκολίες.
- 2) Προτεραιότητα του Κοινωνικού Λειτουργού στο πλαίσιο του κέντρου, είναι να διαπιστώσει ποιοι παράγοντες στη συμπεριφορά των τροφίμων, προέρχονται από τις καταστάσεις που οδήγησαν στην τοποθέτηση και ποιοι είναι αποτέλεσμα των διαδικασιών και των συνθηκών τις ίδιας της τοποθέτησης και της ιδρυματικής ζωής. Επίσης ο Κοινωνικός Λειτουργός μπορεί να δημιουργήσει ομάδες που θα βοηθήσουν τους εξυπηρετούμενους στην αντιμετώπιση προβλημάτων που προέρχονται από την κοινή συμβίωση, από τον αποχωρισμό τους από την κοινότητα ή την προετοιμασία τους για επιστροφή σε αυτήν, από την στάση τους προς τη θεραπεία και από την ικανότητα τους να αντιμετωπίσουν αποτελεσματικά τις εμπειρίες τις ομαδικής ζωής.
- 3) Η Εμπειρία της Κοινωνικής Εργασίας με Ομάδες σκοπό έχει να δώσει ευκαιρίες στα άτομα να έχουν αίσθηση προσωπικής

ιδιωτικότητας και παράλληλα μια αίσθηση επιτυχημένης συντροφικότητας.

- 4) Ο Κοινωνικός Λειτουργός καλό είναι να εισάγει στοιχεία που να έρχονται σε αντίθεση με τα χαρακτηριστικά που υπάρχουν στην ιδρυματική ζωή όπως ανωνυμία, τυποποίηση και αυταρχικότητα. Ξεχωριστά για το κάθε άτομο η ομάδα είναι ένας ξεχωριστός χώρος όπου μπορεί να βιώσει με την παρουσία άλλων την ατομικότητα και τις ικανότητες του. Επίσης οι δραστηριότητες τις ομάδας του είναι το εργαστήρι για τον χειρισμό παραγόντων που είναι πέρα από τον έλεγχο του. Αντιλαμβάνεται και μαθαίνει ότι τον υπολογίζουν ότι μπορεί να επηρεάσει και να αντιμετωπίσει το περιβάλλον του. Με πολλούς τρόπους ο Κοινωνικός Λειτουργός προσπαθεί να βοηθήσει τους εξυπηρετούμενους, να ελέγξουν τις κοινωνικές δυνάμεις που τους περιβάλλουν και να αποτελέσουν μέρος αυτών, παράδειγμα όπως συμβαίνει με τον Κοινωνικό Λειτουργό που εξυπηρετεί τους κατοίκους μιας γειτονιάς.

Αρμοδιότητες του Κοινωνικού Λειτουργού που εργάζεται με ομάδες στο ιδρυματικό πλαίσιο, σύμφωνα με την Gisela Konopka η οποία συγκαταλέγεται μεταξύ των πρώτων που δούλεψαν, μελέτησαν και έγραψαν για το θέμα αυτό.

Δραστηριότητες – Αρμοδιότητες Κοινωνικού Λειτουργού:

- Εποπτεία παιδονόμων, συμβούλων, υπευθύνων.
- Άμεση Κοινωνική Εργασία με ειδικά σχηματισμένες θεραπευτικές ομάδες μέσα στο κέντρο.
- Εποπτεία και συντονισμός ειδικών ψυχαγωγικών υπηρεσιών.
- Ευθύνη παραπομπής για συμμετοχή σε ομάδες που λειτουργούν στην κοινότητα.
- Εργασία με εθελοντές.

- Εργασία με συγγενείς των εξυπηρετούμενων από το κέντρο.
- Βοήθεια στη διαγνωστική εργασία σαν ένα υπεύθυνο μέλος της θεραπευτικής ομάδας.

Ταυτόχρονα με την Κοπορκα και άλλοι επιστήμονες που εργάστηκαν στον τομέα της ιδρυματικής αντιμετώπισης του παιδιού ανάπτυξαν τις απόψεις τους γύρω από το θέμα αυτό και το ρόλο του Κοινωνικού Λειτουργού. Ανάμεσα τους οι Fritz Red και David Wineman μίλησαν για το ρόλο της Κοινωνικής Εργασίας με Ομάδες σε ιδρυματικά πλαίσια και αναφέρθηκαν στη διαγνωστική σημασία της μεθόδου.

Στα εξειδικευμένα θεραπευτικά κέντρα, αρμοδιότητες του Κοινωνικού Λειτουργού θεωρήθηκαν τα παρακάτω:

- 1) Συμμετοχή στην κλινική ομάδα για την παρατήρηση της συμπεριφοράς και παροχής βοήθειας στη διάγνωση, χρησιμοποιώντας την δεξιότητα του για παρατήρηση ατόμων σε ομαδικές καταστάσεις.
- 2) Παροχή υπηρεσιών σε παιδιά δουλεύοντας σε θεραπευτικές ομάδες συζητήσεων, δραστηριοτήτων και με ομάδες εκπροσώπων των παιδιών όπως ομάδες αυτοδιοικήσεως.
- 3) Εποπτεία και συντονισμός της ομαδικής ζωής δουλεύοντας στενά με τους παιδονόμους ή συμβούλους ομάδων.
- 4) Εργασία με ομάδες γονέων όταν είναι δυνατόν.

Οι αρμοδιότητες του Κοινωνικού Λειτουργού μέσα στο κέντρο θα καθοριστούν από το ρόλο του μέσα στο κέντρο. Εάν έχει διοικητική θέση σαν υπεύθυνος του κέντρου ή υπεύθυνος της ομαδικής ζωής.

(«Εκπαιδευτικό σεμινάριο με θέμα την ιδρυματική παιδική φροντίδα» , «Τμήμα Υπηρεσιών κοινωνικής ευημερίας, Λευκωσία, Απρίλης 1992»).

Άμεση εργασία με τεχνιτές – ειδικά σχηματισμένες ομάδες:

Ο Κοινωνικός Λειτουργός παράλληλα με τους ρόλους που έχει για την βοήθεια των ομαδαρχών στη διευκόλυνση της ομαδικής ζωής και στην εργασία του με ομάδες που δημιουργούνται όπως παράδειγμα (τα άτομα ενός τμήματος ή ενός θαλάμου ή μιας τάξης), θα χρειαστεί να δουλέψει και με ομάδες που δημιουργούνται για την κάλυψη συγκεκριμένων αναγκών όπως είναι οι ομάδες νεοεισερχομένων, ή οι ομάδες αυτών που πρόκειται να βγουν από το κέντρο, ή οι ομάδες ατόμων με ειδικά προβλήματα συμπεριφοράς ή προβλήματα γύρω από συναισθηματικές ή κοινωνικές ανάγκες. Οι ομάδες αυτές μπορεί να είναι ομάδες δραστηριοτήτων όπου ο Κοινωνικός Λειτουργός χρησιμοποιεί την γνώση που έχει για το πρόγραμμα και τις δραστηριότητες για θεραπευτικούς σκοπούς, ομάδες συζητήσεων όπου χρησιμοποιείτε μόνο η προφορική επικοινωνία ή ένας συνδυασμός των δύο όπου η συζήτηση οδηγεί στη δραστηριότητα ή η δραστηριότητα στη συζήτηση.

Στη φάση της δημιουργίας της ομάδας απασχολεί τον Κοινωνικό Λειτουργό τα κριτήρια που θα χρησιμοποιήσει για την επιλογή των μελών. Μερικές γενικές αρχές που συνδέονται με την ομαδοποίηση αναφέρονται στην ηλικία και στη συμπεριφορά. Προβλήματα συμπεριφοράς και μεγάλη διαφορά ηλικίας πρέπει να αποφεύγονται. Οι διαφορές στο νοητικό επίπεδο δεν παίζουν σημαντικό ρόλο σε όλες τις ομάδες. Οι δραστηριότητες που θα χρησιμοποιήσει, η αυτονομία που θα υπάρχει, οι περιορισμοί που θα τεθούν, εξαρτώνται από το επίπεδο στο οποίο βρίσκονται τα μέλη και η ομάδα.

Απαραίτητο για τον Κοινωνικό Λειτουργό για ομάδες που λειτουργούν είναι να γνωρίζει το πως δημιουργήθηκαν, ποιοι ήταν οι αρχικοί σκοποί

και ποιοι είναι τώρα, ποια η εξέλιξη των διαπροσωπικών σχέσεων, της δομής της ομάδας ώστε να αντιμετωπίσει την ομάδα ανάλογα με το στάδιο στο οποίο βρίσκεται.

Συχνά ανέρχεται το δίλλημα αν η συμμετοχή πρέπει να είναι εθελοντική ή υποχρεωτική. Γνωστό είναι ότι αν τα άτομα δεν συμμετέχουν ουσιαστικά, η φυσική τους παρουσία δεν είναι αρκετή για να συντελέσει στην αντιμετώπιση των θεμάτων για τα οποία έχουν ενταχθεί στην ομάδα. Πρέπει να γίνεται προσπάθεια για την ενίσχυση της εθελοντικής συμμετοχής στην ομάδα.

Για να δημιουργήσουμε ειδικές ομάδες υπάρχουν πολλοί τρόποι. Ο Κοινωνικός Λειτουργός διαπιστώνει την ύπαρξη ορισμένων ατομικών αναγκών, που μπορούν να αντιμετωπιστούν με την συμμετοχή των ατόμων σε ομάδες ή δημιουργεί ομάδες για την εκτέλεση κάποιου συγκεκριμένου έργου. Ο τρόπος παρουσίασης της δημιουργίας της ομάδας διαφοροποιείται ανάλογα με την ηλικία των ατόμων. Άσχετα με τον τρόπο με τον οποίο θα δημιουργηθούν οι ομάδες, τα άτομα θα πρέπει να έχουν την ευκαιρία να εκφράσουν την βούληση τους για συμμετοχή και να γνωρίζουν τα πλαίσια στα οποία θα κινηθεί η ομάδα.

Πρώτο θέμα στις ομάδες συζητήσεων, είναι αυτά που σχετίζονται με την λειτουργία του κέντρου ή την συμπεριφορά μελών του προσωπικού του κέντρου. Ο Κοινωνικός Λειτουργός οφείλει να αντιμετωπίζει τα προβλήματα αυτά χωρίς εμπάθεια ή απόρριψη. Σωστά πρέπει να εκτιμηθούν όσα θα λεχθούν, ως προς το άτομο που τα αναφέρει αλλά και ως προς την κατάσταση που υπάρχει στο κέντρο. Μεγάλο σφάλμα είναι να αποδίδουμε κάθε παράπονο που προέρχεται από τον εξυπηρετούμενο στο πρόβλημα του. Ο Κοινωνικός Λειτουργός τις περισσότερες φορές

γίνεται το πρόσωπο προς το οποίο εκφράζεται με μορφή επιθετικότητας η απογοήτευση και η απόρριψη που αισθάνονται τα άτομα. Πρέπει να επιτρέπεται από την ομάδα η έκφραση αρνητικών συναισθημάτων και ο Κοινωνικός Λειτουργός ακούγοντας τα αυτά να τα χειρίζεται όχι μόνο στο λεκτικό επίπεδο αλλά και στο συναισθηματικό.

(Κοινωνική εργασία με ομάδες σε ιδρύματα Μπ. Γαζεριάν, Ανώτερη σχολή Κοινωνικής Εργασίας Ι.Α.Κ.Ε. 1984, σελ: 3-11.)

Ομάδες προγραμματισμού:

Αυτές οι ομάδες μπορούν να θεωρηθούν ειδικές με μόνη διαφορά ότι οι σκοποί τους δεν είναι η αντιμετώπιση ειδικών αναγκών αλλά η κάλυψη αναγκών του συνόλου των ατόμων. Οι ομάδες αυτές μπορούν να αποτελούνται από εκπροσώπους των εξυπηρετούμενων μόνο ή να συμμετέχουν σε αυτές και μέλη του προσωπικού, έχουν την ευθύνη για τον προγραμματισμό δραστηριοτήτων για τον ελεύθερο χρόνο, η συζήτηση για θέματα που δημιουργούνται εξαιτίας ορισμένων διοικητικών αποφάσεων. Τα άτομα βοηθούνται με διάφορους τρόπους από τις ομάδες προγραμματισμού. Αρχικά δίνεται η ευκαιρία να συμμετέχουν στη λήψη αποφάσεων για θέματα που τους αφορούν, να εκφράσουν εποικοδομητικά τη γνώμη τους για καταστάσεις που τους επηρεάζουν άμεσα. Οι ομάδες αυτές επίσης βοηθούν το κέντρο να γνωρίσει τι σκέπτονται τα άτομα για τις συνθήκες διαβίωσης τους και να κάνει για αυτές κάτι.

Η λειτουργία των ομάδων αυτών μπορεί να είναι σε μόνιμη βάση ή περιοδικά όταν παρουσιάζεται κάποια συγκεκριμένη ανάγκη όπως ο προγραμματισμός μιας εκδήλωσης.

(Κοινωνική εργασία με ομάδες σε ιδρύματα Μπ. Γαζεριάν, Ανώτερη σχολή Κοινωνικής Εργασίας Ι.Α.Κ.Ε. 1984, σελ: 3-11.)

Εποπτεία Παιδονόμων – Συμβούλων:

Από τους πιο σημαντικούς ρόλους του Κοινωνικού Λειτουργού που εργάζεται σε κέντρο κυρίως με παιδιά, είναι η εποπτεία όλων εκείνων που έχουν ευθύνη για την ομαδική ζωή των παιδιών, των ατόμων που ζουν πολύ κοντά στα παιδιά και αντιμετωπίζουν όλα τα προβλήματα που δημιουργούνται λόγω των προσωπικών προβλημάτων των παιδιών ή εξαιτίας των συνθηκών της ομαδικής ζωής. Ανεξάρτητα από την ονομασία που δίδεται στα άτομα αυτά (παιδονόμοι, υπεύθυνοι, σύμβουλοι, ομαδάρχες) συνήθως αναλαμβάνουν την εργασία αυτή χωρίς να έχουν καμιά ιδιαίτερη εκπαίδευση. Ο Κοινωνικός Λειτουργός λόγω των γνώσεων που έχει για τη δυναμική του ατόμου και της ομάδας βοηθά τον ομαδάρχη:

- Να καταλάβει καλύτερα τα κίνητρα των ατόμων που βρίσκονται στην ομάδα του.
- Να συνδέσει αυτά με την πραγματική συμπεριφορά μέσα στην ομάδα.
- Να χρησιμοποιήσει πιο ικανοποιητικά των εαυτό του σε σχέση με τις ανάγκες των ατόμων.
- Να αναγνωρίσει μερικά από τα δικά του συναισθήματα σε σχέση με την ομάδα και τα άτομα.

- Να προγραμματίσει για το τμήμα του.
- Να δει την δουλεία σαν ένα σημαντικό τμήμα των όλων θεραπευτικών σχεδίων και
- Να έχει ένα στήριγμα στο εξαιρετικά δύσκολο έργο του.

Οι Εποπτικές συναντήσεις μεταξύ Κοινωνικού Λειτουργού και ομαδαρχών - υπευθύνων έχουν πολύ μεγάλη σημασία γιατί η συζήτηση καθημερινών καταστάσεων δίνει την ευκαιρία στον ομαδάρχη να καταλάβει καλύτερα την ατομική δυναμική, την δυναμική της ομάδας, τα δικά του συναισθήματα και να βρει πιο ικανοποιητικούς τρόπους χειρισμού δύσκολών καταστάσεων. Παράλληλα οι συναντήσεις αυτές δίνουν την ευκαιρία στον ομαδάρχη να εκφράσει τα δικά του συναισθήματα, να αισθανθεί ασφάλεια και κατεύθυνση στη δουλεία του, να αναπτύξει το δικό του τρόπο προσέγγισης στα παιδιά, να δει τη δουλεία σαν τμήμα μιας συνολικής προσπάθειας και να αναπτύξει κατάλληλες επαγγελματικές στάσεις.

Οι συναντήσεις αυτές πρέπει να γίνονται σε τακτά χρονικά διαστήματα και όχι τυχαία μόνο όταν δημιουργηθεί κάποιο πρόβλημα. Το θέμα των συναντήσεων μπορεί να είναι όποιο πρόβλημα φέρνει ο ομαδάρχης. Ο Κοινωνικός Λειτουργός έχοντας σαν επίκεντρο το συγκεκριμένο πρόβλημα, βοηθά άμεσα, παράλληλα όμως του δίνει κάποιες γενικές αρχές, που μπορούν να τον βοηθήσουν να χρησιμοποιήσει αυτή τη γνώση σε άλλες παρόμοιες καταστάσεις. Ενδύκνεται οι συναντήσεις να είναι ατομικές εάν όμως δεν μπορεί να συμβεί αυτό τότε ο Κοινωνικός Λειτουργός να συναντά τους ομαδάρχες σε μικρές ομάδες.

Τόσο ο ομαδάρχης όσο και ο Κοινωνικός Λειτουργός και όλοι η θεραπευτική ομάδα να βοηθήσουν αν ο/η ομαδάρχης γράφει κάποιες εκθέσεις για την καθημερινή ζωή των παιδιών και του τμήματος του. Οι

εκθέσεις αυτές για να είναι χρήσιμες και για να βρεθεί ο χρόνος που απαιτείται για τη συγγραφή τους δεν πρέπει να είναι εκτενείς. Μπορούν δε να χειριστούν τα εξής κεφάλαια:

- Συγκρούσεις που συνέβησαν στην ομάδα και ο τρόπος αντιμετώπισης τους.
- Περιστατικά άσκησης ελέγχου στην ομάδα και φορείς ελέγχου.
- Ιδιαίτερη συμπεριφορά ορισμένων ατόμων (αρνητική, θετική ποιος ο χειρισμός του ομαδάρχη).
- Συγκεκριμένο περιεχόμενο συζητήσεων (παράπονα, υποδείξεις, θετικά ή αρνητικά σχόλια).

Αυτές οι εκθέσεις βοηθούν τον ομαδάρχη να δει την εξέλιξη της ομάδας να καταλάβει καλύτερα την ομάδα και τα άτομα που την αποτελούν και να συμμετέχει πιο αποδοτικά στις συναντήσεις τις θεραπευτικής ομάδας εφόσον υπάρχει.

(Κοινωνική εργασία με ομάδες σε ιδρύματα Μπ. Γαζεριάν, Ανώτερη σχολή Κοινωνικής Εργασίας Ι.Α.Κ.Ε. 1984, σελ: 3-11.)

Εποπτεία ψυχαγωγικού προγράμματος:

Πολύ σημαντικό για τον άνθρωπο είναι η ψυχαγωγία σε όλες τις ηλικίες. Πολύ περισσότερη όμως σημασία έχει στην παιδική ηλικία. Όπως αναφέρει και ο Erik Erikson στο βιβλίο του «Παιδικότητα και κοινωνία» το παιδικό παιχνίδι δεν είναι το ίδιο με τον ενήλικα, δεν είναι ανακάλυψη. Ο ενήλικας που παίζει εισέρχεται σε μια άλλη πραγματικότητα, το παιδί που παίζει προχωράει σε καινούρια στάδια κυριαρχίας. Κυρίως για αυτόν το λόγο τα κέντρα που φιλοξενούν παιδιά πρέπει να έχουν το παιχνίδι σαν ένα αναπόσπαστο μέρος του καθημερινού προγράμματος και να μην χρησιμοποιείται ως ανταμοιβή ή τιμωρία. Το πρόγραμμα πρέπει να είναι κατάλληλο, που να δίνει την δυνατότητα για ελεύθερο παιχνίδι, παρέχοντας τα κατάλληλα ερεθίσματα για τα παιδιά εκείνα που είχαν στερηθεί.

Η ψυχαγωγία πρέπει να στηρίζεται στην κατανόηση της ατομικής και της ομαδικής δυναμικής και να λάβει υπόψη της τους θεραπευτικούς σκοπούς. Επίσης οι ατομικές ανάγκες και οι πολιτισμικές αξίες είναι απαραίτητο να ληφθούν υπόψη.

Μερικές ανάγκες των παιδιών που γίνονται πιο εύκολα κατανοητά και μπορούν να ικανοποιηθούν μέσα από το παιχνίδι είναι:

- 1) Με το παιχνίδι το παιδί αντλεί ικανοποιήσεις με την εκμάθηση και την κατάκτηση δεξιοτήτων.
- 2) Το παιχνίδι καλύπτει την ανάγκη για έκφραση επιθετικών συναισθημάτων με παραδεκτό τρόπο.

- 3) Τα παιδιά μπορούν μέσα από το παιχνίδι να μάθουν την τέχνη της εξιδανίκευσης.
- 4) Το παιχνίδι μπορεί να βοηθήσει το παιδί να κυριαρχήσει στη σχέση με άλλους, με συνομήλικους και με ενήλικες.
- 5) Το παιχνίδι και οι δραστηριότητες επιτρέπουν στα παιδιά να γίνονται δοτικά.

Γίνεται πολύ βοηθητικό μέσο, όσο πιο πλούσιο είναι το πρόγραμμα, τόσο πιο ποικίλες είναι οι ευκαιρίες που προσφέρονται στα διάφορα άτομα σε διάφορες στιγμές. Ο Κοινωνικός Λειτουργός και ο ομαδάρχης πρέπει να έχουν την ικανότητα να εκτιμήσουν τις διάφορες απόψεις ενός προγράμματος, να αποκτήσουν όσο το δυνατόν περισσότερες δεξιότητες και να μπορούν να χρησιμοποιήσουν τις πηγές της κοινότητας. Σημαντικό είναι να διατηρηθεί ζωντανή η φαντασία τους, ώστε να μην γίνουν τα προγράμματα μονότονα.

(Κοινωνική εργασία με ομάδες σε ιδρύματα Μπ. Γαζεριάν, Ανώτερη σχολή Κοινωνικής Εργασίας Ι.Α.Κ.Ε. 1984, σελ: 3-11.)

3.1.3. Κοινωνική Εργασία με Κοινότητα:

Η κοινωνική εργασία με κοινότητα επικεντρώνει τις δραστηριότητές της σε « ολόκληρες γειτονιές, συνοικίες και κοινότητες». Τα προβλήματα δεν καθορίζονται μόνο σαν προβλήματα ενός ατόμου ή μιας ομάδας αλλά αντιμετωπίζονται στο κοινωνικό τους πλαίσιο. Ενσωματώνει όχι μόνο τις διάφορες μεθόδους της κοινωνικής εργασίας (κοινωνική εργασία με άτομα, κοινωνική εργασία με ομάδες, θεραπεία, συμβουλευσει) αλλά και πολιτικές δραστηριότητες κοινωνική εργασία με κοινότητα εργάζεται κατά κανόνα με όλους τους κοινωνικούς φορείς με στόχο τη συνεργασία και τη βελτίωση του δικτύου κοινωνικών υπηρεσιών και παροχών σε τοπικό επίπεδο. Εργάζεται επίσης διαμεθοδικά με διάφορες ομάδες στόχου και επιδιώκει την ενεργοποίηση και κινητοποίηση των ενδιαφερομένων.

Αρχίζει βασικά από κοινωνικές συγκρούσεις, ταυτόχρονα αποτελεί και ένα σύστημα «πρόωρου συναγερμού» και ξεκινά με βάση τις καθημερινές εμπειρίες των ανθρώπων στο χώρο διαβίωσής τους.

Η κοινωνική εργασία με κοινότητα νοείται και σαν «εργασία επιμόρφωσης» που προσπαθεί να καταστήσει δυνατή την πολιτική ενεργό μάθηση και συνεπώς την αντίληψη της «δομικής προέλευσης των συγκρούσεων» και συμβάλλει στην ευαισθητοποίηση και ενεργοποίηση των ενδιαφερομένων, για τη συλλογική προβολή και διεκδίκηση των συμφερόντων τους.

Τέλος, η Κοινωνική Εργασία με Κοινότητα αναπτύσσει δίκτυο επικοινωνίας και συνεργασίας με τοπικούς φορείς και άλλους ιδιωτικούς και κρατικούς φορείς, με σκοπό την ενημέρωση και συμμετοχή σε διάφορα προγράμματα.

Με τους παραπάνω φορείς συνεργάζονται και τα κέντρα παιδικής μέριμνας, ώστε να γίνεται σωστή ενημέρωση της κοινότητας όσον αφορά

το ρόλο και την ύπαρξή τους, καθώς επίσης και για την κοινωνικοποίηση και επανένταξη των παιδιών στην κοινότητα. Οι φορείς με τους οποίους συνεργάζονται τα κέντρα μπορεί να είναι η Εκκλησία, οι Εθελοντικές ή άλλες οργανώσεις, οι Αστυνομικές Αρχές κ.α.

(Κοινωνική Εργασία με Κοινότητα, Ανδρέας Ζωγράφου, ΑΘΗΝΑ 2002, Σελ 52-53)

(<http://hellas.teipir.gr/Thesis/Pylaia/kapi/Koinonyp.htm>)

3.2.ΧΑΡΑΚΗΤΗΡΙΣΤΙΚΑ ΠΑΙΔΙΩΝ ΠΡΙΝ ΤΗΝ ΕΙΣΑΓΩΓΗ ΤΟΥΣ ΣΤΑ ΚΕΝΤΡΑ ΠΑΙΔΙΚΗΣ ΜΕΡΙΜΝΑΣ:

Παιδιά με διαταραχές της συμπεριφοράς :

Πρόκειται για παιδιά που εκδηλώνουν πολυπροβληματική συμπεριφορά. Δηλαδή συμπτώματα όπως ακατάλληλες διαπροσωπικές σχέσεις, μειωμένη προσαρμογή, ανώμαλη συναισθηματικότητα, κακή επεξεργασία πληροφοριών, έλλειψη συνείδησης (δηλαδή εξασθενημένο υπερεγώ) κλπ. Η προσωπικότητα των παιδιών αυτών είναι ανώριμη με διάφορες κτυπητές παρορμήσεις και ιδιότητες που δεν βρίσκονται σε κατάσταση ισορροπίας. Μιλάμε εδώ για τα ψυχοπαθητικά παιδιά, που δεν μπορούν να χαρακτηριστούν σαν άρρωστα ψυχικά, αλλά σαν παιδιά που έχουν ελαττώματα στον χαρακτήρα και παρουσιάζουν διαταραχές συμπεριφοράς.

Υπάρχουν τρεις κύριες κατηγορίες αυτών των παιδιών, που διαχωρίζονται σύμφωνα με την αιτιολογία των διαταραχών της συμπεριφοράς :

1.Οργανικές βλάβες του νευρικού συστήματος:

Τα παιδιά αυτά μπορούν να παρουσιάσουν ανεπτυγμένες διανοητικές ικανότητες. Έχουν ασυνήθιστη συμπεριφορά. Είναι κινητικά, ευερέθιστα, ανήσυχα ψυχικά και ενεργούν ενστικτωδώς. Σε κάθε αποτυχία αντιδρούν με υπερβολικά έντονο αίσθημα και δεν είναι ικανά να αναλάβουν την ικανοποίηση των αναγκών και επιθυμιών τους. Στον συναισθηματικό τομέα κυριαρχεί η εκρηκτικότητα. Έτσι λοιπόν, μέσα απ' αυτές τις ιδιότητες, πηγάζουν και τα προβλήματα που δημιουργούνται στην οικογένεια, στο σχολείο, στο κέντρο. Η εξωτερική πίεση κλιμακώνεται

και έτσι η κατάσταση του παιδιού χειροτερεύει. Αναγκαίο είναι να τονιστεί ότι αυτές οι οργανικές βλάβες του νευρικού συστήματος, που προκαλούν όλα αυτά τα συμπτώματα, συμβαίνουν στην περίοδο πριν τη γέννηση, κατά τη γέννηση ή λίγο μετά από αυτή.

(Κ.ΗΣΑΪΑΣ,1985)

2.Οι διαταραχές που ανάγονται στη συναισθηματική αποστέρηση της τρυφερής ηλικίας:

Στα πρώτα πέντε χρόνια ζωής του παιδιού, όταν απουσιάζει σταθερή, συνεχής και θερμή συναισθηματική σχέση με τους γονείς, τότε εμφανίζονται ανωμαλίες στην ανάπτυξη της προσωπικότητάς του που επιφέρουν και τις διαταραχές στη συμπεριφορά. Η συναισθηματική αποστέρηση μπορεί να παρουσιαστεί σε διάφορες μορφές. Για παράδειγμα, το παιδί να αλλάζει συνέχεια διαπαιδαγωγούς να μην μπορεί να δημιουργήσει την αναγκαία συναισθηματική σύνδεση με ένα ενήλικα, ή η μητέρα για διάφορους λόγους δεν είναι ικανή να παρέχει στο παιδί τη τρυφερή φροντίδα.

Παιδιά χωρίς γονείς, με πολλές ελλείψεις από ψυχολογικής πλευράς, παιδιά που πήραν λανθασμένη αγωγή στην οικογένεια και πολλά άλλα, ανήκουν στην κατάσταση που λέγεται ψυχική αποστέρηση. Οι συνέπειες της συναισθηματικής αποστέρησης, εξαρτώνται από το βαθμό της αποστέρησης, πόσο διάστημα διάρκεσε, σε ποια ηλικία εμφανίστηκε και ποιες ήταν οι εμπειρίες και τα βιώματα του παιδιού, πριν από τη συναισθηματική αποστέρηση και μετά απ' αυτή.

(Κ.ΗΣΑΪΑΣ,1985)

3.Οι διαταραχές που προέρχονται από τις έμφυτες (κληρονομικές) παρορμήσεις :

Εδώ δεν μπορεί να λεχθεί ότι αποκλειστικά παίζουν ρόλο μόνο αυτές οι παρορμήσεις, δηλαδή οι κληρονομικές ιδιότητες, χωρίς τη συμμετοχή και περιβαλλοντικών παραγόντων. Περιβάλλον και κληρονομικότητα είναι δυο παράγοντες, που είναι αλληλένδετοι και που υπάρχει πάντα η αλληλεπίδραση μεταξύ τους.

Κυριότερα χαρακτηριστικά αυτών των παιδιών:

Συνήθως αυτά τα παιδιά δεν παραδέχονται ότι αντιμετωπίζουν προβλήματα διαταραχών συμπεριφοράς. Θεωρούν σαν φυσιολογικά τα ψυχικά τους χαρακτηριστικά και πιστεύουν ότι ο χαρακτήρας τους βρίσκεται σε απόλυτη αρμονία με το δικό τους εγώ. Όταν έχουν διαπροσωπικά προβλήματα ρίχνουν την ενοχή τους στους άλλους, πιστεύοντας στην απόλυτη δική τους αθωότητα .

Τα παιδιά αυτά είναι συγκεντρωτικοί τύποι, εγωιστές, απαιτητικά. Συνήθως δεν μπορούν να διδαχθούν από προσωπικές τους εμπειρίες και να αξιολογήσουν από ηθική άποψη. Στις διαταραχές της συμπεριφοράς τους υπάρχει μία συνέχεια και διάρκεια, που μπορεί να διαρκέσει από την πρώιμη ηλικία μέχρι και τα γηρατειά. Δεν είναι όπως οι άλλες ψυχικές διαταραχές που έχουν ολοφάνερη εξέλιξη και τέλος που εμφανίζονται σε άτομα προηγουμένως φυσιολογικά και που μπορούν να εξαφανιστούν για ορισμένο χρονικό διάστημα ή για πάντα.

Ένα από τα κύρια χαρακτηριστικά τους, είναι οι διαταραχές στο συναισθηματικό τους κόσμο. Αυτές τις διαταραχές είναι πολύ δύσκολο

να τις ξεχωρίσουμε αμέσως, επειδή παρουσιάζουν ποικίλες μορφές. Τα αισθήματα δεν ανταποκρίνονται σωστά στα ερεθίσματα του περιβάλλοντος. Μερικά από τα παιδιά αυτά, είναι εντελώς ασυγκίνητα, άλλα πάλι είναι πολύ συναισθηματικά. Τα ενδιαφέροντα τους είναι χρωματισμένα με αντικειμενικότητα και αφιερώνονται σ' αυτά με υπερβολικό ζήλο. Σε πολλά παιδιά γενικά η συμπεριφορά είναι εντελώς φυσιολογική, όμως και πάλι από την αρχή είναι παράξενη. Κάποια παιδιά έχουν σιδερένια θέληση, αλλά όμως είναι πολύ αδύναμα. Το ίδιο ισχύει και για τη λογική, τη ηθική και την αισθητική τους. Η νοημοσύνη μερικές φορές είναι χαμηλή άλλοτε πάλι πολύ καλή.

Μερικές κατηγορίες που χαρακτηρίζουν τα παιδιά αυτά είναι:

- A) Παιδιά με αντικοινωνικές τάσεις.
- B) Παιδιά με σεξουαλικές ανωμαλίες.
- Γ) Παιδιά με άστατο και ασταθή χαρακτήρα.
- Δ) Παιδιά με τάσεις αυτοεπίδειξης.
- E) Παιδιά με ευερέθιστο και εκρηκτικό χαρακτήρα.
- Στ) Παιδιά με φυσικές αναπηρίες.

(Κ.ΗΣΑΪΑΣ,1985)

3.3. ΛΟΓΟΙ ΕΙΣΑΓΩΓΗΣ ΣΤΑ ΚΕΝΤΡΑ ΠΑΙΔΙΚΗΣ ΜΕΡΙΜΝΑΣ:

Ορισμένα Κέντρα Παιδικής Μέριμνας (Κ.Π.Μ.) για παιδιά χρησιμοποιούνται σήμερα μόνο για μικρό χρονικό διάστημα παραμονής για παιδιά που χρειάζονται βοήθεια λόγω κάποιας οικογενειακής κρίσεως ή εγκατάλειψης, κακοποίησης, παραμέλησης ή επειδή υπάρχουν προβλήματα στην ανάδοχη οικογένειά τους. Σημαντικό ρόλο στην ομαλή ανάπτυξη του παιδιού είναι το ενδιαφέρον και η φροντίδα εκ μέρους του προσωπικού.

Είναι δυνατόν να διακρίνουμε τρεις περιπτώσεις επιλογής ιδρυματικής περίθαλψης οι οποίοι είναι :

1. Επιθυμητή περίθαλψη .
2. Όχι πρώτης επιλογής αλλά όχι επιβλαβής και
3. Πιθανόν επιβλαβής.

1.Επιθυμητή περίθαλψη:

Είναι σε περιπτώσεις όπου γίνεται η κατάλληλη προετοιμασία, ώστε τα παιδιά αυτά να τα τοποθετούν σε Κ.Π.Μ. Για παιδιά που χρειάζονται συναισθηματική υποστήριξη, ώστε να μπορέσουν να προσαρμοστούν στην κοινότητα ή και στην οικογένεια. Για παιδιά υγιή που προέρχονται από ένα προβληματικό οικογενειακό περιβάλλον ώστε να ξεπεράσουν τις άσχημες εμπειρίες τους και τις ανασφάλειές τους με σκοπό να συνεχίζουν να εμπιστεύονται τους μεγαλύτερους ή και να ξαναγυρίσουν στην οικογένειά τους. Τέλος η επιθυμητή περίθαλψη είναι σημαντική για τους εφήβους ώστε να ασχολούνται με διάφορες δραστηριότητες και αποκτήσουν δεξιότητες που θα τους ωφελήσουν αργότερα στη ζωή τους.

(Miss Rowe, Πρακτικά Πανελληνίου Συμποσίου. Σελ:69-71)

2. Περίθαλψη όχι πρώτης επιλογής αλλά όχι επιβλαβής:

Για τα παιδιά σχολικής ηλικίας τα οποία έχουν συχνή επαφή με τους γονείς τους. Αυτός ο τύπος περίθαλψης είναι σημαντικός για γονείς που δεν θέλουν τα παιδιά τους να τοποθετηθούν σε ανάδοχες οικογένειες ή τα συναισθήματα του παιδιού διχάζονται ανάμεσα στους φυσικούς και στους ανάδοχους γονείς. Επίσης για οικογένειες που έχουν πολλά παιδιά και δεν θέλουν να χωριστούν με τις ανάδοχες οικογένειες αλλά να παραμείνουν μαζί. Συνήθως όμως όταν τα παιδιά είναι μικρά είναι προτιμότερο να βρεθούν γονείς από το να μείνουν με τα αδέρφια τους, με απώτερο πάντα σκοπό ένα καλό μέλλον για τα παιδιά αυτά.

(Miss Rowe, Πρακτικά Πανελληνίου Συμποσίου. Σελ:69-71).

3. Πιθανόν επιβλαβής περίθαλψη :

Για μωρά εκτός από μια πολύ μικρή περίοδο που μεσολαβεί ανάμεσα στην υιοθεσία και την ολοκλήρωση της διαδικασίας. Για νήπια που δεν είναι δυνατόν να εξασφαλίσουμε τις ανάγκες τους σ' αυτή την ηλικία. Όταν το παιδί είναι μικρό είναι προτιμότερο να παραμείνει με τα αδέρφια του αν έχει κάποια ωφελεία απ' αυτά από το να το απομακρύνουμε βάζοντας το σ' ένα νηπιαγωγείο ή σε μια ομάδα νηπίων. Για παιδιά που δεν έχουν επαφή με τους γονείς τους. Και τέλος η μακροχρόνια περίθαλψη είναι επιβλαβής ακόμα και αν υπάρχει περίπτωση η ομάδα να γίνει αληθινή οικογένεια με μόνιμους ενήλικες στην οποία το παιδί μπορεί να μείνει μέχρι να ανεξαρτητοποιηθεί πλήρως.

Πέρα απ' αυτό όμως είναι σημαντικό το παιδί να διατηρήσει επαφές με την κοινότητα και κανονικές οικογένειες ώστε να μπορέσει να προετοιμαστεί για μία ομαλή ζωή στο ρόλο του ως ενήλικας.

(Miss Rowe, Πρακτικά Πανελληνίου Συμποσίου. Σελ:69-71).

3.4. Προϋποθέσεις – διαδικασίες για την εισαγωγή στο Κέντρο Παιδικής Μέριμνας

Άρθρο 4

1. Στα Κ.Π.Μ. εισάγονται παιδιά δωρεάν ηλικίας από 5 ½ ετών μέχρι 16 ετών εφόσον διαπιστωθεί από προηγούμενη κοινωνική έρευνα ότι έχουν ανάγκη ιδρυματικής προστασίας.
2. Κατά την εισαγωγή προτιμούνται παιδιά ορφανά από δύο ή ένα γονέα, παιδιά αναπήρων πολέμου, παιδιά τυφλών ή κωφαλάλων ή γενικά αναπήρων ή φυματικών ή ψυχοπαθών ή φυλακισμένων για μεγάλο χρονικό διάστημα σε συνδυασμό με την οικονομική αδυναμία της οικογένειάς τους να τα αναθρέψουν πολυτέκνων και απόρων οικογενειών αγροτικών και ορεινών περιοχών.
3. Οι εισαγόμενοι πρέπει να είναι 91 σωματικός, ψυχικός και πνευματικός υγιείς και αρτιμελείς, απαγορευόμενης απολύτως της εισαγωγής παιδιών που πάσχουν από χρόνια ή μεταδοτικά νοσήματα.

Άρθρο 5

1. Για να γίνει η εγγραφή του παιδιού στο Κέντρο Παιδικής Μέριμνας απαιτούνται τα εξής δικαιολογητικά:
 - (α) Αίτηση του γονέα ή κηδεμόνα στην οικεία Νομαρχία.
 - (β) Πιστοποιητικό Δήμου ή κοινότητας με ακριβή ημερομηνία γέννησης.
 - (γ) Αποδεικτικό σπουδών του υποψηφίου.
 - (δ) Βεβαίωση κρατικού ιατρού περί της απολύτου καλής του υγείας και αρτιμέλειας (σωματικής και ψυχικής)
 - (ε) Πιστοποιητικό οικογενειακής κατάστασης.
 - (στ) Βιβλιάριο υγείας του παιδιού ή καρτέλλα εμβολιασμών, εφόσον υπάρχει.

- (η) Κάθε άλλο στοιχείο που μπορεί να συμβάλει στην απόκτηση πραγματικής εικόνας του παιδιού και του ιστορικού του.
- (θ) Απόφαση Διεύθυνσης ή τμήματος κοινωνικής πρόνοιας της οικείας Νομαρχίας.

2. Στα Κέντρα Παιδικής Μέριμνας που ενδέχεται να λειτουργούν ή θα λειτουργήσουν βρεφονηπιακά τμήματα, εισάγονται παιδιά αγόρια και κορίτσια, από ηλικίας 8 οχτώ μηνών μέχρι 3 τριών ετών. Ως δικαιολογητικά εισαγωγής τους ορίζονται τα προβλεπόμενα για τους Κρατικούς Παιδικούς και Βρεφονηπιακούς σταθμούς.

3. Όλα τα παραπάνω δικαιολογητικά μαζί με απόσπασμα της περί εισαγωγής αποφάσεως του Διοικητικού συμβουλίου τίθενται στον ατομικό φάκελο κάθε παιδιού.

Άρθρο 6

Μητρώα παιδιών – Ατομική φάκελοι

1. Σε Κέντρο Παιδικής Μέριμνας τηρείται μητρώο των παιδιών στο οποίο αναγράφεται, το ονοματεπώνυμο των εισαγομένων, τα ονόματα πατρός-μητρός η ηλικία, η ιδιότητα αυτού, η κοινωνική λόγοι που επιβάλλουν την εισαγωγή του στο κέντρο, ο τόπος καταγωγής του και ο τόπος προέλευσης του (χωριό, πόλη, Δήμος, και Κοινότητα), η διεύθυνση κατοικίας, και κάθε άλλο στοιχείο που ήθελε ζητηθεί από την διεύθυνση του κέντρου.
2. Επίσης τηρούνται και ατομική φάκελοι για κάθε ένα από τα παιδιά στους οποίους φυλάσσονται όλα τα κατά την παρ. 1 του άρθρου 4 της παρούσης δικαιολογητικά και έγγραφα ως και κάθε άλλο χρήσιμο στοιχείο. Οι φάκελοι αυτή φυλάσσονται στο Αρχείο του Κέντρου και μετά την έξοδο του παιδιού με αυτά.

(Εφημερίς της κυβερνήσεως της Ελληνικής Δημοκρατίας, Αθήνα
7 Δεκεμβρίου 1984, Τεύχος 2, Αρ. Φύλλου 860.)

3.5. Η ΣΗΜΑΣΙΑ ΤΟΥ ΚΕΝΤΡΟΥ ΠΑΙΔΙΚΗΣ ΜΕΡΙΜΝΑΣ ΓΙΑ ΤΟΥΣ ΤΡΟΦΙΜΟΥΣ ΤΟΥ:

Η ζωή στο Κέντρο Παιδικής Μέριμνας (Κ.Π.Μ) για ένα παιδί/έφηβο σημαίνει ικανοποίηση των αναγκών του, σταθερή φροντίδα από μια γυναίκα και ανάπτυξη των πρώτων κοινωνικών σχέσεων με αλλά ανθρώπινα όντα από τα δύο φύλα, από διαφορετικές ηλικίες και ποικιλία ρόλων. Η βιολογική και ψυχολογική ανάπτυξη ενός παιδιού για την κοινωνία είναι προσεγμένη, σημαίνει το θεμέλιο για ένα γερό παιδί και αργότερα ενήλικο που θα ζήσει μέσα σε αυτήν.

Το παιδί που προστατεύεται μέσα σε κέντρο έχει τους δικούς του προβληματισμούς και ανάγκες αφού αναζητά την ανεξαρτησία του και αναπτύσσει το εγώ μέσα σε ένα περιβάλλον που αργότερα θα διαπιστώσει ότι είναι διαφορετικό από εκείνο που μεγαλώνουν ή μεγάλωσαν τα περισσότερα παιδιά. Σε αυτήν την ηλικία τα βιώματα που αποκτά έχουν συνέπειες και στην μετέπειτα ζωή του. Για το παιδί το κέντρο σημαίνει ασφάλεια, ικανοποίηση αναγκών και κοινωνικοποίηση χωρίς όμως σταθερά πρότυπα και αυτό είναι το σημείο που θέλει ιδιαίτερα προσοχή στη σημαντική αυτή για την ανάπτυξη της προσωπικότητας του ηλικία.

Τα ιδρύματα παιδικής προστασίας περικλείουν όλη την ποικιλόμορφη κοινωνική κατάσταση που αναγκάζει σήμερα ένα γονιό ή την πολιτεία να τοποθετήσει παιδί σε κέντρο κλειστής περίθαλψης. Υπάρχει τεράστια ποικιλία ειδικών καταστάσεων που οδηγούν ένα παιδί σε κέντρο και πόσο απαραίτητη είναι η εξατομικευμένη αντιμετώπιση των παιδιών σε κέντρο παιδικής προστασίας.

Στην παιδική ηλικία η αντίληψη του κόσμου, της οικογένειας και των γονέων είναι πιο ανεπτυγμένη και σημαντική για την ανάπτυξη της δικής του προσωπικότητας. Οποιοδήποτε γεγονός που επηρεάζει ανασταλτικά

σε αυτήν την ηλικία θα παίζει σημαντικό ρόλο στην μετέπειτα ψυχοκοινωνική ζωή του ατόμου. Το παιδί που βρίσκεται σε κέντρο γνωρίζει κάποιο λόγο που το ανάγκασε να είναι εκεί είτε είναι αληθινός ή όχι. Το παιδί μπορεί να καταλάβει ότι κάτι δεν πάει καλά στην οικογένεια του. Σε αυτήν την περίπτωση η αλλαγή περιβάλλοντος δημιουργεί οπωσδήποτε ανασφάλεια. Σε κάθε Κέντρο Παιδικής Μέριμνας γίνεται προσπάθεια για συμπαράσταση σε αυτά τα πληγωμένα παιδιά έτσι εμπνέουν μια εμπιστοσύνη στο άτομο. Το σύνθημα «η χειρότερη οικογένεια είναι καλύτερη από το πιο καλό κέντρο» είναι απόλυτα συνηφασμένο με το δύσκολο και λεπτό χειρισμό της παιδικής προστασίας σε κέντρο. Ιδιαίτερη σημασία έχει στην κατηγορία αυτή, το παιδί γνωρίζει την ύπαρξη της οικογένειας του και ότι για κάποιο λόγο βρίσκεται εκεί και το κέντρο του παρέχει πολλά που βρίσκει ένα παιδί μέσα στην οικογένεια, αλλά με κανένα τρόπο δεν μπορεί να τα αντικαταστήσει. Έτσι τα συναισθήματα που του δημιουργούνται είναι ανάμικτα ως προς το κέντρο και τους ανθρώπους που το περιβάλλον και δεν είναι οι γονείς του.

(Σημειώσεις κοινωνικής εργασίας σε ιδρύματα Χρ. Μαρκόπουλου-Λαμπάτου 1983, σελ: 20-23)

3.6. ΠΩΣ Η ΟΜΑΔΙΚΗ ΖΩΗ ΣΤΑ ΚΕΝΤΡΑ ΠΑΙΔΙΚΗΣ ΜΕΡΙΜΝΑΣ ΕΠΗΡΕΑΖΕΙ ΤΗΝ ΨΥΧΟΛΟΓΙΑ ΤΟΥ ΠΑΙΔΙΟΥ :

Σύμφωνα με την Μπ. Γαζεριάν, παιδιά που έζησαν σε Κέντρα Παιδικής Μέριμνας περισσότερο από ενός (1) έτους, παρουσιάζουν ορισμένα χαρακτηριστικά που τα κάνει να ξεχωρίζουν από τα άλλα παιδιά παρόμοιας ηλικίας, που ζουν κοντά στις φυσικές τους οικογένειες.

Το άτομο σε οποιαδήποτε ομάδα και αν ανήκει επηρεάζεται άλλοτε θετικά και άλλοτε αρνητικά, άλλοτε συμβάλει στην ανάπτυξη του και άλλοτε την εμποδίζει. Για οποιονδήποτε λόγο βρίσκεται το άτομο στο κέντρο η ομάδα αποκτά μεγάλη σημασία. Αυτό έχει την βάση στο ότι το άτομο δεν έχει την δυνατότητα λόγω συνθηκών να ανήκει σε πολλές ομάδες με διαφορετικά άτομα. Το χαρακτηριστικό αυτό εντείνεται κυρίως στα κλειστά κέντρα, δηλαδή ανάπτυξη δραστηριοτήτων στον ίδιο χώρο και με τα ίδια άτομα. Παρακάτω θα δούμε ποια είναι η σημασία της ομαδικής ζωής και της ομάδας στο κέντρο και πως μπορεί να αξιοποιηθεί και να συμβάλει στην ανάπτυξη του παιδιού.

3.6.1. Η σημασία της ομάδας στη σχολική και εφηβική ηλικία:

Τα παιδιά που βρίσκονται σε αυτή την ηλικία έχουν την ανάγκη των συνομηλίκων τους για να αποκτήσουν θάρρος για να χειραφετηθούν από τους γονείς τους. Αποκτούν συνείδηση του φύλου τους το κορίτσι παίζει με τα κορίτσια και το αγόρι με τα αγόρια. Δέχονται τις αποφάσεις της ομάδας μοιράζονται πράγματα μεταξύ τους. Αλληλοϋποστηρίζονται μεταξύ τους για την ανεξαρτησία τους από τους ενήλικες για αυτοβεβαίωση και βοήθεια όταν υπάρχουν δυσκολίες.

Μέσα από την ομάδα ανακαλύπτουν ότι έχουν τα ίδια προβλήματα. Επίσης του δίνεται η ευκαιρία για ανάληψη ηγετικών ρόλων. Μεγάλη σημασία για τα παιδιά έχει η παραδοχή του από τα υπόλοιπα μέλη. Το παιδί που δεν γίνεται παραδεκτό υποφέρει έντονα και χρειάζεται βοήθεια για να προσαρμόσει την συμπεριφορά του. Πολύ πιθανόν είναι να υπάρξει ανταγωνισμός μεταξύ μεμονωμένων ομάδων ή υποομάδων για την ηγεσία. Τα παιδιά που έχουν χαμηλή υπόσταση μπορεί να γίνουν οι «αποδιοπομπαίοι τράγοι» για την υπόλοιπη ομάδα. Όσον αφορά την διάθεση προς το άλλο φύλλο υπάρχει αμφιθυμία.

(Σημειώσεις κοινωνικής εργασίας σε ιδρύματα Χρ. Μαρκόπουλου-Λαμπάτου 1983, σελ: 20-23)

Σύμφωνα με τον Spitz, η σωματική του αύξηση είναι ελλιπής, σε σχέση με παιδιά της ηλικίας τους, παρόλο που η τροφή που παίρνουν είναι της ίδιας ποσότητας και της ίδιας ποιότητας με άλλα παιδιά της ηλικίας του. Ακόμη η εμφάνιση του είναι χαρακτηριστική, είναι ωχρά, έχουν συχνά διαταραχές πεπτικού συστήματος, αρρωσταίνουν συχνότερα από τα άλλα παιδιά και υστερούν στην νοητική εξέλιξη.

Τέλος πολλά από αυτά τα παιδιά, μετά από τον δεύτερο (2) χρόνο της ζωής τους παρουσιάζουν έντονες διαταραχές συμπεριφοράς που

εκφράζεται με επιθετικότητα, με επιφανειακές συναισθηματικές σχέσεις, με θλιμμένη έκφραση, με αποτέλεσμα το παιδί να αποτραβιέται και να μην έχει επαφή με το περιβάλλον γύρω του.

Το άτομο στην εφηβεία περνά ένα στάδιο συγκρούσεων, υπάρχει μια αναστάτωση στην ψυχοσεξουαλική του ανάπτυξη. Απαραίτητη είναι η κατανόηση και η βοήθεια των γονέων γιατί ο έφηβος δεν είναι δυνατόν να καταλάβει τον αγώνα του. Οι σχέσεις με τους ενήλικες αλλά και με τις ομάδες αγοριών και κοριτσιών είναι απαραίτητες για να μπορέσει να καταπολεμήσει τον αγώνα που γίνεται μέσα του για εξάρτηση και ανεξαρτησία. Χρειάζεται ο έφηβος την ανωνυμία της μάζας, έτσι απαλλάσσεται από τις εσωτερικές συγκρούσεις, που προσφέρει η μικρή ομάδα για να αντιμετωπίσει την πραγματικότητα. Πέρα από τις δυνάμεις του εφήβου είναι συχνά οι απαιτήσεις της οικογένειας και της κοινωνίας για σταθερότητα συμπεριφοράς. Κάνει φανταστικά σχέδια πάνω από τις δυνάμεις του αυτό δείχνει έλλειψη ισορροπίας φαίνεται επίσης στον τρόπο που παλινδρομεί από την μια μπορεί να αναλάβει μια ευθύνη και να την εκτελεί και από την άλλη αποφεύγει να την αναλάβει ή δεν εκτελεί την ευθύνη που έχει αναλάβει.

Διέξοδο στη σωματική, συναισθηματική και πνευματική ενέργεια και στις ορμές με τις οποίες κανονίζεται ο βαθμός της κοινωνικής ανάπτυξης του εφήβου μέσω της συμμετοχής σε ομάδες. Τον έφηβο τον ενδιαφέρει η ανάπτυξη δεξιοτήτων όπου θα χρησιμοποιεί τα χέρια και το σώμα του, ο αθλητισμός και οι τέχνες, ο χορός. Παράλληλα ζητά και πνευματική ελευθερία. Βάζει ερωτηματικά για όσα πίστευε μέχρι τώρα δημιουργεί την κοσμοθεωρία του.

Οι περισσότεροι από τους εφήβους που έχουν ζήσει όλη τους τη ζωή στο κέντρο έχουν προβλήματα προσαρμογής στο σχολείο, μαθησιακές δυσκολίες, επιφανειακές συναισθηματικές σχέσεις κυρίως δυσκολία να αποκτήσουν φίλους και να παρουσιάσουν αντικοινωνική συμπεριφορά.

3.6.2. Η κοινή συμβίωση στα Κέντρα Παιδικής Μέριμνας:

Με διαφορετικές ηλικίες και με διαφορετικές συνθήκες φτάνουν τα παιδιά στο Κέντρο Παιδικής Μέριμνας. Όσο μεγαλύτερο είναι το παιδί τόσο περισσότερο είναι διαμορφωμένο σαν προσωπικότητα από τις προηγούμενες εμπειρίες μέσα στην οικογένεια του και το κοινωνικό χώρο που έζησε. Εξάλλου και το κέντρο είναι διαμορφωμένες σύμφωνα με τους κανονισμούς λειτουργίας που το διέπουν αλλά και σύμφωνα με την προσωπικότητα του ατόμου που εργάζονται σε αυτό. Ακόμα επηρεάζεται από τον κοινωνικό χώρο στον οποίο λειτούργει το κέντρο. Όταν λέμε ομαδική ζωή στο κέντρο δεν είναι μόνο η ομάδα των παιδιών αλλά η ομάδα του προσωπικού. Αυτές οι δύο ομάδες βρίσκονται σε συνεχή αλληλεπίδραση. Σημαντικό για τα παιδιά και τους ενήλικες είναι το είδος της αλληλεπίδρασης.

Ανεξάρτητα από την ικανότητα του να χειριστεί την ομάδα ή να δημιουργήσει σχέση με αυτήν, το παιδί ζει υποχρεωτικά στο κέντρο. Το παιδί έχει διαμορφώσει με έναν ορισμένο τρόπο και αυτές θα καθορίσουν και την τωρινή του συμπεριφορά προς τους ενήλικες και τους συνομηλίκους του λόγω των προηγούμενων εμπειριών του. Οι εμπειρίες των παιδιών δεν μπορούν να ελεγχθούν από τους υπεύθυνους του κέντρου διαμορφώνουν όμως τις συνθήκες του κέντρου που έχουν σημασία για το παιδί όχι μόνο για το παρόν αλλά και για το μέλλον.

Αρχίζουμε από την είσοδο του παιδιού στο κέντρο. Με ποια κριτήρια γίνεται μια καινούργια εισαγωγή στο κέντρο που θα ενταχθεί αυτό το παιδί, σε ποιο θάλαμο θα κοιμηθεί; Πόσο εμπλέκονται τα άλλα παιδιά στην υποδοχή του. Πολλά ερωτηματικά και πολύ φόβοι δημιουργούνται στο νεοεισερχόμενο παιδί. Εύκολη θα είναι η ένταξη του, αν έχει προετοιμαστεί κατάλληλα για τον αποχωρισμό από το οικογενειακό και κοινωνικό περιβάλλον. Οι φόβοι του λιγοστεύουν όσο περισσότερο

γνωρίζει για το ίδρυμα και τις συνθήκες του. Όμως τις περισσότερες φορές ξέρουμε ότι αυτό δεν συμβαίνει. Δεν γίνεται ικανοποιητική δουλειά με το παιδί. Συνήθως τοποθετείται σε κέντρο μακριά από τον τόπο κατοικίας του και αποτέλεσμα αυτού είναι να μην έχει την δυνατότητα μας προηγούμενης επίσκεψης. Έτσι σε αυτό το σημείο σημαντικό είναι στο ποιος και πως θα υποδεχθεί το παιδί και σε ποιο χώρο θα ενταχθεί.

Το νεοεισερχόμενο παιδί το απασχολούν δύο κυρίως θέματα που πρέπει να ξεπεράσει:

- 1) Πρέπει να ξεπεράσει την αίσθηση του χαμού που νιώθει ο καθένας όταν συμβούν μεγάλες αλλαγές στις προσωπικές συνθήκες του, για να μπορέσει έτσι να αντιμετωπίσει τις ανησυχίες του σχετικά με το παρελθόν, παρόν και το μέλλον.
- 2) Να προσαρμοστεί ικανοποιητικά στην ομαδική ζωή του κέντρου.

Μέσα στο κέντρο υπάρχουν ομάδες «τεχνιτές» και ομάδες «φυσικές». «Τεχνιτές» θα λέγαμε ότι είναι οι ομάδες στα πλαίσια των οποίων τα παιδιά, κοιμούνται, τρώνε, εργάζονται, μαθαίνουν, ψυχαγωγούνται, συζητούν, παίρνουν αποφάσεις.

Παράλληλα υπάρχουν αναρίθμητες «φυσικές» ομάδες: ομάδες φιλίας, συμμαχίες, εφήμερες ομαδοποίησης για συγκεκριμένα γεγονότα. Κάθε μια από τις ομάδες αυτές έχει δική της δυναμική και δομή, είναι σημαντικό όμως να γνωρίζει το προσωπικό της επιπτώσεις της κάθε ομάδας στη ζωή του ιδρύματος γενικά αλλά και στη ζωή του κάθε παιδιού. Για την ανάπτυξη ταυτότητας και την κοινωνικοποίηση, παρέχει πολλές ευκαιρίες το πλήθος αυτών των σχέσεων επίσης και για την εκμάθηση ρόλων και αξιών. Στη σωστή ανάπτυξη των παιδιών μέσα από

την αξιοποίηση των αναγκών και των δυνατοτήτων αυτών των ομάδων από το προσωπικό.

Η ρουτίνα η καθημερινή δίνει ευκαιρία για πολλές και σημαντικές συναισθηματικές και κοινωνικές αλληλεπιδράσεις μεταξύ των μελών του κέντρου των παιδιών και των ενηλίκων. Πηγές ικανοποίησης και απογοητεύσεων όπως ευχαρίστησης, θυμού ή απογοήτευσης, τρυφερότητας, παραδοχής, ζήλιας αποτελούν οι κοινωνικές αυτές καταστάσεις. Αυτές οι απλά φαινομενικές κοινωνικές καταστάσεις θέλουν οργάνωση και διαχείριση γιατί έχει τεράστια σημασία για τη διευκόλυνση της αλληλεπίδρασης και της ανάπτυξης σημαντικών σχέσεων. Στην καθημερινή ρουτίνα όπως πρωινό ξύπνημα, λούσιμο, ντύσιμο, πλύσιμο, φαγητό, ύπνο το βράδυ η πλειοψηφία των ανθρώπων δίνει λίγη σημασία. Για τα παιδιά όμως και ακόμη περισσότερο για τα κοινωνικά στερημένα παιδιά τα καθημερινά αυτά γεγονότα αποκτούν ιδιαίτερη σημασία.

Όχι πάντα εύκολο αλλά σημαντικό είναι για τα παιδιά να μπορούν να εμπλακούν και να συμμετέχουν σε αυτές τις δραστηριότητες. Ο προγραμματισμός των εξόδων, η προετοιμασία του φαγητού και γενικά η έλλειψη ευκαιριών για τέτοιου είδους εργασίες όχι μόνο τα στερεί από συναισθηματικές και κοινωνικές εμπειρίες, αλλά και από ευκαιρίες να αποκτήσουν βασικές κοινωνικές δεξιότητες απαραίτητες για να έχουν κάποια κυριαρχία στη ζωή τους, να κάνουν σωστές και σοφές επιλογές όταν φύγουν από το ίδρυμα, να μπορούν να ωριμάσουν.

Για αξιοποίηση των ευκαιριών αυτών είναι η συμμετοχή των παιδιών. Συμμετοχή όχι μόνο στην εκτέλεση αλλά και στην λήψη αποφάσεων. Από την ηλικία τους και την ικανότητά τους εξαρτάται πόσο και πώς θα συμμετέχουν τα παιδιά. Δεν έχουν όλα τα παιδιά την ίδια ικανότητα να χειριστούν μια δημοκρατική διαδικασία. Για ένα παιδί που μέχρι την εισαγωγή του στο ίδρυμα ζούσε σε ένα αυταρχικό περιβάλλον και

αντιμετωπίστηκε με αυταρχικό τρόπο δεν μπορεί να χρησιμοποιήσει σωστά τη δημοκρατική διαδικασία, την αντιλαμβάνεται σαν επιτρεπτικότητα που μπορεί να την εκμεταλλευτεί. Ανησυχίες και προβλήματα δημιουργεί στους ενήλικες ο συμμετοχικός τρόπος, εξαρτάται όμως από την πείρα και την γνώση του κάθε μέλους του προσωπικού για τον βαθμό της ανησυχίας και την αντιμετώπισή της. Το προσωπικό παραχωρεί εύκολα μέρος της εξουσίας του αν νιώθει ασφάλεια. Ο δημοκρατικός τρόπος ζωής δεν είναι μόνο θέμα πεποίθησης αλλά και θέμα μάθησης και ικανότητας. Υπάρχουν ενήλικες που δεν έχουν ετοιμαστεί και δεν μπορούν να διακινδυνεύσουν οποιαδήποτε παραχώρηση εξουσίας ή ανάληψη μιας άλλης μορφής ηγεσίας εκτός από την αυταρχική που έχουν συνηθίσει. Μόνο τυπικά όχι ουσιαστικά δίνεται η δυνατότητα αυτή για συμμετοχή ή αυτοδιοίκηση όπου τύχει να υπάρχει η κατάσταση αυτή. Τους ίδιους φόβους που έχουν τα παιδιά μπροστά σε κάτι καινούριο τις έχουμε κι εμείς οι ενήλικες. Όταν γνωρίζουμε όμως τα αίτια που την προκαλούν μπορούμε να τη χειριστούμε καλύτερα. Δεν μπορούμε να ζητήσουμε αυτογνωσία από τα παιδιά κάτι που εμείς οι ενήλικες πρέπει να διαθέτουμε σε μεγαλύτερο βαθμό.

3.6.3. Συγκρούσεις:

Στο κέντρο δημιουργούνται συγκρούσεις μεταξύ μελών του προσωπικού, μεταξύ παιδιών και μελών του προσωπικού και μεταξύ των παιδιών. Όλες οι συγκρούσεις επηρεάζουν τα παιδιά άσχετο αν είναι σε διαφορετικά επίπεδα, με διαφορετικό τρόπο βέβαια και σε διαφορετικό βαθμό. Πολύ σημαντικές είναι οι σχέσεις που δημιουργούνται μεταξύ των παιδιών και των ενηλίκων. Το ίδιο σημαντικές μπορεί να είναι και οι συγκρούσεις, τα αίτια που τις προκαλούν, ο τρόπος που αντιμετωπίζονται, οι συνέπειές τους για όλους. Σημαντικό είναι να προλαμβάνονται οι συγκρούσεις, όταν δεν είναι δυνατό όμως μπορούν να αντιμετωπιστούν με τρόπο που να είναι βοηθητικός για όλους.

Οι συγκρούσεις μπορούν να λυθούν με τους παρακάτω τρόπους :

1. Απομάκρυνση : Τα συγκρουόμενα άτομα ή υποομάδες προσπαθούν να νικήσουν ακόμη και αν χρειαστεί να διώξουν τον αντίπαλο.
2. Υποταγή : Η δυνατότερη υποομάδα ή άτομο πιέζει τα άλλα να παραδεχτούν την άποψή της/του και έτσι κυριαρχεί.
3. Συμβιβασμός : Αν η δύναμη των ανταγωνιζόμενων υποομάδων ή ατόμων είναι περίπου ίση, ο καθένας κάνει υποχωρήσεις για να διατηρηθεί η ζωή της ομάδας.
4. Συμμαχία : Υποομάδες ή άτομα συνεργάζονται για να πετύχουν ένα κοινό σκοπό .

5. Σύνθεση : Η ομάδα σαν σύνολο βρίσκει λύσεις που όχι μόνο ικανοποιούν τα άτομα αλλά είναι καλύτερες από κάθε ατομική πρόταση.

Για τα παιδιά του κέντρου είναι πολύ σημαντικό να δουν και να μάθουν τους πιο θετικούς τρόπους αντιμετώπισης συγκρούσεως που αφενός δίνουν προσωπική ικανοποίηση και αφετέρου είναι κοινωνικά χρήσιμοι, αφού έχουν ζήσει τους πιο αρνητικούς τρόπους. Δεν μπορεί να υπάρχει δημοκρατικός τρόπος αν δεν γίνεται σωστή διεργασία στις ομάδες. Τα παιδιά προσπαθούν να χρησιμοποιήσουν τους ενήλικες, να τους εμπλέξουν στις δικές τους συγκρούσεις, να τους φέρουν αντιμέτωπους. Και οι ενήλικες χρησιμοποιούν παρόμοια μέσα για να πετύχουν σκοπούς που δεν συνδέονται πάντα με τις επιδιώξεις τους για την καλύτερη ανάπτυξη του παιδιού.

Πολλές και ποικίλες είναι οι πηγές των συγκρούσεων. Τα αίτια που προκαλούν τις συγκρούσεις σε μια ομάδα είναι διαφορετικές αξίες, αρχές συμπεριφοράς, ατομικές και ομαδικές ανάγκες, ενδιαφέροντα. Η διάθεση για εξεύρεση λύσεων είναι μεγαλύτερη όταν όσο μεγαλύτερο είναι το νόημα που έχει η ομάδα για το άτομο.

Ο ρόλος του ατόμου που έχει θέση ηγετική όπως παράδειγμα διευθυντής, παιδαγωγός, δάσκαλος, κοινωνικός λειτουργός είναι πολύ σημαντικό στην διευκόλυνση των ατόμων για την αντιμετώπιση της σύγκρουσης. Όταν τα παιδιά είναι ανώριμα, παρουσιάζουν καθυστερημένη κοινωνική ανάπτυξη και θεωρούν δύσκολο ή αδυνατούν να πάρουν μέρος σε εκδηλώσεις που προϋποθέτουν παραίτηση από κάτι προσωπικό επιθυμητό για τι καλό του συνόλου, τότε ο ρόλος αυτός αποκτά ακόμη μεγαλύτερη σημασία. Σημαντική είναι η συμπεριφορά και η στάση.

Ένα πολύ βασικό ερώτημα είναι ποιες αξίες θα μεταδοθούν στα παιδιά. Ποιες αξίες θα μεταδοθούν στα παιδιά (σε μια κοινωνία με

τόσο αντιφατικά στοιχεία, μια κοινωνία μεταβατική, σε μια κοινωνία που υπάρχει σύγκρουση αξιών). Όταν γονείς με ένα ή δύο παιδιά αισθάνονται το βάρος των επιλογών, πόσο μπορεί πιο δύσκολη να είναι η απάντηση στους ανθρώπους που έχουν στην ευθύνη τους μεγάλο αριθμό παιδιών τα οποία βρίσκονται στο κέντρο για συγκεκριμένο χρόνο. Ποιες είναι αυτές οι αξίες που θα δοθούν στα παιδιά για να έχουν εσωτερική ηρεμία αλλά και την ικανότητα να ζήσουν αρμονικά με τον κοινωνικό χώρο στον οποίο θα ανήκουν σαν ενήλικες. Πως θα βοηθηθούν να ξεπεράσουν τις συγκρούσεις που έχουν δημιουργηθεί στην ομαδική ζωή στο κέντρο και να βρουν τρόπους για την αντιμετώπιση νέων συγκρούσεων που θα δημιουργηθούν με την έξοδο τους από το κέντρο κατά την διάρκεια της ζωής τους.

3.6.4. Πειθαρχία:

Πολύ σημαντικό για την ιδρυματική ζωή είναι η πειθαρχία. Τι είδους πειθαρχία πρέπει να υπάρχει σε ένα κέντρο? Πως πρέπει να αντιμετωπίζονται τα παιδιά που δημιουργούν δυσκολίες ή δεν ανταποκρίνονται στις υποχρεώσεις τους? Γνωστό είναι ότι οι τρόποι αντιμετώπισης των παιδιών δεν είναι ούτε η τέλεια επιτρεπτικότητα αλλά ούτε και η πυγμή. Βασικό πριν την επιβολή κάποιου περιορισμού ή κάποιας ποινής να ληφθούν υπόψη η δυναμική της ατομικής συμπεριφοράς καθώς και η δυναμική της ομαδική κατάστασης. Η συμπεριφορά κάθε ατόμου και κάθε παιδιού είναι διαφορετική στην ατομική και στην ομαδική κατάσταση δεν πρέπει να το ξεχνάμε, επομένως ο ενήλικας που θα το χειριστεί σε μια κατάσταση δεν θα το αντιμετωπίσει το ίδιο αν είναι με ένα ή περισσότερα παιδιά.

3.6.5. Αξίες και κανόνες συμπεριφοράς:

Το κέντρο παιδικής μέριμνας είναι ένα τμήμα της κοινωνίας στην οποία ανήκει. Με την αλλαγή της κοινωνίας αλλάζει και το κέντρο μόνο που μπορεί να έχει διαφορετικό ρυθμό. Στο κέντρο οι αξίες και οι κανόνες συμπεριφοράς είναι ίδιες με αυτές που υπάρχουν και έξω από το κέντρο. Σε ορισμένα θέματα όμως μπορεί να είναι διαφορετικές οι αξίες ανάλογα με το ποιος είναι ο φορέας. Τα παιδιά που έρχονται στο κέντρο έχουν ίδιες ή διαφορετικές αξίες από αυτές που υπάρχουν στο κέντρο. Τα παιδιά που έχουν ίδιες αξίες δεν έχουν δυσκολία προσαρμογής στον τομέα αυτό, εκείνα τα παιδιά όμως που έχουν διαφορετικές αξίες και που

δεν είναι παραδεκτές και επικρατούν και στο κέντρο. Αυτό δεν είναι πολύ εύκολο να γίνει.

Το δικό τους κώδικα αξιών διαμορφώνουν τα άτομα ανάλογα με την οικογένεια και τον κοινωνικό χώρο που έχουν ζήσει. Όταν το παιδί μεγαλώνει στην διάρκεια της προεφηβικής και εφηβικής ηλικίας χρειάζεται να σπάσει την εξάρτηση από τους γονείς και τα υποκατάστατα τους για να μπορέσει να αναπτύξει αρκετή εσωτερική δύναμη για να αντιμετωπίσει τις ευθύνες του ενήλικα. Σταδιακά οι συνομήλικοι αντικαθιστούν τους γονείς σαν πηγή και κριτήριο αξιών και αρχών για να επιτευχθεί αυτή η χειραφέτηση.

Η ομαδική ζωή στο κέντρο αποκτά μεγάλη σημασία για τη διαμόρφωση αυτού του κώδικα αξιών. Παράγοντες που επηρεάζουν είναι οι αξίες των ενηλίκων αλλά και των άλλων παιδιών, οι τρόποι με τους οποίους εκφράζονται και συνδέονται με την καθημερινή φροντίδα. Πως θα μάθει ένα παιδί να σέβεται τους άλλους όταν ούτε το ίδιο δεν το έχουν σεβαστεί. Πως θα αποκτήσει εμπιστοσύνη όταν δεν βρεθούν γύρω του άνθρωποι που θα του δείξουν εμπιστοσύνη. Για τη μετάδοση αξιών τα λόγια έχουν λίγη ή καθόλου σημασία. Όσο δύσκολο και να είναι όμως ο παιδαγωγός πρέπει να δείξει κατανόηση να μην αισθανθεί ότι απειλείται ή ότι η επιθετικότητα στρέφεται εναντίον τους.

Πολύ σοβαρά υπόψη πρέπει να λάβουν τη σωματική η συναισθηματική ακεραιότητα του ατόμου και της ομάδας πριν την επιβολή περιορισμών. Επίσης σημαντικό είναι να ελεγχθούν ορισμένες συμπεριφορές των ενηλίκων (κάποιες ενοχλούν περισσότερο από άλλες) και οι ανάγκες των παιδιών.

3.6.6. Ψυχαγωγία – Ελεύθερος χρόνος:

Πολύ σημαντική για το άτομο είναι η χρήση του ελεύθερου χρόνου-ψυχαγωγίας είναι και αυτό μια άλλη εκδήλωση της ιδρυματικής ζωής. Ποιος είναι ο χρόνος αυτός? Ποια τα ερεθίσματα που δίνονται? Πόση δυνατότητα δίνεται στο παιδί να αποφασίσει για τον εαυτό του? Υπάρχει ποικιλία στις δραστηριότητες? Ανταποκρίνονται αυτές οι δραστηριότητες στις ανάγκες των παιδιών? Πόσο ενθαρρύνονται τα παιδιά να αναπτύξουν πρωτοβουλία?

Το δικό τους ρόλο έχουν οι ενήλικες και το δικό τους τα παιδιά όπως στα προηγούμενα θέματα έτσι υπάρχει και εδώ. Τα πλαίσια τείθονται από τους ενήλικες που ανταποκρίνονται στις ανάγκες των παιδιών έτσι μέσα σε αυτά τα πλαίσια καθορίζουν τις επιλογές τους. Αυτονόητο είναι ότι όταν αλλάζουν οι ανάγκες των παιδιών αλλάζουν και τα πλαίσια και οι συνθήκες του κέντρου.

3.7.ΔΙΑΜΟΡΦΩΣΗ ΕΣΩΤΕΡΙΚΟΥ ΚΑΙ ΕΞΩΤΕΡΙΚΟΥ ΧΩΡΟΥ ΤΟΥ ΚΕΝΤΡΟΥ ΠΑΙΔΙΚΗΣ ΜΕΡΙΜΝΑΣ (Κ.Π.Μ) ΓΙΑ ΚΑΛΥΨΗ ΤΩΝ ΑΝΑΓΚΩΝ ΤΩΝ ΠΑΙΔΙΩΝ:

Ένα σωστό Κέντρο Παιδικής Μέριμνας θα πρέπει να λαμβάνει πάντοτε υπόψη τις ανάγκες των παιδιών / ενοίκων για δραστηριοποίηση με κατάλληλη απασχόλησης σε παιχνίδια /δραστηριότητες, που θα συμβάλλουν στην κάλυψη των αναγκών των παιδιών, θα τροφοδοτούν την ψυχοσυναισθηματική τους ανάπτυξη και θα δίνουν ευκαιρίες εκτόνωσης και χαλάρωσης.

Είναι σημαντικό να υπάρχει άνεση χώρου, τόσο εσωτερικά όσο και εξωτερικά, ώστε να δίνονται ευκαιρίες για όλες τις εποχές, για εποικοδομητική απασχόληση / ψυχαγωγία.

Η διαμόρφωση του χώρου είναι επίσης πολύ σημαντική και επαφίεται στις ικανότητες και γνώσεις του προσωπικού ώστε να γίνεται όπως πρέπει.

Ο χώρος πρέπει να διαμορφώνεται ανάλογα με τις ηλικίες τα ενδιαφέροντα και τις ικανότητες των παιδιών, έτσι ώστε να μπορούν όλα τα παιδιά να απασχοληθούν. Μια γωνιά για παράδειγμα να είναι εξοπλισμένη κατάλληλα για κορίτσια και άλλη γωνιά για αγόρια. Μια άλλη γωνιά, θα μπορούσε να είναι εξοπλισμένη με γλάστρες από λουλούδια, σπόρους ή και πουλιά στο κλουβί, ώστε να καλλιεργείται και η αγάπη των παιδιών προς τη φύση και το περιβάλλον.

Κάπου αλλού επίσης να υπάρχει χώρος για επιτραπέζια ομαδικά ή ατομικά παιχνίδια. Επίσης ένα ποδοσφαιράκι τραπέζι για πινγκ-πονγκ και μπιλιάρδο, ικανοποιεί την ανάγκη για δράση και εκτόνωση των μεγαλύτερων παιδιών.(Φ.Πιτσιλλιδου, Παιδική Στέγη Λάρνακας ,31.01.92,/ΑΣ)

Διαμόρφωση αυλής για παιγνίδια εξωτερικού χώρου:

Θα πρέπει οπωσδήποτε να υπάρχει ευρύχωρη και άνετη αυλή όπου θα μπορούν να τοποθετηθούν διάφορα παιγνίδια εξωτερικού χώρου, όπως κούνιες, τσουλήθρα, τραμπάλες, μύλος, αμμοδόχος κλπ. Επίσης να διαμορφωθεί ένας χώρος για αθλοπαιδίες όπως καλαθόσφαιρα, ποδόσφαιρο, πετόσφαιρα κλπ.

Ένα άλλο μέρος της αυλής μπορεί να χρησιμοποιηθεί ως λαχανόκηπος ή ανθόκηπος, όπου τα παιδιά θα φυτεύουν, θα ποτίζουν θα σκαλίζουν.

Στην αυλή, τα παιδιά μπορεί να παίζουν οργανωμένα παιγνίδια, (καθοδηγούμενα από το προσωπικό) και ελεύθερα. Επίσης μπορούν να φυτευτούν στην αυλή διάφορα φυτά, δέντρα, γρασίδι, τόσο για να ομορφαίνουν τον χώρο της αυλής, όσο και για λόγους καθαριότητας και εξασφάλιση σκιάς.

Δραστηριότητες:

Μεγάλη σημασία πρέπει να δίνεται και στις δραστηριότητες των παιδιών μέσα και έξω από το κέντρο.

Στις δραστηριότητες εσωτερικού χώρου μπορεί να παρέχονται ευκαιρίες για ζωγραφική, κεντήματα, χειροτεχνικές εργασίες κ.α. Μπορούν επίσης να παρακολουθούν βίντεο και τηλεόραση με παιδικά προγράμματα ή άλλα κατάλληλου περιεχομένου.

Τέλος, να πραγματοποιούνται επισκέψεις και περίπατοι σε παιδικούς κήπους, πάρκα, παιδικά θέατρα, ζωολογικούς κήπους, εκδρομές σε διάφορα μέρη (βουνό και θάλασσα), επισκέψεις σε φίλους και συμμαθητές και να γίνονται αποδεχτές επισκέψεις των φίλων των παιδιών στο κέντρο.(Φ.Πιτσιλλιδου, Παιδική Στέγη Λάρνακας, 31.01.92,/ΑΣ)

3.8. Η ΘΕΣΗ ΤΟΥ ΚΕΝΤΡΟΥ ΠΑΙΔΙΚΗΣ ΜΕΡΙΜΝΑΣ (Κ.Π.Μ.) ΜΕΣΑ ΣΤΗΝ ΚΟΙΝΟΤΗΤΑ Ή ΣΤΗΝ ΤΟΠΙΚΗ ΚΟΙΝΩΝΙΑ.

Σύμφωνα με τον Goffman μεταξύ του προσωπικού και των τροφίμων υπάρχει ένα χάσμα απροσπέλαστο, που δεν επιτρέπει τη λειτουργία κοινωνικών σχέσεων μεταξύ των τροφίμων και του προσωπικού. Μια κοινωνική σχέση, είναι μια σχέση που βασίζεται, και τότε μόνο είναι κοινωνική σε αμοιβαία αναγνώριση θέσης και σε αμοιβαία αλληλεπίδραση. Όταν η όμως η σχέση είναι ετεροβαρής και εξουσιαστική, αυτό δεν γίνεται, έτσι η σχέση δεν είναι πλήρως κοινωνική. Από τη στιγμή που οι σχέσεις αυτές είναι τέτοιου είδους τότε κάθε προσπάθεια του προσωπικού να δείξει και προς τους τροφίμους και προς το περιβάλλον απέξω την εντύπωση ότι τείνει να δημιουργήσει ένα οικογενειακό περιβάλλον, την «μικρή μας κοινωνία», κλπ, δημιουργεί μια εικόνα πλαστή, δημιουργεί ένα πλαίσιο μέσα στο οποίο οι πραγματικές κοινωνικές σχέσεις διαμορφώνονται σε επίπεδο άλλο και έξω από το επιδιωκόμενο. Αυτό δεν είναι κάτι καινούριο. Στη θεωρία αναφέρονται επανειλημμένα οι τυπικές και άτυπες σχέσεις. Από τη μεριά του ιδρύματος είναι όλα τυπικά. Οι σχέσεις μεταξύ των προσώπων που βρίσκονται στην ίδια κατάσταση είναι άτυπες όπως π.χ. τροφίμων μεταξύ τους, ενώ οι σχέσεις που διαμορφώνονται μεταξύ ανθρώπων που βρίσκονται σε μια διαφορετική κατάσταση είναι τυπικές, όπως π.χ. σχέσεις μεταξύ προσωπικού – τροφίμων, καθηγητών-μαθητών.

Το φυσικό κοινωνικό περιβάλλον της οικογένειας, της γειτονιάς, της ομάδας συνομηλίκων, δεν μπορεί να αντικατασταθεί από κανένα κέντρο όσο καλό και να είναι, ότι και να κάνει, με όποιον τρόπο και με όση καλή προαίρεση και αν ενεργεί. Το κοινωνικό περιβάλλον που δημιουργούν

είναι στην ουσία του πλαστού. Λέγοντας πλαστό εννοεί ότι δεν είναι αληθινό, δεν προκύπτει αβίαστα και δεν είναι πραγματικό. Κι αυτό έχει δύο μεγάλες συνέπειες .

Πρώτη συνέπεια είναι ότι η όλη αυτή προσπάθεια δημιουργίας κοινωνικού περιβάλλοντος συνιστά και συνθέτει ένα πραγματικό κοινωνικό πλαίσιο για το παιδί. Στο πλαίσιο αυτό, το παιδί και οι ομάδες που δημιουργεί αβίαστα με τους συνομηλίκους του πρέπει να «ενταχθεί» και να «προσαρμοστεί» ή να φανεί ότι εντάσσεται και προσαρμόζεται. Έτσι το πλαίσιο γίνεται καθοριστικός παράγοντας του τρόπου με τον οποίο και το παιδί και η ομάδα του θα λειτουργήσουν, όχι στις μεταξύ τους σχέσεις αλλά και σε σχέση προς αυτούς που συνθέτουν και συντηρούν το πλαίσιο. Πολλά από τα προβλήματα που εμφανίζονται στα κέντρα είναι συνέπεια του γεγονότος ότι τα παιδιά, σαν ομάδες, δεν συμπεριφέροντε όπως το προσωπικό αναμένει. Στην πραγματικότητα προσποιούνται ότι εντάσσονται μ' αυτήν, μοιάζουν σαν να είναι προσαρμοσμένα και εντεταγμένα. Αυτό όμως δεν συμβαίνει μόνο στα κέντρα αλλά και στα σχολεία και τα νοσοκομεία.

Δεύτερη συνέπεια, είναι η δημιουργία στο παιδί μίας διάστασης και σύγκρουσης μεταξύ του βιούμενου και του νοούμενου κοινωνικού περιβάλλοντος.

Όσο περισσότερο προσπαθεί το κέντρο να πείσει τα παιδιά ότι αυτό είναι το αληθινό περιβάλλον, ότι τέτοια είναι η κοινωνία και σ' αυτό το περιβάλλον πρέπει να ενταχθούν και τόσο περισσότερο οι απ' έξω θεσμοί, όπως η οικογένεια, έρχονται να πείσουν το παιδί, ότι η πραγματική κοινωνία είναι όπως την παρουσιάζει το κέντρο, τόσο περισσότερο βάζουμε το παιδί, σε μία διάσταση μεταξύ ενός πραγματικού κόσμου που τον ζει κάτω από το σύστημα και ενός

νοούμενου κόσμου τέτοιου που τον προβάλλει το σύστημα. Τόσο περισσότερο δημιουργείται η ένταση μεταξύ του τι θεωρείται πως είναι και του τι πραγματικά είναι. Αυτό που συχνά λέγεται, ότι θα πρέπει να υπάρχει στενή συνεργασία μεταξύ της Υπηρεσίας και της Οικογένειας, σε τελική ανάλυση δεν οδηγεί σε τίποτε άλλο παρά στην εκούσια αποδυνάμωση του πραγματικού και την ενδυνάμωση του πλασματικού.

Το Κέντρο Παιδικής Μέριμνας (Κ.Π.Μ.) λειτουργεί με κάποια αφηρημένη εικόνα του τι το κοινωνικό σύνολο θεωρεί, σωστό χαρακτήρα και σωστή συμπεριφορά. Χωρίς να αποδέχεται την προσωπικότητα του παιδιού, όπως η οικογένεια, προσπαθεί να διαπλάση προσωπικότητες τέτοιες που πιστεύει ότι εμείς, οι απ' έξω, θέλουμε να διαπλάση. Με αυτό τον τρόπο πιστεύει, ότι εκπληρώνει τον σκοπό για τον οποίο συστάθηκε και λειτουργεί το κέντρο.

Οι τυποποιημένες υπηρεσίες που προσφέρουν όμως τα κέντρα προς απρόσωπες κατηγορίες ατόμων καθώς και η ομοιομορφία, δημιουργούν τη δυσχέρεια στο παιδί που μεγάλωσε σε κέντρα να προσαρμοστεί στην ελεύθερη κοινωνική ζωή. Αυτό που συμβαίνει εξαιτίας του ότι το παιδί μαθαίνει άλλοι να του ρυθμίζουν τη ζωή για λογαριασμό του.

(Δ. Τσαούσης-Πρακτικά Πανελλήνιου Συμποσίου, ΑΘΗΝΑ, 16-20 Μαΐου 1977)

3.9. Ο ΡΟΛΟΣ ΤΟΥ ΚΟΙΝΩΝΙΚΟΥ ΛΕΙΤΟΥΡΓΟΥ ΣΤΑ ΚΕΝΤΡΑ ΠΑΙΔΙΚΗΣ ΜΕΡΙΜΝΑΣ:

Ο Κοινωνικός Λειτουργός που εργάζεται σε Κ.Π.Μ. προσπαθεί να δημιουργήσει μια ατομική υποστηρικτική επαφή με τον κάθε ένοικο, παίρνοντας υπόψη την προσωπικότητά του, το κοινωνικό του περιβάλλον, την ειδική του κατάσταση και τις σχέσεις του με όλους μέσα στο κέντρο. Η σωστή προσαρμογή στη ζωή του κέντρου και η αξιοποίηση των ειδικών υπηρεσιών που προσφέρονται σε αυτό, βοηθάνε το άτομο και στη μετέπειτα ζωή του στην κοινότητα. Την προσπάθεια αυτή πρέπει να συντονίζει και να παρακολουθεί ο κοινωνικός λειτουργός σε συνεργασία με τον κάθε τρόφιμο χωριστά και ομαδικά ώστε να μάθει να μετέχει συνειδητά στην κάθε προσπάθεια για επίλυση των προβλημάτων του μέσα στο κέντρο. Η διαμεθοδική κοινωνική εργασία πιστεύεται ότι βοηθάει το άτομο να μπορέσει να ενταχθεί ενεργά στη ζωή του κέντρου, αλλά και να προετοιμαστεί για τους κοινωνικούς ρόλους που θα πρέπει να διαδραματίσει αργότερα στην ανοιχτή κοινότητα. (Κοινωνική Εργασία σε Ιδρύματα Χρ. Μαρκοπούλου-Λαμπάτου 1983, σελ:36-39)

Ο ιδρυματικός κοινωνικός λειτουργός πρέπει να έχει ως γνώμονα εργασίας του τις πιο κάτω αρχές :

1. Σεβασμός προς την ατομικότητα – μοναδικότητα και αξιοπρέπεια του κάθε ατόμου.
2. Αποδοχή με κατανόηση και χωρίς κριτική διάθεση της προσωπικότητας και των αδυναμιών του καθενός.

3. Έχει εχεμύθεια και εμπιστευτικότητα για ότι αφορά οικογενειακά ή ατομικά προβλήματα των εξυπηρετούμενων.
4. Ενθαρρύνει και βοηθά στην έκφραση των συναισθημάτων τους.
5. Τους δίνει το δικαίωμα του λόγου και συμμετοχής σε συλλογικές αποφάσεις μέσα στο κέντρο.
6. Εξατομικεύει τις περιπτώσεις και προσπαθεί κατά το δυνατό να καλύψει τις ατομικές τους ανάγκες.
7. Δείχνει την αγάπη του και φροντίζει για την ευημερία τους.
8. Είναι έτοιμος ακούσει με προσοχή και ενδιαφέρον ότι απασχολεί και προβληματίζει τους ενοίκους.
9. Δείχνει ευαισθησία στα προβλήματα των ενοίκων , αλλά δεν ταυτίζεται με αυτούς.

Εκτός από τις επαγγελματικές αρχές, εξίσου σημαντικά για τον χώρο σημεία είναι:

1. Ο Κοινωνικός Λειτουργός φροντίζει να φτάνει πάντα στην ώρα του, απαλλαγμένος προσωπικών και οικογενειακών προβλημάτων.
2. Είναι ευδιάθετος και προσπαθεί να δημιουργεί την ανάλογη ευχάριστη ατμόσφαιρα και περιβάλλον.
3. Είναι πάντοτε ήρεμος και ευγενικός .
4. Προσέχει πώς ενεργεί. Σκέφτεται πάντα πως είναι «πρότυπο» και οι πράξεις και ενέργειές του συχνά κρίνονται ή γίνονται παράδειγμα προς μίμηση.
5. Προσπαθεί πάντα για βελτίωση των γνώσεων του πάνω σε όλα τα επαγγελματικά θέματα.

6. Έχει θετική προσέγγιση – αντίκρυση και αντικειμενική κρίση, όπου χρειάζεται η παρέμβασή του.
7. Δεν εξασκεί βία καμίας μορφής (σωματική ή ψυχική) και σε καμία περίπτωση.
8. Είναι σταθερός και πολύ προσεκτικός στους χειρισμούς του.
9. Εξασκεί σωστά το συμβουλευτικό – υποστηρικτικό και μεσολαβητικό ρόλο του (χωρίς υπεροψία και δασκαλίστικο τρόπο).
10. Αναπτύσσει την ικανότητα του για έγκαιρη και σωστή παρέμβαση σε στιγμές κρίσης.

(Τούλα Πατσιά, Κοινωνικό Περισκόπιο, 1999, Τεύχος 1)

Ο ρόλος του Κοινωνικού Λειτουργού σε σχέση με τα παιδιά που εισάγονται σε Κέντρα Παιδικής Μέριμνας (Κ.Π.Μ.):

A) Πριν από την εισαγωγή:

§ Σε μία πρώτη φάση, είναι ευθύνη του Κοινωνικού Λειτουργού να διαπιστώσει αν πράγματι η εισαγωγή στο Κέντρο είναι η μόνη κατάλληλη λύση, ή αν η αίτηση για εισαγωγή προσδιορίζεται από άλλους παράγοντες.

Αυτό σημαίνει πλήρη μελέτη της περιπτώσεως, γνώση όλων των πηγών της κοινότητας, των κέντρων που υπάρχουν και κυρίως του τρόπου με τον οποίο λειτουργούν .

§ Προετοιμασία του παιδιού, μετά την επιλογή του Κέντρου, για τη απομάκρυνση από το φυσικό του περιβάλλον και ερμηνεία των λόγων που την κάνουν απαραίτητη, με τρόπο που να

βοηθηθεί το παιδί να καταλάβει και να αισθάνεται ότι πήρε μέρος στη λήψη της απόφασεως.

- § Προετοιμασία των γονέων, αν υπάρχουν, ή των άλλων κηδεμόνων, που μπορεί να μην είναι και πολύ ικανοποιημένοι από αυτή τη λύση.
- § Υποβολή προτάσεως, με όσο το δυνατόν πιο πλήρη στοιχεία, με έμφαση στην προσωπικότητα του παιδιού και στις ειδικές του ανάγκες.
- § Ευαισθητοποίηση της κοινής γνώμης και πίεση για τη δημιουργία κατάλληλων Κέντρων Παιδικής Μέριμνας (Κ.Π.Μ.).

B) Εάν ο Κοινωνικός Λειτουργός εξακολουθήσει να έχει την ευθύνη και μετά την εισαγωγή του παιδιού στο Κέντρο Παιδικής Μέριμνας (Κ.Π.Μ.):

- § Το επισκέπτεται συχνά στην προσπάθεια να το βοηθήσει να προσαρμοσθεί και να δεχθεί τα θετικά που του προσφέρει η Ιδρυματική περίθαλψη.
- § Συνεργάζεται με τους επαγγελματίες που βρίσκονται σε άμεση επικοινωνία με το παιδί, στην προσπάθεια να βοηθήσει να δουν τη συμπεριφορά του και τις τυχόν αντιδράσεις του σε σχέση με την προσωπικότητά του, τις ανάγκες του και τα προβλήματα που το απασχολούν.
- § Είναι σε επικοινωνία με το φυσικό περιβάλλον του παιδιού .
- § Προσπαθεί να βρεί λύσεις και να προετοιμάσει το έδαφος για την έξοδο του παιδιού από το Κέντρο.

Εάν η ευθύνη του Κοινωνικού Λειτουργού σταματήσει, με την υποβολή της προτάσεως, τότε την ευθύνη αναλαμβάνει ο Κοινωνικός Λειτουργός του κέντρου, που συνεργάζεται στενά με το παιδί, τους άλλους επαγγελματίες, το φυσικό περιβάλλον και την κοινότητα μέχρι που το παιδί να βγει από το Κέντρο.

Μέσα στο ρόλο του Κοινωνικού Λειτουργού είναι η βοήθεια προς τα άλλα μέλη του προσωπικού, η ενθάρρυνση και η υποκίνηση για προβληματισμό. Επίσης η προώθηση νέων αρχών και αντιλήψεων στο όλο θέμα της Ιδρυματικής περίθαλψης.

Διάγνωση των ειδικών αναγκών του παιδιού και η αντιμετώπιση τους:

Σημαντικό ρόλο στην διάγνωση των ειδικών αναγκών παίζει ο Κοινωνικός Λειτουργός ο οποίος λαμβάνει υπόψην τις εμπειρίες, τα συναισθήματα και το ιστορικό του κάθε παιδιού και τα καταγράφει στο φάκελο. Συνεργάζεται με τα υπόλοιπα μέρη του προσωπικού για την από κοινού αντιμετώπιση των αναγκών του κάθε παιδιού.

Διατήρηση επαφών του παιδιού με τους φυσικούς του γονείς:

Σημαντικό ρόλο στην ομάδα πνευματική και ψυχοκοινωνική εξέλιξη του παιδιού είναι και η επαφή του με τους φυσικούς του γονείς.

Δηλαδή:

- 1) Επικοινωνία με τους γονείς και ανάπτυξη διαπροσωπικών σχέσεων.
- 2) Αποδοχή και υποδοχή των γονιών χωρίς να υπάρχει κριτική στάση εκ μέρους του προσωπικού γιατί ότι και αν είναι αυτοί οι άνθρωποι το παιδί τους αγαπά γιατί είναι οι γονείς του.

- 3) Κατάλληλος χειρισμός των συναισθημάτων των γονιών και των παιδιών από τους υπευθύνους που προκύπτουν από τις συναντήσεις αυτές.
- 4) Ενθάρρυνση των γονιών και του παιδιού για διατήρηση επικοινωνίας εκτός των επισκέψεων και με άλλους τρόπους (όπως π.χ. αλληλογραφία)
- 5) Σεβασμός στα προσωπικά αντικείμενα, σε φωτογραφίες και επιστολές των παιδιών γιατί είναι πράγματα που τα έφερε από το σπίτι του ή το δώρισαν οι γονείς του στις επισκέψεις.
- 6) Όσα παιδιά δεν έχουν γονείς γίνεται προσπάθεια να φιλοξενηθούν από κατάλληλες οικογένειες.
- 7) Οι επαφές των παιδιών με τους γονείς τους καταχωρούνται σε ατομικό φάκελο των παιδιών.

Γ) Μετά την έξοδο από το Κέντρο Παιδικής Μέριμνας (Κ.Π.Μ.), ο ρόλος του Κοινωνικού Λειτουργού συνίσταται στο:

- § Να βοηθήσει το παιδί να προσαρμοσθεί στο περιβάλλον που θα επιστρέψει και στην καινούργια κατάσταση που αντιμετωπίζει.
- § Να το βοηθήσει να αξιοποιήσει τα εφόδια που απέκτησε στον επαγγελματικό τομέα και γενικότερα.
- § Να του συμπαρασταθεί στην όλη του προσπάθεια σ' αυτή την φάση της ζωής του.

Στην άσκηση του ρόλου του Κοινωνικού Λειτουργού και στις τρεις (3) φάσεις παρουσιάζονται διάφορα ειδικότερα προβλήματα, όπως:

α) Έλλειψη φυσικού περιβάλλοντος κυρίως για εκτός γάμου παιδιά που εισάγονται σε Κέντρα Παιδικής Μέριμνας (Κ.Π.Μ.) μετά από εγκατάλειψη τους.

β) Έλλειψη Κέντρων Παιδικής Μέριμνας (Κ.Π.Μ.) στους διαφόρους νομούς, με αποτέλεσμα η εισαγωγή του παιδιού σε κέντρο, να σημειώνει και απομάκρυνσή του από την περιοχή του.

γ) Έλλειψη Κέντρων Παιδικής Μέριμνας (Κ.Π.Μ.) για ειδικές κατηγορίες παιδιών, όπως π.χ. τα άτομα με νοητική υστέρηση.

δ) Έλλειψη άλλων λύσεων πιο κατάλληλων, με αποτέλεσμα η εισαγωγή στο κέντρο να απομένει τελευταία λύση.

ε) Έλλειψη χρόνου για την σωστή προετοιμασία του παιδιού.

(Πρακτικά Πανελληνίου Συμποσίου, σελ 176-178)

3.10. Ο ΚΟΙΝΩΝΙΚΟΣ ΛΕΙΤΟΥΡΓΟΣ ΚΑΙ ΟΙ ΔΙΕΠΑΓΓΕΛΜΑΤΙΚΕΣ ΤΟΥ ΣΧΕΣΕΙΣ ΣΤΟ ΚΕΝΤΡΟ ΠΑΙΔΙΚΗΣ ΜΕΡΙΜΝΑΣ:

Ο Κοινωνικός Λειτουργός ανήκει στο ειδικευμένο προσωπικό ανεξάρτητα από την οργανική θέση που κατέχει. Έτσι πρέπει να διατηρεί αρμονικές σχέσεις τόσο με το ειδικευμένο προσωπικό όσο και με το ανειδίκευτο προσωπικό του κέντρου. Ο κυριότερος σκοπός του κοινωνικού λειτουργού στο κέντρο, είναι η προσαρμογή του ατόμου σε αυτό, επιδιώκει την άμβλυση των εντάσεων στις σχέσεις που δημιουργούνται μεταξύ των τροφίμων από τη συνεχής τεχνικές συμβίωσης, χρησιμοποιούνται μέθοδοι και τεχνικές της κοινωνικής εργασίας. Ρόλος του κοινωνικού λειτουργού, είναι να συνεργάζεται με όλους, για όλους τους τροφίμους. Η δεοντολογία και ο σκοπός του επαγγέλματος, απαιτούν την παραδοχή του ατόμου και την αξιοποίηση των στοιχείων τόσο του περιβάλλοντος όσο και των δυνατοτήτων των τροφίμων για την επίτευξη της ψυχοκοινωνικής του θεραπείας. Ο Κοινωνικός Λειτουργός πρέπει να επιδιώκει την αλληλοενημέρωση για τον επαγγελματικό ρόλο των μελών του προσωπικού ενός κέντρου. Έτσι επιδιώκεται η ενιαία και από διάφορες πλευρές αντιμετώπιση των τροφίμων.

Όλο το προσωπικό του κέντρου έχει ένα κοινό σκοπό. Μέσα στο πρόγραμμα τους, πρέπει να είναι οι τακτικές συναντήσεις για ανταλλαγή απόψεων σε διεπαγγελματικό επίπεδο, έτσι επιτυγχάνεται η αξιολόγηση της εξέλιξης των τροφίμων και προγραμματισμός για περεταίρω ενέργειες. Επίσης στο ρόλο του κοινωνικού λειτουργού περιέχονται οι ανθρώπινες σχέσεις, συνεργασίες με το επιστημονικό, διοικητικό

προσωπικό και τους τροφίμους, κατευθύνεται επίσης προς το βοηθητικό προσωπικό όπως και με την κοινότητα. Αυτό προσπαθεί ο Κοινωνικός Λειτουργός να το πετύχει τόσο με την προσωπική επαφή όσο και με την οργάνωση εκπαιδευτικών και ενημερωτικών σεμιναρίων με την έγκριση πάντα της διεύθυνσης του κέντρου.

Είναι αυτονόητο ότι η δυναμική παρουσία και ο σωστός ρόλος του κοινωνικού λειτουργού στο κέντρο κλειστής προστασίας, προϋποθέτει εμπλουτισμένες επαγγελματικές γνώσεις, διαρκή αναζήτηση πηγών στην κοινότητα, ενημέρωση και ευελιξία στα πράγματα και στην εφαρμογή τους.

(Κοινωνική εργασία σε ιδρύματα Χρ. Μαρκοπούλου-Λαμπάτου 1983 σελ:36-39).

3.11. ΜΕΤΡΑ ΓΙΑ ΤΗΝ ΒΕΛΤΙΩΣΗ ΤΗΣ ΖΩΗΣ ΤΟΥ ΤΡΟΦΙΜΟΥ / ΠΑΙΔΙΟΥ ΣΤΟ ΚΕΝΤΡΟ ΠΑΙΔΙΚΗΣ ΜΕΡΙΜΝΑΣ (Κ.Π.Μ).

Όπως διαπιστώθηκε από τη διεθνή εμπειρία, θα υπάρχουν πάντα παιδιά για τα οποία η μόνη λύση θα είναι το κέντρο. Η Άννα Παναγοπούλου αναφέρεται στις παρεμβάσεις που πρέπει να γίνουν στην Ιδρυματική περίθαλψη στην Ελλάδα, ώστε να μειωθούν κατά το δυνατό οι γνωστές σε όλους μας αρνητικές επιπτώσεις της. Οι προτάσεις της είναι προϊόν παρατηρήσεων, επισημάνσεων και προβληματισμών της ως κοινωνικής λειτουργού επί μια δεκαετία στα Κέντρα Κλειστής Περίθαλψης του Εθνικού Οργανισμού Πρόνοιας.

Σήμερα η οργάνωση των Κέντρα Παιδικής Μέριμνας (Κ.Π.Μ.), στηρίζεται πάνω σε θέματα σχέσεων και όχι παροχής υπηρεσιών. Η εργασία στα κέντρα απαιτεί τεράστια αποθέματα συναισθημάτων, γνώσεων και ευελιξίας. Το να ζει κανείς με μία ομάδα παιδιών που κουβαλούν μαζί τους επανειλημμένες απορρίψεις και να δημιουργεί ένα αρμονικό περιβάλλον στο οποίο οι ανάγκες κάθε ατόμου θα μπορούν να ικανοποιούνται, είναι ένα δύσκολο και εξαντλητικό έργο, τόσο από τη συναισθηματική όσο και από τη σωματική άποψη η πείρα έχει δείξει ότι για να μπορεί το προσωπικό ενός παιδικού κέντρου να έχει πραγματική κατανόηση και να βοηθά τα παιδιά χωρίς να χάνει την υπομονή και τη στοργή του, χρειάζεται πολλή βοήθεια από τη διοίκηση και από ειδικούς συμβούλους. Σε περίπτωση που το προσωπικό αφαιθεί χωρίς βοήθεια για να αντιμετωπίσει μια ομάδα δύσκολων παιδιών, θα καταφύγει αναγκαστικά σε άκαμπτες μεθόδους πειθαρχίας, θα δυσκολευτεί να αντιμετωπίσει τις ατομικές ανάγκες με ευελιξία και ακόμη κι αν έχει εκπαιδευτεί σωστά, δεν θα μπορεί πάντοτε να θέτει σε εφαρμογή τις γνώσεις του.

Με στόχο πάντα ότι οι υπηρεσίες που προσφέρουμε στο παιδί δεν πρέπει να γίνονται τυχαία, πρέπει οι προβληματισμοί μας να αρχίσουν από το στάδιο των ενεργειών που πρέπει να κάνουμε πριν από την εισαγωγή του παιδιού στο κέντρο, όταν ένας ειδικός ή ομάδα ειδικών, ή πολλές φορές, μόνη η φυσική οικογένεια αποφασίζουν ότι πρέπει ένα παιδί να μπει σε κέντρο.

Εδώ θα πρέπει να τονιστεί ότι πολλές φορές κατηγορούνται οι κοινωνικοί λειτουργοί ότι βρίσκουν την εισαγωγή στο κέντρο ως την πιο εύκολη λύση, αλλά πιστεύει ότι η έλλειψη μιας καλά οργανωμένης κοινωνικής πολιτικής που θα παρέχει εναλλακτικές μορφές παιδικής προστασίας και η έλλειψη ειδικών στελεχών στις υπηρεσίες για στήριξη των πιο πάνω μορφών παιδικής προστασίας, ωθεί τον κοινωνικό λειτουργό να καταφύγει στο κέντρο, ως την πιο εφικτή λύση προστασίας του παιδιού.

Το στάδιο της ενημέρωσης του παιδιού για την αναγκαιότητα της εισαγωγής του πολλές φορές απλοποιείται ή παραλείπεται από τους υπεύθυνους για την εισαγωγή. Έτσι μένει αναπάντητο το ερώτημα: «Γιατί βρίσκομαι στο κέντρο; Γιατί δεν μπορώ να ζω μαζί τους; Είναι δικό μου λάθος; Έχω κάνει κάτι φοβερό; Ποιο είναι το μέλλον μου;» Η επίσκεψη του παιδιού στο χώρο του κέντρου πριν από την εισαγωγή είναι από σπάνια μέχρι ανύπαρκτη. Έτσι καλείται το κέντρο μαζί με τις τόσες ελλείψεις του να καλύψει και αυτό το κενό.

Οι εισαγωγές των παιδιών σε Κέντρα Παιδικής Μέριμνας (Κ.Π.Μ.) Σαββατοκύριακα, αργίες, γιορτές πρέπει, όπου δεν είναι επείγουσες, να αποφεύγονται, γιατί τις ημέρες αυτές το κέντρο δεν έχει την κατάλληλη, σε στελεχιακό κυρίως δυναμικό, υποδομή για μια σωστή υποδοχή του

παιδιού. Ακόμα και η ώρα εισαγωγής πρέπει να προσέχεται. Η προσαρμογή παιδιού τις νυχτερινές ώρες είναι πιο δύσκολη και το σύστημα του κέντρου λιγότερο έτοιμο να ξεπεράσει τη δυσκολία αυτή.

Η σωστή προετοιμασία της φυσικής οικογένειας είναι τις περισσότερες φορές ελλιπής. Οι φυσικοί γονείς δε γνωρίζουν ή δε θέλουν να έχουν υποχρεώσεις μετά την εισαγωγή του παιδιού τους στο κέντρο έτσι, θεωρούν την επικοινωνία με το παιδί αγγαρεία και είναι λυπηρό να προσπαθούν τα στελέχη των ιδρυμάτων να τους ευαισθητοποιήσουν για την αναγκαιότητα της επικοινωνίας και να και να παίρνουν απαντήσεις όπως «σας πληρώνει το κράτος γι' αυτό» ή «θέλετε να φεύγουν τα παιδιά τις αργίες για να μη δουλεύετε εσείς;» Όπως, επίσης, δεν είναι σωστό να μην ξέρει το παιδί το τρόπο επικοινωνίας με τους φυσικούς γονείς που, πολλές φορές, άλλοι ρύθμισαν για λογαριασμό του, να περιμένει τα Σαββατοκύριακα ένα τηλεφώνημα, να εκλιπαρεί τα στελέχη να επικοινωνήσει με την οικογένειά του και να ακούει ψέματα από τους γονείς και πολλές φορές από το στέλεχος για να μην το πληγώσει ή να μειώσει την επιθετική συμπεριφορά του.

Ένας άλλος σπουδαίος τομέας που χρειάζεται προετοιμασία στο σύστημα παιδί-γονέας-Κέντρα Παιδικής Μέριμνας (Κ.Π.Μ.), είναι η προετοιμασία του κέντρου για την υποδοχή του παιδιού. Η γενική ενημέρωση, λοιπόν, των στελεχών που θα υποδεχθούν το νέο παιδί, η τακτοποίηση του χώρου που θα μένει, με ενίσχυση των δυνατοτήτων δημιουργίας ατομικής γωνιάς για να τοποθετήσει τα προσωπικά του αντικείμενα, σημεία της αναφοράς του και η ενημέρωση των άλλων παιδιών για το νέο παιδί που έρχεται στην ομάδα, είναι απαραίτητα. Το στέλεχος πρέπει να δεχτεί το παιδί ζεστά, να του γνωρίσει το χώρο του, την ομάδα, ένα δικό του υπεύθυνο και γιατί όχι να ετοιμαστεί για κάθε 2-3 παιδιά μια μικρή συγκέντρωση για να αισθανθεί ότι ήλθε σε ένα

χώρο που, το περιμένουν και όχι σε μια ομάδα που είναι αρνητική για την ένταξή του πριν ακόμη το γνωρίσει, διότι καθένας από όλους που μένουν στο κέντρο εισπράττει από τον ερχομό του και μια δυσκολία (ο υπεύθυνος, ένα ακόμη παιδί και εάν είναι δύσκολο, ένα ακόμη πρόβλημα και τα άλλα παιδιά διότι θα μοιραστούν τον χώρο τους και το ενδιαφέρον των υπαλλήλων) .

Έτσι λοιπόν, το στάδιο προετοιμασίας και υποδοχής του παιδιού θα πρέπει να τονίζεται σε όλα τα σεμινάρια επιμόρφωσης προσωπικού των κέντρων ως μια αρχική προσπάθεια βελτίωσης της φροντίδας προς το παιδί, γιατί αυτό αποδείχτηκε ότι μειώνει την επιθετική συμπεριφορά που δημιουργεί ένα αφιλόξενο περιβάλλον. Η συμμετοχή και η ευαισθητοποίηση όλου του προσωπικού, από το διευθυντή μέχρι και το βοηθητικό προσωπικό, κρίνεται απαραίτητη, γιατί όλοι μπορούν, καθένας από τον τομέα δουλειάς του, να βοηθήσουν ή να χαλάσουν τη δουλειά των υπολοίπων.

Οι καλύτερες συνθήκες διαβίωσης είναι ένα άλλο σημείο που πρέπει να προσεχθεί. οι χώροι των ιδρυμάτων πρέπει να βελτιωθούν και να εκσυγχρονιστούν. Και εδώ μιλάμε για τις βελτιώσεις που πηγάζουν από την αγάπη όσων δουλεύουν για το παιδί. Χωρίσματα όχι μεγάλης αξίας μπορούν να οριοθετήσουν στο μεγάλο απρόσωπο χώρο των κοιτώνων την ατομικότητα. Ζεστά χρώματα και αφίσες που να φανερώνουν τα ενδιαφέροντα των παιδιών και χώροι να τοποθετούν προσωπικά τους είδη, δικά τους ρούχα. Το φαγητό μπορεί να δίνεται όχι σε απέραντες αίθουσες με μεγάλα τραπέζια αλλά σε μικρότερα, όπου μπορεί το παιδί ελεύθερα να επιλέγει το φίλο του, να τρώει μαζί του και να έχει τη δυνατότητα της μεταξύ τους επικοινωνίας.

Έτσι λοιπόν, όπου δεν έχουμε δυνατότητες ριζοσπαστικών αλλαγών στον εξοπλισμό και στο χώρο που απαιτούν χρήματα και ξεφεύγουν πολλές φορές από τις δυνατότητες του ιδρύματος, μπορούμε με ενδιαφέρον μαζί με τα παιδιά να δημιουργήσουμε στο χώρο ζεστές γωνιές παιχνιδιού και αναπαύσεως.

Στα περισσότερα κέντρα το προσωπικό και τα παιδιά πηγαινοέρχονται. Για ένα παιδί που μεγαλώνει στο κέντρο δεν θα υπάρχει η πιθανότητα κανείς να του πει πώς ήταν μωρό ή να του θυμίσει μικρά περιστατικά και κατορθώματα εφηβείας που αποτελούν βασικό μέρος της ιστορίας της οικογένειας. Μπορεί το προσωπικό να αντιμετωπίσει το πρόβλημα αυτό κρατώντας προσωπικό αρχείο (φωτογραφίες, σχολικούς ελέγχους, σχέδια ζωγραφικής κ.λ.π). Αυτό χρησιμεύει για τη διατήρηση στοιχείων που αναφέρονται στην οικογένεια του παιδιού και που θα το βοηθήσουν να καταλάβει ποιος είναι και να δεχτεί την κατάστασή του.

Για την ομαλή λειτουργία του κέντρου, το πρόγραμμα ή ο κανονισμός είναι απαραίτητος. Πολλές φορές, όμως, πρέπει να είναι ευέλικτος και να δίνονται περιθώρια διαφοροποίησής τους με πρωτοβουλίες του προσωπικού.

Η ανάγκη μείωσης της μονοτονίας που αναμφισβήτητα έχει η ζωή του παιδιού στο κέντρο, θα πρέπει να είναι ένας ακόμα στόχος. Τα Κέντρα Παιδικής Μέριμνας (Κ.Π.Μ.) κατηγορούνται από τα ίδια τα παιδιά ότι δεν τους παρέχουν ευκαιρίες για ανεξαρτησία και δηλώνουν ότι δυσκολεύονται μετά αν ενταχθούν στην κοινότητα. Έτσι θα πρέπει να ενισχυθούν δραστηριότητες που αναπτύσσουν τις πρωτοβουλίες. Τα παιδιά θα πρέπει να συμμετέχουν σε καθημερινές δραστηριότητες όπως είναι η ετοιμασία του πρωινού, η και η συμμετοχή στην αγορά η και την παρασκευή του φαγητού. Η συμμετοχή των παιδιών στα πιο πάνω θα

γίνεται μέσα από ένα σύστημα αυτοδιοίκησης που θα είναι ανάλογο με την ηλικία τους και δεν θα έχει το χαρακτήρα της ανταπόδοσης υπηρεσιών, επειδή φιλοξενείται. Θα μπορούσαμε ακόμη να μιλήσουμε για τις εξόδους των παιδιών, για τις ελευθερίες που απαιτούν, για Κέντρα Παιδικής Μέριμνας (Κ.Π.Μ.) που τις παρέχουν χωρίς όρια και για άλλα που τα προστατεύουν κάτω από ένα αυστηρό σύστημα απαγόρευσης. Πρέπει, όμως να έχουμε την ευαισθησία να ακούσουμε τα ίδια τα παιδιά που βιώνουν και τα δυο συστήματα να μας λένε πως όταν τους παρέχουμε ελευθερίες πρέπει να σκύβουμε κοντά τους μέσα από κάθε έξοδο για να μοιραστούμε μαζί τους την αγωνία και τα μηνύματα που πήραν από ένα κόσμο όπου τα βγάζουμε χωρίς πολλές φορές να είναι έτοιμα.

Μιλάμε για ευαισθητοποίηση οικογενειών για την Αναδοχή την στιγμή που η κοινότητα δεν έχει ακόμα ευαισθητοποιηθεί να τα δεχτεί όχι σαν τα παιδιά του κέντρου αλλά σαν ξεχωριστές προσωπικότητες.

Η ενσωμάτωση των παιδιών στο χώρο του σχολείου δεν είναι πάντα εύκολη, έστω κι αν υπάρχουν ευαισθητοποιημένοι εκπαιδευτικοί. Τα παιδιά είναι περισσότερο επιθετικά, υπερκινητικά, με έντονες μαθησιακές δυσκολίες, όχι γιατί δεν έχουν δυνατότητες αλλά γιατί έχουν επηρεαστεί από ένα στερημένο περιβάλλον που αδιαφόρησε γι' αυτά, που δεν αξιοποίησε τις άπειρες δυνατότητες τις οποίες ανακαλύπτουμε, εάν έχουν την τύχη να έχουν συνεργάσιμη φυσική οικογένεια ή μια ευκαιρία να τα τοποθετήσουμε σε καλή ανάδοχη οικογένεια.

Απαραίτητη είναι η πρόσληψη ειδικευμένου προσωπικού στα κέντρα για την ψυχολογική στήριξη των παιδιών και των άλλων υπαλλήλων. Η αναλογία προνοιακού προσωπικού – παιδιών μπορεί να μην είναι στα ιδεατά θεωρητικά πλαίσια, πρέπει όμως να εξασφαλίζει τα εχέγγυα για

μια συναισθηματική επικοινωνία, ώστε να μην έχουμε την απρόσωπη σχέση η οποία γίνεται ακόμα πιο απρόσωπη όταν ένας υπάλληλος είναι υπεύθυνος για πολλά παιδιά.

Η βάση για μια σωστή κοινωνική επανένταξη προϋποθέτει στόχους οι οποίοι απαρτίζονται στην ενίσχυση των εκπαιδευτικών δυνατοτήτων του κάθε παιδιού, στην καλλιέργεια ενδιαφερόντων και την ενίσχυση των ταλέντων μέσω της δημιουργικής απασχόλησης καθώς επίσης και στην ενεργό εποικοδομητική συμμετοχή στο πρόγραμμα της κοινότητας.

Ένα άλλο σημαντικό κεφάλαιο είναι η σύνδεση του παιδιού με το οικογενειακό του περιβάλλον, ο σχεδιασμός επιστροφής σε αυτό και όταν αυτό δεν είναι για το συμφέρον του παιδιού, η έγκαιρη απόφαση για άλλες μορφές παιδικής προστασίας, ώστε παιδιά να μην παραμένουν για πολλά χρόνια στα Κέντρα Παιδικής Μέριμνας (Κ.Π.Μ.), οπότε το πρόβλημα της αποκατάστασής τους γίνεται ακόμη πιο έντονο.

Επίσης η ενίσχυση το προγράμματος επιστροφής των παιδιών, όπου είναι δυνατό, στις οικογένειες το βράδυ ώστε η οικογένεια που δεν αντέχει τη συνεχή παρουσία του παιδιού, να μάθει να του προσφέρει έστω γι' αυτές τις ώρες, την αγάπη που έχει ανάγκη και σιγά σιγά να τη μάθουμε να θέλει το παιδί με τις ιδιαιτερότητες του και να το πάρει κοντά της. Το παιδί αισθάνεται πιο ασφαλές, δέχεται ομαλά και τα αρνητικά της ιδρυματικής ζωής. Εδώ αναφέρεται και η θέση ενός παιδιού που ήταν ενταγμένο σε παρόμοιο πρόγραμμα, στους επισκέπτες. «Εμείς δεν είμαστε του κέντρου, επιστρέφουμε το βράδυ στο σπίτι».

Ακόμα και τα Κέντρα Παιδικής Μέριμνας (Κ.Π.Μ.) που έχουν καλές συνθήκες διαβίωσης, που έχουν εκσυγχρονίσει τα προγράμματά τους, που δίνουν δυνατότητα καλής εκπαίδευσης, δεν μπορούν να προσφέρουν την αγάπη, την ασφάλεια και την εξατομικευμένη βοήθεια,

την τριβή με την καθημερινότητα που η οικογένεια μπορεί να προσφέρει. Επομένως πρέπει να ενθαρρυνθούν ανάδοχες οικογένειες που δεν μπορούν να αναλάβουν το βάρος (συναισθηματικό και οικονομικό) που συνεπάγεται η συνεχής φροντίδα, να προσφέρουν φιλοξενία Σαββατοκύριακα, γιορτές, καλοκαίρια, παίρνοντας ένα συγκεκριμένο παιδί. Υπάρχουν δυσκολίες, όπως για παράδειγμα πώς μετά από ένα όμορφο, ζεστό και ξεχωριστό Σαββατοκύριακο θα γυρίσεις ένα παιδί που δεν το θέλει στον ψυχρό χώρο του κέντρου; Από την πείρα όμως, αν και σωστοί οι προβληματισμοί, δείχνει ότι α παιδιά που φιλοξενούνται, παρουσιάζουν βελτίωση στη συμπεριφορά, αποκτούν αίσθημα ασφάλειας και σιγουριάς, επειδή υπάρχουν κάποιοι που τ' αγαπούν, γι' αυτό και όσα στερούνται τη σχέση αυτή ζητούν: «Θα μου βρεις κι εμένα μια φιλική οικογένεια όπως του Κώστα;»

Τέλος, η Άννα Παναγοπούλου, επισημαίνει ότι στην Αναδοχή πρέπει να προσεχθεί να γίνει σωστή επιλογή αναδόχων και να στηριχθεί από αρμόδιες υπηρεσίες, αφού οι ανάδοχοι γονείς περάσουν από σχετική εκπαίδευση. Τονίζει τέλος τη σημασία της φιλοξενίας τα Σαββατοκύριακα ή τις γιορτές, με τη φράση ενός παιδιού: «Θέλω να φιλοξενηθώ σε οικογένεια, γιατί περιμένοντας το Σάββατο περνάει γρηγορότερα η εβδομάδα».

(ΕΚΛΟΓΗ, Ιανουάριος -Φεβρουάριος-Μάρτιος 1992, Άννα Παναγοπούλου)

ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΤΕΤΑΡΤΟ

4. Άλλες έρευνες/μελέτες:

Επιπτώσεις από την ζωή στα Κέντρα Παιδικής Μέριμνας (Κ.Π.Μ.) στην ανάπτυξη του παιδιού.

Αποτελέσματα ερευνών σχετικά με τις επιπτώσεις της μητρικής και οικογενειακής κατάστασης.

Βρεφική ηλικία:

Τα τελευταία χρόνια έχει γίνει ευρύτερα παραδεκτή η ανάγκη της κάλυψης των ψυχολογικών αναγκών των βρεφών, οι οποίες βασικές ψυχολογικές ανάγκες είναι:

- Ανάγκη να δέχεται ερεθίσματα από το περιβάλλον του, που θα το βοηθήσουν να φανούν οι έμφυτες λειτουργίες και οι δυνατότητες του.
- Ανάγκη να υπάρχει μια συνέχεια στην ζωή του παιδιού που θα το βοηθήσουν να αναπτύξει την προσωπικότητα του χωρίς τραύματα, εξαιτίας απωλειών και αποχωρισμού από το οικογενειακό περιβάλλον του.

Ο Bowlby έφερε την επανάσταση στην ιδρυματική περίθαλψη με τις έρευνες του και υποστήριξε ότι η μητρική αποστέρηση μέχρι την περίοδο ηλικίας τριών ετών είναι κρίσιμη και εξαιτίας της μητρικής αποστέρησης το παιδί δεν μπορεί να απαιτήσει το συναίσθημα εμπιστοσύνης, να υπερικήσει τους φόβους του και να εξελιχθεί ομαλά η προσωπικότητα του.

Ο Bowlby διέκρινε τρεις διαδοχικές φάσεις που περνούν τα βρέφη εξαιτίας της μητρικής τους αποστέρησης:

- 1) Μια περίοδος απόγνωσης όπου το παιδί κλαίει για την μητέρα του και αρνείται τις φροντίδες οποιουδήποτε άλλου,
 - 2) Μια περίοδος απελπισίας κατά την διάρκεια της οποίας γίνεται ήσυχο και απαθές,
 - 3) Μια περίοδος αποστασιοποίησης όπου δέχεται ότι έχει αρχίσει να συνηθίζει την κατάσταση αλλά και αυτό σε βάρος του συναισθηματικού του δεσμού με την μητέρα του και της ικανότητας να έχει εμπιστοσύνη σε οποιαδήποτε σχέση.
- (Triseliotis & Κουσίδου, 1985, σελ. 43-44)

Νηπιακή ηλικία:

Το παιδί, που για διάφορους λόγους, όπως στην ιδρυματική φροντίδα, δεν κατάφερε να έχει μια ομαλή ψυχοκινητική ανάπτυξη στην βρεφική του ηλικία, με συναισθηματικές αναστατώσεις, αποχωρισμού θα έχει σοβαρά προβλήματα στην προσαρμογή του σε επόμενο στάδιο ψυχοσωματικής ανάπτυξης.

Οι αντιδράσεις στον αποχωρισμό στην νηπιακή ηλικία όταν αυτές είναι παρατεταμένες έχει επισημανθεί η επιθετικότητα ή παθητικότητα, ή και παλινδρόμηση στον λόγο ή στην καθαριότητα, προκλητική συμπεριφορά, απογοήτευση, κλείσιμο στον εαυτό του και γενικότερα καθυστέρηση της ανάπτυξης. (Μαρκαντώνης, 1991, σελ. 391)

Ο Bowlly είπε «ακόμα και η καλή μητρική φροντίδα είναι σχεδόν άχρηστη εάν δοθεί καθυστερημένα μετά τα 21/22 χρόνια».

Αποτελέσματα των παραπάνω μελετών έκαναν τους ειδικούς σε θέματα υιοθεσίας να διστάζουν να ενθαρρύνουν την υιοθεσία μεγαλύτερου παιδιού όσο και παιδιών με προβλήματα. Έτσι παιδιά που είχαν υποστεί το τραύμα του αποχωρισμού από τις μητέρες τους, ήταν τις περισσότερες φορές καταδικασμένα να μεγαλώσουν σε ιδρύματα παιδικής προστασίας μέχρι την ενηλικίωση τους χωρίς να έχουν ποτέ την ευκαιρία να γνωρίσουν την ζωή μέσα σε μια οικογένεια.

Σχολική ηλικία:

Το σχολείο αποτελεί ένα καινούργιο, διαφορετικό χώρο για το παιδί που καλείται να ενταχθεί, να κοινωνικοποιηθεί και να απαιτήσει γνώσεις. Αποτελεί μετά την οικογένεια το πιο σημαντικό πλαίσιο που επηρεάζει την προσωπικότητα του παιδιού της ηλικίας αυτής.

Σε έρευνα του ινστιτούτου υγείας 1983/1984 μελετήθηκε η συμπεριφορά των παιδιών που ζούσαν με τις οικογένειες τους και όλα μαζί ήταν στο ίδιο σχολείο. Διαπιστώθηκε λοιπόν ότι τα παιδιά που ζούσαν σε Κέντρα ήταν λιγότερο συγκεντρωμένα στην τάξη. Έπαιζαν μόνα τους ή με άλλα παιδιά του κέντρου. Δημιουργούσαν συχνότερα φασαρίες και προβλήματα στο σχολείο, μάλωναν με τα άλλα παιδιά, κατέστρεφαν αντικείμενα κ.τ.λ. Ήταν κακόκεφα, μελαγχολικά και αυτή η διάθεση επηρέαζε, την όρεξη, του ύπνου και την συγκέντρωση τους.

Τέλος παρατηρήθηκε ότι προσπαθούν να αποσπάσουν το ενδιαφέρον των ενηλίκων περισσότερο και ήταν λιγότερο ανεξάρτητα από εκείνα που ζούσαν με τις οικογένειες τους. (Γ.Βορριά, 1983/84, σελ.68-77).

Σύμφωνα με τα παραπάνω οι διαφορές αυτές μπορεί να οφείλονται:

- 1) Στην απουσία αλληλεπίδρασης των παιδιών των Κέντρων με άτομα του Κέντρου.
- 2) Στην αρνητική στάση του κοινωνικού περιβάλλοντος απέναντι στα παιδιά που μεγαλώνουν σε Κέντρα. Οι συμμαθητές, οι δάσκαλοι, οι γονείς των άλλων παιδιών αντιμετωπίζουν τα παιδιά σαν μειονότητα.
- 3) Στην έλλειψη ατομικότητας που επέβαλαν οι συνθήκες της ομαδικής διαβίωσης στο Κέντρο.
- 4) Στις αρνητικές εμπειρίες που είχαν βιώσει τα περισσότερα παιδιά πριν την εισαγωγή τους στο Κέντρο. (Α.Π. σελ. 82-83).

Τα παιδιά σχολικής ηλικίας έχουν υποστεί την ιδρυματική ζωή σε περισσότερα από ένα Κέντρα, έχουν απορριφθεί ή κακοποιηθεί από γονείς ή τους πατριούς ή τις μητριές και γενικά έχουν ένα άσχημο ξεκίνημα στην ζωή.

Εφηβική ηλικία:

Απογραφές που έκαναν το ινστιτούτο υγείας του παιδιού και το Κ.Β.Μ. (Πανοπούλου-Μαράτου, Γεώργιος Δ, Στόγκου Λ, Λαμπίδη Α και Δοξιάδης Σ) από το 1979 μέχρι το 1984 σε όλα τα Κέντρα τις χώρας καθώς και το 1992, το υπουργείο υγείας και προνοίας φανερώνουν ότι τα παιδιά που ζουν σε Κέντρα είναι εφηβικής κυρίως ηλικίας. Όπως και τα

παιδιά σχολικής ηλικίας έτσι και τα παιδιά της εφηβικής ηλικίας των Κέντρων έχουν χαμηλές επιδόσεις στο σχολείο.

Ο Εθνικός οργανισμός προνοίας πραγματοποίησε μια έρευνα μεταξύ 109 παιδιών παιδοπόλεων και 105 παιδιών μέλη των κεφο ηλικίας από 14-18 ετών με σκοπό να διερευνήσουν το βαθμό αντίληψης των δυο ομάδων σχετικά με τα δικαιώματά τους. Συγκεκριμένα φανερώθηκε ότι τα παιδιά των παιδοπόλεων:

- Υπερασπίζονται την ιδέα λιγότερο ότι η γνώμη τους θα πρέπει να γίνει σεβαστή από την οικογένεια, το σχολείο, ή τον κοινωνικό περίγυρο.
- Έχουν λιγότερο αυτοπεποίθηση σχετικά με την ικανότητα τους να δρουν συλλογικά.
- Αντιλαμβάνονται λιγότερο το δικαίωμα τους στην ιδιωτικότητα.
- Είναι περισσότερο πιθανό να δράσουν βίαια σε περίπτωση βιαιότητας ενάντια στα δικαιώματά τους.

Η σταθερή απουσία γονέων, χωρισμοί, αδιαφορία, η απόρριψη, οι κακές σχέσεις των γονιών στο σπίτι είναι συχνά σοβαρή λόγοι για την πρόκληση ανεπαρκειών στο παιδί και στον έφηβο, από τις συναισθηματικές και μαθησιακές και τις προβληματικές σχέσεις με τους συνομηλίκους έως τις νευρώσεις, καταθλίψεις, αποξένωση και διαταραχές προσωπικότητας.

(Σαββουλίδου-Λευτάκη 1991, σελ.339)

Ενήλικη ζωή:

Σύμφωνα με έρευνες που έχουν γίνει απέδειξαν ότι τα κορίτσια που έχουν ζήσει σε Κέντρα εξαιτίας της αποστέρησης του οικογενειακού τους περιβάλλοντος έχουν επηρεάσει σημαντικά την ψυχική τους υγεία με αποτέλεσμα να μην μπορούν να ανταπεξέλθουν ικανοποιητικά στο

γονεϊκό τους ρόλο και να αντιμετωπίσουν τα προβλήματα που υπάρχουν μέσα στην οικογένεια.

Σύμφωνα με τους Quinton&Rutter σε έρευνα που έκαναν σχετικά με την μετέπειτα πορεία των κοριτσιών που έζησαν σε Κέντρα οδηγήθηκαν στα εξής συμπεράσματα:

- Εμφάνιζαν την τάση να περιορίζονται οι κοινωνικές τους συναναστροφές με άτομα με ανάλογη δυσμενή προέλευση.

- Ήταν περισσότερο πιθανό να παντρεύονται νωρίς και να κάνουν παιδιά (ή να μένουν έγκυοι) σε μια ηλικία που τα άτομα είναι ανώριμα συναισθηματικά και αβέβαια για το μέλλον τους. Επίσης ήταν λιγότερο πιθανό να συζούν σε μια σταθερή σχέση.

- Οι εμπειρίες της παιδικής ηλικίας είχαν ισχυρή επίδραση στην ποιότητα του γονεϊκού ρόλου.

- Παρουσιάζουν σοβαρές αποτυχίες στο γονεϊκό τους ρόλο. Ένα 13% στην ομάδα μελέτης και καμιά στην ομάδα ελέγχου έκαναν παιδιά που δόθηκαν για φροντίδα και δεν τα μεγάλωσαν οι ίδιες.

- Οι γυναίκες αυτές (πρώην τρόφιμοι κέντρων) που δεν διέθεταν δεξιότητα για να ανταποκρίνονται καλά στο γονεϊκό τους ρόλο έτεινε όμως να συμβαίνει μέσα σε φτωχές συνθήκες διαβίωσης και κοινωνικές αντιξοότητες.

(Σαββουλίδου-Λευτάκη 1991, σελ.339)

4.1. Τα Κέντρα Παιδικής Μέριμνας (Κ.Π.Μ.) βλάπτουν σοβαρά την ψυχική υγεία **Θέμα Μαθησιακές Δυσκολίες**

Σε μελέτη που έγινε στην χώρα μας από το Ινστιτούτο υγείας του παιδιού το έτος 2006 διαπιστώθηκε ότι, ένα στα τρία παιδιά 6 έως 18 ετών που ζουν σε Κέντρα Παιδικής Μέριμνας (Κ.Π.Μ.) στην Ελλάδα παρουσιάζουν προβλήματα ψυχικής υγείας, με συχνότερα τις μαθησιακές δυσκολίες, την κατάθλιψη και τις διαταραχές συμπεριφοράς. Η συχνότητα των προβλημάτων σε αυτά τα παιδιά είναι 2 έως 4 φορές υψηλότερη από του γενικού πληθυσμού. Πρόκειται για ένα από τα συμπεράσματα έρευνας με θέμα «Ψυχική υγεία των παιδιών σε ιδρυματική φροντίδα», η οποία χρηματοδοτήθηκε από την Ευρωπαϊκή Ένωση και πραγματοποιήθηκε στην Ελλάδα, την Αγγλία και το Βέλγιο.

Η μελέτη

Στην μελέτη αυτή, την οποία στη χώρα μας υλοποίησε το Ινστιτούτο Υγείας του Παιδιού, χρησιμοποιήθηκε αντιπροσωπευτικό δείγμα 204 από το σύνολο των 2.173 παιδιών που ζούσαν το 2003 σε 29 κρατικά και εκκλησιαστικά Κέντρα Παιδικής Μέριμνας (Κ.Π.Μ.) . Χαρακτηριστικό είναι πως ένα στα δύο παιδιά προέρχεται από οικογένεια με δύο γονείς, το 35% των παιδιών αυτών από γονείς σε διάσταση και το 14% είναι ορφανά από έναν ή δύο γονείς.

«Από την έρευνά μας προκύπτει πως ο μέσος χρόνος παραμονής των παιδιών στο κέντρο είναι 2 χρόνια», λέει στο «Έθνος της Κυριακής» η ψυχολόγος Ελένη Αγάθωνος-Γεωργοπούλου, η οποία είχε την επιστημονική ευθύνη της έρευνας με συνεργάτιδες τις Μ. Σταυριανάκη και Ε. Σαραφίδου. «Τα περισσότερα παιδιά, τα οποία σε ποσοστό 59,3% είναι αγόρια, είχαν τακτική επικοινωνία με τους γονείς τους, ενώ 1 στα 10 δεν είχε καμία επικοινωνία έξω από το κέντρο. Πρόκειται ουσιαστικά για παιδιά που είναι χαμένα στο σύστημα...».

Τα σημαντικά προβλήματα στην ανάπτυξη του παιδιού που μεγαλώνει σε κέντρο προκύπτουν και από μια άλλη έρευνα, χρηματοδοτούμενη από την Ε.Ε. και τον Παγκόσμιο Οργανισμό Υγείας, την οποία στη χώρα μας υλοποίησε επίσης το Ινστιτούτο Υγείας του Παιδιού με υπεύθυνη την Ε. Αγάθωνος και συνεργάτιδες τις Β. Τσιμούκα και Α. Σκουμπουρδή.

Στο συγκεκριμένο πρόγραμμα έγινε καταγραφή των παιδιών κάτω των 3 ετών που ζουν σε Κέντρα Παιδικής Μέριμνας (Κ.Π.Μ.) στην Ευρώπη. «Το 2003 υπήρξε συνεργασία με τα υπουργεία Υγείας 32 χωρών και απεδείχθη πως 23.000 παιδιά κάτω των 3 ετών ζουν σε ιδρύματα για περισσότερο από τρεις μήνες.

Η κακοποίηση και η παραμέληση είναι ο κύριος λόγος εισαγωγής σε ίδρυμα (69%) σε χώρες της Ε.Ε., ενώ στις άλλες χώρες ο βασικός λόγος είναι η εγκατάλειψη (32%)», αναφέρει η κ. Αγάθωνος.

Αρνητικό ρεκόρ ο χρόνος παραμονής

Στην Ελλάδα καταγράφηκαν από τους επιστήμονες του Ινστιτούτου Υγείας του Παιδιού και συγκεκριμένα τη Διεύθυνση Οικογενειακών Σχέσεων, 133 παιδιά αυτής της ηλικιακής ομάδας (3 στα 1.000) να ζουν σε Κέντρα Παιδικής Μέριμνας (Κ.Π.Μ.).

Ιδιαίτερα σημαντικό στοιχείο φαίνεται πως είναι ο χρόνος παραμονής στα Κέντρα Παιδικής Μέριμνας (Κ.Π.Μ.) αφού στη χώρα μας τα παιδιά μένουν στο κέντρο μέχρι 2 χρόνια κατά μέσο όρο.

Η Ελλάδα παρουσιάζει το αρνητικό ρεκόρ της μακρότερης παραμονής παιδιών κάτω των 3 ετών σε Κέντρα Παιδικής Μέριμνας (Κ.Π.Μ.). Για την ηλικία αυτή αποτελεί έγκλημα κοινωνικής πολιτικής. Το κέντρο κρίνεται ως τελείως ακατάλληλος θεσμός για παιδιά προσχολικής ηλικίας και κυρίως τα πρώτα τρία χρόνια της ζωής του, κατά το διάστημα δηλαδή που διαμορφώνεται ο εγκέφαλος.

«Καταλήγουμε πως κανένα παιδί κάτω των 3 ετών δεν πρέπει να μπαίνει σε κέντρο, παρά μόνο για μια μικρή περίοδο ώστε να υπάρξει άμεση προστασία, διαγνωστική εκτίμηση και προγραμματισμός ζωής. Για τα παιδιά κάτω των 3 ετών θα πρέπει να λειτουργούν μόνο ξενώνες για περιόδους κρίσης για διάστημα ως τρεις μήνες, ενώ χρειάζεται να αναπτυχθεί ο θεσμός της αναδοχής», λέει η Ελένη Αγάθωνος.

Ελ. Αγάθωνος, Ψυχολόγος

Μόνιμες επιδράσεις

«Έχει αποδειχθεί με μεθόδους ιατρικής απεικόνισης του εγκεφάλου ότι η απομάκρυνση ενός παιδιού από τη μητέρα του, μπορεί να επιφέρει βλάβες. Με αποτέλεσμα να καταστούν ληθαργικά, ατροφικά ορισμένα τμήματα του εγκεφάλου που επηρεάζουν τη σκέψη, τη μνήμη, τη ρύθμιση συναισθήματος και τη συμπεριφορά», τονίζει η Ελένη Αγάθωνος και προσθέτει: «Ορισμένες βλάβες είναι δυνατόν να αναστραφούν αν το παιδί μπει νωρίς σε ανάδοχη οικογένεια ή υιοθετηθεί από τη στιγμή που είναι αδύνατον να επιστρέψει στη φυσική του οικογένεια. Παρόλο που υπάρχει αισθητή βελτίωση, πάντα θα υπάρχουν μόνιμες επιδράσεις».

Κλάρας Γενιτσαριώτη Ιανουάριος 2007

(<http://www.e-selides.gr>)

4.2. Τυπολογία της κοινωνικής συμπεριφοράς παιδιών που ζουν σε ιδρύματα:

Ανάλυση Αντιστοιχιών σε δεδομένα παρατήρησης χρονικής δειγματοληψίας

Οι σταδιακές βελτιώσεις στην ποιότητα της παρεχόμενης φροντίδας οδήγησαν στην δραματική μείωση ή ακόμα και στην απάλειψη των νοητικών δυσκολιών που αντιμετώπιζαν τα παιδιά των αρχικών μελετών που μεγάλωναν σε Κέντρα Παιδικής Μέριμνας (Κ.Π.Μ.). Αντίστοιχα ωφέλη, όμως, δεν παρατηρήθηκαν στις κοινωνικές τους σχέσεις. Τα παιδιά που μεγαλώνουν σε Κέντρα Παιδικής Μέριμνας (Κ.Π.Μ.) έχουν πιθανότατα αντιμετωπίσει πολλαπλές αντίξοες συνθήκες, έχουν βιώσει πρώιμους αποχωρισμούς, παραμέληση, κακοποίηση, συγκρούσεις των γονέων τους, διάλυση της οικογένειας κλπ. με αποτέλεσμα να κινδυνεύει η ομαλή ψυχοκοινωνική τους ανάπτυξη. Έχει διαπιστωθεί ότι τα παιδιά αυτά παρουσιάζουν αυξημένα επίπεδα διαταραχών τόσο στην εκδήλωση του συναισθήματός τους όσο και στις διαπροσωπικές τους σχέσεις. Όλες όμως οι μελέτες συμφωνούν ότι η συμπεριφορά των παιδιών αυτών παρουσιάζει μεγάλη ετερογένεια. Η ετερογένεια αυτή αποδόθηκε στις ατομικές διαφορές των παιδιών ως προς τον παράγοντα της ανθεκτικότητας, ως προς τη δυνατότητά τους, δηλαδή, να ανταπεξέρχονται στις δυσκολίες και να διαχειρίζονται τις αρνητικές συναισθηματικές τους καταστάσεις. Η μελέτη της ετερογένειας αυτής, η τυπολογία, δηλαδή, της συμπεριφοράς και η σύνδεσή της με συγκεκριμένους παράγοντες είναι σημαντική τόσο για την πρόληψη όσο και για την ανίχνευση των πιθανών μηχανισμών που οδηγούν στα αρνητικά ψυχολογικά αποτελέσματα της ιδρυματικής φροντίδας. Τα αποτελέσματα των σχετικών ερευνών έχουν στηριχτεί σε μονοδιάστατες συγκρίσεις των προβλημάτων συμπεριφοράς, που είχαν προκύψει από ερωτηματολόγια ή συνεντεύξεις με ενήλικες και σπανιότατα από φυσική παρατήρηση της συμπεριφοράς. Η φυσική παρατήρηση της συμπεριφοράς με χρονική δειγματοληψία παρέχει πληροφορία για το προφίλ της συμπεριφοράς των ατόμων και επομένως προσφέρεται για πολυμεταβλητή μεθοδολογική προσέγγιση, που επιτρέπει την μελέτη της δομής των δεδομένων της παρατηρούμενης συμπεριφοράς.

Στην εργασία αυτή προτείνεται μία νέα στρατηγική στατιστικής ανάλυσης δεδομένων, που προέρχονται από παρατήρηση χρονικής δειγματοληψίας. Η προσέγγιση αυτή αξιοποιεί την πολυμεταβλητή φύση αυτών των δεδομένων τόσο για την τυπολογία της συμπεριφοράς όσο και

για τη μελέτη της εγκυρότητάς τους σε σχέση με αυτά που προέρχονται από άλλες πηγές. Η στρατηγική αυτή στηρίχτηκε στην Ανάλυση Αντιστοιχιών των δεδομένων παρατήρησης και εφαρμόστηκε στα δεδομένα δύο ερευνών (μία στην προσχολική ηλικία και μία στην σχολική ηλικία). Οι έρευνες αυτές αφορούσαν την κοινωνική συμπεριφορά παιδιών που ζούσαν σε Κέντρα Παιδικής Μέριμνας (Κ.Π.Μ.) στην Ελλάδα, σε σύγκριση με παιδιά που ζούσαν με τους φυσικούς τους γονείς, και περιλάμβαναν δεδομένα από παρατηρήσεις χρονικής δειγματοληψίας καθώς και από ερωτηματολόγια και συνεντεύξεις με δασκάλους, παιδαγωγούς ή γονείς. Η Ανάλυση Αντιστοιχιών δίνει τις κύριες διαστάσεις (άξονες) μίας μήτρας δεδομένων και βασίζεται σε έναν αλγόριθμο ανάλογο αυτού της ανάλυσης σε Πρωταρχικές Συνιστώσες, όπου όμως οι αποστάσεις μεταξύ των γραμμών (παιδιών) και αυτές μεταξύ των στηλών (κατηγοριών συμπεριφοράς) της μήτρας των δεδομένων παρατήρησης ορίζονται με την χ^2 -απόσταση.

Τα αποτελέσματα έδειξαν ότι ο κύριος άξονας της παρατηρούμενης συμπεριφοράς αφορά τον βαθμό συμμετοχής του παιδιού στην τάξη και αποτελεί έναν δείκτη του επιπέδου προσαρμογής του. Ο άξονας αυτός παρουσιάζει σημαντική εγκυρότητα σε σχέση με την βαθμολόγηση των προβλημάτων συμπεριφοράς από τους ενήλικες. Οι πρώτοι άξονες επιτρέπουν την ταυτόχρονη απεικόνιση τόσο των παιδιών όσο και των κατηγοριών παρατηρούμενης συμπεριφοράς και τον προσδιορισμό τόσο της υποομάδας των "ανθεκτικών" παιδιών, όσο και των υποομάδων με διαφορετικού τύπου και βαθμού αποκλίνουσα συμπεριφορά. Τα αποτελέσματα κατέδειξαν επίσης ότι τα προσαρμοσμένα παιδιά ήταν προσαρμοσμένα τόσο στο σχολικό περιβάλλον όσο και στο κέντρο. Τα παιδιά που παρουσίαζαν μεγάλη απόκλιση στη συμπεριφορά τους, εμφάνιζαν την απόκλιση αυτή και στα δύο περιβάλλοντα, αλλά με διαφορετικό τρόπο. Διαπιστώθηκε ακόμη ότι τόσο η αιτία όσο και η ηλικία εισαγωγής στο κέντρο σχετίζονται με την ανθεκτικότητα των παιδιών. Ειδικότερα, η ηλικία των 2-2,5 ετών είναι καθοριστική. Η εισαγωγή σε κέντρο μετά από αυτή την ηλικία ή/και οι οικονομικοί λόγοι, ως αιτία εισαγωγής, αποτελούν σημαντικούς προστατευτικούς παράγοντες.

Γιασεμή-Όλγα Σαραφίδου Ιανουάριος 2001 (dlib@libh.uoc.gr)

ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΠΕΜΠΤΟ

ΜΕΘΟΔΟΛΟΓΙΑ ΤΗΣ ΕΡΕΥΝΑΣ – ΑΝΑΛΥΣΗ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΩΝ

5.1.Σκοπός της έρευνας:

Σκοπός της έρευνας μας είναι, να διαπιστώσουμε κατά πόσο η παραμονή των παιδιών, ηλικίας 6 – 18 χρόνων σε κλειστά Κέντρα Παιδικής Μέριμνας (Κ.Π.Μ.), μακριά από το φυσικό – οικογενειακό περιβάλλον, επηρεάζουν το ψυχο-συναισθηματικό τους κόσμο και την μετέπειτα ζωή τους ως άτομα.

5.2.Στόχοι της έρευνας:

Ως στόχοι της ερευνητικής διαδικασίας ορίζονται:

Γενικότερα:

- Να διαπιστώσουμε τις συνθήκες διαβίωσης των παιδιών που ζουν στα κέντρα φιλοξενίας και
- Κατά πόσο η παραμονή τους στα κέντρα αυτά μακριά από το φυσικό οικογενειακό περιβάλλον τους επηρεάζει στον ψυχο-συναισθηματικό τους κόσμο.

Ειδικότερα:

- Πόσα παιδιά, ποιας ηλικίας και ποιου φύλου βρίσκονται σε κέντρα φιλοξενίας στην πόλη της Πάτρας.
- Πόσο καιρό φιλοξενούνται στο συγκεκριμένο κέντρο.
- Τα συναισθήματα που είχαν όταν εισερχόταν στο κέντρο και τα συναισθήματα τους τώρα που διαμένουν εκεί.
- Αν υπάρχει κάποιο από τα εργαζόμενα μέλη του κέντρου το οποίο μπορούν τα παιδιά να μιλήσουν πιο εύκολα.

- Αν στο χώρο αυτό έχουν τα περιθώρια εντός και εκτός κέντρου να κάνουν φιλίες.
- Αν διατηρούν επικοινωνία με κάποια από τα συγγενικά τους πρόσωπα.
- Κατά πόσο είναι ευχαριστημένοι με αυτά που προσφέρονται (για τον ελεύθερο τους χρόνο, παιχνίδι, ξύπνημα, λούσιμο, φαγητό, ύπνο κ.α.).
- Αν στον χώρο τον οποίο διαμένουν νιώθουν άνεση ή καταπίεση.
- Αν συμμετέχουν σε προγράμματα εκτός κέντρου.
- Αν επιλέγουν κάποια παιδιά να τους εκπροσωπούν στο χώρο αυτό, για τυχόν υποχρεώσεις τους αλλά και δικαιώματα τους.
- Πόσο άνετα μπορούν να φέρουν τους φίλους τους στο κέντρο ή πόσο εύκολα λένε ότι φιλοξενούνται εκεί.
- Τι θα μπορούσε να αλλάξει σύμφωνα με τα παιδιά για να γίνει καλύτερη η διαμονή τους στο κέντρο.
- Κατά πόσο αρέσει στα παιδιά αρέσει να φροντίζουν τον εαυτό τους.
- Αν αγοράζουν μόνα τους τα προσωπικά τους είδη ή αν συνοδεύονται από το προσωπικό.
- Ποιο χρώμα προτιμούν να χρησιμοποιούν όταν ζωγραφίζουν και πιο χρώμα θα έβαζαν στην σημερινή μέρα.
- Τα θα ήθελαν να αλλάξει για να είναι καλύτερη η διαμονή τους στο Κέντρο.
- Και τέλος πως ονειρεύονται το μέλλον τους.

5.3. Μέθοδος έρευνας:

Η έρευνα μας είναι ποιοτική. Η διαδικασία που ακολουθείται κατά την ποιοτική προσέγγιση είναι:

- Επιλέγεται ένα ερευνητικό πρόβλημα και οριοθετείτε γενικά το πλαίσιο της έρευνας χωρίς να έχουν καθοριστεί από την αρχή οι υποθέσεις και τα ερωτήματα.
- Γίνεται μια πρώτη ανίχνευση και συλλογή των δεδομένων.
- Η πορεία της ερευνητικής διαδικασίας αλλάζει, ανάλογα με την συλλογή και την ανάλυση των δεδομένων.
- Τα αποτελέσματα αυτής της προσέγγισης, προκύπτουν μέσα από την εξωτερίκευση των νοημάτων που τα δρώντα πρόσωπα αποδίδουν στο φαινόμενο που είναι υπό μελέτη.

(Μαριέλλα Μιχαηλίδου, Σημειώσεις Κοινωνικής Έρευνας I, εξάμηνο 2002-2003).

Η μέθοδος που ακολουθήθηκε στην ερευνητική μας διαδικασία, ήταν η επισκόπηση, η οποία είναι μια περιγραφική μέθοδος στην οποία συλλέγονται τα δεδομένα σε ένα συγκεκριμένο χρονικό σημείο και έχουν σαν στόχο να περιγράψουν τις υπάρχουσες συνθήκες ή να εντοπίσουν σταθερές με βάση τις οποίες μπορούν να συγκριθούν οι συνθήκες που κάθε φορά υπάρχουν ή να προσδιοριστούν οι σχέσεις που υπάρχουν ανάμεσα σε συγκεκριμένα γεγονότα.

(Louis Cohen / Lawrence Manion, 1994).

Στην συνέχεια σας παρουσιάζουμε τα στάδια τα οποία πέρασε η ερευνητική μας διαδικασία.

Σαν αρχή αποτέλεσε η σαφής διατύπωση του θέματος για να ανταποκρίνεται στις υποθέσεις οι οποίες βρίσκονται υπό διερεύνηση. Παρακάτω συλλέξαμε ένα αριθμό βιβλίων και Σημειώσεων τα οποία αφού τα μελετήσαμε προχωρήσαμε στον σχεδιασμό της έρευνας.

Επόμενο βήμα ήταν η σύνταξη ενός ερωτηματολογίου κατάλληλου για τον υπό διερεύνηση πληθυσμό μας και η απόφαση σε πιο μέρος θα διεξαγόταν και η αποστολή επιστολής και ερωτηματολογίου στους υπεύθυνους του κάθε Κέντρου χωριστά.

5.4. Εργαλείο συλλογής δεδομένων:

Στην έρευνα μας το εργαλείο το οποίο θεωρήσαμε κατάλληλο για τη συλλογή των δεδομένων μας, είναι το ερωτηματολόγιο ακολουθήσαμε κάποιες συγκεκριμένες ερωτήσεις σε στυλ συνέντευξης. Τα ερωτηματολόγιο περιλάμβανε 4 ερωτήσεις δημογραφικών στοιχείων, 22 κλειστών ερωτήσεων και 30 ανοιχτών ερωτήσεων.

Τα στοιχεία δεν αλλοιώθηκαν γιατί πάρθηκαν σε συγκεκριμένο χώρο (διανομή ερωτηματολογίων σε 2 Κέντρα Παιδικής Μέριμνας στη Πάτρα), ο χρόνος διάρκειας ήταν μικρός (20 λεπτά περίπου) και το ερωτηματολόγιο μοιράστηκε από τον ίδιο των ερευνητή σε συνεργασία με τον Κοινωνικό Λειτουργό στο Κέντρο Παιδικής Μέριμνας Αρένων και στο Κέντρο Παιδικής Μέριμνας Θηλαίων με την βοήθεια 2 εκπαιδευομένων Κοινωνικών Λειτουργών επιτόπου. Έτσι η ερευνητικές ενέργειες εξασφάλισαν την αξιοπιστία και την εγκυρότητα της έρευνας μας.

Οι περισσότερες ερωτήσεις έγιναν ανοιχτού τύπου γιατί η έρευνα μας είναι ποιοτική και θέλαμε μη προκαθορισμένες απαντήσεις.

Στο ερωτηματολόγιο της παρούσας έρευνας ανεξάρτητες μεταβλητές θεωρήθηκαν οι τέσσερις ερωτήσεις δημογραφικών στοιχείων (1-5) με στόχο την πιθανή σύγκριση υποομάδων του δείγματος σε σχέση με τις υπόλοιπες ερωτήσεις που ήταν εξαρτημένες μεταβλητές.

5.5. Πληθυσμός της έρευνας:

Ο πληθυσμός ορίζεται « το σύνολο των ανθρώπων και όχι μόνο, για το οποίο γίνεται η έρευνα ».

(Μαριέλλα Μιχαηλιδού, Σημείωσης Κοινωνικής Έρευνας I, εξάμηνο 2002-2003, σελ:2)

Επηρεάζει της αποφάσεις που πρέπει να πάρουν οι ερευνητές όσον αφορά την δειγματοληψία και τους πόρους.

Ο ερευνώμενος πληθυσμός μας ορίστηκε ότι θα είναι το Κέντρο Παιδικής Μέριμνας Αρένων (Σκαλιοπούλιο), Κέντρο Παιδικής Μέριμνας Θηλαίων Πατρών. Ο συνδετικός κρίκος μεταξύ αυτών των δύο είναι ότι φιλοξενούν παιδιά ηλικίας από 6-18 χρόνων.

5.6. Το δείγμα της έρευνας:

Δείγμα είναι εκείνο το υποσύνολο του πληθυσμού που αποτελεί μικρογραφία του και με το οποίο εργαζόμαστε και προσπαθούμε να καταλήξουμε σε συμπεράσματα, σχετικά με τα χαρακτηριστικά ή τη συμπεριφορά του πληθυσμού. Η διαδικασία με την οποία επιλέγει κάποιος το δείγμα της έρευνας του, ονομάζεται δειγματοληψία. (Ευστάθιος Γ. Δημητρακόπουλος, 1994)

Ο σκοπός της έρευνας μας είναι η ανάλυση περίπτωσης δύο Κέντρων Παιδικής Μέριμνας δηλαδή, όλα τα άτομα τα οποία εμπίπτουν στον πληθυσμό μας.

Βολική δειγματοληψία: Στη βολική δειγματοληψία-ή τυχαία δειγματοληψία, όπως ονομάζεται κάποιες φορές, επιλέγονται τα πλησιέστερα άτομα, για να χρησιμεύσουν ως απαντώντες και αυτή η διαδικασία συνεχίζεται μέχρι να αποκτηθεί το απαιτούμενο μέγεθος του δείγματος.

(Louis Cohen και Lawrence Manion, 1994 σελ:130)

Αν έπρεπε να το χαρακτηρίσουμε τη δειγματοληψία αυτή, θα τη λέγαμε βολική δειγματοληψία για το λόγο ότι, η έρευνα έγινε στα δύο συγκεκριμένα Κέντρα παιδικής Μέριμνας στην πόλη της Πάτρας, λόγω της γεωγραφικής της θέσης. Η έρευνα μας δεν εκτιλήθηκε και σε άλλα μέρη της Ελλάδος λόγω δυσκολιών στην μετακίνηση και στο λίγο χρονικό διάστημα που είχαμε να ολοκληρώσουμε την πτυχιακή.

5.7. Δεοντολογικά διλήμματα – ηθικές δεσμεύσεις:

Τα δεοντολογικά θέματα που αντιμετωπίζονται στην εκπαιδευτική έρευνα, μπορεί να είναι ιδιαίτερα σύνθετα και λεπτά. Κυριότερο δεοντολογικό δίλλημα στην Κοινωνική Έρευνα είναι η αναλογία κόστους-ωφέλειας. Οι Κοινωνικοί επιστήμονες καθώς προγραμματίζονται για την προτεινόμενη έρευνα πρέπει να υπολογίσουν τα πιθανά οφέλη της έρευνας τους απέναντι στο προσωπικό κόστος των ατόμων που συμμετέχουν. Στην έρευνα πολύ σημαντικό είναι να διαφυλάσσεται η ανθρώπινη αξιοπρέπεια των συμμετεχόντων, αυτό μπορεί να είναι προσβολή τις αξιοπρέπειας, ενόχληση, ή η μειωμένη αυτοεκτίμηση. Τα πιθανά οφέλη της έρευνας μπορεί να είναι χρήσιμες ανακαλύψεις και η κάποια μορφής ικανοποίηση για την συμβολή τους στην διεξαγωγή αυτής.

(Louis Cohen, Lawrence Manion, 1994, σελ:471-480)

Μεγάλο μέρος της έρευνας απαιτεί την εξασφάλιση της συναίνεσης και συνεργασίας των ατόμων που θα βοηθήσουν στην έρευνα, και άλλων σημαντικών ατόμων, οι οργανισμούς και ιδρύματα που παρέχουν διευκολύνσεις για τη διεξαγωγή της έρευνας.

(Louis Cohen, Lawrence Manion, 1994 σελ:475)

Δεν πρέπει να ξεχνάμε ότι ο συμμετέχων έχει το δικαίωμα να αρνηθεί να συμμετάσχει ή να αποσυρθεί από την έρευνα ακόμα και αν αυτή έχει ξεκινήσει. Ο ερευνητής με την σειρά του πρέπει να δεχθεί το δικαίωμα αυτοδιάθεσης που έχει ο συμμετέχων.

(Μαριέλλα Μιχαηλιδού, Σημειώσεις Κοινωνικής Έρευνας I, εξάμηνο 2002-2003)

Στο αρχικό στάδιο της έρευνας θα πρέπει ο ερευνητής να έχει εξασφαλίσει την πρόσβαση του σε ένα οργανισμό, άτομο ή ομάδα μέσω της συνειδητής τους συναίνεσης. Έτσι, σε αυτό το σημείο πρέπει να φανεί έντιμος και ειλικρινής ως προς τις προθέσεις του, να δείχνει ευαισθησία στις ανάγκες και στη θέση αυτών που συμμετέχουν και να καθησυχάζει όσους νιώθουν ότι απειλούνται από αυτή.

(Μαριέλλα Μιχαηλιδού, Σημειώσεις Κοινωνικής Έρευνας I, εξάμηνο 2002-2003).

Ο ερευνητής επίσης πρέπει να σέβεται το δικαίωμα των συμμετεχόντων στην ιδιωτικότητα που αφορά «όλες τις πληροφορίες που σχετίζονται με την σωματική και την πνευματική κατάσταση του ατόμου, τις προσωπικές του περιστάσεις και κοινωνικές σχέσεις, οι οποίες δεν είναι δημόσιο κτήμα. Δίνει στο άτομο ή στην ομάδα την ελευθερία να αποφασίζουν για τους εαυτούς τους πότε και που, σε ποιες συνθήκες και σε ποιο βαθμό οι προσωπικές τους στάσεις, απόψεις, συνήθειες,

εκκεντρικότητες, αμφιβολίες και φόβοι θα ανακοινωθούν ή θα κρατηθούν μυστικοί από τους άλλους».

(Ερευνητικό Συμβούλιο Κοινωνικών και Ανθρωπιστικών Επιστημών του Καναδά 1981, στο Cohen και Manion 1994, σελ:497).

Η παραβίαση τις ιδιωτικότητας, μπορεί να γίνει μόνο στην περίπτωση που η συμμετέχοντες έχουν δώσει την συνειδητή τους συναίνεση.

(Μαριέλλα Μιχαηλίδου, Σημειώσεις Κοινωνικής Έρευνας I, εξάμηνο 2002-2003).

Ο όρος ανωνυμία σημαίνει ότι η ταυτότητα των συμμετεχόντων δεν αποκαλύπτεται από τα προσωπικά δεδομένα που δίνονται για την έρευνα εκτός και αν οι συμμετέχοντες έχουν συναινέσει για το αντίθετο. Αυτό μπορεί να εξασφαλιστεί κατόπιν χρήσεως ψευδώνυμων ή με την διαφοροποίηση συγκεκριμένων προσωπικών στοιχείων.

(Μαριέλλα Μιχαηλίδου, Σημειώσεις Κοινωνικής Έρευνας I, εξάμηνο 2002-2003).

Τέλος, μέσα από την έρευνα θα πρέπει να εξασφαλίζεται η εμπιστευτικότητα. Αυτό σημαίνει ότι ο ερευνητής δεν θα κάνει δημοσίως γνωστά τα ιδιωτικά στοιχεία των συμμετεχόντων, ώστε αυτή να είναι αναγνωρίσιμη.

(Μαριέλλα Μιχαηλίδου, Σημειώσεις Κοινωνικής Έρευνας I, εξάμηνο 2002-2003).

Στην συγκεκριμένη έρευνα, τέθηκαν κάποια από τα δεοντολογικά διλήματα και προβληματισμοί καθότι οι συμμετέχοντες σε αυτήν, ήταν παιδιά ηλικίας 6 έως 18 χρόνων και θα έκφραζαν προσωπικά τους θέματα, παρόλα αυτά έδωσαν τη συνειδητή τους συναίνεση και η συμμετοχή τους υπήρξε εθελοντική. Επίσης, σεβαστήκαμε το δικαίωμα κάποιον να θέλουν να αρνηθούν τη συμμετοχή τους στην έρευνα μας. Η πρόσβαση μας στους χώρους διεξαγωγής τις έρευνας αποκτήθηκε μετά από άδεια των υπευθύνων των Κέντρων, τη συνειδητή συναίνεση των συμμετεχόντων οι οποίοι είχαν λάβει την αίτηση (ερωτηματολόγιο) που βεβαιώνει το σκοπό και το αντικείμενο τις έρευνας μας.

Το δικαίωμα των συμμετεχόντων στην ιδιωτικότητα, στην ανωνυμία καθώς και η εμπιστευτικότητα τηρήθηκαν σε όλες τις περιπτώσεις, ενώ όπου παρατηρείται καταγραφή των στοιχείων των συμμετεχόντων είναι μετά από συνειδητή τους συναίνεση.

5.8. Δυσχέρειες κατά την ερευνητική διαδικασία:

Κατά τη διάρκεια της ερευνητικής μας διαδικασίας συναντήσαμε ορισμένα εμπόδια τα οποία συνέβαλαν στην καθυστέρηση ολοκλήρωσης της πτυχιακής.

Πρώτος ανασταλτικός παράγοντας ήταν η δυσκολία σύνταξης ενός ερωτηματολογίου που να απευθύνεται σε παιδιά και έφηβους ηλικίας 6-18 χρόνων που ζουν μακριά από το φυσικό περιβάλλον και διατύπωσης ερωτήσεων που αφορούν πολύ προσωπικά τους θέματα και συναισθήματα. Έτσι η διαδικασία σύνταξης και ολοκλήρωσης ενός κατάλληλου ερωτηματολογίου μας πήρε αρκετό χρονικό διάστημα.

Δεύτερος σημαντικός παράγοντας ήταν η άρνηση των Παιδικών Στεγών και Εφηβικών Ξενώνων Κύπρου να πραγματοποιηθεί η έρευνα. Αφού είχε αποσταλεί στην Διευθύντρια Κοινωνικών Υπηρεσιών Κύπρου, σχετική επιστολή με το ερωτηματολόγιο για να πάρουμε άδεια ώστε να γίνει η διεξαγωγή της έρευνας. Η διαδικασία αυτή όμως ήταν χρονοβόρα με αποτέλεσμα να υπάρξει καθυστέρηση στην πραγματοποίηση της έρευνας. Μετά από πίεση από δική μας πλευρά, πήραμε αρνητική απάντηση για το λόγο ότι η διευθυντής των Παιδικών Στεγών και Εφηβικών Ξενώνων δήλωναν ότι, με τέτοιου είδους έρευνα θα προκαλούσαμε αναστάτωση στα παιδιά την οποία δεν θα μπορούσαν να την ελέγξουν. Επίσης σημαντικό εδώ είναι να αναφέρουμε ότι, οι συμμετέχοντες στην Πτυχιακή δεν διαμένουν στο ίδιο μέρος με αποτέλεσμα και αυτό να συμβάλει αρνητικά στην διεξαγωγή ολόκληρης της πτυχιακής.

Στην συνέχεια αποταθήκαμε στο Κέντρο Παιδικής Μέριμνας Θηλαίων και Αρένων αντίστοιχα Πατρών, με σχετικές επιστολές και το ερωτηματολόγιο έτσι αποφασίστηκε η ημερομηνία διεξαγωγής της έρευνας η οποία ήταν στις 12-16 Μαρτίου.

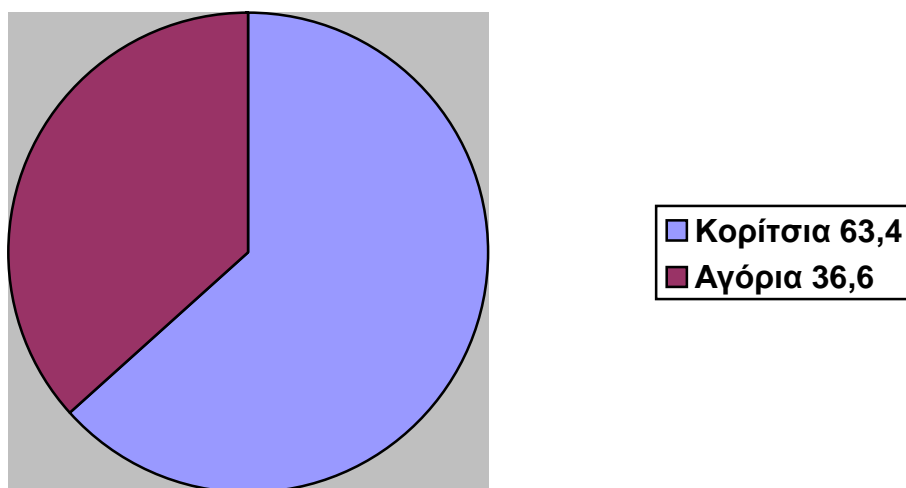
5.9. Μέθοδος για την ανάλυση των δεδομένων:

Η ανάλυση των δεδομένων έγινε με την βοήθεια του SPSS (statistic program for social science), στατιστικό πρόγραμμα για τις κοινωνικές επιστήμες.

5.10. Αποτελέσματα:

1.Πίνακας 1: Φύλο

ΦΥΛΟ	ΣΥΝΟΛΟ	ΠΟΣΟΣΤΟ %
Κορίτσια	19	63.4
Αγόρια	11	36.6
ΣΥΝΟΛΟ	30	100.0

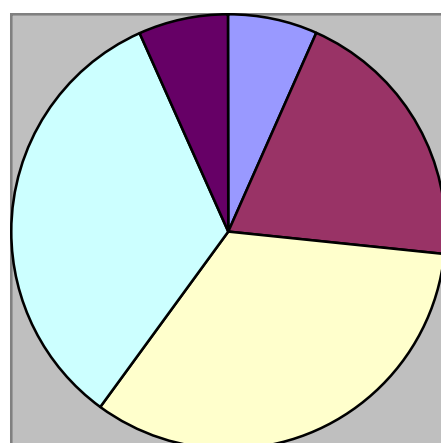

Όπως φαίνεται από τον πιο πάνω πίνακα, το δείγμα που έλαβε μέρος στην έρευνα ήταν 30 άτομα από τα 36 ερωτηματολόγια που είχαν δοθεί εκ των οποίων τα 19 ήταν κορίτσια και τα 11 αγόρια. Από τον πιο πάνω πίνακα συμπεραίνουμε ότι τα κορίτσια ενδιαφέρθηκαν να συμπληρώσουν τα ερωτηματολόγια περισσότερο παρά τα αγόρια. Ενώ 6 άτομα δεν ενδιαφέρθηκαν να απαντήσουν καθόλου το ερωτηματολόγιο.

Όπως φαίνεται από τα παραπάνω αποτελέσματα τα κορίτσια εκφράζονται με περισσότερη ευκολία παρά τα αγόρια.

2.Πίνακας 2: Ηλικία

ΗΛΙΚΙΑ	ΔΕΙΓΜΑ	ΠΟΣΟΣΤΟ (%)
6-8 ετών	2	6.7
9-11 ετών	6	20.0
12-14 ετών	10	33.3
15-17 ετών	10	33.3
18 και άνω	2	6.7
ΣΥΝΟΛΟ	30	100.0

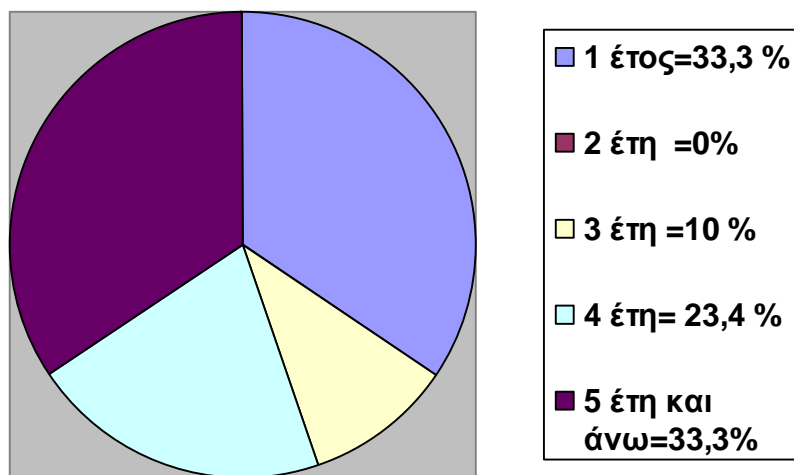

■ Ηλικία 6-8 = 6,7%
■ Ηλικία 9-11 =20%
■ Ηλικία 12-14 = 33,3%
■ Ηλικία 15-17 = 33,3%
■ 18 και άνω = 6,7%

Όπως φαίνεται από τα παραπάνω αποτελέσματα το 6,7% είναι ηλικίας 6-8, το 6,7% είναι ηλικίας 18 και άνω, 20,0% είναι ηλικίας 9-11, 33,3% είναι ηλικίας 12-14 και 33,3% είναι ηλικίας 15-17. Διαπιστώνουμε ότι ο μεγαλύτερος αριθμός παιδιών (66,6%) που φιλοξενούνται στα Κέντρα Παιδικής Μέριμνας που ερευνήσαμε είναι 12 με 17 χρόνων.

3.Πίνακας 3 : Χρόνος Παραμονής στο Κέντρο Παιδικής Μέριμνας

ΧΡΟΝΟΣ ΠΑΡΑΜΟΝΗΣ	ΔΕΙΓΜΑ	ΠΟΣΟΣΤΟ(%)
1 έτος	10	33.3
2 έτη	0	0
3 έτη	3	10
4 έτη	7	23.4
5 έτη και άνω	10	33.3
ΣΥΝΟΛΟ	30	100.0

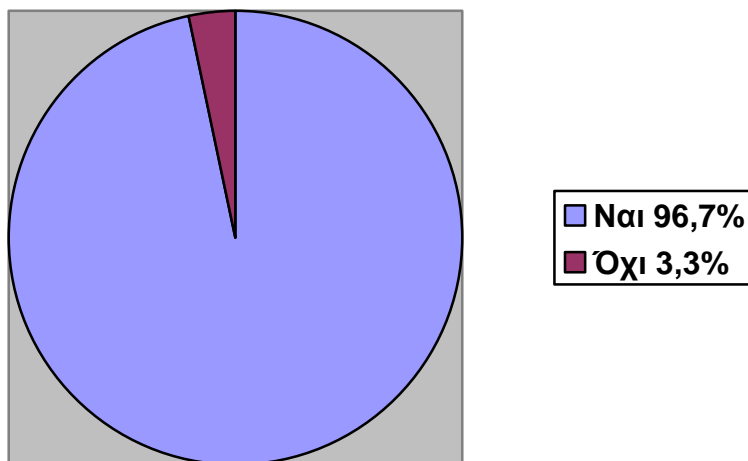

Όπως φαίνεται από τον πιο πάνω πίνακα το 33,3% παραμένουν στα Κέντρα για 1 έτος, το 33,3% για 5 έτη και άνω, το 23,4% για 4 έτη, το 10,0% για 3 έτη και για το χρονικό διάστημα των 2 ετών δεν παραμένει κανένα παιδί. Σύμφωνα με την βιβλιογραφία το ιδανικότερο χρονικό διάστημα για την παραμονή των παιδιών κάτω των 3 ετών στα Κέντρα φιλοξενίας δεν πρέπει να ξεπερνά τους 3 μήνες. Στις περιπτώσεις που τα παιδιά δεν έχουν γονείς, το καλύτερο θα ήταν να δοθούν για υιοθεσία ή

σε ανάδοχες οικογένειες μέχρι να βρεθεί η κατάλληλη οικογένεια. Για τα παιδιά τα οποία έχουν γονείς το ιδανικότερο διάστημα παραμονής μέχρι να ξεπεραστεί η κρίση στην οικογένεια όπως είπαμε και παραπάνω δεν πρέπει να ξεπερνά τους 3 μήνες.

4Α.Πίνακας 4 : Αδέρφια.

ΑΔΕΡΦΙΑ	ΔΕΙΓΜΑ	ΠΟΣΟΣΤΟ(%)
ΝΑΙ	29	96.7
ΟΧΙ	1	3.3
ΣΥΝΟΛΟ	30	100.0

Ο πιο πάνω πίνακας δείχνει ότι από τα 30 παιδιά που συμμετείχαν στην έρευνα μόνο το 1 δεν έχει αδέρφια. Από τα παραπάνω διαπιστώνεται ότι τα περισσότερα παιδιά φαίνεται ότι είναι από 4μελή οικογένεια και άνω.

4B: Αν φιλοξενείται κάποιο από τα αδέρφια στο ίδιο ή σε κάποιο άλλο κέντρο. Απάντησαν:

- 11 παιδιά απάντησαν ότι φιλοξενοούνται στο ίδιο Κέντρο.
- 7 παιδιά απάντησαν ότι φιλοξενοούνται σε κάποιο άλλο Κέντρο.
- 2 παιδιά απάντησαν ότι φιλοξενοούνται και στο ίδιο και σε κάποιο άλλο Κέντρο.
- 8 παιδιά απάντησαν ότι δεν φιλοξενοούνται σε κανένα Κέντρο.
- 1 παιδί δεν απάντησε και 1 δεν έχει αδέρφια.

Όπως προκύπτει από τα πιο πάνω αποτελέσματα τα περισσότερα παιδιά (11), έχουν αδέρφια τα οποία φιλοξενοούνται στο ίδιο κέντρο. Ένας εξίσου σημαντικός αριθμός παιδιών έχουν αδέρφια τα οποία φιλοξενοούνται σε κάποιο άλλο Κέντρο. Μόνο δύο παιδιά απάντησαν ότι έχουν αδέρφια που μένουν στο ίδιο Κέντρο αλλά και σε κάποιο άλλο, και 8 παιδιά ότι τα αδέρφια τους δεν φιλοξενοούνται σε κανένα Κέντρο. Μόνο ένα παιδί απάντησε ότι δεν έχει αδέρφια.

Από τα αποτελέσματα αυτά φαίνεται ότι τα περισσότερα παιδιά έχουν αδέρφια τα οποία φιλοξενοούνται σε Κέντρα Παιδικής Μέριμνας.

4Γ : Αν κάποιο από τα αδέρφια τους που φιλοξενείται σε άλλο κέντρο, έχει επικοινωνία μαζί τους. Πήραμε τις εξής απαντήσεις :

- 15 παιδιά έχουν επικοινωνία .
- 3 παιδιά δεν έχουν επικοινωνία.
- 12 παιδιά δεν έχουν δώσει κάποια απάντηση.

Αναλύοντας τα αποτελέσματα αυτά φαίνεται ότι ένας σημαντικός αριθμός από τα παιδιά, 15 στο σύνολο επικοινωνούν με τα αδέρφια τους που βρίσκονται σε κάποιο άλλο Κέντρο. Όμως ένας ακόμη εξίσου σημαντικός αριθμός παιδιών δεν έχει δώσει καμία απάντηση. Αυτό ίσως να δείχνει ότι τα παιδιά δεν έχουν επικοινωνία ή θα ήθελαν να έχουν επικοινωνία με τα αδέρφια τους ή απλά να μην ήθελαν να απαντήσουν. Ένας μικρός αριθμός παιδιών απάντησε ότι δεν έχει επικοινωνία με τα αδέρφια του στα άλλα Κέντρα.

Επίσης είναι πολύ σημαντικό να προσθέσουμε ότι η συνέχιση της επικοινωνίας μεταξύ των αδελφών είναι απαραίτητη για τη διατήρηση των μεταξύ τους σχέσεων μέχρι τη στιγμή που θα επιστρέψουν ή όχι

στη φυσική τους οικογένεια. Είναι επίσης σημαντικός παράγοντας για την ομαλή ψυχοσυναισθηματική τους ανάπτυξη.

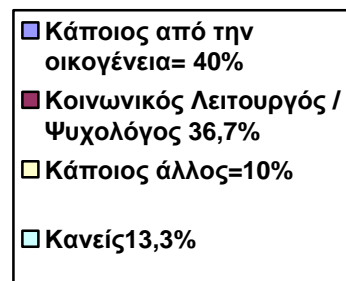
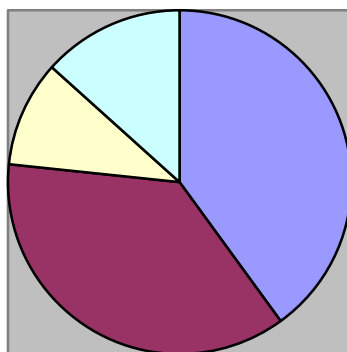
5. Αν είχαν φιλοξενηθεί τα ίδια σε κάποιο άλλο κέντρο μας απάντησαν ως εξής:

- 12 από τα παιδιά είχαν φιλοξενηθεί.
- 18 από τα παιδιά δεν είχαν φιλοξενηθεί .

Όπως φαίνεται από τα παραπάνω αποτελέσματα τα περισσότερα παιδιά 18, δεν είχαν φιλοξενηθεί ξανά σε άλλα Κέντρα ενώ τα υπόλοιπα 12 παιδιά είχαν φιλοξενηθεί. Φαίνεται ότι πάρα πολλά παιδιά έχουν βιώσει την μετακίνηση εκτός από την οικογένεια τους και από το ένα Κέντρο στο άλλο, πράγμα που επηρεάζει αρνητικά την ψυχολογία τους. Το σταθερό και οικείο περιβάλλον είναι ένας σημαντικός παράγοντας για την φυσιολογική ανάπτυξη της ψυχολογίας του ατόμου.

6. Πίνακας 5 : Από ποιο άτομο ενημερώθηκαν ότι θα έρχονταν στο Κέντρο.

ΑΤΟΜΟ	ΔΕΙΓΜΑ	ΠΟΣΟΣΤΟ
Κάποιος από την οικογένεια	12	40
Κοινωνικός Λειτουργός-Ψυχολόγος	11	36.7
Κάποιος άλλος	3	10
Κανείς	4	13.3
ΣΥΝΟΛΟ	30	100.0

Ο παραπάνω πίνακας παρουσιάζει ότι το 40.0% συνοδεύτηκαν από κάποιο μέλος τις οικογένειας, το 36.7% από Κοινωνικό Λειτουργό ή ψυχολόγο, το 13.3% δεν συνοδεύτηκαν από κανένα και το 10.0% τα συνόδευσε κάποιος άλλος. Όπως φαίνεται από τον μεγαλύτερο αριθμό των παιδιών έχουν ενημερωθεί από κάποιο σημαντικό άτομο μέλος τις οικογένειας ή Κοινωνικό Λειτουργό-Ψυχολόγο. Φεύγοντας από την οικογένεια τα παιδιά είναι προετοιμασμένα για τη μετακίνηση τους στο Κέντρο.

7. Ποια ήταν τα συναισθήματα τους όταν πληροφορήθηκαν ότι πρόκειται να έρθουν στο κέντρο, μας δόθηκαν οι εξής απαντήσεις :

Θετικά Συναισθήματα . :

- 2 παιδιά απάντησαν ότι στην αρχή τους άρεσε.
- 2 παιδιά απάντησαν «ωραία» .
- 1 παιδί απάντησε ότι αισθάνθηκε πολύ ωραία.
- 2παιδιά απάντησαν «ήταν καλά».
- 3 παιδιά απάντησαν «ήθελα να έρθω».

Αρνητικά Συναισθήματα :

- 3 παιδιά απάντησαν «δεν ήθελα να έρθω».
- 1 παιδί απάντησε «δεν μου άρεσε».
- 5 παιδιά απάντησαν «στενοχωρήθηκα».

- 2 παιδιά απάντησαν «φοβήθηκα»
- 1 παιδί απάντησε « φοβήθηκα και ανησύχησα».
- 1 παιδί απάντησε «έπεσα ψυχολογικά».
- 1 παιδί απάντησε «δεν θα ξανάβλεπα τους γονείς και τα αδέρφια μου».

Άλλες απαντήσεις :

- 1 παιδί απάντησε «ήμουν μικρή και είχα καταλάβει».
- 1 παιδί απάντησε « φυσιολογική αντίδραση, το αντιμετώπισα με ψυχραιμία».
- 4 παιδιά δεν έχουν δώσει κάποια απάντηση.

Τα περισσότερα από τα παιδιά φαίνεται να έχουν βιώσει αρνητικά συναισθήματα την στιγμή που έμαθαν ότι θα πήγαιναν σε κάποιο Κέντρο Παιδικής Μέριμνας. Τα περισσότερα παιδιά (5), απάντησαν ότι στενοχωρήθηκαν, 3 ότι δεν ήθελαν να έρθουν, 2 ότι φοβήθηκαν. Τα άλλα παιδιά απάντησαν ότι δεν τους άρεσε, φοβήθηκαν και ανησύχησαν, έπεσαν ψυχολογικά και δεν θα ξανάβλεπαν τους γονείς τους και τα αδέρφια τους.

Άλλα παιδιά, όταν το πληροφορήθηκαν βίωσαν θετικά συναισθήματα. Κάποια από αυτά αισθάνθηκαν ωραία, άλλα ότι στην αρχή τους άρεσε, ήταν πολύ ωραία, ήταν καλά και ότι ήθελαν να πάνε. Ίσως τα παιδιά αυτά να ήθελαν να ξεφύγουν από το οικογενειακό περιβάλλον και πίστευαν ότι θα ήταν καλύτερα για αυτά .

Κάποια παιδιά έδωσαν άλλες διαφορετικές απαντήσεις όπως το ότι ήταν μικρό παιδί και είχε καταλάβει, αντέδρασε φυσιολογικά και το αντιμετώπισε με ψυχραιμία.

Ένας μικρός αριθμός παιδιών προτίμησε να μην απαντήσει στο ερώτημα αυτό. Ίσως τα παιδιά αυτά να μην ήθελαν να εκφραστούν για τα συναισθήματά τους ή να ήταν πολύ μικρά και να μην θυμούνται.

8. Ποιος συνόδευσε τα παιδιά στο Κέντρο μας έδωσαν τις εξής απαντήσεις :

- 7 παιδιά «ο πατέρας μου».
- 6 παιδιά «η μητέρα μου».
- 4 «η Πρόνοια».
- 3 «ο Κοινωνικός Λειτουργός».

- 2 «Οι γονείς μου».
- 1 παιδί «η πρόνοια και η μαμά μου».
- 1 παιδί «η μητέρα μου και ο παππούς μου».
- 1 παιδί «ο μπαμπάς και ο θείος μου».
- 1 παιδί «η οικογένεια μου».
- 1 παιδί «η γιαγιά».
- 1 παιδί «ο παππούς με την Κοινωνική Λειτουργό».
- 1 παιδί «η θεία».
- 1 παιδί δεν «έδωσε καμία απάντηση».

Όπως φαίνεται τα περισσότερα παιδιά τα είχαν συνοδεύσει ο πατέρας, η μητέρα, η Πρόνοια, ή Κοινωνικός Λειτουργός. Τα υπόλοιπα παιδιά είχαν συνοδευτεί από διάφορα άλλα μέλη της οικογένειας όπως θείοι, θείες, παππούς, γιαγιά. Από τα 30 παιδιά μόνο ένα παιδί δεν έχει δώσει καμία απάντηση.

Σημαντικό είναι να αναφέρουμε ότι τουλάχιστο ένα μέλος της οικογένειας είχε συνοδεύσει τα παιδιά κατά την εισαγωγή τους στο Κέντρο.

Η παρουσία κάποιου οικείου ατόμου ή ειδικού την στιγμή που το παιδί αποχωρίζεται από την οικογένεια του είναι απαραίτητη ώστε το παιδί να νιώσει ασφάλεια κατά τον αποχωρισμό από την οικογένεια του. Η κίνηση αυτή δείχνει στο παιδί ότι η οικογένεια του είναι δίπλα του σε αυτή τη δύσκολη στιγμή.

9. Ποιος υποδέχτηκε τα παιδιά στο Κέντρο πήραμε τις εξής απαντήσεις :

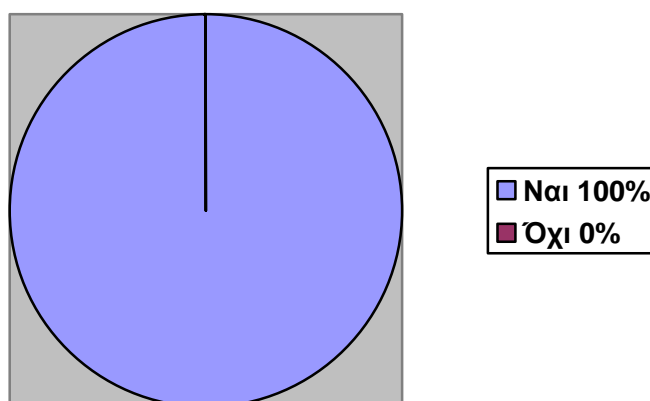
- 11 παιδιά «Η Διευθύντρια».
- 6 παιδιά «Κοινωνική Λειτουργός».
- 6 παιδιά «Προσωπικό».
- 1 παιδί «Η Διευθύντρια και τα παιδιά».
- 3 παιδιά «Η Διευθύντρια και Κοινωνικός Λειτουργός» .
- 1 παιδί «Η Διευθύντρια ,το προσωπικό και τα παιδιά».
- 1 παιδί «Η Διευθύντρια , Κοινωνικός Λειτουργός και τα παιδιά».
- 1 παιδί «Όλα τα παιδιά».

Από τα παραπάνω αποτελέσματα φαίνεται ότι όλα τα παιδιά έτυχαν κάποιας υποδοχής από άτομα του Κέντρου όπως Διευθύντρια, Κοινωνικό Λειτουργό, Προσωπικό και παιδιά. Είναι ένα πολύ σημαντικό

βήμα ώστε τα παιδιά να νιώσουν ασφάλεια, ότι γίνονται αποδεχτά από τα μέλη του προσωπικού και τα ίδια τα παιδιά στο χώρο του Κέντρου. Έτσι ώστε η προσαρμογή τους να γίνει πιο εύκολη κατά την παραμονή τους στο Κέντρο.

10. Πίνακας 6: Δημιουργία νέων φίλων κατά την παραμονή τους στο Κέντρο.

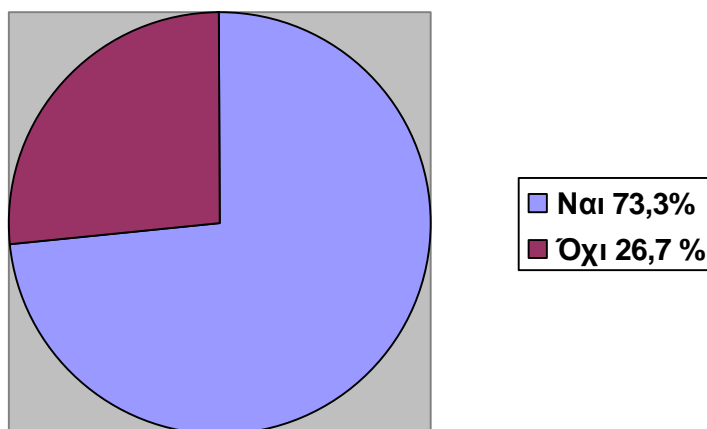
ΝΕΟΙ ΦΙΛΟΙ	ΔΕΙΓΜΑ	ΠΟΣΟΣΤΟ(%)
ΝΑΙ	30	100.0
ΟΧΙ	0	0
ΣΥΝΟΛΟ	30	100.0

Ο πιο πάνω πίνακας δείχνει ότι όλα τα παιδιά έχουν δημιουργήσει καινούργιες φιλίες κατά την παραμονή τους στα Κέντρα Παιδικής Μέριμνας. Αυτό δηλώνει ότι τα παιδιά δεν έχουν κλειστεί στον εαυτό τους και ότι έχουν την ανάγκη επικοινωνίας με συνομήλικους τους και την δημιουργία φιλίας μεταξύ τους. Η έλλειψη στενών δεσμών με την οικογένεια δημιουργεί επίσης την ανάγκη μιας πιο στενής επαφής μέσω της φιλίας η οποία όταν δημιουργείται είναι πολύ δυνατή.

11. Πίνακας 7: Επικοινωνία με παλιούς φίλους.

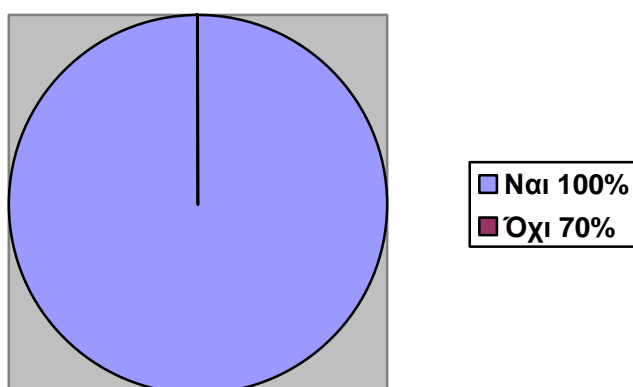
ΕΠΙΚΟΙΝΩΝΙΑ	ΔΕΙΓΜΑ	ΠΟΣΟΣΤΟ(%)
ΝΑΙ	22	73.3
ΟΧΙ	8	26.7
ΣΥΝΟΛΟ	30	100.0

Όπως φαίνεται από τον πιο πάνω πίνακα το 73.3% έχουν επικοινωνία με τους παλιούς τους φίλους ενώ 26.7% δεν διατηρούν κάποια επικοινωνία. Τα παιδιά διατήρησαν τις παλιές τους φιλίες πράγμα το οποίο δείχνει ότι συνέχισαν τις συνήθειες που είχαν πριν την εισαγωγή τους στο Κέντρο. Επίσης, καλό θα ήταν να αναφέρουμε ότι η μετακίνηση στο Κέντρο, δεν στάθηκε εμπόδιο στη συνέχιση φιλικών σχέσεων. Είτε από το σχολείο ή τη γειτονιά, αφού γνωρίζουμε πολύ καλά ότι τα παιδιά που εισέρχονται στα Κέντρα δέχονται κάποιο είδος στιγματισμού.

12. Α) Πίνακας 8: Επικοινωνία με συγγενικό πρόσωπο.

ΕΠΙΚΟΙΝΩΝΙΑ	ΔΕΙΓΜΑ	ΠΟΣΟΣΤΟ(%)
ΝΑΙ	30	100.0
ΟΧΙ	0	0
ΣΥΝΟΛΟ	30	100.0

Σύμφωνα με τον πιο πάνω πίνακα όλα τα παιδιά επικοινωνούν με τα συγγενικά τους πρόσωπα. Όπως φαίνεται η επικοινωνία συνεχίζεται και δεν αποκόπτονται από το συγγενικό τους περιβάλλον, γεγονός στο οποίο συμβάλουν σημαντικά τα Κέντρα Παιδικής Μέριμνας.

12. Β) Με ποιους έχουν επικοινωνία. Απάντησαν:

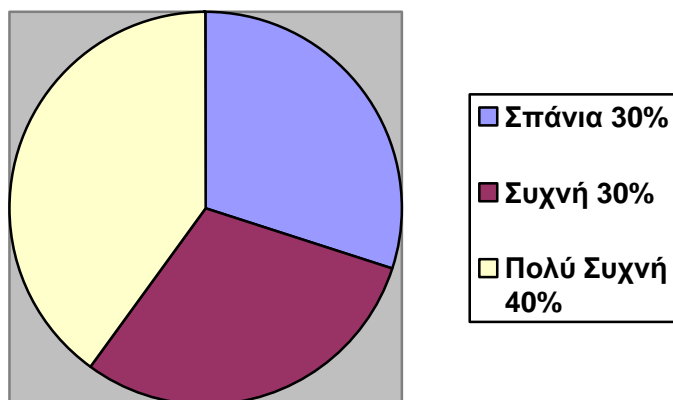
- 2 παιδιά «Με την οικογένεια».
- 1 παιδί «Με τον μπαμπά και τα αδέρφια».
- 2 παιδιά «Με τη μαμά και τα αδέρφια».
- 6 παιδιά «Με τον μπαμπά».
- 2 παιδιά «Με τους γονείς».
- 1 παιδί «Με τη μαμά και τον παπού».
- 1 παιδί «Με τον μπαμπά και τη γιαγιά».
- 1 παιδί «Με τον μπαμπά και παπού».

- 1 παιδί «Με τον μπαμπά, το θείο, τα αδέρφια και τον παππού».
- 1 παιδί «Με τους γονείς και τους θείους».
- 1 παιδί «Με τη μαμά και τους θείους».
- 1 παιδί «Με τον παππού».
- 1 παιδί «Με τον πατέρα τα αδέρφια και τη γιαγιά».
- 1 παιδί «Με τη θεία και τις αδερφές μου».
- 1 παιδί «Με την οικογένεια και τους φίλους» .
- 1 παιδί «Με όλους εκτός από τη μητέρα».
- 2 παιδί «Με όλους όσους είχα πριν»
- 1 παιδί «με τη γιαγιά».
- 1 παιδί « Με γονείς, αδέρφια, ξαδέρφια».
- 1 παιδί «έχει επικοινωνία αλλά δεν διευκρινίζει με ποιους».
- 1 παιδί δεν έχει δώσει απάντηση.

Από τα παραπάνω αποτελέσματα προκύπτει ότι όλα τα παιδιά επικοινωνούν με κάποιο μέλος της οικογένειας τους, όπως είναι η μητέρα, ο πατέρας, τα αδέρφια, η γιαγιά, ο παππούς, θείες-θείοι, εκτός από ένα παιδί που δεν έχει δώσει απάντηση. Η συνεχής επικοινωνία βοηθά τα παιδιά να κατανοήσουν ότι μπορεί να ζουν χωριστά αλλά η οικογένεια τους δεν παύει να υπάρχει, έτσι υποβόσκει μέσα τους η ελπίδα της επιστροφής.

12. Γ) Πίνακας 9 : Πόσο συχνή είναι η επικοινωνία με τα συγγενικά τους πρόσωπα.

ΣΥΧΝΟΤΗΤΑ ΕΠΙΚΟΙΝΩΝΙΑΣ	ΔΕΙΓΜΑ	ΠΟΣΟΣΤΟ(%)
ΣΠΑΝΙΑ	9	30.0
ΣΥΧΝΗ	9	30.0
ΠΟΛΥ ΣΥΧΝΗ	12	40.0
ΣΥΝΟΛΟ	30	100.0

Ο πίνακας αυτός παρουσιάζει ότι το 40.0% έχουν πολύ συχνή επικοινωνία με τα συγγενικά τους πρόσωπα, το 30.0% συχνή και σπάνια αντίστοιχα. Το μεγαλύτερο ποσοστό εδώ μας δηλώνει την έντονη ανάγκη που έχουν τα παιδιά για την επικοινωνία με τα συγγενικά τους πρόσωπα.

12.Δ. Σε συνέχεια της προηγούμενης ερώτησης, αν η επικοινωνία γίνεται με δική τους πρωτοβουλία ή κάποιου άλλου απάντησαν τα εξής:

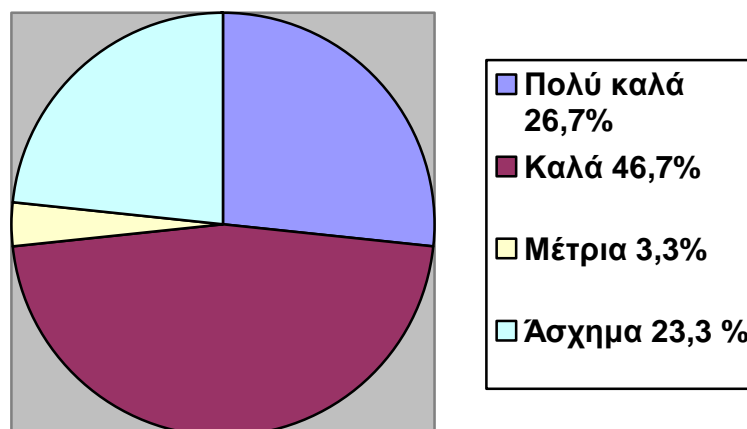
- 22 παιδιά «με δική μου πρωτοβουλία».
- 1 παιδί «και με δική μου και με κάποιου άλλου».
- 1 παιδί «και τα δύο».
- 1 παιδί «από όλων την μεριά».
- 3 παιδιά «ο μπαμπάς τηλεφωνεί τις περισσότερες φορές».
- 2 παιδιά δεν έδωσαν καμία απάντηση.

Τα περισσότερα παιδιά έχουν απαντήσει ότι η επικοινωνία με την οικογένεια γίνεται με δική τους πρωτοβουλία. Από αυτό το σημείο φαίνεται η ανάγκη που έχουν για επικοινωνία με την οικογένειά τους. Επίσης τα παιδιά πληγώνονται από την αδιαφορία των γονιών και της υπόλοιπης οικογένειας προς το παιδί αφού αυτά επιδιώκουν να επικοινωνούν μαζί τους. Αυτό δείχνει ότι οι γονείς επαναπαύονται και

αποποιούνται των ευθυνών τους, αφού πλέον την ευθύνη για την ανατροφή και προστασία των παιδιών την έχει αναλάβει το Κράτος.

13. Πίνακας 10: Πως αισθάνεσαι που μένεις εδώ αυτό το διάστημα της ζωής σου:

	ΔΕΙΓΜΑ	ΠΟΣΟΣΤΟ(%)
ΠΟΛΥ ΚΑΛΑ	8	26.7
ΚΑΛΑ	14	46.7
ΜΕΤΡΙΑ	1	3.3
ΑΣΧΗΜΑ	7	23.3
ΣΥΝΟΛΟ	30	100.0

Όπως φαίνεται στον πιο πάνω πίνακα το 3.3% αισθάνεται μέτρια, το 23.3% άσχημα, το 26.7% πολύ καλά και το 46.7% καλά που παραμένουν αυτό το διάστημα της ζωής τους στο Κέντρο.

Το μεγαλύτερο ποσοστό των παιδιών δηλώνει ότι αισθάνεται καλά πράγμα το οποίο μας δείχνει συναισθηματική ουδετερότητα και απάθεια ως προς την παραμονή τους στο Κέντρο.

14. Με τι τους αρέσει να ασχολούνται περισσότερο στο χώρο.

Απάντησαν:

Ομαδικές ασχολίες:

- 6 παιδιά «Ποδόσφαιρο».
- 2 παιδιά «καλαθόσφαιρα».
- 1 παιδί «με ομάδες».

Ατομικές ασχολίες:

- 2 παιδιά «γυμναστική».
- 2 παιδιά «ζωγραφική».
- 1 παιδί «με τον εαυτό μου».
- 1 παιδί «ποδήλατο».
- 1 παιδί «διάβασμα».
- 1 παιδί «κουζίνα».
- 1 παιδί «παρακολούθηση τηλεόρασης».
- 1 παιδί «ζωγραφική-γυμναστική».
- 1 παιδί «διάβασμα-ζωγραφική».
- 1 παιδί «παρακολούθηση τηλεόρασης και ζωγραφική».

Άλλες ασχολίες:

- 3 παιδιά «παιχνίδια».
- 1 παιδί «όλα».
- 1 παιδί «με τίποτα».
- 1 παιδί «σχεδόν με τίποτα».
- 1 παιδί «μουσική-χορό-τραγούδι».
- 1 παιδί «χορό-ύπνο».
- 1 παιδί «διάβασμα-παρακολούθηση τηλεόρασης-έξοδο».

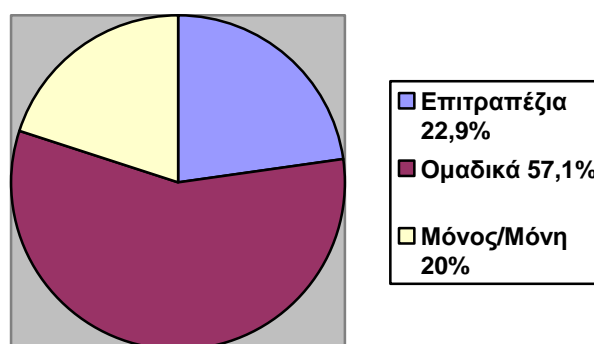
Όπως φαίνεται από τα παραπάνω αποτελέσματα τα παιδιά κατά τον ελεύθερο τους χρόνο ασχολούνται με διάφορες δραστηριότητες όπως ομαδικές, ατομικές και άλλες δραστηριότητες. Οι διάφορες ασχολίες των παιδιών είναι πολύ σημαντικές γιατί έτσι τα βοηθά να ξεφεύγουν από την καθημερινότητα και από σκέψεις που τα απασχολούν. Σύμφωνα με

την θεωρία είναι απαραίτητο το παιχνίδι για τα παιδιά ώστε να αναπτύσσετε η φαντασία τους και η δημιουργική τους σκέψη. Επίσης το παιδικό παιχνίδι είναι πολύ σημαντικό και όταν αυτό είναι ανύπαρκτο, τότε το άτομο μεγαλώνοντας δεν εκφράζει τα συναισθήματα του και έχει χαμηλή ψυχολογική ωριμότητα.

15. Πίνακας 11: Με ποιου είδους παιχνίδια προτιμούν να παίζουν περισσότερο:

*** Σημείωση: Σε αυτό το ερώτημα τα παιδιά μπορεί να έχουν επιλέξει περισσότερες από μία απάντηση.**

ΕΙΔΟΣ ΠΑΙΧΝΙΔΙΟΥ	ΕΠΙΤΡΑΠΕΖΙΑ ΟΜΑΔΙΚΑ	ΟΜΑΔΙΚΑ	ΜΟΝΟΣ/ΜΟΝΗ	ΣΥΝΟΛΟ
ΔΕΙΓΜΑ	8	20	7	35
ΠΟΣΟΣΤΟ(%)	22.9	57.1	20.0	100.0

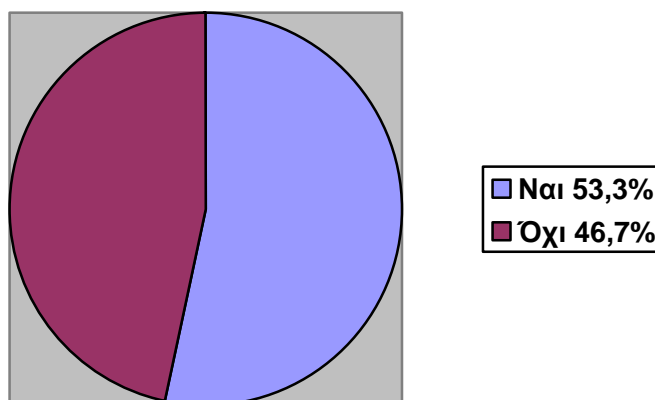
Από τα παραπάνω φαίνεται ότι το 57.1% των απαντήσεων των παιδιών αφορούν ομαδικά παιχνίδια, το 22.9% των απαντήσεων επιτραπέζια ομαδικά και 20.0% των απαντήσεων μόνος/μόνη.

Τα περισσότερα παιδιά επιλέγουν να συμμετέχουν σε ομαδικά παιχνίδια όπου φαίνεται η ανάγκη τους να ανήκουν σε ένα σύνολο στο οποίο αισθάνονται ότι είναι αποδεχτά.

Ένας μικρός αριθμός παιδιών προτιμά το μοναχικό παιχνίδι αντιπροσωπεύει παιδιά εσωστρεφή, με χαμηλή αυτοπεποίθηση, άτομα που δεν εκφράζονται εύκολα και δύσκολα δημιουργούν σχέσεις.

16. Α. Πίνακας 12: Δραστηριότητες με τις οποίες θα ήθελαν να ασχοληθούν τα παιδιά αλλά δεν παρέχονται στο Κέντρο:

ΑΠΑΝΤΗΣΗΣ	ΔΕΙΓΜΑ	ΠΟΣΟΣΤΟ(%)
ΝΑΙ	16	53.3
ΟΧΙ	14	46.7
ΣΥΝΟΛΟ	30	100.0

Από τα αποτελέσματα του πιο πάνω πίνακα φαίνεται ότι το 53.3% απάντησε ότι υπάρχουν δραστηριότητες με τις οποίες θα ήθελαν να ασχοληθούν αλλά δεν παρέχονται στο Κέντρο και το 46.7% απάντησε αρνητικά. Εκφράζουν την δυσαρέσκεια τους για την έλλειψη των παρεχόμενων δραστηριοτήτων μέσα στα Κέντρα.

16. Β. Τα παιδιά που απάντησαν στο προηγούμενο ερώτημα ΝΑΙ μας αναφέρουν παρακάτω με ποιες δραστηριότητες θα ήθελαν να ασχοληθούν:

- Καλαθόσφαιρα/βόλεϊ.
- Ζωγραφική/βόλεϊ/ποδήλατο.
- Με περισσότερα παιχνίδια.
- Βόλεϊ/καλαθόσφαιρα/ποδόσφαιρο.
- Χορός/ζωγραφική.

- Χορός/γυμναστήριο/τραγούδι/ξένες γλώσσες.
- Χορό/τραγούδι/βόλει.
- Χορός/κολύμπι/βόλει/ποδόσφαιρο.
- Καλαθόσφαιρα.
- Χορό.
- Ζωγραφική.
- Χορός/γυμναστική.
- Μουσική.
- Σκάκι/ποδόσφαιρο.
- Ποδόσφαιρο.
- Ποδήλατο.
- 14 παιδιά δεν έδωσαν καμία απάντηση.

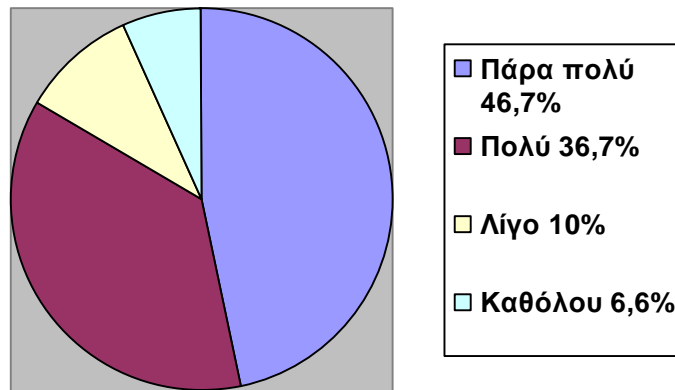
Σύμφωνα με τα παραπάνω οι ασχολίες οι οποίες δεν παρέχονται στο Κέντρο και τα παιδιά θα ήθελαν είναι, καλαθόσφαιρα, βόλει, ζωγραφική, ποδήλατο, ποδόσφαιρο, χορός, γυμναστήριο, τραγούδι, ξένες γλώσσες, κολύμπι, μουσική, σκάκι.

Από τις απαντήσεις των παιδιών προκύπτει ότι τα Κέντρα παρουσιάζουν ελλείψεις όσον αφορά τις δραστηριότητες που παρέχονται προς τα παιδιά.

Από τα αποτελέσματα αυτά προκύπτει η ανάγκη δημιουργίας εκσυγχρονισμένων Κέντρων, που να συνάδουν με την ραγδαία ανάπτυξη της κοινωνίας.

17. Πίνακας 13 : Πόσο οι καθημερινές δραστηριότητες τους ευχαριστούν :

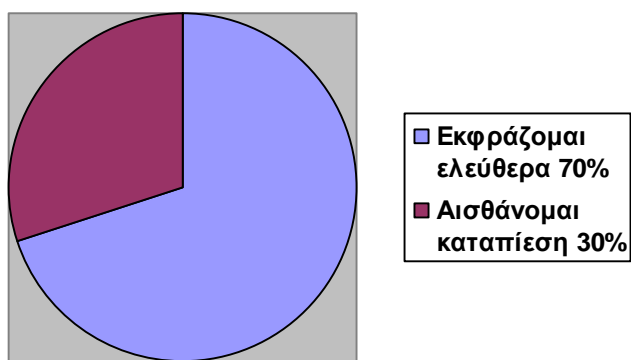
ΣΥΧΝΟΤΗΤΑ ΕΥΧΑΡΙΣΤΗΣΗΣ	ΔΕΙΓΜΑ	ΠΟΣΟΣΤΟ(%)
ΠΑΡΑ ΠΟΛΥ	14	46.7
ΠΟΛΥ	11	36.7
ΛΙΓΟ	3	10.0
ΚΑΘΟΛΟΥ	2	6.6
ΣΥΝΟΛΟ	30	100.0

Από τα πιο πάνω αποτελέσματα διαπιστώνουμε ότι το 46.7% ευχαριστούνται πάρα πολύ, το 36.7% πολύ, το 10.0% λίγο και το 6.6% καθόλου από τις καθημερινές δραστηριότητες.

18. Πίνακας 14: Ανάλυση αποτελεσμάτων για το αν αισθάνονται καταπίεση ή εκφράζονται ελεύθερα στο χώρο αυτό:

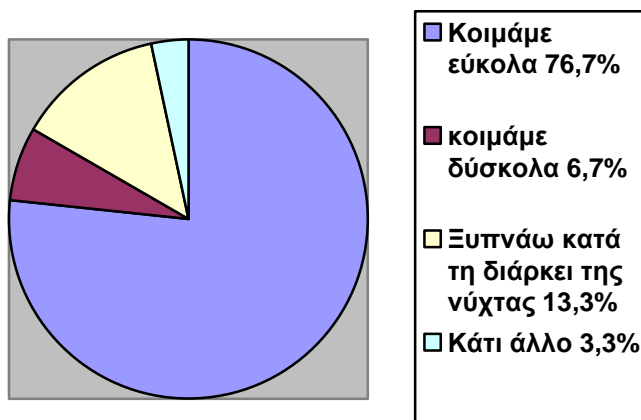
	ΔΕΙΓΜΑ	ΠΟΣΟΣΤΟ (%)
ΕΚΦΡΑΖΟΜΑΙ ΕΛΕΥΘΕΡΑ	21	70.0
ΑΙΣΘΑΝΟΜΑΙ ΚΑΤΑΠΙΕΣΗ	9	30.0
ΣΥΝΟΛΟ	30	100.0

Ο πίνακας αυτός παρουσιάζει ότι το 70.0% εκφράζετε ελεύθερα στο χώρο του Κέντρου και το 30.0% αισθάνεται καταπίεση. Το μεγαλύτερο ποσοστό αισθάνεται άνετα στο να εκφράζετε ελεύθερα στο χώρο του Κέντρου. Από την άλλη όμως ένα σημαντικό ποσοστό δηλώνει ότι αισθάνεται καταπίεση στο χώρο του Κέντρου. Σύμφωνα με τα παραπάνω το κάθε παιδί έχει απαντήσει σχετικά με το πώς αντιλαμβάνεται την ελευθερία και την καταπίεση. Για το πώς εκφράζεται το κάθε παιδί, σημαντικό ρόλο παίζει ο χαρακτήρας του και τα προσωπικά του βιώματα.

19.Α) Πίνακας 15 : Βραδινός ύπνος:

	ΔΕΙΓΜΑ	ΠΟΣΟΣΤΟ(%)
ΚΟΙΜΑΜΑΙ ΕΥΚΟΛΑ	23	76.7
ΚΟΙΜΑΜΑΙ ΔΥΣΚΟΛΑ	2	6.7
ΕΥΠΝΑΩ ΚΑΤΑ ΤΗ ΔΙΑΡΚΕΙΑ ΤΗΣ ΝΥΧΤΑΣ	4	13.3
ΚΑΤΙ ΑΛΛΟ	1	3.3
ΣΥΝΟΛΟ	30	100.0

Ο παραπάνω πίνακας δείχνει ότι το 76.7% κοιμάται εύκολα το βράδυ, το 13.3% ξυπνάει κατά την διάρκεια της νύχτας, το 6.7% κοιμάται εύκολα και το 3.3% απάντησε κάτι άλλο. Το μεγαλύτερο ποσοστό δήλωσε ότι κοιμάται με ευκολία το βράδυ γεγονός που μας δείχνει ότι η απομάκρυνση από το σπίτι και γενικότερα από το οικείο του περιβάλλον δεν το επηρεάζει αρνητικά όσον αφορά τον ύπνο. Τα υπόλοιπα ποσοστά πέρα από τους ψυχολογικούς παράγοντες που μπορεί να οφείλεται, επίσης μπορεί να αποδίδονται και σε βιολογικούς λόγους.

19.Β) Η δυσκολία στον ύπνο αποδίδεται στα παρακάτω :

- «σε άγχος».
- «στο ότι με απασχολούν πολλά».
- «λόγω σκέψης για το που κατάντησα».
- «γιατί θα ήθελα να είμαι με την αδελφή μου»
- «σε έγνοιες είτε είναι της ηλικίας μου είτε είναι οικογενειακές».
- «διψάω».
- «έχω κρεατάκια και δεν μπορώ να κάνω κάτι».

Το 13.3% που μας απάντησε ότι ξυπνάει κατά την διάρκεια της νύχτας το αποδίδει στο άγχος, στο ότι το απασχολούν πολλά, σε σκέψεις για το που κατάντησε, γιατί θα ήθελε να είναι με τα αδέρφια του, σε διάφορες έγνοιες και σε βιολογικούς παράγοντες όπως δίψα και κρεατάκια.

Όπως φαίνεται τα παιδιά προβληματίζονται για διάφορα θέματα τα οποία διαταράσσουν το νυχτερινό τους ύπνο ο οποίος είναι πολύ σημαντικός στην παιδική και εφηβική ηλικία. Όταν διαταράσσεται ο νυχτερινός ύπνος επηρεάζεται η ψυχολογία και η διάθεση του ατόμου η οποία οδηγεί στην ατονία ή στην υπερένταση.

Οι ανησυχίες που έχουν τα συγκεκριμένα παιδιά δεν θα έπρεπε να υπάρχουν σε αυτές της ηλικίες. Οι ανασφάλειες και ο φόβος που αισθάνονται από την απομάκρυνση από την οικογένεια τους επιβαρύνει τον ψυχικό τους κόσμο.

19. Γ) Τα παιδιά που ξυπνούν κατά τη διάρκεια της νύχτας απάντησαν ως εξής:

- «στο ότι σκέφτομαι δικά μου προβλήματα».
- «στις καταπιεστικές συνθήκες».
- «στο άγχος».
- «σε άγχος και στεναχώρια που διαταράσσουν τον ύπνο μου».
- «για να πάω τουαλέτα».
- «καμιά φορά».

Κάποιοι από τους λόγους για τους οποίους τα παιδιά ξυπνούν κατά την διάρκεια της νύχτας συμπίπτουν με αυτούς της παραπάνω απάντησης οι οποίοι είναι το άγχος, στεναχώρια, διάφορα προβλήματα, καταπιεστικές συνθήκες και βιολογικοί λόγοι.

Όπως βλέπουμε εδώ τα παιδιά που έχουν διακεκομμένο ύπνο δεν ξεκουράζονται με αποτέλεσμα να είναι ανήσυχα και κουρασμένα κατά την διάρκεια της ημέρας.

20. Πίνακας 16: Αποτελέσματα για το πού οφείλεται ο φόβος τους:

Στο πιο κάτω πίνακα ορισμένα παιδιά έχουν δώσει περισσότερες από μια απάντηση.

	ΔΕΙΓΜΑ	ΠΟΣΟΣΤΟ(%)
ΣΚΟΤΑΔΙ	13	40.6
ΘΟΡΥΒΟ	5	15.6
ΣΥΓΚΕΚΡΙΜΕΝΟ ΠΡΟΣΩΠΟ	1	3.1
ΚΑΤΙ ΑΛΛΟ	1	3.1
ΚΑΝΕΝΑ ΑΠΟ ΤΑ ΠΑΡΑΠΑΝΩ	9	28.2
ΑΝΑΠΑΝΤΗΤΕΣ	3	9.4
ΣΥΝΟΛΟ	32	100.0

Από τα παραπάνω αποτελέσματα προκύπτει ότι το 40.6% φοβάται το σκοτάδι, το 15.6% απάντησε θόρυβο, το 3.1% συγκεκριμένο πρόσωπο, το 3.1% κάτι άλλο και το 28.2% κανένα από τα παραπάνω. Επίσης το 9.4% δεν έδωσε καμία απάντηση.

Το μεγαλύτερο ποσοστό των παιδιών φοβάται το σκοτάδι, πράγμα το οποίο δεν είναι ανησυχητικό αφού τα περισσότερα παιδιά φοβούνται το σκοτάδι. Επίσης ένα σημαντικό ποσοστό απάντησε ότι φοβάται το θόρυβο, γεγονός το οποίο είναι συνηθισμένο σε παιδιά αυτής της ηλικίας. Παρόλα αυτά ένα μικρό ποσοστό εκφράζει φόβο για ένα συγκεκριμένο πρόσωπο, όπου είναι ανησυχητικό όχι τόσο ως προς τον αριθμό όσο προς την ουσία του γεγονότος που προκάλεσε τον φόβο.

21. Αν έχουν όρεξη για φαγητό μας απάντησαν:

- 20 παιδιά «ναι».
- 4 παιδιά «όχι».
- 2 παιδιά «όχι πάντα»
- 1 παιδί «υπερβολικά θα έλεγα».
- 1 παιδί «πάρα πολύ».
- 1 παιδί «πάντα».
- 1 παιδί «που και που».

Παρόλες τις ανησυχίες των παιδιών δεν φαίνεται να επηρεάζεται η όρεξη τους για φαγητό, αφού τα περισσότερα παιδιά απάντησαν ότι έχουν όρεξη. Συνήθως η όρεξη για φαγητό επηρεάζεται όταν το άτομο δεν είναι σε καλή ψυχολογική κατάσταση όπου είτε αυξάνεται η όρεξη για φαγητό σε υπερβολικό επίπεδο ή μειώνεται η όρεξη για φαγητό επίσης σε υπερβολικό επίπεδο. Επίσης η όρεξη μπορεί να επηρεαστεί και από βιολογικούς παράγοντες .

22. Αν θέλουν να κοιμούνται πολλές ώρες. Απάντησαν:

- 17 παιδιά «ναι».
- 9 παιδιά «όχι».
- 1 παιδί «μέτρια».
- 1 παιδί «από το βράδυ ως το πρωί».
- 1 παιδί «ναι αλλά και όχι».
- 1 παιδί «ναι ώστε να ξεχνιέμαι από κάποια προβλήματα ή όταν είμαι πολύ κουρασμένος».

Από τα παραπάνω αποτελέσματα φαίνεται ότι ένας μεγάλος αριθμός παιδιών 17 και άνω θέλουν να κοιμούνται πολλές ώρες. Άλλα θέλουν να κοιμούνται από το πρωί μέχρι το βράδυ, άλλα για να ξερνιούνται από κάποια προβλήματα και άλλα γιατί είναι πολύ κουρασμένα. Μερικοί λόγοι που οδηγούν κάποια άτομα στο να κοιμούνται πολλές ώρες είναι η σωματική και η ψυχολογική κούραση. Η ανάγκη που έχει κάποιος για πολλές ώρες ύπνου είναι ένα από τα συμπτώματα της κατάθλιψης.

23. Αν αισθάνονται συχνά κουρασμένα. Απάντησαν:

- 12 παιδιά «όχι».
- 10 παιδιά «ναι».
- 1 παιδί «συνεχώς».
- 1 παιδί «όχι πάντα».
- 1 παιδί «αρκετά συχνά».
- 1 παιδί «τις περισσότερες φορές».
- 1 παιδί «μερικές φορές».
- 1 παιδί «κάπου κάπου».
- 1 παιδί «πάρα πολύ».
- 1 παιδί «κάθε μεσημέρι που επιστρέφω από το σχολείο».

Από τις παραπάνω απαντήσεις φαίνεται ότι ένας σημαντικός αριθμός παιδιών 18 απάντησαν ότι αισθάνονται συχνά κουρασμένα, μερικές φορές, κάπου-κάπου, πάρα πολύ, αρκετά συχνά, συνεχώς και όχι πάντα.

Οι απαντήσεις αυτές δείχνουν ότι τα παιδιά δεν ξεκουράζονται αρκετά, πράγμα που μπορεί να οφείλεται και από τις απαντήσεις που πήραμε από προηγούμενες ερωτήσεις, στο ότι έχουν δυσκολία να κοιμηθούν το βράδυ ή στο ότι ξυπνούν κατά τη διάρκεια της νύχτας. Η κούραση μπορεί να είναι και φυσικό επακόλουθο έντονης άσκησης ή άλλων ασχολιών κατά τη διάρκεια της μέρας.

24. Εάν επιδιώκουν να είναι με παρέες ή μόνοι δόθηκαν οι εξής απαντήσεις:

- 24 παιδιά «ναι με παρέες».
- 2 παιδιά «φυσικά».
- 2 παιδιά «μόνος/νή».
- 1 παιδί «και με παρέες και μόνος».
- 1 παιδί «θέλω αλλά έχω συγκεκριμένες φίλες».

Όπως φαίνεται από τις παραπάνω απαντήσεις σχεδόν όλα τα παιδιά μας απάντησαν, το καθένα με διαφορετικό τρόπο, ότι προτιμούν να παίζουν με παρέες παρά μόνα.

Αυτό είναι πολύ θετικό για τα παιδιά, γιατί δεν απομονώνονται και είναι ένας πολύ καλός τρόπος επικοινωνίας και έκφρασης, πράγμα που βοηθά στην κοινωνικοποίηση τους.

25. Εάν εκφράζουν με ευκολία τα αισθήματα τους απάντησαν:

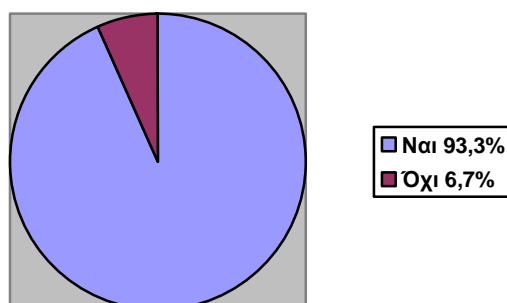
- 16 παιδιά «όχι».
- 10 παιδιά «ναι».
- 1 παιδί «ναι σε συγκεκριμένα πρόσωπα».
- 1 παιδί «δεν εκφράζομαι εύκολα».
- 1 παιδί «όταν βρω το κατάλληλο άτομο».
- 1 παιδί «δεν θα το έλεγα».

Τα παραπάνω αποτελέσματα δείχνουν ότι ένας σημαντικός αριθμός παιδιών 16 στο σύνολο φαίνεται να δυσκολεύεται στην έκφραση των συναισθημάτων. Ένας επίσης σημαντικός αριθμός παιδιών (10), απάντησαν ότι εκφράζουν με ευκολία τα συναισθήματα τους, άλλα μόνο σε συγκεκριμένα πρόσωπα και άλλα παιδιά ότι δεν εκφράζονται εύκολα.

Το να εκφράζει κάποιος τα συναισθήματα του σε κάποιον δεν είναι εύκολο πράγμα. Τα παιδιά πρέπει πρώτα να αισθανθούν ότι εμπιστεύονται κάποιον και μετά να εκφράσουν τα οποιαδήποτε συναισθήματά τους. Η έκφραση συναισθημάτων εξαρτάται επίσης από τον χαρακτήρα του κάθε ατόμου και το οικογενειακό περιβάλλον μέσα στο οποίο μεγάλωσε.

26. Πίνακας17: Συνεργασία με Κοινωνική Λειτουργό:

	ΔΕΙΓΜΑ	ΠΟΣΟΣΤΟ(%)
ΝΑΙ	28	93.3
ΟΧΙ	2	6.7
ΣΥΝΟΛΟ	30	100.0

Από τον παραπάνω πίνακα φαίνεται ότι το 93.3% έχουν συνεργασία με Κοινωνικό Λειτουργό ενώ το υπόλοιπο 6,7% δεν έχει συνεργασία.

Η συνεργασία με τον Κοινωνικό Λειτουργό είναι πολύ σημαντική γιατί βοηθά τα παιδιά να συζητήσουν οτιδήποτε τα απασχολεί, να ζητήσουν ότι χρειάζονται. Γενικά, τα βοηθά να γνωρίζουν ότι υπάρχει κάποιος τον οποίο μπορούν να εμπιστευτούν και να έχουν ως σημείο αναφοράς.

27.Α) Αν έχουν φίλους από το σχολείο. Απάντησαν:

- 24 παιδιά «ναι».
- 2 παιδιά «όχι».
- 1 παιδί «πάρα πολλούς».
- 1 παιδί «ναι πολλούς».
- 1 παιδί «πάρα πολλούς και αρσενικά και θηλυκά».
- 1 παιδί «φυσικά είμαι αξιαγάπητη».

Τα ποιο πάνω αποτελέσματα δείχνουν ότι όλα σχεδόν τα παιδιά έχουν φίλους από το σχολείο εκτός από 2 που απάντησαν «όχι».

Σύμφωνα με την εξελικτική ψυχολογία η παιδική φιλία είναι μία στενή και έντονη συναισθηματική σχέση που νιώθει το παιδί προς ένα άλλο ή και περισσότερα παιδιά. Η σχέση αυτή έχει ένα ιδιαίτερο νόημα για το παιδί: οι φίλοι παίζουν μαζί, πηγαινοέρχονται στο σχολείο μαζί, μελετούν μαζί, συζητούν συχνά τα προβλήματα τους, ανταλλάσσουν συχνά τηλεφωνήματα κα.

Επίσης αναφέρεται ότι το παιδί χωρίς παιδικούς φίλους εισέρχεται στην εφηβεία και αργότερα στην ενήλικη ζωή με σοβαρή ψυχοκοινωνική ανεπάρκεια. Η παιδική φιλία είναι μια πρώτη έκφραση της ανάγκης που νιώθει το άτομο στην ενήλικη ζωή για οικειότητα, για στενή διαρκή ψυχική επαφή με τον ετερόφυλο σύντροφό του. Οι παιδικές φιλίες δίνουν τις πρώτες ευκαιρίες στο άτομο να νιώθει ελεύθερο να μοιράζεται τις σκέψεις του και τα συναισθήματα του με κάποιον άλλον, χωρίς να φοβάται ότι απειλείται το δικό του Εγώ.

27.B) Αν συμμετέχουν σε προγράμματα ή δραστηριότητες στο σχολείο. Απάντησαν:

- 13 παιδιά «ναι».
- 2 παιδιά «ομάδα ποδοσφαίρου».
- 8 παιδιά «όχι».
- 2 παιδιά «χορό».
- 1 παιδί «μουσική».
- 1 παιδί «χορό και γυμναστική».
- 1 παιδί «χορό και μουσική».
- 1 παιδί «σπάνια».
- 1 παιδί «ναι είναι ένας τρόπος να ξεχνιέμαι».

Από τα παραπάνω αποτελέσματα φαίνεται ότι τα παιδιά συμμετέχουν σε διάφορα προγράμματα και δραστηριότητες του σχολείου τους όπως ομάδα ποδοσφαίρου χορό, μουσική και γυμναστική. Ένας μικρός σχετικά αριθμός παιδιών 8, δεν συμμετέχουν σε προγράμματα ή δραστηριότητες του σχολείου.

Η συμμετοχή των παιδιών σε τέτοιου είδους προγράμματα και δραστηριότητες είναι σημαντική γιατί φανερώνει ότι τα παιδιά έχουν όρεξη και ενέργεια και δεν παραμένουν αδρανή. Τα βοηθά να ξεφεύγουν από την καθημερινότητα και τις διάφορες σκέψεις που τα απασχολούν όπως μερικά παιδιά μας απάντησαν σε προηγούμενες ερωτήσεις. Με αυτό τον τρόπο ο χρόνος τους στο σχολείο περνά ευχάριστα και δημιουργικά.

28. Αν έχουν εκπροσώπους όπου εκφράζουν τις θέσεις τους και τα προβλήματα τους στα όργανα διοίκησης απάντησαν:

- 15 παιδιά «όχι».
- 13 παιδιά «ναι».
- 1 παιδί «κατά κάποιο τρόπο ναι».
- 1 παιδί «σε όλο το προσωπικό».

Από τις πιο πάνω απαντήσεις των παιδιών προκύπτει ότι περίπου ο μισός αριθμός των παιδιών έχουν εκπροσώπους όπου εκφράζουν τις θέσεις τους και τα προβλήματά τους στα όργανα διοίκησης ενώ το υπόλοιπο των παιδιών όχι.

Καλό θα ήταν όλα τα παιδιά να είχαν εκπροσώπους ώστε οργανωμένα να θέτουν τις θέσεις και τα προβλήματά τους στην

διοίκηση, να συζητούν και να προσπαθούν να βρουν μαζί διάφορες λύσεις..

29. Α) Αν λένε εύκολα ότι φιλοξενούνται στο Κέντρο. Απάντησαν:

- 13 παιδιά «όχι».
- 12 παιδιά «ναι».
- 2 παιδιά «όχι γιατί ποτέ δεν ξέρω πως θα αντιδράσουν».
- 1 παιδί «όχι ντρέπομαι».
- 1 παιδί «κάπου νιώθω άσχημα».
- 1 παιδί δεν έδωσε απάντηση.

Τα πιο πάνω αποτελέσματα δείχνουν ότι μόνο 12 από τα παιδιά λένε εύκολα ότι φιλοξενούνται σε Κέντρο Παιδικής Μέριμνας. Από τα υπόλοιπα παιδιά, τα 27 απάντησαν «όχι», «όχι γιατί δεν ξέρω πως θα αντιδράσουν», «όχι ντρέπομαι», «κάπου νιώθω άσχημα» και 1 παιδί δεν έδωσε καμία απάντηση.

Όπως φαίνεται η πλειοψηφία των παιδιών, δεν έχουν αποδεχτεί το γεγονός ότι φιλοξενούνται στο Κέντρο και αποφεύγουν να το λένε είτε γιατί ντρέπονται, είτε γιατί δεν ξέρουν πως θα αντιδράσουν οι άλλοι απέναντι σε αυτά. Ίσως να σκέφτονται ότι οι άλλοι θα τους λυπηθούν, ή ακόμη και να φοβούνται ότι θα στιγματιστούν γιατί μένουν σε Κέντρο.

29.Β) Συνεχία της προηγούμενης ερώτησης, ζητήσαμε να μας πουν αν οι φίλοι τους, τους επισκέπτονται στο Κέντρο:

- 16 παιδιά «όχι».
- 11 παιδιά «ναι».
- 1 παιδί «μερικές φορές».
- 1 παιδί «όχι δεν μου αρέσει».
- 1 παιδί «όχι δεν θέλω εγώ».

Τα αποτελέσματα αυτά δείχνουν ότι 16 από τα παιδιά απάντησαν ότι οι φίλοι τους δεν τα επισκέπτονται στο Κέντρο, 11 παιδιά ότι τα επισκέπτονται, και τα υπόλοιπα 3 ότι τα επισκέπτονται μερικές φορές, δεν τους αρέσει ή δεν το θέλουν τα ίδια.

Φαίνεται ότι τα περισσότερα παιδιά δεν θέλουν οι φίλοι τους να τα επισκέπτονται στο Κέντρο πράγμα που υποδηλώνει ότι τα παιδιά ίσως

να αισθάνονται άσχημα ή να μην αισθάνονται άνετα να έρχονται οι φίλοι τους στο Κέντρο.

30. Αν φροντίζουν το δωμάτιο μόνοι τους απάντησαν:

- 18 παιδιά «ναι».
- 5 παιδιά «με τα άλλα κορίτσια».
- 4 παιδιά «όχι».
- 1 παιδί «ναι πάντα».
- 1 παιδί «ναι μ' αρέσει η καθαριότητα».

Από τα πιο πάνω αποτελέσματα φαίνεται ότι τα περισσότερα παιδιά, φροντίζουν μόνα τους το δωμάτιο τους ή μαζί με άλλα παιδιά. Ένας πολύ μικρός αριθμός παιδιών 4, δεν φροντίζουν μόνα τους το δωμάτιο τους.

Το γεγονός ότι τα παιδιά έχουν το δικό τους δωμάτιο και τον προσωπικό τους χώρο και φροντίζουν γι' αυτόν, είναι πολύ θετικό στοιχείο γιατί φαίνεται να έχουν προσαρμοστεί και δέχονται σαν δικό τους τον χώρο αυτό.

31. Αν συμμετέχουν στις καθημερινές δραστηριότητες του Κέντρου. Απάντησαν:

- 16 παιδιά «ναι».
- 11 παιδιά «όχι».
- 3 παιδιά δεν έδωσαν καμία απάντηση.

Όπως φαίνεται τα πιο πολλά παιδιά συμμετέχουν σε καθημερινές δραστηριότητες του Κέντρου. Όμως εδώ πρέπει να αναφέρουμε ότι ο μισός περίπου αριθμός των παιδιών είναι αγόρια. Τα πιο πολλά αγόρια μας απάντησαν ότι δεν συμμετέχουν σε τέτοιου είδους δραστηριότητες.

Είναι θετικό όμως τα παιδιά να συμμετέχουν σε καθημερινές δραστηριότητες γιατί τα βοηθά να αισθάνονται τον χώρο δικό τους και να είναι πιο άνετα. Αυτό δείχνει επίσης ότι τα παιδιά εκτός από τα δικαιώματα που έχουν αναλαμβάνουν και ορισμένες ευθύνες όπου θα τα βοηθήσει να γίνουν υπεύθυνα άτομα.

32. 1) Αν τους αρέσει να φροντίζουν τον εαυτό τους απάντησαν ναι γιατί:

- 6 παιδιά «ναι».
- 6 παιδιά «γιατί θέλω να είμαι όμορφος/όμορφη».
- 2 παιδιά «γιατί θέλω να αισθάνομαι καλύτερα».
- 2 παιδιά «γιατί θέλω να είμαι καλά με τον εαυτό μου».
- 2 παιδιά «για να είμαι καθαρός/ή και όμορφος/όμορφη».
- 2 παιδιά «γιατί μου αρέσει».
- 3 παιδιά «θέλω να είμαι καθαρός/ή».
- 1 παιδί «γιατί θέλω να δείχνω στους γύρω μου ότι είμαι υπεύθυνη/νός για τον εαυτό μου».
- 1 παιδί «μου αρέσει να είμαι ωραίος/ωραία».
- 1 παιδί «για να με βλέπουν ότι είμαι όμορφος/όμορφη».
- 1 παιδί «γιατί θέλω ν' αρέσω».
- 1 παιδί «γιατί θέλω ν' αρέσω και να νιώθω καλά με τον εαυτό μου».
- 1 παιδί «για να είμαι ωραίος/α και να μην έχω ψείρες».

Από τα παραπάνω αποτελέσματα προκύπτει ότι αρέσει στα παιδιά να φροντίζουν τον εαυτό τους γιατί θέλουν να είναι όμορφα, να αισθάνονται καλά με τον εαυτό τους, να είναι καθαρά, να δείχνουν ότι είναι υπεύθυνα για τον εαυτό τους, να είναι ωραία, να βλέπουν οι άλλοι ότι είναι όμορφα, να αρέσουν στους άλλους και να μην έχουν ψείρες.

Φαίνεται ότι όλα τα παιδιά φροντίζουν για την ατομική τους καθαριότητα και ανησυχούν για το πώς θα φαίνονται στα μάτια των άλλων. Όπως φαίνεται ορισμένα παιδιά ίσως να θέλουν κατά κάποιο τρόπο να καμουφλάρουν με την εξωτερική τους εμφάνιση τον εσωτερικό τους κόσμο που μπορεί να είναι σε πολύ άσχημη ψυχολογική κατάσταση. Ίσως όμως κάποια άλλα παιδιά να τα βοηθά να αισθάνονται καλύτερα με τον εαυτό τους και τους άλλους με το να φροντίζουν τον εαυτό τους.

32. 2) Στην ίδια ερώτηση απάντησε όχι:

- 1 παιδί.

Μόνο ένα παιδί απάντησε ότι δεν του αρέσει να φροντίζει τον εαυτό του. Το γεγονός ότι δεν φροντίζει τον εαυτό του ίσως να είναι ένας τρόπος αντίδρασης ως προς την παραμονή του στο Κέντρο.

33. Εάν τα προσωπικά τους είδη τα αγοράζουν μόνοι τους ή αν συνοδεύονται από κάποιο μέλος του προσωπικού. Απάντησαν:

- 6 παιδιά «μόνος/μόνη».
- 5 παιδιά «διευθύντρια».
- 5 παιδιά «με το προσωπικό».
- 3 παιδιά «συνοδεύομαι».
- 3 παιδιά «ναι».
- 3 παιδιά «και τα δύο».
- 2 παιδιά «η επιμελήτρια».
- 1 παιδί «με την Κοινωνική Λειτουργό».
- 1 παιδί «με την αδελφή μου».
- 1 παιδί «όχι»

Από τα παραπάνω αποτελέσματα φαίνεται ότι μόνο 6 παιδιά αγοράζουν μόνα τα προσωπικά τους αντικείμενα. Τα υπόλοιπα παιδιά συνοδεύονται από την Διευθύντρια, τον Κοινωνικό Λειτουργό, κάποιο άλλο μέλος του προσωπικού ή με τα αδέρφια τους.

Τα παιδιά που συνοδεύονται ίσως να είναι μικρής ηλικίας και δεν μπορούν να αγοράζουν μόνα τους τα προσωπικά τους αντικείμενα, ενώ τα παιδιά που είναι μεγαλύτερης ηλικίας έχουν την ελευθερία να αγοράζουν μόνα τους τα προσωπικά τους αντικείμενα. Όταν τα παιδιά έχουν την ελευθερία της διακίνησης εκτός του κέντρου μόνα, δεν αισθάνονται εγκλωβισμένα. Επίσης τα βοηθά να αναλαμβάνουν πρωτοβουλίες και την ευθύνη για τον εαυτό τους.

34. Πιο χρώμα προτιμούν να χρησιμοποιούν όταν ζωγραφίζουν.

Απάντησαν:

- 7 παιδιά «κόκκινο».
- 6 παιδιά «γαλάζιο».
- 6 παιδιά «πράσινο».
- 3 παιδιά «δεν μου αρέσει να ζωγραφίζω».
- 2 παιδιά «μαύρο».
- 1 παιδί «ροζ, μπλε».
- 1 παιδί «κίτρινο, πορτοκαλί, γαλάζιο».
- 1 παιδί «κόκκινο, ροζ».
- 1 παιδί «κόκκινο, γαλάζιο».
- 1 παιδί «πράσινο, κόκκινο, μαύρο, άσπρο, πορτοκαλί, μπλε».
- Και 1 παιδί δεν έδωσε καμία απάντηση.

Όπως φαίνεται από τις παραπάνω απαντήσεις τα παιδιά έχουν διάφορες προτιμήσεις στα χρώματα ενώ μόνο 2 παιδιά προτιμούν να χρησιμοποιούν το μαύρο χρώμα όταν ζωγραφίζουν.

Πολλοί ειδικοί επιστήμονες ερευνητές, μετά από πολλά πειράματα και θεωρίες γύρω από τη σημασία των χρωμάτων πού το άτομο τοποθετεί στο σχέδιό του κατέληξαν στα εξής:

- Το κόκκινο εκφράζει άτομο με ζωηρές και γρήγορες συγκινήσεις, όχι και πολύ βαθιές, ευαισθησία στην υποβολή, αυθορμητισμό ενστικτώδεις παρωθήσεις (θυμός), παιδική και νευρωτική συμπεριφορά.
- Το πορτοκαλί εκφράζει άτομα με εξωστρέφεια, μάλλον συναισθηματική, χωρίς άμεση εκτόνωση, συμπεριφορά θερμή, ηρεμία, αυτουπερεκτίμηση, βασανισμό καταδιόξεως, προβολή του εγώ μέσα στον κόσμο.
- Το κίτρινο εκφράζει άτομο με καθαρό και ψυχρό δυναμισμό, φιλόδοξο, που ρυθμίζει τις σχέσεις, διευκρινίζει συμπάθειες ή αντιπάθειες και ως επικεφαλής είναι συχνά ανεπαρκές.
- Το πράσινο εκφράζει άτομο κοινωνικό, ευαίσθητο, με ψυχολογική επαφή. Το ανοιχτό πράσινο εκφράζει εξωστρεφική τάση με παρωθητικότητα ή δραστηριότητα (κίτρινο). Το σκοτεινό πράσινο εκφράζει εσωστρεφική τάση που φτάνει ως την υπερσυγκινησία και την συγκινησιακή απροσαρμοστέα. (αν κόκκινο, κίτρινο και πορτοκαλί απουσιάζουν).
- Το γαλάζιο ρυθμίζει τη συναισθηματική συμπεριφορά, είναι το χρώμα που πιο πολύ προτιμάται από τα φυσιολογικά άτομα και επίσης από τα **παιδιά** του σταδίου, που χαρακτηρίζονται από την

ανάπτυξη της λογικής. Το σκοτεινό γαλάζιο εκφράζει την επικράτηση των σκοτεινών δυνάμεων. Το υπερβολικό γαλάζιο εκφράζει υποκείμενο ελεγχόμενο.

- Το μαύρο χρώμα είναι το χρώμα των νευρωτικών, των εφηβικών διαταραχών και των καταθλιπτικών ατόμων.
- Το λευκό είναι ένα χρώμα που επίσης χρησιμοποιείται λίγο από τα φυσιολογικά άτομα. Συχνά στους σχιζοφρενικούς ή τους επιληπτικούς (όπου συνδέεται με το κόκκινο). Αντιδράσεις εκρηκτικές και απότομες. Τάσεις φυγής.

Ο προσδιορισμός της προβολικής αξίας που έχουν τα χρώματα, δε στηρίζεται στην παράταξη τους, αλλά στον τρόπο που συνδιάζονται. Ο συνδυασμός του γαλάζιου, του κόκκινου και του πράσινου, είναι αυτός που πιο πολύ προτιμάται και αντιπροσωπεύει μάλιστα την καλύτερη μίξη της πιο κανονικής προσωπικότητας. Το πράσινο, το κίτρινο και το σκούρο (καφέ) φανερώνουν ζωτικότητα. Το γαλάζιο, μαύρο και γκρίζο, αποτελούν το σύνδρομο της μείωσης των εντάσεων. Η απουσία του χρώματος εκφράζει το συναισθηματικό κενό που νιώθει το παιδί μπροστά σε ορισμένα θέματα.

Από απαντήσεις που πήραμε από τα παιδιά φαίνεται να επικρατούν τα χρώματα κόκκινο, γαλάζιο και πράσινο όπου οι ερμηνείες τους δόθηκαν παραπάνω και μετά άλλα χρώματα όπως πορτοκαλί, μαύρο, ροζ, μπλε, κίτρινο, άσπρο.

Κάποια παιδιά ανέφεραν επίσης ότι δεν τους αρέσει να ζωγραφίζουν πράγμα που δείχνει ότι τα παιδιά αυτά νιώθουν συναισθηματικό κενό για κάποια θέματα.

35. Πιο χρώμα θα έβαζαν στην σημερινή μέρα. Απάντησαν:

- 7 παιδιά «κόκκινο».
- 5 παιδιά «πράσινο».
- 4 παιδιά «γαλάζιο».
- 2 παιδιά «μαύρο».
- 2 παιδιά «πορτοκαλί».
- 1 παιδί «ροζ».
- 1 παιδί «άσπρο, κόκκινο, γαλάζιο, πράσινο».
- 1 παιδί «μπλε».
- 1 παιδί «κίτρινο».
- 1 παιδί «κόκκινο, ροζ».
- 1 παιδί «φούξια».

- Και 4 παιδιά δεν έδωσαν καμία απάντηση.

Όπως φαίνεται από τις παραπάνω απαντήσεις τα παιδιά έχουν διάφορες προτιμήσεις στα χρώματα ενώ μόνο 2 παιδιά προτιμούν να χρησιμοποιούν το μαύρο χρώμα όταν ζωγραφίζουν. Τα διάφορα χρώματα που χρησιμοποίησαν τα παιδιά προσδιορίζουν άτομα με διαφορετικές προσωπικότητες, όπως έχουμε αναλύσει τα χρώματα όπως παραπάνω.

Το μαύρο και άσπρο, τα χρησιμοποιούν συνήθως άτομα νευρωτικά, καταθλιπτικά. Εκφράζουν επίσης και εφηβικές διαταραχές.

36. Τι θα ήθελαν ν' αλλάξει για να γίνει καλύτερη η διαμονή τους στο κέντρο. Απάντησαν:

- 7 παιδιά «5x5 γήπεδο ποδοσφαίρου».
- 1 παιδί «τα έπιπλα».
- 1 παιδί «τα θρανία».
- 1 παιδί να φτιάξουν τα δωμάτια να έχουν ζωγραφιές».
- 1 παιδί «χώρο για βόλεϊ».
- 1 παιδί «το χώρο πιο καινούργιο».
- 1 παιδί «ο χώρος να γίνει πιο ευχάριστος, διακόσμηση».
- 1 παιδί «ποδήλατα».
- 1 παιδί «παιδική χαρά».
- 1 παιδί «πολλά».
- 1 παιδί «πολλά δεν λέγονται γραπτώς».
- 1 παιδί «ο τρόπος αντιμετώπισης προβλημάτων και η συμπεριφορά».
- 1 παιδί «η συμπεριφορά κάποιου προσώπου απέναντι μου».
- 1 παιδί «να φύγω για να βρω την υγεία μου».
- 2 παιδιά «τα πάντα».
- 1 παιδί «ναι».
- 3 παιδιά «τίποτα».
- 2 παιδιά «όχι».
- Και 2 παιδιά δεν έδωσαν καμία απάντηση.

Από τις παραπάνω απαντήσεις προκύπτει ότι ο μεγαλύτερος αριθμός παιδιών θα προτιμούσε να αλλάξει κάτι από τον χώρο όπως, η διακόσμηση, να αλλάξουν τα έπιπλα και να προστεθούν χώροι για διάφορα παιχνίδια.

Στη συνέχεια ένας μικρός αριθμός παιδιών απάντησε ότι θα ήθελαν να αλλάξουν τα εξής: ο τρόπος αντιμετώπισης προβλημάτων και η συμπεριφορά κάποιων προσώπων, τα πάντα και να φύγουν για να βρουν την υγεία τους.

Τα παιδιά φαίνεται ότι χρειάζονται και έχουν να προτείνουν ορισμένες αλλαγές για να γίνει καλύτερη η διαμονή τους στο Κέντρο, όμως δεν αρκεί απλά τις θέλουν αλλά και να τις διεκδικήσουν από τους αρμόδιους.

Το γεγονός ότι τα παιδιά θέλουν να γίνουν αλλαγές στο Κέντρο που φιλοξενούνται είναι θετικό στοιχείο γιατί φαίνεται να αποδέχονται την παραμονή τους εκεί και προνοούν για ένα καλύτερο μέλλον.

37. Πως ονειρεύονται το μέλλον τους. Απάντησαν:

- 2 παιδιά «ηλεκτρολόγος».
- 1 παιδί «με μηχανές».
- 1 παιδί «ν' ανοίξω το δικό μου συνεργείο και να αγοράσω μια Ferrari».
- 1 παιδί «μηχανικός».
- 2 παιδιά «ποδοσφαιριστής».
- 1 παιδί «να γίνω γιατρός».
- 1 παιδί «να σπουδάσω και να βρω δουλειά για να είμαι ανεξάρτητος/η».
- 1 παιδί «να βρω δουλειά».
- 1 παιδί «να γίνω διευθύντρια».
- 1 παιδί «χαρούμενο και αισιόδοξο».
- 1 παιδί «να πάω στην Αργεντινή να βρω τον Benjamin Rojas».
- 2 παιδιά «να γίνω κομμώτρια».
- 1 παιδί «να είμαι ευτυχισμένη/νος».
- 1 παιδί «αστυνομικός».
- 1 παιδί «να πετύχω τους στόχους μου».
- 1 παιδί «πετυχημένη Rock τραγουδίστρια».
- 1 παιδί «να γίνω οδοντίατρος».
- 1 παιδί «να γίνω δασκάλα».
- 1 παιδί «να σπουδάσω».

- 1 παιδί «να πραγματοποιηθούν τα όνειρα μου».
- 1 παιδί «ελπίζω να σπουδάσω αυτό που θέλω και να δημιουργήσω μια σωστή και καλή οικογένεια».
- 1 παιδί «να γυρίσω σπίτι όπως παλιά».
- 1 παιδί «δεν θέλω να μάθεις».
- 1 παιδί «δεν θέλω να ξέρεις τι θα κάνω στο μέλλον μου».
- 1 παιδί «δεν απαντάω».
- 2 παιδιά «καλό».

Τα πιο πάνω αποτελέσματα παρουσιάζουν ότι η πλειοψηφία των παιδιών είναι αισιόδοξα για το μέλλον τους αναφέροντας ότι θέλουν να σπουδάσουν (διάφορες ειδικότητες) ή να καταξιωθούν ως επαγγελματίες (σε διάφορους επαγγελματικούς χώρους).

Ορισμένα παιδιά φάνηκε ότι ήταν αρνητικά στο συγκεκριμένο ερώτημα και απάντησαν ότι δεν ήθελαν να μάθουμε τι θα κάνουν στο μέλλον. Ίσως όντως να μην ήθελαν να εκφράσουν τι σκέφτονται για το μέλλον τους ή μπορεί να ήθελαν να μας προκαλέσουν την προσοχή ή απλά από αντίδραση ή να μην έχουν στόχους.

Ένα παιδί έχει απαντήσει ότι θα ήθελε να επιστρέψει πίσω στην οικογένειά του. Το παιδί αυτό ίσως να μην έχει αποδεχθεί τον αποχωρισμό από το οικογενειακό του περιβάλλον και μόνη του βλέψη είναι να επιστρέψει σ' αυτό. Αυτό δηλώνει ότι είναι άτομο προσκολλημένο στην οικογένεια του πράγμα το οποίο θα αποφέρει εμπόδια στην ενήλικη του ζωή.

Τα παιδιά που έδωσαν κάποια απάντηση για το πώς ονειρεύονται το μέλλον τους φαίνεται να μην επηρεάζονται αρνητικά από την παραμονή τους στο Κέντρο και θέτουν στόχους προσδοκώντας ότι θα τα πραγματοποιήσουν. Τα άτομα αυτά πιθανόν να παρουσιάσουν μια μελλοντική υγιή εξέλιξη.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΕΚΤΟ

ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ ΑΠΟ ΕΡΕΥΝΑ ΚΑΙ ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

6.1. Συμπεράσματα:

Από τα αποτελέσματα τις πιο πάνω έρευνας καταλήγουμε στο συμπέρασμα ότι, ένας μεγάλος αριθμός παιδιών εισέρχεται στα Κέντρα Παιδικής Μέριμνας και παραμένει εκεί μέχρι την ενηλικίωση του, έτσι δημιουργείται ο λεγόμενος όρος ιδρυματοποίηση.

Τα εν λόγω παιδιά έχουν αδέρφια που διαμένουν σε άλλα Κέντρα Παιδικής Μέριμνας πράγμα το οποίο δηλώνει ότι το πρόβλημα προέρχεται από την οικογένεια.

Πολλές φορές τα παιδιά αυτά δεν βιώνουν την βίαιη μετακίνηση όχι μόνο μία φορά απομακρύνοντας από την οικογένεια τους αλλά δυστυχώς και την μετακίνηση τους από το ένα Κέντρο στο άλλο.

Ενώ αρχικά τα παιδιά αναφέρουν ότι τα συνόδευσαν στο Κέντρο άτομα του συγγενικού του περιβάλλοντος, στη συνέχεια παρατηρείται ότι η επικοινωνία επιδιώκεται κυρίως από τα ίδια τα παιδιά και όχι εκ μέρους της οικογένειας. Έτσι συμπαιρένουμε ότι αφού τα παιδιά τοποθετηθούν στο Κέντρο η οικογένεια επαναπαύεται.

Ως αποτέλεσμα της στέρησης της οικογένειας τα παιδιά έχουν ανάγκη να διατηρούν τις παλιές τους φιλίες αλλά και να δημιουργούν νέες και πιο δυνατές.

Σύμφωνα με τις ανάγκες των παιδιών και τις εξελικτικής μας κοινωνίας τα Κέντρα παρουσιάζεται να έχουν πολλαπλές ελλείψεις όσων αφορά τους χώρους, τον εξοπλισμό καθώς επίσης και τις δραστηριότητες που παρέχουν στα παιδιά.

Παρόλα αυτά θα μπορούσαμε να πούμε ότι υπάρχει αρκετό υποστηρικτικό περιβάλλον στο χώρο του Κέντρου, όπου όλο το προσωπικό μαζί προσπαθεί για μια υγιή συμβίωση όλων αυτών των παιδιών. Όπως φαίνεται και από τα αποτελέσματα της έρευνας τα παιδιά μπορούν να εκφράζονται ελεύθερα στο χώρο και νιώθουν άνετα και σ' αυτό συμβάλει αυτό που αναφέρουμε παραπάνω στην καλή σχέση προσωπικού και παιδιών.

Τα παιδιά ενώ από τη μια αναφέρουν ότι θέλουν να κοιμούνται πολλές ώρες, από την άλλη λένε ότι, το άγχος που τα διακατέχει και τα προβλήματα που τα απασχολούν, δημιουργούν έντονη ανησυχία με αποτελέσματα να διαταράσσεται ο ύπνος τους ή να κοιμούνται με δυσκολία.

Σχεδόν όλα τα παιδιά έχουν συνεργασία με τον Κοινωνικό Λειτουργό, έτσι φαίνεται η καλή σχέση που έχουν μεταξύ τους και πόσο σημαντικός είναι ο ρόλος του Κοινωνικού Λειτουργού στα κέντρα.

Παρατηρείται στα παιδιά η τάση να αποφεύγουν να λένε στους άλλους ότι διαμένουν σε Κέντρα αυτό το διάστημα της ζωής τους.

Μεγάλη έμφαση, δίνεται από τα παιδιά στην ατομική τους καθαριότητα και στην εξωτερική τους εμφάνιση, γιατί έτσι πιστεύουν ότι θα γίνονται αποδεχτοί από τους άλλους.

Τελειώνοντας, ένα από τα θετικά στοιχεία της έρευνας στην πλειοψηφεία τα παιδιά κάνουν όνειρα για το μέλλον τους όπως το να σπουδάσουν, να βρουν μια καλή δουλειά και το να δημιουργήσουν μια σωστή και καλή οικογένεια.

Όπως ελέχθη και στην αρχή σκοπός της έρευνας μας είναι, να δούμε κατά πόσον η ομαδική ζωή στο Κέντρο επηρεάζει την ψυχολογία του παιδιού δηλαδή, πως η αποστέρηση από το φυσικό περιβάλλον,

τραυματίζει τον ψυχικό κόσμο ενός παιδιού. Για το λόγο αυτό απευθυνθήκαμε στο Κέντρο Παιδικής Μέριμνας θηλαίων και στο Κέντρο Παιδικής Μέριμνας Αρένων (Σκαγιοπούλειο) Πατρών.

Μέσα από την βιβλιογραφική ανασκόπηση και την έρευνα που πραγματοποιήσαμε, παρατηρήσαμε ότι συνεχίζουν τα Κέντρα αυτά να έχουν διάφορες ελλείψεις και να παρουσιάζουν διάφορες δυσλειτουργίες. Επίσης φαίνεται από την βιβλιογραφία και από προηγούμενες έρευνες ότι, στο μεγαλύτερο ποσοστό των παιδιών αυτών που ζουν σε Κέντρα Παιδικής Μέριμνας (Κ.Π.Μ.) αποστερούνται του φυσικού περιβάλλοντος παρουσιάζουν δυσλειτουργίες στην ψυχολογική τους ισορροπία, συναισθηματική ουδετερότητα και δυσκολία στην έκφραση συναισθημάτων.

Διαπιστώσαμε τέλος από την έρευνα ότι στα Κέντρα Παιδικής Μέριμνας όλο το προσωπικό μαζί προσπαθεί και στηρίζει τα παιδιά, υπάρχουν καλές σχέσεις μεταξύ τους έτσι τα παιδιά αισθάνονται ασφαλή.

Σύμφωνα με τα αποτελέσματα της έρευνας του Ινστιτούτου υγείας του παιδιού, από την ευρωπαϊκή ένωση με θέμα Μαθησιακές δυσκολίες έμφαση έδωσαν στα εξής:

- Στο μέσο όρο παραμονής των παιδιών στα Κέντρα Παιδικής Μέριμνας ο οποίος είναι μέχρι 2 έτη. Πράγμα το οποίο το παρουσιάζουμε και στα αποτελέσματα τις έρευνας που διεξήγαμε και εμείς.
- Επίσης στην τακτική επικοινωνία που έχουν τα παιδιά με συγγενικά τους πρόσωπα. Γεγονός το οποίο ισχύει και στην δική μας έρευνα με πρόσθετο στοιχείο ότι την πρωτοβουλία γι' αυτήν την επικοινωνία την έχουν αποκλειστικά τα παιδιά.
- Τέλος, πάντοτε σύμφωνα με την ίδια έρευνα δίνεται το στοιχείο ότι 1 στα 10 παιδιά δεν έχει καμία επικοινωνία εκτός Κέντρου

Παιδικής Μέριμνας (Κ.Π.Μ.). Σ' αυτό το σημείο η δική μας έρευνα παρουσιάζει κάτι τελείως διαφορετικό ότι, όλα τα παιδιά έχουν επικοινωνία εκτός ιδρύματος είτε αυτά είναι ομάδες που συμμετέχουν ή παιδιά από το σχολείο.

Στη συνέχεια σύμφωνα με τα αποτελέσματα μιας άλλης έρευνας Τυπολογία της κοινωνικής συμπεριφοράς παιδιών που ζουν σε Κέντρα, Ανάλυση αντιστοιχιών σε δεδομένα παρατήρησης χρονικής δειγματοληψίας βλέπουμε τα παρακάτω:

- Τη δυσκολία που έχουν τα παιδιά τα οποία μεγάλωσαν σε Κέντρα Παιδικής Μέριμνας στις διαπροσωπικές τους σχέσεις και στην εκδήλωση των συναισθημάτων τους πράγμα το οποίο προκύπτει έντονα και από την δική μας έρευνα.

6.2. Προτάσεις:

- Συστηματική Κοινωνική Εργασία με την οικογένεια να ξεπεραστούν τα προβλήματα/αιτίες εισαγωγής με στόχο την επιστροφή των παιδιών στο φυσικό τους περιβάλλον.
- Ενίσχυση της οικογένειας για επικοινωνία με το παιδί.
- Το κράτος πρόνοιας θα πρέπει να προωθήσει τα προγράμματα της αναδοχής και τις υιοθεσίες κάτω από νόμιμες διαδικασίες ούτως ώστε η παραμονή των παιδιών στα Κέντρα να είναι όσον το δυνατόν για μικρότερο χρονικό διάστημα.
- Καλό θα ήταν για τα παιδιά τα οποία έχουν αδέρφια να παραμένουν μαζί στο ίδιο Κέντρο.
- Να δίνεται προσοχή στις μετακινήσεις των παιδιών από το ένα Κέντρο στο άλλο καλό θα ήταν να αποφεύγονται.
- Συχνή επικοινωνία των υπεύθυνων του Κέντρου με τους γονείς η συγγενείς των παιδιών και παρότρυνση στην επικοινωνία μεταξύ τους.
- Στήριξη των παιδιών όσον αφορά της φιλικές τους σχέσης εκτός Κέντρου Παιδικής Μέριμνας (Κ.Π.Μ.) και του παλιού φιλικού γειτονικού τους περιβάλλοντος.
- Πιο συχνή επίβλεψη όσον αφορά τα παρεχόμενα στο Κέντρο για τα παιδιά.
- Βελτίωση του υποστηρικτικού περιβάλλοντος, πρόσληψη περισσότερων εξειδικευμένων ατόμων.
- Βελτίωση τόσο εσωτερικού όσο και εσωτερικού χώρου του Κέντρου.
- Παρότρυνση των παιδιών στις ατομικές/ομαδικές εργασίες.

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

- Αγάθωνος – Γεωργοπούλου Ελένη. Future outlook for child protection policies in Europe. Σελ:239-247.
- Γαζεριάν Μπ. (1984). Κοινωνική εργασία με ομάδες σε ιδρύματα, Σχολή κοινωνικής εργασίας Ι.Α.Κ.Ε.
- Δημητρόπουλος Ευστάθιος Γ, (1994). Εισαγωγή στην μεθοδολογία τις επιστημονικής έρευνας, Αθήνα, Έλλην. Σελ:15-30.
- Ζαγούρα Σταυρούλα. Σημειώσεις κοινωνικής εργασίας σε ιδρύματα. Α.Τ.Ε.Ι. Πατρών.
- Ζωγράφου Ανδρέας (2002). Κοινωνική εργασία με κοινότητα. Σελ:50-60.
- Ζαφείρης Αλέξανδρος Γ. - Ζαφείρη Ελένη Α.-Μουζακίτης Χρήστος Α. (1999). Οικογενειακή θεραπεία. Σελ:5-50.
- Ησαΐας Κ (1985). Σεμινάριο.
- Ιατρίδης Δ (1990). Σεμινάριο.
- Καλλινικάκη Θεανώ (1998). Μεγαλώνοντας σε ίδρυμα, Αθήνα. Σελ:6-58.
- Κωνσταντίνα Γεωργίου Φωτοπούλου, Γυναικεία Ζητήματα Πάτρα 2003. Σελ: 53-55.
- Louis Cohen Lawrence Manion (1994). Μεθοδολογία της εκπαιδευτικής έρευνας, Αθήνα, Εκδόσεις Μεταίχμιο. Σελ:100-215.

- Μαρκαντώνης, 1991. Σελ: 391.
- Μαρκόπουλου – Λαμπάτου Χρ. Κοινωνική εργασία σε ιδρύματα. Τ.Ε.Ι Κρήτης. Σελ:1-43.
- Miss Rowe (1977). Πρακτικά Πανελλήνιου Συμποσίου.
- Οικογένεια-Ευρώπη-21^{ος} Αιώνας: Όραμα και θεσμοί. Πρακτικά από το Ευρωπαϊκό φόρουμ για την οικογένεια. Μάιος 1998. Σελ:382-387.
- Παναγοπούλου Άννα (1992). Εκλογή. Σελ:90-95.
- Παρασκευόπουλου Ιωάννου Ν.(1985). Εξελικτική Ψυχολογία «Η ψυχική ζωή από τη σύλληψη έως την ενηλικίωση», Τόμος 3, Αθήνα. Σελ:23-174.
- Πατσιά Τούλα (1999). Κοινωνικό περισκόπιο. Σελ:1-20.
- Πιτσιλλίδου Φωτούλα (1992). Παιδική στέγη Λάρνακας. Σελ:1-13.
- Rosenstrater Ψυχολογική – Παιδαγωγική εγκυκλοπαίδεια (1991).
- Σαββουλίδου-Λευτάκη, 1991. Σελ: 339.
- Σύγχρονες τάσεις για τη φροντίδα και προστασία των παιδιών. Παδική Στέγη Λάρνακας. Σελ:2-5.
- Τέμπρεου Δήμητρα (1985). Σεμινάριο.
- Τρισελιώτης και Κουσίδου (1985). Σεμινάριο. Τσαούσης Δ. (1977). Πρακτικά Πανελλήνιου Συμποσίου.
- Triseliotis και Κουσίδου, 1985. Σελ: 43-44.

- Umberto Eco, (2001). Πως γίνεται μια διπλωματική εργασία, Αθήνα, νήσος. Σελ:15-45.
- Φιλίππιδου Μαρίας Ν. Σημειώσεις από τις παραδόσεις στο μάθημα Μέσα διαγνωστικά και θεραπευτικά (Κοινωνικής Εργασίας). ΤΕΙ Αθήνας. Σελ:15-30.
- Πρακτικά πανελλήνιου συμποσίου (1977). ΠΟΡΙΣΜΑΤΑ ΟΜΑΔΩΝ.
- Τμήμα υπηρεσιών κοινωνικής ευημερίας (1992). Εκπαιδευτικό σεμινάριο με θέμα: ιδρυματική παιδική φροντίδα. Σελ:1-20.
- Από τα κείμενα του ευρωπαϊκού φόρουμ για την μέριμνα του παιδιού (1994) .

Πηγές internet:

1. Childmentalhealth.gr. Κέντρο πληροφόρησης για την ψυχική υγεία του παιδιού και του εφήβου. 29/05/2006.
2. Hellas.teipir.gr. Ελευθεροτυπία Ελλάδα. 29/05/2006.
3. Disabled.gr. 15/01/2007.
4. Dlib@libh.uoc.gr. 06/02/2007.
5. www.stress.gr 20/01/2007.
6. www.sinigoros.gr 08/02/2007.
7. www.xatzikiriakio.gr 10/02/2007.
8. www.cyprus.gov.cy 15/03/2007.
9. www.noisi.gr 06/05/2006.

Παράρτηματα

ΕΡΩΤΗΜΑΤΟΛΟΓΙΟ

Σε έρευνα που διεξάγουμε για το πώς η παραμονή σε κέντρα παιδικής μέριμνας επηρεάζει την ψυχολογία των ατόμων, θα σας παρακαλούσαμε να απαντήσετε στις παρακάτω ερωτήσεις. Τονίζουμε επίσης ότι το ερωτηματολόγιο είναι ανώνυμο.

Παρακαλούμε να συμπληρώσετε με **v** όπου ισχύει.

1. Φύλο.

A) Άρρεν

B) θήλυ

2. Ηλικία

A) 6-8 ετών

B) 9-11 ετών

Γ) 12-14 ετών

Δ) 15-17 ετών

E) 18 ετών και άνω

3. Για πόσο χρονικό διάστημα βρίσκεσαι στο κέντρο παιδικής μέριμνας;

A) 1 έτος

B) 2 έτη

Γ) 3 έτη

Δ) 4 έτη

E) 5 έτη και άνω

4. A) Έχετε αδέρφια;

1) Ναι

2) Όχι

B) Αν ναι, φιλοξενείται κάποιο απ' αυτό στο ίδιο ή σε κάποιο άλλο κέντρο;

.....

Γ) Αν φιλοξενείται σε κάποιο άλλο κέντρο υπάρχει επικοινωνία μεταξύ σας;

.....

5. Πριν έρθεις σε αυτό το κέντρο είχε φιλοξενηθεί σε κάποιο άλλο;

.....

6. Σε είχε ενημερώσει κάποιος ότι θα ερχόσουν στο κέντρο; Αν ναι ποιος;

- A) κάποιος από την οικογένεια
- B) κοινωνική λειτουργός, ψυχολόγος
- Γ) κάποιος άλλος
- Δ) κανείς

7. Ποια ήταν τα συναισθήματα σου όταν σε πληροφόρησαν ότι πρόκειται να έρθεις στο κέντρο;

.....
.....

8. Ποιος σε συνόδευσε στο κέντρο παιδικής μέριμνας που ήρθες;

.....

9. Ποιος σε υποδέχτηκε στο κέντρο;

.....

10. Έχεις κάνει νέους φίλους κατά τη παραμονή σου εδώ;

- A) Ναι
- B) Όχι

11. Έχεις επικοινωνία με τους παλιούς σου φίλους;

- A) Ναι
- B) Όχι

12. Εξακολουθείς να έχεις επικοινωνία με συγγενικό σου πρόσωπο;

- A) 1) Ναι
- 2) Όχι

B) Αν ναι με ποιους;

.....

Γ) Πόσο συχνή είναι η επικοινωνία σου μαζί τους;

- 1) Σπάνια
- 2) Συχνή
- 3) Πολύ συχνή

Δ) Γίνεται με δική σου πρωτοβουλία ή κάποιου άλλου;

.....

13. Πως αισθάνεσαι που μένεις εδώ σε αυτό το διάστημα της ζωής σου;

- 1) Πολύ καλά
- 2) Καλά
- 3) Μέτρια
- 4) Άσχημα

14. Με τι σου αρέσει να ασχολείσαι περισσότερο μέσα στο χώρο αυτό;

.....
.....

15. Ποιου είδους παιχνίδια προτιμάς περισσότερο να παίζεις;

- 1) επιτραπέζια παιχνίδια
- 2) ομαδικά (π.χ. μπάσκετ, ποδόσφαιρο, βόλλευ κλπ.)
- 3) προτιμώ να παίζω μόνος/μόνη

16. Α) Υπάρχουν δραστηριότητες με τις οποίες θα ήθελες να ασχοληθείς αλλά δεν παρέχονται εδώ;

- 1) Ναι
- 2) Όχι

B) Αν ναι ποιες είναι αυτές;

- 1)
- 2)
- 3)
- 4)
- 5)

17. Είσαι ευχαριστημένος/η με το ωράριο των καθημερινών δραστηριοτήτων (π.χ. Ξύπνημα, λούσιμο, ντύσιμο, πλύσιμο, φαγητό, ύπνος το βράδυ);

- A) Πάρα πολύ ευχαριστημένος/η
- B) Πολύ ευχαριστημένος/η
- Γ) Λίγο ευχαριστημένος//η

Δ) Καθόλου ευχαριστημένος/η

18. Με την παραμονή σου στο χώρο αυτό αισθάνεσαι ότι μπορεί να εκφράζεσαι ελεύθερα ή καταπιέζεσαι;

A) Εκφράζομαι ελεύθερα

B) Αισθάνομαι καταπίεση

19. A) Πως θα χαρακτήριζες τον βραδινό σου ύπνο στο χώρο που διαμένεις;

1) Κοιμάμαι εύκολα

2) Κοιμάμαι δύσκολα

3) Ξυπνάω κατά τη διάρκεια της νύχτας

4) Κάτι άλλο

B) Αν έχεις δυσκολία στον ύπνο σου που το αποδίδεις;

.....
.....

Γ) Αν ξυπνάς κατά τη διάρκεια της νύχτας που το αποδίδεις;

.....
.....

20. Φοβάσαι;

A) Το σκοτάδι

B) Τους θορύβους

Γ) Κάποιο συγκεκριμένο πρόσωπο

Δ) Κάτι άλλο

E) Κανένα από τα παραπάνω

21. Έχεις όρεξη για φαγητό;

.....
.....

22. Θέλεις να κοιμάσαι πολλές ώρες;

.....
.....

23. Αισθάνεσαι συχνά κουρασμένος/η;

24. Επιδιώκεις να είσαι με παρέες ή μόνος/η;

25. Εκφράζεις εύκολα τα συναισθήματα σου;

26. Α) Έχεις συνεργασία με την κοινωνική λειτουργό στο χώρο;
 1) Ναι
 2) Όχι
27. Α) Έχεις φίλους από το σχολείο;

- B) Συμμετέχεις σε προγράμματα – δραστηριότητες του σχολείου σου (οικολογικές δραστηριότητες, ομάδες χορού, μουσικής, κοινωνικό όμιλο);

28. Έχετε εκπροσώπους όπου εκφράζουν τη θέση σας και τα προβλήματα σας στα όργανα διοίκησης (Διευθύντρια, Δ.Σ.);

29. Α) Λες εύκολα ότι φιλοξενείσαι στο κέντρο;

- B) Έρχονται φίλοι σου να σε επισκεφτούν στο κέντρο;

30. Φροντίζεις το δωμάτιο σου μόνος/η;

31. Συμμετέχεις σε καθημερινές δραστηριότητες του κέντρου (κουζίνα, σερβίρισμα κλπ.);
32. Σ' αρέσει να φροντίζεις τον εαυτό σου (εμφάνιση);

- 1) Αν ναι γιατί
- 2) Αν όχι γιατί
33. Τα προσωπικά σου είδη, όπως ο ρουχισμός, τα αγοράζεις μόνος/η ή συνοδεύεσαι από κάποιο άλλο μέλος του προσωπικού;

34. Ποιο χρώμα προτιμάς να χρησιμοποιείς όταν ζωγραφίζεις;

35. Αν σου έλεγα να βάλεις χρώμα στην σημερινή ημέρα, ποιο θα έβαζες;

36. Τι θα ήθελες να αλλάξει για να γίνει καλύτερη η διαμονή σου εδώ;

- Σας ευχαριστούμε για τον χρόνο που διαθέσατε για να απαντήσετε το ερωτηματολόγιο μας.

Υπ. Καθηγήτρια: Κα Γαϊτάνη Ρεγγίνα
 Σπουδάστριες: Κυπαρισσένου Χρυσανγή
 Σταμοκώστα Γεωργία
 Χαραλαμπία Ταμπουκάρη

Τ.Ε.Ι. ΠΑΤΡΑΣ – ΣΧΟΛΗ ΕΠΑΓΓΕΛΜΑΤΩΝ ΥΓΕΙΑΣ & ΠΡΟΝΟΙΑΣ

Νίκος Φραγκούλης: Ένας άνθρωπος με απόψεις, με στόχους, με όνειρα για το μέλλον.

Είναι ο εκπρόσωπος 122 παιδιών που ζουν στο ΠΗΚΠΑ της Βούλας. Μόλις είχε επιστέψει από την Κύπρο, όταν τον συναντήσαμε. Είχε πάρει μέρος στους Κύπρο-Ελλαδικούς Ειδικούς αγώνες όπου κέρδισε 3 χρυσά μετάλλια: στίβο, στο σλάλομ και στη σφαίρα. Αθλητής μαθητής Λυκείου, πρόεδρος του Συλλόγου, πως όμως, ο ίδιος αυτοκαθορίζεται, πως νιώθει, ο ίδιος με τον εαυτό του, έχοντας πετύχει να μην είναι απλώς ένας τρόφιμος ιδρύματος.

10.Είμαι πάρα πολύ ευαίσθητος, κλειστός στα πολύ προσωπικά μου ζητήματα, αλλά και κοινωνικός. Πιστεύω ότι οι περιπέτειες της ζωής μου με έχουν ωριμάσει.

11.Από πότε είσαι πρόεδρος και ποια είναι τα καθήκοντα σου;

Είμαι πρόεδρος εδώ και περίπου δύο χρόνια. Ο ρόλος μου είναι να συγκροτώ τον Σύλλογο, να μπορώ να υπερασπίζομαι το κοινό καλό των παιδιών, ώστε να βγάλουμε προς τα έξω την αληθινή μας ταυτότητα, ότι υπάρχουμε και μπορούμε να ζούμε μέσα στα κοινωνικά πλαίσια σαν όλα τα άτομα με ειδικές ικανότητες.

12.Ποια είναι τα αιτήματά σας;

Ανάλογα με τα προβλήματα που τυχαίνουν ζητούμαι αυτά που ανέφερα παραπάνω.

13. Πως θα χαρακτήριζες την ζωή σου στο ΠΙΚΠΑ;

Ζω 20 χρόνια στο ΠΙΚΠΑ, πρώτα στις Πεντέλης και τα τελευταία 5 χρόνια στις Βούλας. Είναι ένα πολύ καλό περιβάλλον, αλλά η ψυχολογία κάθε παιδιού είναι πολύ διαφορετική. Όσο περνάν τα χρόνια η ψυχολογία του ανθρώπου μέσα σε οποιοδήποτε ίδρυμα δεν είναι ότι καλύτερο. Οι γονείς μας επέλεξαν να κάνουν ένα άλφα τρόπο ζωής και για προσωπικούς τους λόγους επέλεξαν να μας φέρουν στο ίδρυμα. Οπότε εμείς ζούμε με αυτά που έχουμε, κάνει ο καθένας ότι καλύτερο για τον εαυτό του, προκειμένου να επιβιώσει. Και εγώ αυτό ακριβώς προσπαθώ να κάνω.

14. Τι θα μπορούσε να γίνει για να είναι καλύτερα τα πράγματα;

15. Κάποτε το ΠΙΚΠΑ είχε μεγάλη έλλειψη προσωπικού. Τώρα έχει αυξηθεί. Κάθε εργαζόμενος κάνει ότι μπορεί. Έρχονται μικρά παιδιά, φεύγουν τα μεγάλα. Κανονικά το ίδρυμα είναι για παιδιά μέχρι 16 χρονών, αλλά συνήθως μας κρατούν περισσότερο.

16. Μετά που πηγαίνουν τα παιδιά;

17. Σε ιδρύματα χρόνιων παθήσεων.

18. Εσύ τι θα πρότεινες;

19. Το καλύτερο για όλους θα ήταν να βρισκόμαστε με τις οικογένειες μας. Αλλά αφού δε γίνεται, θα έλεγα να παίρνουν την

ευθύνη αυτοί που διευθύνουν το χώρο και ξέρουν που είναι καλύτερα για μας. Βέβαια, κάποια πράγματα μας έχουν πονέσει πολύ δε μπορούμε να τα αποδεχτούμε, αλλά όμως τα αποδεχόμαστε, γιατί μεγαλώνουμε , ωριμάζουμε, ζούμε κάθε στιγμή της ζωής μας, κάθε ώρα. Σε μια δύσκολη (ή τραγική) στιγμή υπάρχει ένας ψυχολόγος και μπορείς να πεις σ' αυτόν κάτι που σε απασχολεί.

20. Ποια είναι τα σχέδιά σου για το μέλλον.

21. Πριν μιλήσω για το μέλλον θέλω να αναφερθώ στο παρελθόν.

Στο σχολείο πήγα στα 11 μου χρόνια. Άργησα πολύ, γιατί έκαναν πάρα πολλές επεμβάσεις. Δε μπορώ να πω ότι έβγαλα κανονικά το δημοτικό, διότι τότε οι συνθήκες δεν ήταν ιδανικές, όχι από άποψη δικής μου προσαρμογής, αλλά από τη στάση του εκπαιδευτικού προς το μαθητή. Δε βοηθούσαν οι δάσκαλοι. Πήγαινα σε δημόσιο σχολείο, αφού τα ιδιωτικά δε δέχονται άτομα με κινητικές δυσκολίες. Δε τα έπαιρνα εύκολα τα γράμματα και οι δάσκαλοι είχαν αρνητική εικόνα για μένα. Οι δάσκαλοι δεν ήθελαν να μου δώσουν απολυτήριο. Με παρέμβαση κοινωνικού λειτουργού πέρασα στο ανώτερο σκαλοπάτι!

22. Το σχολείο ήταν μέσα στο ΠΙΚΠΑ;

23. Ναι, στις Πεντέλης μέχρι την Τετάρτη δημοτικού και μετά της Βούλας. Ο δάσκαλος εδώ ήταν πολύ καλός, αλλά έβρισκε διάφορες προφάσεις για να μην κάνει μάθημα. Εγώ όμως κράτησα ότι ήταν καλός μαζί μου!

24. Στο Γυμνάσιο καθυστέρησα πολύ να προσαρμοστώ. Είχα πολλά προβλήματα με τους συμμαθητές μου, αλλά και με φιλόλογους. Τώρα είμαι στο Λύκειο Ηλιούπολης. Πηγαίνω άρα πολύ καλά και οι καθηγητές μου είναι ευχαριστημένοι, όπως και εγώ. Θα προτιμούσα αυτά να τα πουν οι ίδιοι, να μη φτάσω στην υπεροψία που δε μου αρέσει καθόλου. Μετά το Λύκειο θα ακολουθήσω το Πανεπιστήμιο, Ψυχολογία ή σπουδές Κοινωνικού Λειτουργού, σύμφωνα με τις επιδόσεις μου. Θέλω να βοηθήσω τα παιδιά που έχουν μεγαλύτερα προβλήματα από μένα και να τους δώσω να καταλάβουν πως στη ζωή δεν είναι εύκολα όλα. Υπάρχουν δυσκολίες που άλλοτε φαίνονται και άλλοτε όχι. Αλλά με την βοήθεια των συνανθρώπων μας μπορούμε να κάνουμε ότι μπορεί να φανταστεί καθένας από μας. Τη ζωή μας, καλώς-κακώς, ΕΜΕΙΣ ΤΗΝ ΚΑΝΟΥΜΕ ΝΑ ΦΑΙΝΕΤΑΙ ΔΥΣΚΟΛΗ, με τον τρόπο, με τις σκέψεις μας και με ότι βγάζουμε προς τα έξω. Γι' αυτό θα πρέπει να αντιμετωπίζουμε το κάθε πρόβλημα με μεγαλύτερη αισιοδοξία, ώστε να μπορέσουμε να επιβιώσουμε και εμείς μέσα στο κοινωνικό σύνολο. Διαφορετικά, είμαστε χαμένοι.

Σε όποιον πάρει την απόφαση να δημιουργήσει μια οικογένεια, θα έλεγα μέσα από αυτά που έχω περάσει και έχω βιώσει, να μην κάνουν το ίδιο λάθος με εκείνο π[ου] έκαναν οι γονείς μου, αλλά ΝΑ ΕΧΟΥΝ ΤΗΝ ΔΥΝΑΜΗ ΚΑΙ ΤΟΛΜΗ ΝΑ ΑΠΟΔΕΧΟΝΤΑΙ ΑΥΤΟ ΠΟΥ τους ΣΤΕΛΝΕΙ Ο ΘΕΟΣ. Διαφορετικά, να μην κάνουν τίποτα. Οι επιστήμονες γιατροί σου λένε τώρα αν είσαι ικανός να δημιουργήσεις οικογένεια. Αυτά τα λέω, γιατί δεν ήθελα σε καμιά περίπτωση να βρεθεί ένα παιδί στη δική μου θέση. Όχι

ότι δεν περνάω καλά, όχι ότι η ζωή μου είναι μίζερη, όχι γιατί είμαι απελπισμένος.

Στο ίδρυμα μπόρεσα να ωριμάσω. Βλέποντας κάποιες καταστάσεις, ευχάριστες ή δυσάρεστες, μπόρεσα να επιβιώσω και να ωριμάσω γρηγορότερα. Αυτό το οφείλω σε αυτούς που μεγάλωσαν και μου έδωσαν πολλά θετικά και αρνητικά, ώστε να επιβιώσω και να γίνω αυτό που έχω γίνει μέχρι σήμερα.

Ευχαριστώ όσους κατανόησαν όσα είπα και ελπίζω να μην έγινα βαρετός.

-

Σημείωση ΑΝΑΠΗΡΙΑ ΤΩΡΑ: το κείμενο μας δόθηκε από τον ίδιο το Νίκο Φραγκούλη. Έχει δημοσιευθεί σε άλλο έντυπο, αλλά δεν γνωρίζουμε σε ποιο. Το αναδημοσιεύουμε ωστόσο επειδή πρέπει να μείνει στην ιστορία της αναπηρίας στην Ελλάδα.

Το παραπάνω κείμενο δημοσιεύθηκε στον ιστοχώρο disabled.gr

Μπορείτε να βρείτε ανάλογα κείμενα στην διεύθυνση <http://www.disabled.gr>

ΤΜΗΜΑ ΥΠΗΡΕΣΙΩΝ
ΚΟΙΝΩΝΙΚΗΣ ΕΥΗΜΕΡΙΑΣ

1. Οι παρόντες κανονισμοί αφορούν τη λειτουργία των παιδικών στεγών της οποίας ο διευθυντής ιδρύει δυναμεί του άρθρου 15 του περί παιδίων νόμου (κεφ,352).

2. Η παιδική στέγη λειτουργεί κατά αυτό το τρόπο ώστε να προάγεται η ευημερία και η κοινωνική αποκατάσταση των τροφίμων.

3.(1) Εξαίρεση των ειδικών περιπτώσεων την οποία εγκρίνει ο διευθυντής, στην παιδική στέγη γίνονται δεκτά παιδιά ηλικίας 5 μέχρι 14 ετών.

(2) Τις εισδόχες και απολύσεις αποφασίζει ο επαρχιακός λειτουργός ευημερίας κατοπίν εισηγήσεως συμβουλευτικής επιτροπής απαρτιζόμενης από ένα λειτουργό εκπροσωπόντας τον Ε.Δ.Ε., της διευθύντριας της παιδικής στέγης και του λειτουργού που χειρίζεται ή πρόκειται να χειρίσσει την περίπτωση. Εννοείται οτι:

(α) σε έκτακτες περιπτώσεις η εισδοχή στη στέγη αποφασίζεται από τον επαρχιακό λειτουργό ευημερίας με τη συνεργασία της διευθύντριας.

(β) η εξουσία αποφάσεως για την εισδοχή ενός παιδιού στη στεγή, ανήκει πάντοτε στον Ε.Λ.Ε. ως εκπρόσωπος του διευθυντή στην επαρχία.

(3) Με εξαίρεση τις έκτακτες περιπτώσεις, η επιτροπή δεν εισηγείται την εισδοχή οποιουδήποτε παιδιού στη παιδική στέγη, εκτός αν προηγουμένως έχουν εξασφαλιστεί.

(α) γραπτή έκθεση ιατρικού λειτουργού

(β) γραπτή έκθεση κοινωνικής έρευνας, η οποία να υποστηρίζει οτι η εισδοχή στη παιδική στέγη ενδεικνύεται.

(4) κανένα παιδί δεν θα γίνεται δεκτό στη παιδική στέγη, το οποίο πάσχει από αυτή την ασθένεια αυτής της μορφής έτσι ώστε η διαμονή του στη στέγη να μην δημιουργεί βλάβη στον εαυτό του ή στους τρόφιμους.

(5) ο Ε.Δ.Ε. αποφασίζει για την απόλυση οποιουδήποτε τροφίμου κατόπιν εισηγήσεως της επιτροπής βασιζόμενη στη γραπτή έκθεση του κοινωνικού λειτουργού και της διευθύντριας της στέγης για την πρόοδο και το σχέδιο αποκατάστασης του.

(6) η διευθύντρια της στέγης έχει ευθύνη για την τήρηση της πειθαρχίας στη στέγη τηρουμένων των ακόλουθων διατάξεων.

4.(1) σε κάθε παιδική στέγη η διευθύντρια είναι υπεύθυνη για τη φροντίδα και αγωγή των παιδιών καθώς και για την ομαλή και αποτελεσματική λειτουργία της στέγης σύμφωνα με τους παρόντες κανονισμούς και τους όρους διορισμού της. Κατά την απουσία της διευθύντριας την ευθύνη και το καθήκον αναλαμβάνει η βοηθός διευθύντρια και την αναπληρώνει.

(2) η διευθύντρια της στέγης με την έγκριση του επαρχιακού λειτουργού ευημερίας προγραμματίζει την κατανομή καθηκόντων και το ωράριο εργασίας του προσωπικού της στέγης.

(3) η διευθύντρια της στέγης θα τηρεί τα πιο κάτω αναφερόμενα αρχεία, τα οποία θα προβάλλονται οποιαδήποτε στιγμή για επιθεώρηση και έλεγχο από την νομική αρχή:

(α) μητρώο στο οποίο θα καταγράφονται όλες οι εισδοχές και απολύσεις της στέγης.

(β) ημερολόγιο στο οποίο θα καταγράφονται σημαντικά γεγονότα τα οποία αφορούν την στέγη.

(γ) ατομικό φάκελο για κάθε παιδί ο οποίος θα

περιέχει έκθεση κοινωνικής έρευνας,
συμπληρωμένο ιατρικό δελτίο και εκθέσεις και
αναφορά για την πρόοδο του παιδιού.

(δ) ποινολόγιο στο οποίο θα καταγράφονται κατά
την παράγραφο 4(6) των παρόντων κανονισμών
αναφερόμενα πειθαρχικά μέτρα.

(ε) βιβλίο επισκεπτών

(4) η διευθύντρια της στέγης ετοιμάζει,
υποβάλλει προς έγκριση, υπό του επαρχιακού
λειτουργού ευημερίας και βάζει σε εφαρμογή
πρόγραμμα ομαδικής απασχόλησης των τροφίμων.

(5) η διευθύντρια της στέγης προβαίνει στη
διευθέτηση ώστε κάθε παιδί να μπορεί να
παρακολουθεί τακτικά θρησκευτικές τελετές και να
λαμβάνει θρησκευτική αγωγή σύμφωνα με το
θρήσκευμα στο οποίο ανήκει.

5. ο επαρχιακός λειτουργός ευημερίας διευθετεί
ώστε ο επαρχιακός ιατρικός λειτουργός της
επαρχίας του, να ορίσει ιατρικό λειτουργό για την
ιατρική επίβλεψη των τροφίμων και την
επιθεώρηση των υγειονομικών συνθηκών του
κτιρίου τουλάχιστο κάθε τρίμηνο.

6. ο επαρχιακός λειτουργός ευημερίας θα
συμβουλεύεται τη πυροσβεστική υπηρεσία της
επαρχίας στην οποία λειτουργεί η στέγη και θα
διευθετεί τη λήψη των αναγκαίων μέτρων
προστασίας της στέγης έναντι κινδύνων
προερχόμενων από πυρκαγιά. Το προσωπικό της
στέγης πρέπει να υποβληθεί στην σχετική
εκπαίδευση έτσι ώστε να γνωρίζει πως πρέπει να
ενεργήσει σε περίπτωση πυρκαγιάς.

7. ο επαρχιακός λειτουργός ευημερίας διευθετεί
ώστε στο κάθε τρόφιμο να παρέχεται ατομική
κοινωνικό-λειτουργική υπηρεσία, ενώ η
διευθύντρια της στέγης είναι υποχρεωμένη να
επιτρέπει στον αρμόδιο λειτουργό να έχει

συνομιλία με οποιοδήποτε τρόφιμο στον κατάλληλο χρόνο.

8. ο επαρχιακός λειτουργός ευημερίας διευθετεί ώστε οι γονείς και οι κηδεμόνες των παιδιών τα επισκέπτονται σε κατάλληλο χρόνο, εκτός στις περιπτώσεις όπου κρίνεται επιζήμιο.

9. στα παιδιά παρέχεται αρκετή και καλής ποιότητας τροφή, με βάση κατάλληλου εποχιακού διαιτολογίου, το οποίο η διευθύντρια καταρτίζει και υποβάλλει προς τον Ε.Λ.Ε. για έγκριση κατόπιν γνωματεύσεως του επαρχιακού ιατρικού λειτουργού.

10. η διευθύντρια της στέγης δεν ξοδεύει χρήματα πριν από την έγκριση του επαρχιακού λειτουργού ευημερίας ή από οποιοδήποτε εξουσιοδοτημένου ατόμου από τον λειτουργό.

11. κάθε παιδική στέγη επιθεωρείται σε τακτικά χρονικά διαστήματα από τον οικείο επαρχιακό λειτουργό ευημερίας, ή εκπροσώπου του ο οποίος εξετάζει κατά πόσο η στέγη λειτουργεί σύμφωνα με τους κανονισμούς και υποβάλλει τουλάχιστο κάθε τρίμηνο, σχετική έκθεση στο διευθυντή. Ο επαρχιακός λειτουργός ευημερίας ή ο εκπρόσωπος του θα υπογραφεί και θα σημειώνει την ημερομηνία των επιθεωρήσεων του στο ημερολόγιο, το οποίο αναφέρεται στο άρθρο 4(3) (β) των κανονισμών.

Σημ. : Στους κανονισμούς αυτούς ο όρος επαρχιακός λειτουργός ευημερίας, σημαίνει και τον αναπληρωτή επαρχιακό λειτουργό ευημερίας και ο όρος "διευθύντρια" σημαίνει και αναπληρώτρια διευθύντρια.

8/6/76

Γιατί γονέας, αν το δούμε από μια άλλη οπτική γωνία, σημαίνει:

Γ εννώ- δημιουργώ

Ο λοκληρόνομαι- ορίζω-χρησιμεύω

Νιάζομαι

Ευθύνομαι

Αγαπώ- αφοσιώνομαι

Συνεργάζομαι- συναισθάνομαι

Τα παιδιά μαθαίνουν από αυτά που βιώνουν

Αν ένα παιδί μεγαλώνει με επικρίσεις,

μαθαίνει να καταδικάζει.

Αν ένα παιδί μεγαλώνει με εχθρότητα,

μαθαίνει να αντιδικεί.

Αν ένα παιδί μεγαλώνει με ειρωνεία,

μαθαίνει να είναι ντροπαλό.

Αν ένα παιδί μεγαλώνει με ντροπή,

μαθαίνει να αισθάνεται ένοχο.

Αν ένα παιδί μεγαλώνει με ανοχή,

μαθαίνει την υπομονή.

Αν ένα παιδί μεγαλώνει με ενθάρρυνση,

μαθαίνει την αυτοπεποίθηση.

Αν ένα παιδί μεγαλώνει με επαίνους,

μαθαίνει να εκτιμά.

Αν ένα παιδί μεγαλώνει με δίκαιη μεταχείριση,

μαθαίνει το δίκαιο.

Αν ένα παιδί μεγαλώνει με ασφάλεια,

μαθαίνει να έχει πίστη.

*Αν ένα παιδί μεγαλώνει με επιδοκίμασία,
μαθαίνει να είναι ικανοποιημένο με τον εαυτό του.*

*Αν ένα παιδί μεγαλώνει με αποδοχή και φιλία,
μαθαίνει να βρίσκει την αγάπη στον κόσμο.*

Από το βιβλίο της BONNIE MILLER, « Επικοινωνώντας με τα παιδιά »

ΤΟ ΜΩΡΟ ΤΗΣ ΠΡΩΤΑΠΡΙΑΙΑΣ

ΤΖΙΝΑ

Μου πήρε αρκετό χρόνο να το βρω. Τόσο που άρχισα κάποια στιγμή να σκέφτομαι μήπως όλα ήταν στη φαντασία μου. Όμως όχι, να το, εδώ είναι. Να και η πύλη με τις ακτίνες του ήλιου. Τις χαϊδεύω καθώς κοιτάζω το μεγάλο λευκό κτίριο με την κίτρινη πόρτα. Δε νιώθω τίποτα. Σαν να παίζω κάποιο ρόλο είναι. Το Σάνιμπανκ δεν είναι παρά ένα μεγάλο άσπρο σπίτι. Ίσως τώρα πια να μην είναι καν Ίδρυμα Κοινωνικής Πρόνοιας για Παιδιά.

Μου πήρε αρκετό χρόνο να το βρω. Τόσο, που άρχισα κάποια στιγμή να σκέφτομαι μήπως όλα ήταν στη φαντασία μου. Όμως όχι, να το, εδώ είναι. Να και η πύλη με τις ακτίνες του ήλιου. Τις χαϊδεύω καθώς κοιτάζω το μεγάλο λευκό κτίριο με την κίτρινη πόρτα. Δε νιώθω τίποτα. Σαν να παίζω κάποιο ρόλο είναι. Το Σάνιμπανκ δεν είναι παρά ένα μεγάλο άσπρο σπίτι. Ίσως τώρα πια να μην είναι καν Ίδρυμα Κοινωνικής Πρόνοιας για Παιδιά.

Ποιον προσπαθώ να κοροϊδέψω; Αφού παντού πάνω στο χορτάρι βλέπω σκορπισμένα παιχνίδια και σε όλη τη βεράντα υπάρχουν ποδήλατα και σκέιτμπορντ. Ένα σαραβαλιασμένο μικρό λεωφορείο είναι παρκαρισμένο στο διάδρομο του κήπου. Λες να το οδηγεί ακόμα ο Μπίλι;

Δε θέλω να τον δω, ούτε αυτόν, ούτε τη Λούλου - αν δουλεύουν βέβαια ακόμα εδώ πέρα. Ο μόνος άνθρωπος που θέλω να δω είναι η Τζίνα.

Όταν έφυγα από το Σάνιμπανκ, έκλαιγα συνέχεια. Μας είχαν τσακώσει, την Τζίνα κι εμένα. Ο Μπίλι και η Λούλου μας περίμεναν όταν τρυπώσαμε στα νύχια των ποδιών, ξημερώματα, στο Ίδρυμα ύστερα από διαρρήξεις ολόκληρης νύχτας. Η Κλερ ήταν που μας μαρτύρησε. Δεν μπορέσαμε να πούμε κάποιο πιστευτό ψέμα. Η Τζίνα είχε ένα πάκο CD χωμένα κάτω από το μπουφάν της, και τριακόσιες λίρες κι ένα μαντίλι γεμάτο χρυσαφικά στην τσέπη της.

Εμένα λοιπόν μ' έστειλαν σ' ένα ειδικό σχολείο. Δεν ξέρω γιατί δεν έδωξαν και την Τζίνα. Ίσως εκείνη να ήταν πολύ μεγάλη ή να θεώρησαν πως τώρα πια δε θα άλλαζε χαρακτήρα. Ενώ το

καινούριο σχολείο υποτίθεται ότι θα έδινε σ' εμένα μια ευκαιρία ακόμη.

Δεν ήθελα να πάω αλλά κανείς δε με άκουγε. Αυτό είναι το πιο τρομακτικό πράγμα που σου συμβαίνει όταν σε αναλαμβάνει η κοινωνική πρόνοια: δεν έχεις επιλογές. Απλώς σε πετάνε μια στο ένα μέρος και μια στο άλλο.

Εγώ όμως ένιωθα ότι με έδιωχναν από το Σάνιμπανκ γιατί με είχαν πια βαρεθεί. Εκείνη την τελευταία εβδομάδα, δε μου επιτρέπανε ούτε καν να πλησιάσω την Τζίνα. Φυσικά ούτε λόγος για μεταμεσονύχτιες βόλτες. Μπήκε καινούριο λουκέτο και σύστημα συναγερμού στην είσοδο, στην πίσω πόρτα, ακόμα και στα παράθυρα. Η Λούλου άλλαξε τακτική, και ξυπνούσε πια απ' τα χαράματα, για να βεβαιωθεί ότι όλοι είμαστε στα κρεβάτια μας.

Ένα βράδυ περίμενα μέχρι να τελειώσει το γύρο στα δωμάτια. Τότε γλίστρησα έξω από το δικό μου και πήγα να βρω την Τζίνα. Σκαρφάλωσα στο κρεβάτι της κι εκείνη με αγκάλιασε σφιχτά και με έλεγε «μωρό της». Έκλαψα και νομίζω ότι έκλαψε κι εκείνη, γιατί το μάγουλό της ήταν υγρό όταν με φίλησε. Μείναμε σφιχταγκαλιασμένες όλη νύχτα, μέχρι το πρωί.

Δεν την ξανάδα ποτέ πια. Μου έγραψε μια φορά στο σχολείο, αλλά καθώς δεν της άρεσε και πολύ να γράφει γράμματα, μου ζωγράφισε απλώς μια εικόνα και έγραψε από κάτω το όνομά της, με ένα σωρό φιοριτούρες και στολίδια σε όλη τη σελίδα ως κάτω, και στο τέλος της πολλά φιλιά.

Εγώ της έγραφα κάθε βδομάδα για έναν ολόκληρο χρόνο, αν και ήξερα ότι δε θα μου απαντούσε.

Ίσως να πρέπει να της γράψω μια τελευταία φορά. Μπορεί στο Σάνιμπανκ να έχουν τη διεύθυνσή της. Ανοίγω την πύλη με τους ήλιους και προχωρώ στο δρομάκι. Κοιτάζω καλά καλά την πόρτα και μετά χτυπάω δυο φορές.

Μου ανοίγει μια ξανθιά γυναίκα με φόρμα και μια πετσέτα της κουζίνας γύρω από τη μέση. Τα μαλλιά της είναι χωρισμένα τούφες τούφες και δεμένα με μικρούς φιόγκους. Η Λούλου συνήθιζε να σκαρώνει κι αυτή κάτι ανόητα κοτσιδάκια που πετούσαν προς όλες τις κατευθύνσεις. Τελικά οι άνθρωποι που δουλεύουν με παιδιά μερικές φορές θέλουν και να μοιάζουν με παιδιά.

«Η Λούλου δε δουλεύει πια εδώ;» τη ρωτάω.

Κουνάει το κεφάλι της και κουνιούνται και οι τούφες της μαζί.

«Νομίζω ότι πράγματι δούλευε κάποια Λούλου εδώ πέρα κάποτε, αλλά δεν τη γνώρισα».

«Και ο Μπίλι;»

Οι τούφες χορεύουν πάλι.

«Θέλεις να έρθεις σ' επαφή μαζί τους μήπως;»

«Μπα, όχι. Κάποιο κορίτσι ψάχνω, βασικά, κάποια Τζίνα...»

«Α, την Τζίνα!» με διακόπτει.

«Την ξέρετε;»

«Όλοι ξέρουν την Τζίνα», λέει χαμογελώντας.

«Μα δεν μπορεί να βρίσκεται ακόμα εδώ».

«Όχι, αλλά μας επισκέπτεται πολύ συχνά, και μάλιστα συμμετέχει στο πρόγραμμα των διαλέξεών μας».

«Η Τζίνα κάνει διαλέξεις;»

«Γυρίζει όλα τα Ιδρύματα της νοτιοδυτικής περιοχής και μιλάει στα παιδιά. Είναι καταπληκτική μαζί τους. Βρίσκουν κατανόηση κοντά της γιατί πέρασε κι εκείνη από Ίδρυμα. Κι εσύ;» Κοιτάει με αμφιβολία την περιποιημένη σχολική μου στολή. «Μήπως έζησες κι εσύ κάποτε εδώ πέρα;»

«Για λίγο καιρό, ναι. Ήμαστε φίλες με την Τζίνα... αλλά μάλλον μιλάμε για άλλη Τζίνα».

«Μόνο μία Τζίνα υπάρχει! Εδώ κοντά μένει. Βλέπεις εκείνα τα πολυώροφα κτίρια; Μένει στο τελευταίο πάτωμα του πρώτου συγκροτήματος, στο νούμερο 144. Γιατί δεν πας να τη βρεις; Είμαι σίγουρη πως θα χαρεί να σε ξαναδεί».

Περπατάω προς τα εκεί, αν και είμαι σίγουρη ότι δεν έχει νόημα αυτό που κάνω. Δεν υπάρχει περίπτωση να είναι η δική μου η Τζίνα. Τούτη εδώ η Τζίνα δίνει διαλέξεις. Το μόνο θέμα για το οποίο θα μπορούσε να δώσει διαλέξεις η δική μου Τζίνα είναι οι διαρρήξεις.

Ίσως τελικά να μην είναι καλή ιδέα όλο αυτό. Ούτε ξέρω πώς μπορεί να είναι αυτό το συγκρότημα. Αρκετές περίεργες συναντήσεις είχα ως τώρα, δε μου χρειάζονται άλλες. Κοιτάζω ανήσυχα γύρω μου και πετάγομαι αλαφιασμένη όταν ένα πιτσιρίκι με σκείτμπορντ κάνει έναν ξαφνικό κρότο πίσω μου. Το αγόρι γελάει κοροϊδευτικά καθώς με προσπερνάει σαν αστραπή και συνεχίζει το δρόμο του.

Προσπαθώ να διώξω το φόβο μου - δεν είμαι δα και κανένα μωρό! Το συγκρότημα δε δείχνει και τόσο απειλητικό, τελικά.

Βλέπω στα παράθυρα όμορφες κουρτίνες και γλάστρες με λουλούδια στα πρεβάζια των παραθύρων, ενώ η πόρτα της εισόδου και τα μπαλκόνια είναι βαμμένα σε ζωνηρά χρώματα του ουράνιου τόξου. Βέβαια υπάρχουν και πρόστυχες λέξεις γραμμένες στους τοίχους, και καμένοι κάδοι σκουπιδιών απ' έξω. Πατάω το κουμπί του ασανσέρ^ κάνει ώρες να έρθει, και μπαίνω μέσα επιφυλακτικά και με προσοχή για ν' αποφύγω κάτι χυμένα νερά.

Πατάω το κουμπί για το δέκατο τέταρτο πάτωμα, αλλά το ασανσέρ σταματάει κάπου στη μέση και μπαίνουν μέσα δυο τύποι με ξυρισμένα κεφάλια και σκουλαρίκια παντού. Ξεροκαταπίνω και κάνω ένα βήμα πίσω. Ευτυχώς, εκείνοι συμπεριφέρονται σαν να μη βρίσκομαι καν εκεί. Κοιτάζω τα σκουλαρίκια τους και αναρωτιέμαι τι θα έλεγε η Μάριον αν γύριζα σπίτι με τόσα σκουλαρίκια και τρύπες. Ένας από αυτούς με παίρνει είδηση που τους κοιτάζω και μου βγάζει τη γλώσσα, που έχει στην άκρη ένα σκουλαρίκι. Γελάω αβέβαια και πετάγομαι έξω από το ασανσέρ μόλις φτάνουμε στο τελευταίο πάτωμα.

Νιώθω σαν να βρίσκομαι στην κορφή του κόσμου. Το μπαλκόνι έχει απέραντη θέα, βλέπεις ως εκεί που φτάνει το μάτι - κρατιέμαι όμως από το κάγκελο γιατί νιώθω σαν να με τραβάει αυτό το κενό κάτω. Κολλάω στον τοίχο και περπατάω σ' όλο το μπαλκόνι μέχρι που βρίσκω την πόρτα με το νούμερο 144. Χτυπάω το ρόπτρο δειλά, τόσο σιγανά, που μπορεί και να μην ακούστηκε. Σίγουρα δε θα είναι η δική μου Τζίνα, έτσι κι αλλιώς.

Στο άνοιγμα της πόρτας εμφανίζεται μια νέα γυναίκα, ξυπόλητη, που φοράει τζιν και ένα φαρδύ μπλε πουκάμισο. Κρατά στην αγκαλιά της ένα όμορφο κοριτσάκι με μαλλιά σαν σφουγγαρίστρα. Μας κοιτάζει, με το κεφαλάκι της γερμένο στο πλάι.

Δεν είναι η Τζίνα.

«Με συγχωρείτε», ψελλίζω. «Έψαχνα για...»

Λες να είναι στ' αλήθεια η Τζίνα; Είναι ψηλή, είναι μεγαλόσωμη, είναι μαύρη, αλλά είναι τόσο διαφορετική. Τούτη εδώ η Τζίνα είναι ενήλικη, γοητευτική, με καλλιτεχνικό στιλ, έχει υπέροχα μακριά μαλλιά πλεγμένα σε κοτσιδάκια με χάντρες. Έχει ένα διαμαντάκι στη μύτη και στα μπράτσα της κουδουνίζουν βραχιόλια. Δε δείχνει σκληρή και απότομη, αλλά μου χαμογελάει φιλικά. Ξαφνικά, το χαμόγελό της γίνεται πλατύ.

«Ειπριλ!» φωνάζει. «Η μικρή μου Έιπριλ!»

Με αγκαλιάζει σφιχτά, με το μωρό της στριμωγμένο ανάμεσά μας. Μυρίζω και πάλι τη γνώριμη, ζεστή μυρουδιά της, γλυκιά σαν μόσχος.

«Τζίνα, εσύ είσαι στ' αλήθεια!» λέω και ξεσπάω σε ένα χείμαρρο από δάκρυα.

Τελευταία ημερομηνία ενημέρωσης 1/06/05

Ζητούνται επείγοντως ανάδοχοι γονείς

Δρόμος μετ' εμποδίων η διαδικασία εύρεσης μιας ζεστής αγκαλιάς για τα παιδιά που δεν είναι νομικά ελεύθερα προς υιοθεσία

Της Ελευθερίας Τραϊού

Υπάρχουν συνάνθρωποί μας που ενηλικιώθηκαν σε ιδρύματα παιδικής προστασίας. Αν ερωτηθούν πού μεγάλωσαν, απαντούν: «Σε ίδρυμα, αλλά είμαι της μητέρας μου». Οι φυσικοί γονείς τους δεν συναίνεσαν να δοθούν για υιοθεσία ή αναδοχή. Ίσως να μην χειρίστηκαν καλά το θέμα οι κοινωνικές και νομικές υπηρεσίες. Μπορεί, όμως, κάποια παιδιά να έμειναν στα «αζήτητα» επειδή ήταν μεγάλης ηλικίας όταν εγκαταλείφθηκαν στο ίδρυμα. Σήμερα τα πράγματα είναι πιο απλά για τη νομική τακτοποίηση των εγκαταλειμμένων παιδιών, καθώς ο τελευταίος νόμος (1996) για την υιοθεσία και την αναδοχή περιλαμβάνει επιτυχείς ρυθμίσεις με άξονα το συμφέρον του παιδιού. Τα ήθη όμως της κοινωνίας μας δεν βελτιώθηκαν το ίδιο, αν κρίνουμε από το γεγονός ότι οι σημερινοί θετοί και ανάδοχοι γονείς θέλουν βρέφη ή μικρά νήπια, και πολύ λιγότερο μεγαλύτερα παιδιά.

Η «Κ» μετά την πρόσφατη έρευνα για την υιοθεσία, ασχολείται σήμερα με τον ηπιότερο θεσμό της αναδοχής, ο οποίος δεν καταλύει τους συγγενικούς δεσμούς του παιδιού με τους γεννήτορές του. Το παιδί απολαμβάνει προσωρινά τη φροντίδα μιας ανάδοχης οικογένειας, η οποία θα το αποχωριστεί εάν οι φυσικοί γονείς αποδείξουν στο δικαστήριο ότι ξεπέρασαν το πρόβλημα που τους ανάγκασε να το εγκαταλείψουν και είναι σε θέση να αναλάβουν τα γονικά τους καθήκοντα. Η προοπτική αυτή αποθαρρύνει όσους σκέφτονται την αναδοχή ως ένα μεταβατικό στάδιο για την υιοθεσία. Όχι όμως εκείνους που αποδέχονται πλήρως τον ρόλο του ανάδοχου γονέα, προσφέροντας στο παιδί μια αγκαλιά, για όσο καιρό αυτό θα τη χρειαστεί. Τέλος, υπάρχουν ανάδοχοι γονείς που αναλαμβάνουν παιδιά με ειδικές ανάγκες, τα οποία κατά κανόνα δεν τα παίρνουν πίσω οι γεννήτορές τους.

ΘΕΜΑΤΑ

Μεταολυμπιακά έργα εν υπνώσει

«Προμηθευτές» νεογέννητων

Σε ένα χρόνο ανοίγει πάλι το Ακρωτήρι

ΚΟΙΝΩΝΙΑ

Καπνός, βαμβάκι, ζάχαρη, πρώτα «θύματα» της ΚΑΙ

Ζητούνται επείγοντως ανάδοχοι γονείς

«Κλειστή ζώνη» η ολυμπιακή παραλία

Εμπόριο βρεφών υπό τον μανδύα της νομιμότητας

ΤΟ ΘΕΜΑ

Σε ένα χρόνο θα ανοίξει το Ακρωτήρι

ΖΩΗ

Σήμερα η πολιτεία ετοιμάζεται να ενισχύσει νομοθετικά και οικονομικά τον θεσμό της αναδοχής. Το νέο σχέδιο προεδρικού διατάγματος για την αναδιοργάνωση του θεσμού βρίσκεται στη φάση της τελικής επεξεργασίας (ελπίζουμε να μην χρειαστεί μια τετραετία για να υπογραφεί, λένε άνθρωποι που γνωρίζουν τα πράγματα), ενώ η πρόταση του υπουργείου Υγείας για διπλασιασμό των επιδομάτων στις ανάδοχες οικογένειες, είναι υπό εξέταση στο υπουργείο Οικονομικών.

Ελάχιστες αιτήσεις δέχονται τα Ιδρύματα

«Αν υπάρχει χώρος στην καρδιά μας, υπάρχει και στο σπίτι μας», διαβάζουμε σε ενημερωτικό φυλλάδιο του Κέντρου Βρεφών «Η ΜΗΤΕΡΑ» για την αναδοχή. Κοινή διαπίστωση των ιδρυμάτων που φιλοξενούν εγκαταλειμμένα παιδιά, είναι ότι ο θεσμός αυτός είναι ελάχιστα γνωστός. Είναι αυτός ο μόνος λόγος για τον οποίο δέχονται ελάχιστες αιτήσεις για αναδοχές;

«Η αναδοχή προϋποθέτει γενναιοδωρία», λέει ο παιδοψυχίατρος κ. Γρηγόρης Αμπατζόγλου, αναπλ. καθηγητής Ιατρικής Σχολής ΑΠΘ. «Σημαίνει ότι μπορείς να μεγαλώσεις το παιδί κάποιου άλλου, χωρίς να θέλεις οπωσδήποτε να γίνεις γονιός του. Αυτή βέβαια είναι η ιδανική εκδοχή. Στην πραγματικότητα πολλοί άνθρωποι σκέφτονται την αναδοχή ως μεταβατικό στάδιο για την υιοθεσία. Η αναδοχή είναι επίσης δείγμα προοδευτικότητας. Στη νομοθεσία και στην κοινωνία. Οι περιπτώσεις των υιοθετημένων ανθρώπων που αναζητούν έπειτα από χρόνια τους φυσικούς γονείς τους, δείχνει πόσο βασικό είναι το θέμα της καταγωγής. Ο νόμος έχει σεβαστεί αυτό το δικαίωμα, πράγμα που σημαίνει ότι η καταγωγή έχει ισχυροποιηθεί. Σήμερα όλο και περισσότεροι άνθρωποι που αδυνατούν να φροντίσουν τα παιδιά τους, δεν θέλουν να πάψουν να είναι γονείς τους.

Δυσκολίες

Η αναδοχή αναγνωρίζει, νομικά τουλάχιστον, τα δικαιώματα του φυσικού γονέα, γεγονός που την καθιστά πιο γρήγορη και ήπια λύση: οι φυσικοί γονείς συναινούν πιο εύκολα για αναδοχή και έτσι το παιδί μεγαλώνει σε οικογένεια και όχι σε ίδρυμα».

Αυτό δεν σημαίνει ότι στην αναδοχή δεν υπάρχουν δυσκολίες (νομικές κ.ά.). Υπάρχουν μάλιστα ειδικοί που υποστηρίζουν ότι αυτή ενέχει κάποιους «κινδύνους» για το παιδί αλλά και για τις

Ελληνική φωνή
αγωνίας για τη
σωτηρία του
Αμαζόνιου

**ΖΩΗ-
ΟΙΚΟΛΟΓΙΑ**

Διοξίνες δίπλα σε
αμπέλια

«Πρασινη» Γραμματ

περιπτώσεις των αναδόχων γονέων που έχουν μια σύγκυση όσον αφορά τους ρόλους τους.

«Υπάρχει η άποψη ότι δεν πρέπει να κρατάμε το παιδί στο ίδρυμα, γιατί το αποτέλεσμα θα είναι ο ιδρυματισμός του και ότι αυτός συνεπάγεται για την ψυχοσωματική ανάπτυξή του», λέει στην «Κ» ο κ. Δημοσθένης Μαργαρίτης, διευθυντής του Αναρρωτηρίου Πεντέλης (πρώην ΠΙΚΠΑ). «Το ερώτημα τίθεται όταν έχουμε παιδιά με μεγάλες πιθανότητες να είναι «νομικά ελεύθερα» για υιοθεσία, σε έξι μήνες με ένα χρόνο. Είναι προς το συμφέρον του παιδιού να δοθεί σε αναδοχή αυτό το διάστημα; Οι απόψεις των επιστημόνων δίστανται. Πώς να αποκόψεις ένα παιδί από τους ανάδοχους γονείς με τους οποίους έζησε έξι μήνες ή ένα χρόνο και να το δώσεις στο πρώτο ζευγάρι από τη λίστα των προεγκεκριμένων υποψήφιων θετών γονέων; Για το λόγο αυτό έχουμε χωριστή λίστα αναδόχων γονέων, οι οποίοι ενημερώνονται επακριβώς για το ρόλο τους. Κάνουμε βέβαια και υιοθεσίες μέσω αναδοχής, αλλά αυτές αφορούν κυρίως παιδιά μας, που είναι σε αναδοχή 8, 10 και 12 χρόνια, με το προηγούμενο καθεστώς του ΠΙΚΠΑ. Όσα από αυτά «απελευθερώνονται νομικά» καθώς περνούν τα χρόνια, μπορούν να υιοθετηθούν από τις ανάδοχες οικογένειές τους, εάν αυτές το επιθυμούν».

Το Αναρρωτήριο Πεντέλης έχει τον μεγαλύτερο αριθμό παιδιών σε αναδοχή: εποπτεύει 261 ανάδοχες οικογένειες σε όλη την Ελλάδα. Ακολουθούν η Παιδόπολη «Άγιος Ανδρέας» στο Καλαμάκι με 210 ανάδοχες οικογένειες και το ΜΗΤΕΡΑ με 75. Οι ανάδοχες οικογένειες μπορούν να ζητήσουν περισσότερα παιδιά (σύνηθες, άλλωστε, όταν υπάρχουν αδέρφια) και ανάλογα με την κατάσταση του παιδιού λαμβάνουν επίδομα για τα έξοδά του έως την ενηλικίωσή του (18 ετών). Όπως προκύπτει από τις κατηγορίες επιδομάτων, πολλά παιδιά για αναδοχή έχουν περισσότερο ή λιγότερο σοβαρά προβλήματα υγείας.

Διπλασιασμός επιδομάτων

Η πρόταση του υπουργείου Υγείας για τον διπλασιασμό των επιδομάτων, προβλέπει: Για υγιή παιδιά επίδομα 400 ευρώ (αντί των 200 ευρώ που δίνονται σήμερα). Για ελαφρές αναπηρίες και ελαφρές ψυχικές διαταραχές, 500 ευρώ (αντί 270 ευρώ). Για βαριές αναπηρίες, 600 ευρώ (αντί 350 ευρώ). Για ειδικά νοσήματα και λοιμώξεις (π.χ. έιτς) 900 ευρώ (αντί 740 ευρώ). Η

πρόταση αυτή αφορά τις αναδοχές του Αναρρωτηρίου Πεντέλης, του «Αγίου Ανδρέα» και του ΜΗΤΕΡΑ. Στην ερώτηση γιατί δεν περιλαμβάνονται οι Μονάδες Κοινωνικής Φροντίδας, οι οποίες το 2005 έγιναν ΝΠΔΔ, με δυνατότητα να προβαίνουν και αυτές σε υιοθεσίες ή αναδοχές, το υπουργείο Υγείας απάντησε ότι τα συγκεκριμένα ιδρύματα δεν είχαν το χρόνο να παρουσιάσουν λίστες αναδοχών.

Απαραίτητη η εντολή εισαγγελεία

Αναδοχή παιδιού μπορεί να συσταθεί με ιδιωτική σύμβαση ανάμεσα στους φυσικούς και τους αναδόχους γονείς, με ενημέρωση των αρμόδιων υπηρεσιών. Τα περισσότερα όμως παιδιά για αναδοχή διακινούνται από τα ιδρύματα παιδικής προστασίας, όπου φθάνουν συνήθως με εισαγγελική εντολή. Πολλά είναι παραμελημένα ή κακοποιημένα, όπως τα παιδιά της Παιδόπολης «Άγιος Ανδρέας».

Το ίδρυμα αυτό φιλοξενεί σήμερα 27 παιδιά, ηλικίας 6-12 ετών. «Για λίγα μόνο από αυτά έχουμε λάβει από το δικαστήριο την επιμέλεια, απαραίτητη προϋπόθεση για να προβούμε σε αναδοχή», λέει η προϊσταμένη του Τμήματος Πρόνοιας κ. Χρυσούλα Δασκαλάκη. «Στις υπόλοιπες περιπτώσεις δεν έχει υπάρξει συναίνεση των φυσικών γονέων για αναδοχή, ούτε αναπλήρωσή της από το δικαστή. Για να ξεφύγουν λίγο τα παιδιά αυτά από τη ζωή του ιδρύματος, οργανώσαμε πρόγραμμα φιλοξενίας σε εθελόντριες-οικογένειες που τα παίρνουν ένα απόγευμα, κάποιο Σαββατοκύριακο, λίγες μέρες τις γιορτές ή το καλοκαίρι.

Νομίζω ότι πρέπει να γίνουν πιο ευέλικτες και σύντομες οι νομικές διαδικασίες για τη μεταφορά της επιμέλειας στα ιδρύματα. Τα παραμελημένα παιδιά έχουν ανάγκη από τη φροντίδα μιας οικογένειας και όχι την επιπλέον ψυχολογική επιβάρυνση που συνεπάγεται η μακρά παραμονή σε ίδρυμα».

Πολύ πιο δύσκολα βρίσκουν ανάδοχη οικογένεια τα παιδιά με αναπηρίες, με αποτέλεσμα, μεγαλώνοντας, να μεταστεγάζονται σε άλλα ιδρύματα. «Στο ΜΗΤΕΡΑ, το 25% από τα 90 παιδιά (βρέφη και νήπια) που φιλοξενούμε, έχουν σοβαρά προβλήματα (τύφλωση, νοητική υστέρηση κ.ά.)», λέει η κ. Ελευθερία Ψαρρά, Προϊσταμένη της Κοινωνικής Υπηρεσίας. «Τα παιδιά αυτά χρειάζονται ένα προστατευμένο περιβάλλον, ανθρώπους που θα

ασχολούνται περισσότερο μαζί τους, και όχι επιπλέον τις επιβαρύνσεις του ιδρυματισμού. Επίσης, να προσθέσω ότι το ΜΗΤΕΡΑ συνεχίζει να έχει την ευθύνη των παιδιών που έχει δώσει σε αναδοχή, ακόμη και μετά την ενηλικίωσή τους. Νομίζω ότι η Πολιτεία θα πρέπει να μεριμνήσει για τα άτομα αυτά, με ειδικές υποδομές ή θεσμούς (π.χ. αναδοχή ενηλίκων). Αυτό θα μπορούσε να γίνει στο πλαίσιο της γενικότερης αναβάθμισης του θεσμού της αναδοχής, που επιβάλλεται να γίνει για πολλούς λόγους. Π.χ. δεν γίνεται να εποπτεύονται όλες οι περιπτώσεις από την Αθήνα. Θα ήταν πιο αποτελεσματικό να υπάρχουν οργανωμένες υπηρεσίες ανά νομό, στελεχωμένες ή συνεργαζόμενες με διεπιστημονικές ομάδες που θα συνεκτιμούν τι είναι καλύτερο για το κάθε παιδί. Γιατί κάθε περίπτωση είναι ξεχωριστή».

18χρονη φοιτήτρια

«Με στήριξαν και θα πάρω το όνομά τους»

Έμαθαν τι είναι η αναδοχή τυχαία, από τηλεοπτική εκπομπή. Λίγο καιρό αργότερα δρασκελίσαν το κατώφλι ενός ιδρύματος, το οποίο άρχισαν να επισκέπτονται για την επιβαλλόμενη κοινωνική έρευνα καταλληλότητας αναδόχων γονέων. Σε μία από τις επισκέψεις, έφθασαν την ώρα που επέστρεφαν τα παιδιά του ιδρύματος από το σχολείο. Δύο από αυτά τους είπαν πρόσχαρα «γεια σας, τι κάνετε;». Πρώτα το κορίτσι. Μετά ο μικρός που την ακολουθούσε. Ήταν τα μόνα παιδιά που τους χαιρέτησαν. Συμπτωματικά, αυτά τα δύο παιδιά τους πρότεινε το ίδρυμα για αναδοχή. Τα έβγαλαν έξω μερικές φορές για φαγητό. Να γνωριστούν. Έπειτα πρότειναν στα παιδιά να περάσουν λίγες μέρες μαζί στο σπίτι τους, κοντά στη θάλασσα. Ήταν Ιούλιος, όπως τώρα, δέκα χρόνια πριν. Τα παιδιά είναι ακόμη εκεί.

«Ο μικρός ήταν ανοικτό παιδί, του άρεσε αυτό που βρήκε», λέει στην «Κ» η ανάδοχη μητέρα. «Με το κορίτσι τα πράγματα ήταν για καιρό δύσκολα. Παρέμενε προσκολλημένη στη φυσική μητέρα της, η οποία ζητούσε να τα δει σπάνια, μια φορά στους πέντε-έξι μήνες. Ήταν σχεδόν αναλφάβητα. Μαθητές της Β' και Δ' Δημοτικού, που δεν ήξεραν να γράφουν. Χρειάστηκε πολλή δουλειά για να τα καταφέρουμε στο σχολείο. Και στην κοινή ζωή μας. Άξιζε τον κόπο. Δεν μας απασχόλησε που η μητέρα τους συναίνεσε μόνο για αναδοχή, αλλά όχι για υιοθεσία. Θέλαμε να φροντίσουμε δυο παιδιά. Γρήγορα τα νιώσαμε δικά

μας. Πήραμε δυο παιδάκια τρομαγμένα, αδύνατα. Σήμερα τα καμαρώνουμε. Η μεγάλη μας μπήκε μόλις στο πανεπιστήμιο».

Φοιτήτρια από τον ερχόμενο Σεπτέμβριο, δέχτηκε να μιλήσει και η ίδια για τη ζωή της. «Εβλεπα τη φυσική μητέρα μου σαν θεό. Δεν ξέρω γιατί. Παρότι δεν με αγαπούσε, θεωρούσα προδοσία να πω μια άλλη γυναίκα μητέρα. Ένιωθα ενοχές. Ήμουν το δεύτερο παιδί της και η πρώτη κόρη. Εγώ έπρεπε να μαγειρεύω, να φροντίζω τα τρία μικρότερα αδέρφια. Εγώ να τα προστατεύω όταν τα χτυπούσε. Έτσι, έτρωγα το περισσότερο ξύλο. Μου πέταγε καρέκλες, ζώνες. Ότι έβρισκε. Πριν από λίγα χρόνια έβαλε στο ίδρυμα τα δύο μικρότερα. Έτσι τη βλέπαμε λίγο παραπάνω. Όταν τα επισκεπτόταν, μας πήγαιναν οι ανάδοχοι γονείς μας να τη δούμε. Δεν με ρώτησε ποτέ αν ζω καλά, πώς τα πάω στο σχολείο, αν έχω φίλους. Μιλούσε μόνο για τον εαυτό της. Τι τράβαγε από τον ένα και τον άλλο. Επέστρεφα στο σπίτι αγρίμι».

Δεν ανέφερες καθόλου τον φυσικό πατέρα σου, παρατηρήσαμε κάποια στιγμή. «Η μάνα μου βρήκε έναν σύζυγο για να δώσει επίθετο στα παιδιά που έκανε με άλλους άντρες. Το κατάλαβα σε ηλικία πέντε ετών, όταν ο υποτιθέμενος φυσικός μου πατέρας, έβριζε, όταν μάλωνε με τη μητέρα μου, τον πραγματικό βιολογικό μου πατέρα. Το ίδιο γινόταν με τα άλλα παιδιά. Κάποια στιγμή η μητέρα μου του είπε ένα τρομερό ψέμα για μένα. Άρχισε να με δέρνει και αυτός. Κάποτε τον σιχαινόμουν. Σήμερα τον θεωρώ θύμα. Και κακομοίρη. Δεν μπορούσε να κάνει παιδιά, αλλά δεχόταν εκείνα της μάνας μου για να έχει επίδομα πολυτέκνου. Όλα αυτά με καταδιώκουν στους εφιάλτες μου. Αρχίζω όμως να πατάω στα πόδια μου και τώρα που ενηλικιώθηκα θα ζητήσω να πάρω το όνομα των ανθρώπων που με στήριξαν και θεωρώ γονείς μου».

11χρονο αγόρι

«Θα ξαναζήσει τα χρόνια που έχασε»

Παντρεύτηκαν το 2004. Η σύζυγος ήταν 40 ετών και η μόνη δυνατότητα να αποκτήσουν παιδί ήταν με εξωσωματική γονιμοποίηση. Σε ένα χρόνο έκαναν τέσσερις προσπάθειες. Χωρίς το επιθυμητό αποτέλεσμα.

«Ήταν εξαιρετικά οδυνηρό. Σαν να ζούσαμε μια άλλη ζωή αυτό

τον χρόνο. Ιδίως εγώ. Με τις εξωσωματικές η γυναίκα κλείνεται σε έναν άλλο κόσμο, σε άλλο πλανήτη. Μαζί με τις ψυχικές αντοχές, δοκιμάζεται και το σώμα της. Ήμουν αθλητικός τύπος και έγινα σαν μπαλόκι. Πήρα σαράντα κιλά», λέει στην «Κ» η σύζυγος. «Στον γάμο μας είχε πέσει μια σκιά. Τότε έμαθα τυχαία για τις αναδοχές. Όταν συνειδητοποίησα πόσα εγκαταλελειμμένα παιδιά ζουν «παρκαρισμένα» σε ιδρύματα, σκέφτηκα ότι είναι εγωιστικό να θέλω με κάθε τίμημα να γεννήσω δικό μου παιδί. Μια τέτοια στάση δεν έδειχνε αγάπη για τα παιδιά, ούτε διάθεση να προχωρήσω τη ζωή μου. Συζήτησα με τον σύζυγό μου την προοπτική της αναδοχής. Αποδέχθηκε πιο δύσκολα από μένα ότι δεν θα κάναμε δικό μας παιδί. Ωστόσο, μέσα σε λίγους μήνες το αποφασίσαμε. Δεν θέλαμε να χάσουμε άλλο χρόνο.

Απευθυνθήκαμε σε ίδρυμα που φιλοξενεί βρέφη και νήπια. Παιδιά περιζήτητα για υιοθεσία. Μας εξήγησαν ότι σαν ανάδοχοι γονείς θα χάναμε το παιδί σε περίπτωση που αυτό ήταν νομικά έτοιμο για υιοθεσία. Θα το έπαιρνε το πρώτο ζευγάρι από τη λίστα των υποψήφιων θετών γονέων. Ποιος μπορεί να αποχωριστεί ένα παιδί που κράτησε στην αγκαλιά του; Απευθυνθήκαμε σε ίδρυμα με μεγαλύτερα παιδιά (6-12) ετών, τα οποία δύσκολα βρίσκουν ανάδοχη οικογένεια, με αποτέλεσμα να μεταστεγάζονται μεγαλώνοντας σε άλλα ιδρύματα. Ζητήσαμε ένα παιδί 6 έως 10 ετών. Όταν η κοινωνική λειτουργός μας ειδοποίησε ότι έχει ένα παιδί 11 ετών, με το οποίο εκτιμούσε ότι θα δέναμε αμέσως, δεν διστάσαμε ούτε στιγμή.

Εδώ και δύο μήνες είναι στο σπίτι μας. Είναι ένας άγγελος. Κοιτάζω τα δαχτυλάκια του που είναι μία σκαλίτσα, διαπιστώνω την ανάγκη του να ξαναζήσει σε μια ζεστή αγκαλιά τις ηλικίες που έχασε χωρίς χάδι, και αναρωτιέμαι: είναι δυνατόν οι άνθρωποι να πετάνε στον κάδο αυτά τα παιδιά για ένα μωρό;».

ΔΗΜΟΤΙΚΟ ΒΡΕΦΟΚΟΜΕΙΟ ΑΘΗΝΩΝ

Ταχυδρομική Διεύθυνση: Ρόδου 181 και Σερήνου
Σεπόλια Τ.Κ. 10443

Τηλεφωνικό Κέντρο: 210 5127942, 5152732,
5147695, 5147695, 5128789, 5143394, 5122627,
fax 210 5152607

Το Δημοτικό Βρεφοκομείο Αθηνών, ο παλαιότερος
ίσως φορέας παιδικής προστασίας στην χώρα μας
ιδρύθηκε στα μέσα του 19ου αιώνα από τον Δήμο
Αθηναίων.

Σκοπός της λειτουργίας του ήταν η φιλοξενία και
περίθαλψη νηπίων και Βρεφών, καθώς επίσης και
η προστασία της άγαμης κυοφορούσας μητέρας.
Οι λειτουργίες του μέχρι το έτος 1973 στεγάστηκαν
στην οδό Πειραιώς 51.

Σήμερα το κεντρικό κτήριο ανακαινισμένο
φιλοξενεί την Δημοτική Πινακοθήκη. Η ίδρυση και
λειτουργία του Βρεφοκομείου είχε τεράστια
απήχηση στην Αθηναϊκή κοινωνία και έτυχε
σημαντικής ενίσχυσης από πολλούς ευεργέτες.
Αξίζει να σημειωθεί ότι το Δημοτικό Βρεφοκομείο
αποτελέσε τον αρχικό πυρήνα της παιδιατρικής
περίθαλψης στη χώρα μας. Υπήρξε το πρώτο
νοσοκομείο παιδών, το πρώτο κέντρο έρευνας για
το παιδί και το πρώτο κέντρο εκπαίδευσης
Φοιτητών και Ιατρών, για την απόκτηση
ειδικότητας της παιδιατρικής και Διδακτορικής
διατριβής.

Κάτω από τη στέγη του Δημοτικού Βρεφοκομείου
φιλοξενήθηκαν περίπου 50.000 παιδιά. Κύρια
μέριμνα του ιδρύματος ήταν η ομαλή
ψυχοσωματική τους ανάπτυξη μέχρι την οριστική
ένταξή τους σε οικογενειακό περιβάλλον.
Η κοινωνική αποκατάσταση των παιδιών
αντιμετωπίστηκε κυρίως με υιοθεσίες και όπου
αυτό ήταν αδύνατο, με την ανάθεση σε ανάδοχες
οικογένειες.

Σήμερα έχει υπό την κηδεμονία του 20 τροφίμους,

Τι είδους
πληροφορίες
ψάχνετε συνήθως
στην δικτυακή πύλη
του Δήμου
Αθηναίων;

☐ Στοιχεία
επικοινωνίας με
υπηρεσίες του
Δήμου

☐ Τουριστικό
υλικό για την
πόλη της Αθήνας

☐ Διακηρύξεις –
Διαγωνισμούς
του Δήμου

☐ Νέες
πρωτοβουλίες
και πολιτικές του
Δήμου

☐ Ενημέρωση για
υπηρεσίες και
παροχές του
Δήμου

» Ψηφίστε

» Ψηφίστε

[Δείτε αποτελέσματα](#)

οι οποίοι ζουν σε ανάδοχες οικογένειες, ιδρύματα, ή μόνοι τους υπό την επιμέλεια του.

Ο χαρακτήρας του ιδρύματος τροποποιήθηκε σταδιακά. Ξεκίνησε την ζωή του ως ένα ίδρυμα κλειστής προστασίας, το οποίο στην πορεία και ακολουθώντας τις εκάστοτε κοινωνικές ανάγκες, εξελίχθηκε σε ένα φορέα ανοιχτής προστασίας, ο οποίος σήμερα εποπτεύει τριανταεννέα (39) παιδικούς σταθμούς, κατανεμημένους εντός των ορίων του Δήμου Αθηναίων. Σε αυτούς φιλοξενούνται παιδιά ηλικίας από 8 μηνών έως 6 ετών (ηλικία εγγραφής στο Δημοτικό σχολείο).

Διευρύνοντας τις υπηρεσίες του στον τομέα της παιδικής προστασίας ίδρυσε και λειτουργεί, από το Σεπτέμβριο του 1998, Συμβουλευτικό Σταθμό για παιδιά προσχολικής ηλικίας.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ: ΜΠΑΚΟΓΙΑΝΝΗ ΘΕΟΔΩΡΑ

ΜΕΛΗ ΔΣ

ΒΑΣΙΛΑΜΑΚΗ ΗΡΑ

ΚΑΡΑΒΙΤΤΗ ΠΕΓΚΥ

ΚΡΙΑΡΑΣ ΙΩΑΝΝΗΣ

ΚΑΝΕΛΛΟΠΟΥΛΟΥ ΡΟΥΛΑ

ΚΑΛΟΜΟΙΡΗΣ ΘΕΟΔΩΡΟΣ

ΣΙΟΥΝΑΣ ΠΑΝΑΓΙΩΤΗΣ

ΠΑΠΑΖΟΓΛΟΥ ΓΕΩΡΓΙΟΣ

ΝΤΑΚΟΥΡΗ ΡΟΗ

ΜΠΕΝΑΤΟΥ ΑΛΕΚΑ

Επισκέψεις σε ιδρύματα παιδικής προστασίας

Στο πλαίσιο της αρμοδιότητας του Συνηγόρου του Πολίτη για την προάσπιση και προαγωγή των δικαιωμάτων του παιδιού, ο Κύκλος Δικαιωμάτων του Παιδιού επισκέπτεται, με δική του πρωτοβουλία ή ύστερα από πρόσκληση, δημόσια και ιδιωτικά ιδρύματα παιδικής προστασίας σε όλη την Ελλάδα. Στο πλαίσιο των επισκέψεων, γίνεται ενημέρωση από τη διοίκηση για οργανωτικά και λειτουργικά ζητήματα, επιθεώρηση των χώρων όπου διαμένουν και απασχολούνται τα παιδιά, επικοινωνία με το προσωπικό και συζήτηση με τους φιλοξενούμενους. Ακολουθούν επικοινωνίες με τις περιφερειακές και νομαρχιακές υπηρεσίες που εποπτεύουν τα ιδρύματα αυτά. Τα συμπεράσματα των επισκέψεων αυτών μπορεί να οδηγήσουν σε αυτεπάγγελτη έρευνα παρατηρούμενων παραβιάσεων, ή γίνονται αντικείμενο μελέτης και αξιοποίησης από το Συνήγορο του Πολίτη για θεσμικές προτάσεις του προς την Πολιτεία. Οι επισκέψεις του Κύκλου σε ιδρύματα μέχρι σήμερα αποκαλύπτουν τις δύο σοβαρότερες αδυναμίες του προνοιακού συστήματος της χώρας: την ανεπάρκεια του επιστημονικού προσωπικού αλλά και τη μη εφαρμογή ενός αξιόπιστου συστήματος πιστοποίησης και τήρησης προδιαγραφών, με αποτέλεσμα να παρατηρούνται αυθαιρεσίες και συστημική παραμέληση των ανηλίκων. Μέσω των επισκέψεων, πάντως, έχουν καταγραφεί και κάποιες καλές πρακτικές και προσπάθειες ποιοτικής αναβάθμισης των χώρων αυτών, προερχόμενες τόσο από δημόσιους φορείς όσο και από μη κυβερνητικές οργανώσεις που δραστηριοποιούνται στον τομέα της παιδικής προστασίας.

Επισκέψεις σε ιδρύματα παιδικής προστασίας

Ο Συνήγορος επισκέπτεται χώρους όπου φιλοξενούνται παιδιά (π.χ. νοσοκομεία, ξενώνες, χώρους κράτησης, κ.λ.π.) για να διαπιστώσει αν προστατεύονται τα δικαιώματά τους.

Μέχρι σήμερα έχει επισκεφθεί μεγάλο αριθμό δημόσιων και ιδιωτικών ιδρυμάτων παιδικής προστασίας και ξενώνων φιλοξενίας σε πολλές πόλεις της Ελλάδας για να δει τους χώρους όπου ζουν τα παιδιά και να συζητήσει με αυτά και το προσωπικό που τα φροντίζει.

Τα πιο σοβαρά προβλήματα που διαπίστωσε είναι ότι δεν υπάρχει αρκετό ειδικευμένο προσωπικό και ένα οργανωμένο σύστημα ελέγχου των κανόνων που θα πρέπει να τηρούνται στα ιδρύματα ώστε να προστατεύονται πλήρως τα δικαιώματα των παιδιών που φιλοξενούνται σε αυτά.

Τα παιδιά που ζουν στους χώρους αυτούς ζητούν καλύτερη φροντίδα, κατανόηση, ευκαιρίες δημιουργικής απασχόλησης και αντιμετώπιση από τους συνομηλίκους και τους δασκάλους τους χωρίς διάκριση, προκατάληψη ή οίκτο. Γιατί και αυτά νοιώθουν παιδιά όπως όλα τα άλλα.

© ΣΥΝΗΓΟΡΟΣ ΤΟΥ ΠΟΛΙΤΗ, update 08/02/07, design by sloukeri.com

ΡΕΠΟΡΤΑΖ

Διαβρωμένος και ο θεσμός της οικογένειας

Σε πλήρη κινητοποίηση οι κοινωνικές και άλλες υπηρεσίες του κράτους

Σε μια εποχή που τα κοινωνικά προβλήματα οξύνονται σε όλα τα επίπεδα της ζωής μας, ο θεσμός της οικογένειας δεν μπορούσε να μείνει αλώβητος. Στις μέρες μας, η λειτουργία και η δομή της σύγχρονης κυπριακής οικογένειας καθίστανται περισσότερο πολύπλοκες και πολυσύνθετες. Τα προβλήματα διαπροσωπικών σχέσεων των ζευγαριών και του παιδαγωγικού ρόλου των γονιών, είναι ζητήματα σοβαρά και συνεχώς οξύνονται. Ολοένα και περισσότεροι γάμοι στον τόπο μας καταλήγουν σε διαζύγια και παράλληλα δημιουργούνται νέες οικογένειες με παιδιά. Χαρακτηριστικά του προβλήματος, οι κοινωνικές υπηρεσίες παρείχαν συμβουλευτικές και υποστηρικτικές υπηρεσίες σε 3.224 οικογένειες στις οποίες μεγαλώνουν 2.636 ανήλικα παιδιά (στοιχεία 2006).

Ένα από τα πολλαπλά προβλήματα που αντιμετωπίζουν οι δυσλειτουργικές οικογένειες είναι και αυτό της άσκησης βίας. Ολοένα και περισσότερα είναι τα περιστατικά που βλέπουν το φως της δημοσιότητας για ενδοοικογενειακή βία με θύματα ανήλικα παιδιά και γυναίκες, ως επί το πλείστον.

Μάλιστα, πολλές φορές το οικογενειακό περιβάλλον εξελίσσεται σε φιλόξενο ως και επικίνδυνο για τα συμφέροντα του παιδιού και παρεμβαίνει το Τμήμα Ευημερίας για προστασία των δικαιωμάτων του, απομακρύνοντάς το.

Ειδικότερα, το 2006 φιλοξενούνται 89 ανήλικα παιδιά σε κρατικά ιδρύματα παιδικής προστασίας και άλλα 138 παιδιά σε ανάδοχες οικογένειες. Δυστυχώς, μικροί είναι οι αριθμοί των περιπτώσεων παιδιών που επιστρέφουν στις οικογένειές τους. Το 2006 μόλις 11 παιδιών το οικογενειακό περιβάλλον βελτιώθηκε κατά τρόπο που επέτρεψε την επιστροφή του παιδιού στους γονείς του.

Ενδεικτικό του μεγέθους του προβλήματος των δυσλειτουργικών οικογενειών στον τόπο μας σκιαγραφούν τα στατιστικά στοιχεία των Κοινωνικών Υπηρεσιών. Το Τμήμα Κοινωνικής Ευημερίας παρείχε υπηρεσίες οικογενειακής συμβουλευτικής σε ενήλικες ως εξής: 2000-90, 2001-121, 2002-138, 2003-137, 2004-147 και 2005-152.

Όσον αφορά στην παροχή συμβουλευτικής σε ανήλικα παιδιά, η εικόνα διαγράφεται ως εξής: 2000-1457, 2001-1609, 2002-2010, 2003, 2273, 2004-2391 και 2005-2424.

Επίσης, μια άλλη πτυχή του προβλήματος άσκησης βίας εντός της οικογένειας δηλώνει και το μέγεθος των αναφορών περιστατικών σε βάρος ανήλικων παιδιών και ενηλίκων, που φτάνουν ενώπιον της Νομικής Υπηρεσίας, από την Αστυνομία και άλλες εμπλεκόμενες υπηρεσίες.

Συγκεκριμένα, το 2006, μέχρι το Σεπτέμβρη, παραλήφθηκαν 698 υποθέσεις, σε σύγκριση με 774 το 2005. Στα προηγούμενα χρόνια, η εικόνα των περιστατικών ενδοοικογενειακής βίας διαμορφώθηκε ως εξής: το 2002-498, το 2003-674 και το 2004-535. Τα περιστατικά αφορούσαν όλες τις μορφές βίας (σωματική,

ψυχολογική και σεξουαλική) με δράστες άτομα του οικογενειακού ή του κοντινού περιβάλλοντος του θύματος.

Οι αναφορές προέρχονται από τα ίδια τα θύματα ή τρίτα πρόσωπα (συγγενείς, και σε μεγαλύτερο βαθμό από τις αρμόδιες υπηρεσίες εκπαίδευσης, υπηρεσίες υγείας και υπηρεσίες ψυχικής υγείας).

«Οι υποθέσεις βίας σε βάρος ανηλίκων που έρχονται στο φως, αυξήθηκαν τα τελευταία χρόνια, ως αποτέλεσμα και της υποχρέωσης των κρατικών υπαλλήλων (από το 1998), αλλά και του κάθε πολίτη (από το 2002) να καταγγέλλουν περιπτώσεις, που έχουν εύλογες υποψίες ότι παραβιάζονται τα δικαιώματα ενός παιδιού», δήλωσε η Λουίζα Χριστοδουλίδου-Ζαννέτου, ανώτερη δικηγόρος της Δημοκρατίας, υπεύθυνη θεμάτων βίας στη Νομική Υπηρεσία. Η κ. Χριστοδουλίδου επισημαίνει ότι αποτελεί ποινικό αδίκημα η παράλειψη καταγγελίας από κρατικό υπάλληλο ή πολίτη περιστατικού άσκησης βίας, που πλήττει τα συμφέροντα και την προσωπικότητα ενός παιδιού. Το αδίκημα επισύρει ποινή φυλάκισης μέχρι και δύο χρόνια ή £1.000 πρόστιμο ή και τις δύο ποινές να συντρέχουν.

Σπίτι φιλοξενίας για έφηβες

Στα σκαριά είναι η λειτουργία ενός εξειδικευμένου σπιτιού για έφηβες, προερχόμενες από οικογένειες με πολυδιάστατα προβλήματα, οι οποίες τίθενται υπό τη φροντίδα των Κοινωνικών Υπηρεσιών. Το σπίτι θα στεγαστεί στις εγκαταστάσεις, όπου στεγαζόταν ο πρώην εφηβικός ξενώνας, στο Κολόσσι στη Λεμεσό. Το σπίτι, που προγραμματίζεται να λειτουργήσει το 2007, θα έχει δυναμικότητα φιλοξενίας δέκα κοριτσιών και θα στελεχώνεται από εννέα μόνιμους ιδρυματικούς λειτουργούς και επιπλέον από ομάδα εξειδικευμένων επιστημόνων: παιδοψυχίατρο, ψυχολόγο, κοινωνικό λειτουργό, εργοθεραπευτή, εκπαιδευτικό και συνοδό.

Στο στάδιο αυτό, οι Υπηρεσίες Κοινωνικής Ευημερίας δρομολογούν τις διαδικασίες βελτίωσης των κτιριακών εγκαταστάσεων.

Κέντρα στήριξης της οικογένειας

ΜΕ ΣΤΟΧΟ την ενδυνάμωση της λειτουργίας της οικογένειας, το Υπουργείο Εργασίας και Κοινωνικών Ασφαλίσεων, επιχορηγεί τη λειτουργία Κέντρου οικογενειακής καθοδήγησης στη Λεμεσό. Η λειτουργία του κέντρου αναλήφθηκε από τη μη κυβερνητική οργάνωση, «Άγ. Ιωάννης ο ελεήμων», που ήδη έλαβε χορηγία £12.000 από το Σχέδιο Κρατικών Χορηγιών.

Άλλα τρία Κέντρα στήριξης της οικογένειας και των νέων λειτουργούν παγκυπρίως τα τελευταία 2-3 χρόνια. Πρόκειται για τα Κέντρα που λειτουργούν τα Συμβούλια Κοινωνικής Ευημερίας-ΣΚΕ, Τραχωνίου, Γερμασόγειας και Πολεμιδιών. Επίσης, πρόσφατα άρχισε τη λειτουργία του το περιφερειακό Κέντρο Πιτσιλιάς (καλύπτει 11 κοινότητες) που λειτουργεί από το ΣΚΕ της περιοχής. Όλα τα Κέντρα παροχής συμβουλευτικών υπηρεσιών προς την οικογένεια λειτουργούν με κρατική επιχορήγηση.

Υπενθυμίζεται ότι το πρώτο Κέντρο Οικογενειακής Καθοδήγησης λειτουργεί στη Λευκωσία από το 2001, και το εξειδικευμένο προσωπικό παρέχει πολυθεματική, εντατική θεραπευτική παρέμβαση προς την οικογένεια, σε ατομικό, οικογενειακό ή και ομαδικό πλαίσιο.

Αντωνία Λαμπράκη